

Ε Τ Η Σ Ι Α

Ε Κ Θ Ε Σ Η

2025

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2025

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΣΕΕ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ 2025

Διορθώσεις: Μαριλένα Καρρά

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: ΣΥΝΘΕΣΗ

Β. Γραμέλης – Λ. Πεδιώτη

www.synthesi-print.gr / info@synthesi-print.gr

Σχεδίαση εξωφύλλου: Λ. Πεδιώτη

Σχήμα 20.5 x 29.7, Σελίδες: 208

Copyright: INEMY, Αθήνα 2026

Απαγορεύεται κάθε ολική ή μερική αναπαραγωγή του έργου με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της ΕΣΕΕ
Πετράκη 8, 105 63 Αθήνα
Τηλ.: 210.32.59.170, Fax: 210.32.59.169
www.inemy.gr, e-mail: info@inemy.gr

Κεντρική διάθεση: INEMY, Πετράκη 8

Πρόλογος Προέδρου ΕΣΕΕ κ. Σταύρου Καφούνη

Με ιδιαίτερη χαρά προλογίζω τη φετινή έκδοση της *Ετήσιας Έκθεσης Ελληνικού Εμπορίου* του Ινστιτούτου της ΕΣΕΕ, μιας εμβληματικής ερευνητικής πρωτοβουλίας που διαχρονικά αποτυπώνει τις εξελίξεις και τις προκλήσεις του εμπορικού τομέα.

Η Έκθεση δημοσιοποιείται σε μια περίοδο έντονης αβεβαιότητας, κατά την οποία θεμελιώδεις παράμετροι του διεθνούς εμπορίου και της ελληνικής οικονομίας επαναπροσδιορίζονται. Οι γεωπολιτικές αναταράξεις, η κλιματική κρίση και ο επιταχυνόμενος ψηφιακός μετασχηματισμός διαμορφώνουν ένα νέο, σύνθετο και απαιτητικό περιβάλλον, στο οποίο η σταθερότητα δεν μπορεί πλέον να θεωρείται δεδομένη.

Σε αυτό το πλαίσιο, το εμπόριο καλείται να προσαρμοστεί δυναμικά, διατηρώντας τον ιστορικό και κοινωνικό του ρόλο, ενώ ταυτόχρονα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ενός παγκοσμιοποιημένου και ψηφιακού οικονομικού συστήματος. Η ελληνική οικονομία, με τις ιδιαιτερότητές της, εξακολουθεί να αποτελεί κρίσιμο πυλώνα για τη διατήρηση της συνοχής και την ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής του εμπορίου.

Η παρούσα Έκθεση καταγράφει με συστηματικό τρόπο τις εξελίξεις στον κλάδο, αναδεικνύοντας τις νέες τάσεις, τις πιέσεις που υφίστανται οι επιχειρήσεις και τις αναγκαίες πολιτικές παρεμβάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στη ρευστότητα, καθώς και στη διαμόρφωση ενός σταθερού και λειτουργικού φορολογικού πλαισίου, με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το εμπόριο συνιστά βασικό πυλώνα οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας περίπου το 10% του ΑΕΠ της Ένωσης και απασχολώντας 26 εκατομμύρια εργαζομένους. Περίπου το 25% των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες, με έντονη παρουσία στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Ωστόσο, οι επιπτώσεις της πανδημίας της COVID-19, σε συνδυασμό με τις διαταραχές στις αλυσίδες αξίας και την αυξανόμενη μακροοικονομική αβεβαιότητα, έχουν οδηγήσει τον κλάδο σε μια περίοδο επιταχυνόμενου και, σε πολλές περιπτώσεις, βίαιου μετασχηματισμού.

Στην Ελλάδα, η καταναλωτική δαπάνη παραμένει αισθητά χαμηλότερη σε σχέση με το 2008, ενώ καταγράφεται σαφής μετατόπιση προς αγαθά βασικής κατανάλωσης, με τις δαπάνες για τρόφιμα και μη

αλκοολούχα ποτά να αυξάνονται. Πιο συγκεκριμένα, η περίοδος 2020-2024 χαρακτηρίζεται από αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης κατά 29,5%, χωρίς όμως να αποκαθίσταται η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών στα προ κρίσης επίπεδα. Αντιθέτως, κατά τη δεκαετία της κρίσης, η μέση μηνιαία δαπάνη είχε μειωθεί κατά 31,9% (2018), γεγονός που καταδεικνύει το βάθος της προσαρμογής.

Παράλληλα, το 2025 διαφαίνεται μια έντονη δομική επιβράδυνση: ο τζίρος αυξάνεται ονομαστικά κατά 1%, αλλά ο όγκος πωλήσεων υποχωρεί. Διαμορφώνεται, έτσι, μια σαφής διχοτόμηση στον κλάδο: οι μεγάλες επιχειρήσεις ενισχύονται (+3%), αξιοποιώντας διεθνή δίκτυα, ενώ οι μικρότερες επιχειρήσεις καταγράφουν σημαντική υποχώρηση (-5,4%), υπό το βάρος του κόστους, του ανταγωνισμού και του αυστηρότερου ψηφιακού και φορολογικού πλαισίου.

Τα ευρήματα της πρωτογενούς έρευνας INEMY-ALCO για το 2025 επιβεβαιώνουν ότι οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου λειτουργούν σε ένα περιβάλλον διαρκών πιέσεων.

Το αυξημένο λειτουργικό κόστος, η περιορισμένη ρευστότητα και η αβεβαιότητα ως προς την πορεία της οικονομίας περιορί-

ζουν τις δυνατότητες ανάπτυξης και στρατηγικού σχεδιασμού, ιδίως για τις πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Υπό τις συνθήκες αυτές, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης της ρευστότητας και εξορθολογισμού του φορολογικού πλαισίου, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για επενδύσεις και εκσυγχρονισμό. Παράλληλα, η αξιοποίηση της δυναμικής του τουρισμού μπορεί να λειτουργήσει ως σημαντικός μοχλός τόνωσης της εμπορικής δραστηριότητας και ενίσχυσης της εξωστρέφειας.

Η *Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου* δεν αποτελεί απλώς μια αποτύπωση των εξελίξεων, αλλά ένα εργαλείο τεκμηριωμένου διαλόγου και χάραξης πολιτικής. Ταυτόχρονα, συνιστά ένα κάλεσμα για συντονισμένη δράση, με στόχο τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου και ανθεκτικού εμπορικού οικοσυστήματος.

Με γνώμονα τις προκλήσεις, αλλά και τις ευκαιρίες της επόμενης περιόδου, οφείλουμε να ενισχύσουμε την ανταγωνιστικότητα του εμπορίου και να στηρίξουμε έμπρακτα τις επιχειρήσεις, διασφαλίζοντας την αναπτυξιακή προοπτική και την κοινωνική συνοχή.

Εισαγωγή

Με ιδιαίτερη τιμή και αίσθημα ευθύνης παρουσιάζουμε την 25η έκδοση της *Ετήσιας Έκθεσης Ελληνικού Εμπορίου*. Η παρούσα έκδοση σηματοδοτεί ταυτόχρονα τομή και συνέχεια. Τομή, ως προς τη δομή του περιεχομένου που επιλέξαμε και ως προς την αισθητική της παρουσίασής της. Συνέχεια, διότι παραμένει σταθερά προσηλωμένη στον θεμελιώδη της στόχο: την έγκυρη και συστηματική αποτύπωση και ανάλυση των βασικών τάσεων, προκλήσεων και ευκαιριών που διαμορφώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον του ελληνικού εμπορίου.

Η εξέλιξη αυτή αντανακλά τις δυναμικά μεταβαλλόμενες συνθήκες εντός των οποίων δραστηριοποιείται ο εμπορικός κόσμος. Το διεθνές και εγχώριο οικονομικό περιβάλλον, το οποίο υπό την επίδραση διαδοχικών κρίσεων και αυξημένης αβεβαιότητας, καθίσταται ολόένα και πιο σύνθετο και απαιτητικό. Παράλληλα, οι προτεραιότητες της Διοίκησης της ΕΣΣΕ εξελίσσονται, αναδεικνύοντας την ανάγκη για μια περισσότερο σύγχρονη, λειτουργική και αναλυτική προσέγγιση. Πρόκειται λοιπόν για Νέα Εποχή.

Η Έκθεση διαρθρώνεται σε τρία διακριτά μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, που συγκροτούν το πλαίσιο λειτουργίας των εμπορικών επιχειρήσεων. Ειδικότερα, εξετάζεται το διεθνές οικονομικό περιβάλλον του εμπορίου, ακολουθεί η ανάλυση των κύριων μακροοικονομικών δεδομένων της ελληνικής οικονομίας που σχετίζονται με τον εμπορικό τομέα, ενώ στη συνέχεια αποτυπώνεται η απασχόληση και η διάρθρωσή της στο σύνολο του κλάδου, καθώς και στις Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) και στις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), αναδεικνύοντας τον καθοριστικό ρόλο του εμπορίου ως του μεγαλύτερου εργοδότη της ελληνικής οικονομίας. Τέλος, στο τέταρτο κεφά-

λαιο παρουσιάζονται οι μετασχηματισμοί της καταναλωτικής δαπάνης.

Στο δεύτερο μέρος αναλύονται τα οικονομικά αποτελέσματα του εμπορικού τομέα. Παρουσιάζονται συστηματικά τα οικονομικά δεδομένα των επιχειρήσεων, με διάκριση μεταξύ Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου, καθώς και του κλάδου των αυτοκινήτων. Το μέρος αυτό συνιστά τον πλέον πρωτότυπο πυρήνα της Έκθεσης, καθώς βασίζεται αφενός στις εξειδικευμένες επεξεργασίες της ICAP-CRIF για τις εμπορικές Ανώνυμες Εταιρείες και ΕΠΕ και αφετέρου στα ευρήματα πρωτογενούς έρευνας του Ινστιτούτου η οποία για το τρέχον έτος υλοποιήθηκε σε συνεργασία με την εταιρεία ALCO.

Στο τρίτο μέρος αποτυπώνονται οι κυρίαρχες τάσεις που διαμορφώνουν την πορεία και τις προοπτικές του κλάδου. Ειδικότερα, εξετάζεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στο ελληνικό λιανικό εμπόριο, ενώ αναλύονται τεκμηριωμένα οι επιπτώσεις της ανάπτυξης των ψηφιακών πλατφορμών στο ευρωπαϊκό εμπορικό οικοσύστημα, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις που αυτές θέτουν για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και τη ρυθμιστική ικανότητα της δημόσιας διοίκησης.

Τέλος, αναγνωρίζοντας τον ανθρώπινο παράγοντα ως κρίσιμο συντελεστή διαφοροποίησης και προόδου, η φετινή έκδοση αναδεικνύει εκ νέου τη σημαντική συμβολή των νέων επιστημόνων του Ινστιτούτου της ΕΣΣΕ, οι οποίοι, όπως πάντα με αφοσίωση συνέβαλαν με τις επιστημονικές τους γνώσεις και δεξιότητες στη συγγραφή της Έκθεσης.

Βάλια Αρανίτου

Επιστημονική Διευθύντρια
του Ινστιτούτου της ΕΣΣΕ
Καθηγήτρια Εθνικού και
Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Περιεχόμενα

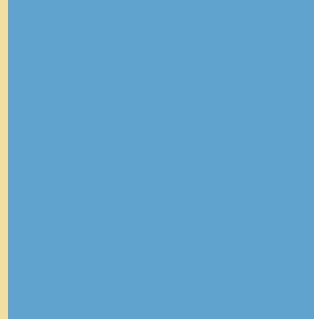
A Το οικονομικό περιβάλλον του εμπορίου

A1 Το διεθνές περιβάλλον του εμπορίου	13
Μανόλης Μανιούδης Τμήμα Οικονομικής Ανάπτυξης INEMY-ΕΣΣΕΕ, Επίκουρος καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών	
Η «διεθνής πολιτική οικονομία» του εμπορίου: Αποπαγκοσμιοποίηση, μακροοικονομική αστάθεια και τεχνολογικός μετασχηματισμός	13
A2 Η οικονομική δραστηριότητα του εμπορίου στην Ελλάδα	19
Γιώργος Μεραμβελιωτάκης Επιστημονικός Συνεργάτης INEMY-ΕΣΣΕΕ, Επίκουρος καθηγητής Πανεπιστημίου Neapolis University Pafos	
Εισαγωγικές επισημάνσεις	19
Η συνεισφορά του Εμπορίου στην ελληνική οικονομία και η εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) στο Λιανικό Εμπόριο	20
Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) στο Λιανικό Εμπόριο την περίοδο 2015-2025	21
Η πορεία του ΔΚΕ στο Χονδρικό Εμπόριο, την περίοδο 2015-2025	32
Ο Γενικός ΔΚΕ στον τομέα των αυτοκινήτων (Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων και μοτοσικλετών και Εμπόριο αυτοκινήτων	33
A3 Η απασχόληση στο εμπόριο	35
Χαράλαμπος Αράχωβας (PhD) Διοικητικός Διευθυντής INEMY-ΕΣΣΕΕ	
Οι εξελίξεις στην απασχόληση. Η απασχόληση στο εμπόριο το 2025	40
Η απασχόληση στο εμπόριο: Μεταβολές	44
Η Απασχόληση στις Ελληνικές Εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ	52
A4 Οι μετασχηματισμοί της καταναλωτικής δαπάνης των ελληνικών νοικοκυριών: 2008-2024	61
Νάσος Μπινιχάκης PhD(c) ΕΚΠΑ Επιστημονικός Συνεργάτης INEMY-ΕΣΣΕΕ	
Η εξέλιξη της καταναλωτικής δαπάνης	61
Η καταναλωτική δαπάνη ανά εισοδηματική κατηγορία	62
Διάρθρωση και όγκος της καταναλωτικής δαπάνης	64
Η εξέλιξη της περιφερειακής κατανομής της καταναλωτικής δαπάνης (2018-2024)	68
Αριθμός νοικοκυριών ανά τάξη συνολικού μηνιαίου εισοδήματος	69

B Τα δεδομένα των εμπορικών επιχειρήσεων

B1 Ο Δομικός Μετασχηματισμός του οικοσυστήματος των εμπορικών επιχειρήσεων: τα δεδομένα των διοικητικών πηγών	75
Ματθαίος Μπούντρης Επιστημονικός Συνεργάτης INEMY-ΕΣΣΕΕ	
Η Μακροοικονομική Διάσταση: Η Οικονομία των «Δύο Ταχυτήτων»	75

B2 Τα οικονομικά αποτελέσματα των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ το 2024	81
Σοφία Βώσσου Senior Manager ICAP-CRIF	
Ελένη Δεμερτζή Senior Manager ICAP-CRIF	
Γενική εικόνα για τις εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ το 2024	81
Ο Οικονομικός Απολογισμός για τις ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024	85
Οι Πωλήσεις και η Κερδοφορία των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024	86
Οι πηγές Χρηματοδότησης των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024	96
Η Αποδοτικότητα των Κεφαλαίων και η Ρευστότητα των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου	100
Οι Πηγές της Ανάλυσης	104
B3 Οι Πολύ Μικρές (ΠΜΜΕ) και Μικρομεσαίες (ΜΜΕ) επιχειρήσεις: Πρωτογενής έρευνα INEMY-ΕΣΣΕ / ALCO	107
Ελισάβετ Σαλιπέα PhD(c) Επιστημονική Συνεργάτης INEMY-ΕΣΣΕ, Πάντειο Πανεπιστήμιο	
Το προφίλ των εμπορικών επιχειρήσεων και οι επιχειρηματικές στρατηγικές	108
Βασικά Οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων στο λιανικό εμπόριο	113
Οφειλές και τραπεζικός δανεισμός	114
Οι προκλήσεις των εμπορικών επιχειρήσεων, οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας και η πράσινη μετάβαση	118
Μεθοδολογία	121
Γ Οι τάσεις του εμπορίου	
Γ1 Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Χρήση Νέων Τεχνολογιών στο Λιανικό Εμπόριο	125
Αναστάσιος Τσαρπαλής PhD(c) ΕΚΠΑ	
Παντελής Κωστής Επίκουρος καθηγητής ΕΚΠΑ	
Εισαγωγή: Το Πλαίσιο και η Δομή του Ελληνικού Λιανικού Εμπορίου	125
Ψηφιακή Ένταση στο Λιανικό Εμπόριο	127
Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Μετάβαση των Επιχειρήσεων Λιανικής Πώλησης σε Νέα Μοντέλα	128
Προηγμένες Τεχνολογίες: Ανάλυση Δεδομένων και Τεχνητή Νοημοσύνη	130
Δεξιότητες, Εκπαίδευση και Πολιτικές Προεκτάσεις	135
Γ2 Η κρίση του ισότιμου ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πώς οι ψηφιακές πλατφόρμες δοκιμάζουν τα όρια και τις δυνατότητες της δημόσιας διοίκησης	139
Μιλένα Παναγιωτοπούλου (PhD) EU Public Affairs & Advocacy Expert, Τμήμα Ευρωπαϊκών & Διεθνών Πολιτικών για το Εμπόριο- ΕΣΣΕ	
Η απουσία υπεύθυνου οικονομικού φορέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση	144
Ρυθμιστικά Κενά στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Εποπτείας της Αγοράς	145
Οι κοινωνικές διαστάσεις του πλαισίου ισότιμων όρων ανταγωνισμού	147
Δ Παραρτήματα	
Δ1 Η απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας και στο εμπόριο: Διάρθρωση και εξελίξεις	153
Δ2 Τα ενοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα των ΑΕ-ΕΠΕ: 2024-2023	169
Δ3 Χρηματοοικονομικοί δείκτες: Ανάλυση ανά Περιφέρεια	177

A

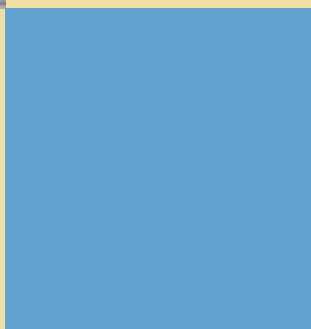
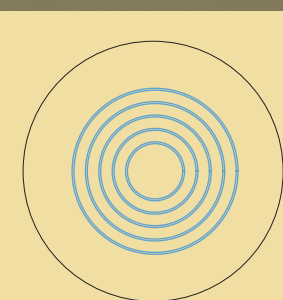
Το οικονομικό περιβάλλον του εμπορίου

*Το διεθνές περιβάλλον
του εμπορίου*

*Η οικονομική
δραστηριότητα του
εμπορίου στην Ελλάδα*

Η απασχόληση στο εμπόριο

*Οι μετασχηματισμοί
της καταναλωτικής δαπάνης
των ελληνικών
νοικοκυριών: 2008-2024*

Το διεθνές περιβάλλον του εμπορίου

Η «διεθνής πολιτική οικονομία» του εμπορίου: Αποπαγκοσμιοποίηση, μακροοικονομική αστάθεια και τεχνολογικός μετασχηματισμός

Η εμβάθυνση της αποπαγκοσμιοποίησης, αλλά και η ενίσχυση της αντίθεσης μεταξύ του ανεπτυγμένου και του αναπτυσσόμενου κόσμου, διαμορφώνουν νέες προκλήσεις, όσον αφορά τόσο την οικονομική πολιτική όσο και την παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση¹. Στη βάση αυτών των μεταλλαγών, το 2025 αποδείχθηκε ένα εξαιρετικά ρευστό και ασταθές έτος, με τη δυναμική της διεθνούς οικονομίας να καθορίζεται (εν πολλοίς) από την αναδιάρθρωση / μετατόπιση των πολιτικών προτεραιοτήτων των ΗΠΑ, οι οποίες αποτέλεσαν «καταλύτη» για τις επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας. Τρεις είναι οι βασικές τομές που θεμελίωσαν τη μεταστροφή αυτών των επιδόσεων. Πρώτον, η διαφαινόμενη ήττα της Ουκρανίας από τη Ρωσία αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη, καθώς φαίνεται ότι επιταχύνει τη μετάβαση από την πράσινη οικονομία στον λεγόμενο μιλιταριστικό κενύσιανισμό. Ειδικότερα, το πρόγραμμα, ReArm Europe/Readiness 2030 (που παρουσιάστηκε τον Μάρτιο του 2025) προβλέπει ένα πακέτο 800 δισ. αμυντικών δαπανών, το οποίο θα προέλθει από τη «χαλάρωση» των εθνικών προϋπολογισμών, αλλά και μέσω ενός νέου δανειακού εργαλείου (SAFE), ύψους 150

δισ. ευρώ². Λόγω και του «στενού» δημοσιονομικού περιθωρίου, η αύξηση των αμυντικών δαπανών θα αφαιρέσει σημαντικούς πόρους από την καινοτομία, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) και την (πραγματική) ενεργειακή αυτάρκεια. Παράλληλα, η απότομη στροφή προς την «αμυντική οικονομία» αναμένεται να επιφέρει περικοπές σε εργαλεία, όπως το ΕΣΠΑ, η Κοινή Αγροτική Πολιτική κλπ., τα οποία υποστηρίζουν τις πολύ μικρές (ΠΜΕ), μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Δεύτερον, η επικράτηση της Κίνας στον εμπορικό πόλεμο με τις ΗΠΑ, λόγω της τεχνολογικής υπεροχής που της επέτρεψε να παράγει τα δικά της μικροτσιπ, αυξάνει την (εμπορική) πίεση, η οποία ασκείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), επιδεινώνοντας τους όρους της συμμετοχής των ευρωπαϊκών οικονομιών στο κατακερματισμένο, ήδη από το 2019, διεθνές εμπόριο. Τα κινεζικά βιομηχανικά προϊόντα, εξαιτίας της τεχνολογικής υπεροχής τους, αναμένεται να διεισδύσουν στην ευρωπαϊκή αγορά, παρά τους δασμούς της ΕΕ. Μάλιστα, η αργοπορημένη αντίδραση της ΕΕ απέναντι στις ασιατικές πλατφόρμες αναδεικνύει το βάθος, αλλά και το εύρος των επιδράσεων της κινεζικής διείσδυσης. Τρίτον, η επικράτηση του D. Trump στον πόλεμο δασμών με την ΕΕ, αλλά και η δέσμευση για ευρωπαϊκές επενδύσεις στις ΗΠΑ, ύψους 700 δισ. ευρώ, συνιστούν μια συνθήκη μεσοπρόθεσμης μείωσης των επενδύσεων στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Άλλωστε, οι εξαγωγές από τις σημαντικότερες ευρωπαϊκές οικονομίες (κυρίως Γερμανία, Ισπανία και Ηνωμένο

1. L.Y. Ing & D. Rodrik (2025). *The New Global Economic Order*. London and New York: Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003571384/new-global-economic-order-lili-yan-ing-dani-rodrik>

2. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/769566/EPRS_BRI\(2025\)769566_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/769566/EPRS_BRI(2025)769566_EN.pdf)

Βασιλείο) προς τις ΗΠΑ καταγράφουν σημαντική συρρίκνωση. Αναμφίβολα, οι συγκεκριμένες τομές, οι οποίες αντανάκλουν τις γενικότερες επιδράσεις της αποπαγκοσμιοποίησης, φαίνεται να καθορίζουν τις επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Το διεθνές εμπορικό σύστημα βιώνει, σήμερα, τις χειρότερες διαταραχές του, από την εποχή του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, με την ίδια την πολυμερή συνεργασία να αμφισβητείται ανοιχτά³. Στη βάση αυτή, η επίδραση των δασμών στις τιμές, στις επενδύσεις και στην κατανάλωση παραμένει θολή, οξύνοντας την αβεβαιότητα, αναφορικά με τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του «εμπορικού πολέμου». Παράλληλα, πρόσθετοι παράγοντες, όπως η γήρανση του πληθυσμού, αλλά και η ενεργειακή ασφάλεια, φαίνεται ότι επηρεάζουν αρνητικά τις προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομίας, έτσι όπως αποτυπώνονται στις εκτιμήσεις του IMF, σχετικά με τον ρυθμό μεγέθυνσης στην ΕΕ, το 2026, ο οποίος είναι αρκετά χαμηλότερος, σε σχέση με τον αναμενόμενο διεθνή ρυθμό μεγέθυνσης (1,4% έναντι 3,1%)⁴. Είναι φανερό ότι οι συνέπειες των παραπάνω παραγόντων στην ευρωπαϊκή οικονομία αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικούς κλάδους της, μεταξύ των οποίων και εκείνον του εμπορίου. Ιστορικά, ο κλάδος του εμπορίου βασίζεται σε μια σειρά από «σταθερές», που αφορούν τόσο την ίδια την εμπορική επιχειρηματικότητα (βλ. χρηματοδότηση, διείσδυση της τεχνολογίας, λειτουργικό κόστος κλπ.) όσο και τα καταναλωτικά πρότυπα. Οι μετασχηματισμοί, οι οποίοι παρουσιάστηκαν πιο πάνω, αμφισβητούν αυτές τις «σταθερές», αναδιατάσσοντας τη θέση, αλλά και τον ρόλο των εμπορικών επιχειρήσεων, σε έναν οικονομικό κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται.

Οι κλάδοι του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας, υποστηρίζοντας τόσο την κατανάλωση όσο και την επιχειρηματικότητα. Ο κλάδος του εμπορίου συνεισφέρει το 10% του ΑΕΠ της ΕΕ, προσφέροντας απασχόληση σε 26 εκ. Ευρωπαίους εργαζόμενους⁵. Παράλληλα, μια στις τέσσερις επιχειρήσεις στην ΕΕ είναι ΜμΕ, η οποία δραστηριοποιείται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο⁶. Όπως επιβεβαιώνει μια σειρά από μελέτες⁷, οι επιχειρήσεις αυτές βιώνουν, μετά το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης του COVID-19, έναν κυματώδη μετασχηματισμό, ο οποίος φαίνεται ότι μεταβάλλει την ιδιοσυστασία τους. Το ρευστό μακροοικονομικό περιβάλλον, οι διαταραχές των αλυσίδων αξίας - λόγω της μεταλλαγής της εμπορικής πολιτικής - και ο ψηφιακός μετασχηματισμός συγκροτούν συνθήκες, οι οποίες εξωθούν τον κλάδο σε έναν βίαιο μετασχηματισμό «εν κινήσει». Ειδικότερα, η άνοδος των τιμών των εισροών, αλλά και η όξυνση της γεωπολιτικής αστάθειας έχουν αυξήσει σημαντικά τα κόστη μεταφοράς και αποθήκευσης. Η κατάρρευση της αβεβαιότητας στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον αφήνει ξεκάθαρο αποτύπωμα στο λιανικό εμπόριο, εκτός από εκείνο που σχετίζεται με τα τρόφιμα. Έτσι, παρότι, σε ονομαστικούς όρους, ο κύκλος εργασιών των λιανικών εμπορικών επιχειρήσεων (εκτός του κλάδου των τροφίμων) αυξήθηκε κατά 2,3%, στο διάστημα 2019-2023, σε πραγματικούς όρους, παρουσιάζει μείωση της τάξης του -1,8%⁸.

5. <https://www.eurocommerce.eu/>

6. <https://www.eurocommerce.eu/>

7. Βλ. *inter alia*, A. Bitterman & D.B. Hess (2021). “Going dark: the post-pandemic transformation of the metropolitan retail landscape”, *Town Planning Review*, 92 (3); D. Stephens (2021). *Resurrecting Retail: The Future of Business in a Post-Pandemic World*. London: Figure 1 Publishing; V. Aranitou, P. Kostis, M. Manioudis & Panagiotopoulou, M. (2025). *Economics of Retailing: The poly-transformation of a traditional sector*. New York: Palgrave Macmillan.

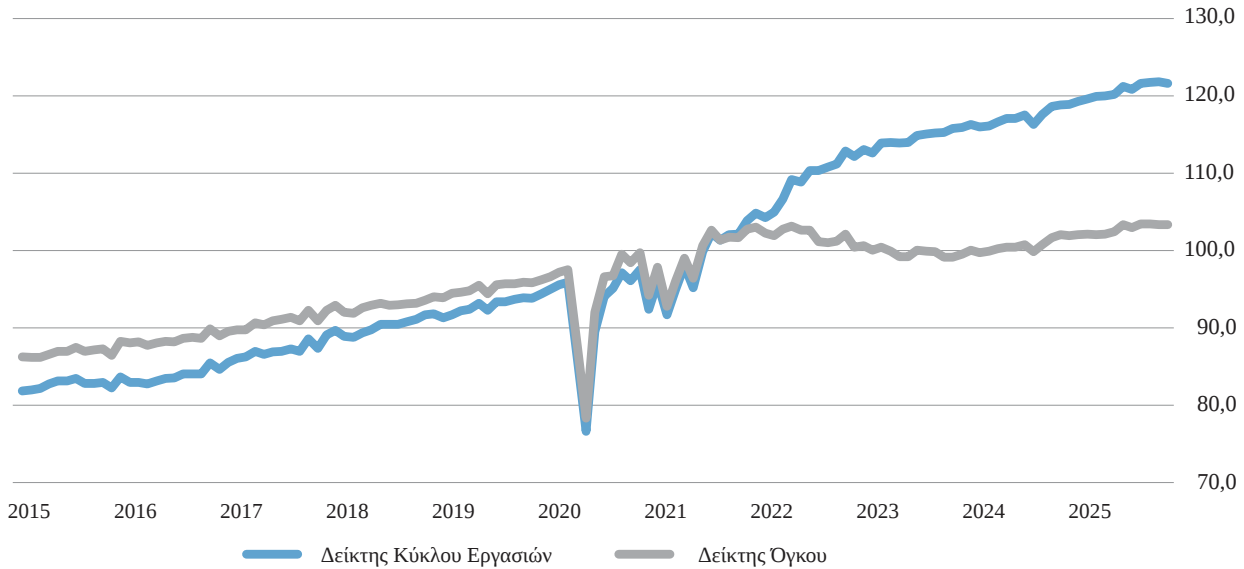
8. Eurocommerce (2024). *State of Retail 2024* –

3. WTO (2025). *Annual Report 2025*. Geneva: World Trade Organization.

4. IMF (2025). *World Economic Outlook: Global Economy in Flux, Prospects Remain Dim*. Washington: International Monetary Fund, σ. 12.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ A.1.1

Δείκτης Κύκλου Εργασιών και Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2021=100)

Πηγή: Eurostat/ Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

Σε αυτό το πλαίσιο, η διατήρηση των πληθωριστικών πιέσεων και η μακροοικονομική αστάθεια εντείνουν τον κλαδικό διχασμό εντός του ευρωπαϊκού οικοσυστήματος του λιανικού εμπορίου, καθώς η αύξηση των τιμών ωθεί τους καταναλωτές να θέσουν σε προτεραιότητα τις αγορές τροφίμων, αναβάλλοντας τις αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Παράλληλα, το ψηφιακό κανάλι του λιανικού εμπορίου αναδεικνύεται ως μια «δομική» τάση, εντός του ευρωπαϊκού εμπορίου. Η διεύρυνση του ποσοστού χρηστών του διαδικτύου συνδέεται με μια αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού διαδικτυακών αγορών. Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, το 94% των Ευρωπαίων χρησιμοποιεί το διαδίκτυο, με το 75% να έχει προχωρήσει έστω και σε μια διαδικτυακή αγορά⁹. Τα παραπάνω δεδομένα υποδεικνύουν την ωρίμανση των ψηφιακών πωλήσεων, ειδικά μετά το ξέσπασμα της πανδημικής

κρίσης του COVID-19. Ωστόσο, τόσο το ψηφιακό όσο και το φυσικό κανάλι του ευρωπαϊκού εμπορίου αναμένεται να δεχθούν ισχυρή συμπίεση, λόγω του υψηλού πληθωρισμού, της γεωπολιτικής αστάθειας –βλ. κρίση στην Ουκρανία– και των υψηλών εισαγωγικών δασμών των ΗΠΑ. Το Γράφημα A.1.1 δείχνει την επίδραση του υψηλού πληθωρισμού στις επιδόσεις του λιανικού εμπορίου. Η κανονικοποίηση τόσο του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) όσο και του Δείκτη Όγκου (ΔΟ) στο λιανικό εμπόριο, μετά την πανδημία του COVID-19, συνεχίζεται, με τον ΔΟ να παρουσιάζει μια κόπωση, εξαιτίας των παραμέτρων που παρουσιάστηκαν πιο πάνω. Η διαφοροποίηση των ΔΚΕ και ΔΟ αντανακλά τις (σημαντικές) επιδράσεις της πληθωριστικής κλιμάκωσης, όπως αυτές καταγράφονται μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, οι προοπτικές του κλάδου μοιάζουν εύθραυστες. Αφενός η γεωπολιτική αστάθεια, και αφετέρου ο εμπορικός πόλεμος επηρεάζουν αρνητικά τις επενδύσεις και την καταναλωτική εμπιστοσύνη. Η επιθετική δασμολογική πολιτική του προέδρου D. Trump ενδέχεται να προ-

Europe: Transition and transformation in nongrocery retail. Brussels: Eurocommerce, σ. 9.

9. Eurocommerce (2025). *European E-Commerce Report 2025*. Brussels: Eurocommerce, Amsterdam University of Applied Sciences & Centre for Market Insights (CMI).

A1

καλέσει «εκτροπή εμπορίου», στρέφοντας τις χώρες που επιβαρύνονται με ιδιαίτερα υψηλούς δασμούς (βλ. Κίνα) στην ευρωπαϊκή αγορά. Άλλωστε, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurocommerce, μόνο το 2024, περισσότερα από 4.6 δισ. πακέτα χαμηλής/πολύ χαμηλής αξίας (κυρίως κάτω των 150 ευρώ) εισήλθαν στην ΕΕ¹⁰. Το στοιχείο αυτό υποδεικνύει μια από τις έμμεσες συνέπειες των εμπορικών διαταραχών, το οποίο ενδέχεται να στρεβλώσει ακόμα περισσότερο τον ανταγωνισμό, επηρεάζοντας αρνητικά τις ευρωπαϊκές εμπορικές επιχειρήσεις. Έτσι, η εμπορική συμφωνία μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, του Ιουλίου 2025, παρότι προσφέρει μια βραχυχρόνια προβλεψιμότητα στις εμπορικές επιχειρήσεις, συνιστά μάλλον μια συνθήκη διαχείρισης της καταστροφής, παρά μια λύση των ζητημάτων που έχει επιταχύνει ο εμπορικός πόλεμος¹¹.

Αναμφίβολα, οι προκλήσεις, και η επίδραση των μεγατάσεων (*mega-trends*), τις οποίες περιγράψαμε πιο πάνω, διαμορφώνουν έναν «χάρτη προτεραιοτήτων» για το ευρωπαϊκό εμπόριο και τις ευρωπαϊκές εμπορικές επιχειρήσεις. Αρχικά, η ενίσχυση της Ενιαίας Αγοράς συνιστά μια κρίσιμη παράμετρο για την οικονομική ασφάλεια και ανθεκτικότητα, αλλά και για την επένδυση στη βιωσιμότητα και την κυκλική οικονομία, προσφέροντας, παράλληλα, πληθώρα επιλογών και τιμών στους Ευρωπαίους καταναλωτές. Το εγχείρημα της μετάβασης στη βιωσιμότητα αναμένεται να δεχθεί ισχυρότατες πιέσεις, λόγω της στροφής στις αυξημένες αμυντικές δαπάνες. Δεν θα σταματήσει, ωστόσο, να προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες στον κλάδο του εμπορίου και στις εμπορικές επι-

χειρήσεις. Η σημασία της μετάβασης στο βιώσιμο εμπόριο, η οποία έχει επισημανθεί σε διάφορες έρευνες¹², προϋποθέτει την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου και τη δημιουργία των κατάλληλων κινήτρων, ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα των εμπορικών επιχειρήσεων.

Εντούτοις, πέρα από την ανάγκη της αναδιάταξης των πολιτικών, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2026 μοιάζει να οδηγεί τις εμπορικές επιχειρήσεις σε έναν ευρύ μετασχηματισμό. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, ο κλάδος του εμπορίου προβλέπεται να έρθει αντιμέτωπος με μια σειρά από μεταλλαγές, οι οποίες αναμένεται να επιταχύνουν την προσαρμογή των εμπορικών επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους και κλάδου. Η αναδιάρθρωση του διεθνούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος, που συνδέεται με βαθύτερους τεχνολογικούς μετασχηματισμούς, με την εκτεταμένη κρίση της υπερπλαγκοσμιοποίησης, αλλά και με την ενίσχυση των λεγόμενων «τεχνολογικών γιγάντων», οδηγεί στη διαμόρφωση ενός πλαισίου προσαρμογής των ευρωπαϊκών εμπορικών επιχειρήσεων. Η προσαρμογή φαίνεται ότι εκτείνεται σε ένα τετραπλό επίπεδο:

(α) Η αλλαγή της σχέσης με τον καταναλωτή: Η μετάβαση στην *Εποχή της Εταιρείας Marketing*, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, τοποθέτησε στο επίκεντρο της εμπορικής επιχείρησης τη μακροπρόθεσμη ικανοποίηση του πελάτη. Η επένδυση των εμπορικών επιχειρήσεων στην εμπειρία του πελάτη αποτελεί την αναγκαία συνθή-

10. Eurocommerce (2025). *EU-US Trade Agreement: A welcome pause, but strategic action is urgent*. <https://www.eurocommerce.eu/updates/eu-us-trade-agreement-a-welcome-pause-but-strategic-action-is-urgent/>

11. Eurocommerce (2025). *EU-US Trade Agreement: A welcome pause, but strategic action is urgent*. <https://www.eurocommerce.eu/updates/eu-us-trade-agreement-a-welcome-pause-but-strategic-action-is-urgent/>

12. Βλ. *inter alia*, M. Vhatkar, R.D. Raut, R. Gokhale, N. Cheikhrouhou & M. Akarte (2024). A glimpse of the future sustainable digital omnichannel retailing emerges – A systematic literature review, *Journal of Cleaner Production*, 442, 141111; R. Chauhan, A. Majumder & V. Kumar (2023). The impact of adopting customization policy and sustainability for improving consumer service in dual-channel retailing, *Journal of Retailing and Consumer Services*, 75, 103504.

κη της μεταβολής της σχέσης επιχείρησης – καταναλωτή. Έτσι, η μετάβαση του επιχειρηματικού μοντέλου προς μια βαθύτερη και καθοδηγούμενη από την ανάλυση πραγματικών δεδομένων (*data – driven*) σχέση με τους πελάτες τους αποτελεί μια κρίσιμη μεταβλητή προσαρμογής. Παράλληλα, η επένδυση στην πολυκαναλική (*omnichannel*) εμπειρία μοιάζει να αποτελεί μια πρωτεύουσα επιλογή των μεγαλοεπιχειρηματιών του λιανικού εμπορίου (*leading retailers*), προκειμένου να θέσουν τη σχέση εμπόρου – καταναλωτή σε ένα νέο πλαίσιο¹³. Η τοποθέτηση των σημείων αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους καταναλωτές και στην εμπορική εταιρεία (*touch points*) σε ένα ολιστικό πλαίσιο καταναλωτικής εμπειρίας μπορεί να αποτελέσει μια κρίσιμη μεταβλητή ανταγωνιστικότητας μεταξύ των εμπορικών επιχειρήσεων¹⁴.

(β) Η εμφύσηση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN): Η εμφύσηση της TN στην καθημερινότητα των καταναλωτών (αλλά και οι δυνατότητες που αυτή παρέχει) επιταχύνει τη μεταστροφή των εμπορικών επιχειρηματικών μοντέλων. Οι δυνατότητες που προσφέρει η TN, αναφορικά με την προσωποποίηση των πωλήσεων (*customer service chatbots*), τη δυναμική της τιμολόγησης (*pricing and promotions optimization*), αλλά και την κατανόηση των καταναλωτικών προτύπων (*demand planning and forecasting*), προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες στις εμπορικές επιχειρήσεις, μετατρέποντας τις δυνατότητες της αυτοματοποίησης σε «συγκριτικό πλεονέκτημα» εκείνου που θα προσαρμοστεί γρήγορα και αποτελεσματικά. Άλλωστε,

όπως χαρακτηριστικά επισημαίνει η αναλύτρια του Reuters, Karen Kwok¹⁵, μέχρι το 2030, οι ψηφιακοί συνεργάτες (*AI agents*) αναμένεται να διαχειρίζονται το ¼ των πωλήσεων που πραγματοποιούνται μέσα από το κανάλι του ηλεκτρονικού εμπορίου. Η ενσωμάτωση των τεχνολογιών της TN στα επιχειρηματικά μοντέλα των εμπορικών επιχειρήσεων εκτιμάται ότι θα τις βοηθήσει να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίον οι καταναλωτές αναζητούν και αγοράζουν προϊόντα, μέσω διαδικτύου. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η TN, το διαδίκτυο πραγμάτων (*IoTs*) και η μηχανική μάθηση (*ML*) μπορεί να δώσει τη δυνατότητα της μέτρησης της ελαστικότητας ως προς την τιμή, σε πραγματικούς όρους, μειώνοντας τις αρνητικές επιδράσεις της ασυμμετρίας της πληροφόρησης¹⁶.

(γ) Ο μετασχηματισμός των αλυσίδων αξίας: Η «ανοιχτή», πλέον, αντίστιξη μεταξύ γεωπολιτικών και οικονομικών συνθηκών οξύνει τους γεωοικονομικούς κατακερματισμούς (*GEF*), εντείνει την ευθραυστότητα των αλυσίδων αξίας και δημιουργεί ένα περίπλοκο και διόλου αξιόπιστο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η ευαλωτότητα και η μεταστροφή της εμπορικής πολιτικής συνδέονται με μια σημαντική αύξηση στα κόστη, επιταχύνοντας πρακτικές, όπως η μεταφορά εμπορικών δραστηριοτήτων (παραγωγή, εφοδιαστικές αλυσίδες κλπ.) σε κοντινές και φιλικές, γειτονικές χώρες (*nearshoring* και *friendshoring*), οι οποίες προσφέρουν τη δυνατότητα ταχύτερης και αποτελεσματικότερης ανταπόκρισης στις

13. Deloitte (2026). *2026 Retail Industry Global Outlook*. <https://www.deloitte.com/us/en/insights/industry/retail-distribution/retail-distribution-industry-outlook.html>

14. A. Asmare & S. Zewdie (2021). Omnichannel retailing strategy: a systematic review, *The International Review of Retail, Distribution and Consumer Research*, 32 (1): 59-79.

15. K. Kwok (2025). AI agents have clear mission, hazy business model. *Reuters*, 20 February 2025.

16. C.S. Ranganathan, M. Rajasekaran, R. Meenakshi, A. Prasath, T.R. GaneshBabu & S. Sujatha (2024). Real-Time Price Elasticity Analysis in Retail Using IoT and Machine Learning. *First International Conference on Innovations in Communications, Electrical and Computer Engineering (ICICEC)*, <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10808288/authors#authors>

μεταβολές της ζήτησης. Η τεχνολογία αποτελεί μια σημαντική παράμετρο της μεταλλαγής των αλυσίδων αξίας και μπορεί να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη μείωση του κόστους μεταφοράς και αποθήκευσης.

(δ) Η προσαρμογή του κόστους και ο ρόλος της διαχείρισης των περιθωρίων κέρδους: Η εντεινόμενη αποπαγκοσμιοποίηση και ο μετασχηματισμός των αλυσίδων αξίας αυξάνουν σημαντικά τα κόστη, εξωθώντας τις εμπορικές επιχειρήσεις να επενδύσουν στην εξισορρόπηση των διακυμάνσεων των τιμών, του κόστους παραγωγής και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης. Κρίσιμο παράγοντα αποτελεί η διαφοροποίηση των καναλιών των εσόδων, μέσω: **(i)** της αύξησης της προσφοράς προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, με υψηλό περιθώριο κέρδους, **(ii)** της εμβάθυνσης των συστημάτων πιστότητας των πελατών, **(iii)** της ενδυνάμωσης της παραγωγικότητας και **(iv)** της σταδιακής μετάβασης στην αυτοματοποίηση. Η διαφοροποίηση των καναλιών εσόδων μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στις εμπορικές επιχειρήσεις να

ελέγξουν τα κόστη τους και να υποστηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξή τους.

Η τόνωση των ευρωπαϊκών εμπορικών επιχειρήσεων συνιστά μια κρίσιμη παράμετρο για την ανθεκτικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ειδικότερα, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου δραστηριοποιούνται σε έναν ιδιαίτερα ανταγωνιστικό κλάδο, με εξαιρετικά χαμηλά περιθώρια κέρδους. Μάλιστα, σε συγκεκριμένους τομείς, όπου κυριαρχούν πολυεθνικοί «γίγαντες» –όπως η *AB InBev*, η *Mars* και η *Mondelez*– που ελέγχουν την πλειονότητα των A-brands, οι εμπορικές επιχειρήσεις προσπαθούν να διασφαλίσουν εκείνα τα περιθώρια κερδοφορίας που θα κατοχυρώσουν την ανθεκτικότητά τους και θα προωθήσουν τον αναγκαίο μετασχηματισμό τους. Αναμφίβολα αυτή, η προσπάθεια είναι εξαιρετικά κοπώδης και προϋποθέτει τη μεταστροφή της οικονομικής πολιτικής και τη διαμόρφωση προμελετημένων κλαδικών πολιτικών, οι οποίες θα διασυνδέουν ενεργά το εμπόριο με άλλους σημαντικούς κλάδους της ευρωπαϊκής οικονομίας (αγροδιατροφή, βιομηχανία, τουρισμός κλπ.).

Η οικονομική δραστηριότητα του εμπορίου στην Ελλάδα

Εισαγωγικές επισημάνσεις

Οι προηγούμενες ενότητες αποτύπωσαν τις βασικές μεταβολές, οι οποίες χαρακτηρίζουν το διεθνές και το ευρωπαϊκό οικονομικό περιβάλλον, κατά το 2025, σε συνάρτηση με τις τρέχουσες εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας. Το τελευταίο έτος χαρακτηρίζεται από μια, κατά το μάλλον ή ήττον, εύθραυστη μακροοικονομική εξομάλυνση, καθώς η βαθμιαία αποκλιμάκωση των υψηλών ρυθμών πληθωρισμού και η σταδιακή χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής¹ συνυπάρχουν με επίμονες πηγές αβεβαιότητας. Οι γεωπολιτικές εντάσεις, η αναδιάρθρωση των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, η περαιτέρω ενίσχυση των προστατευτικών πρακτικών στο διεθνές εμπόριο² και οι δια-

κυμάνσεις στις τιμές της ενέργειας και των πρώτων υλών εξακολουθούν να επηρεάζουν τη δυναμική της παγκόσμιας οικονομίας. Παράλληλα, το κόστος εργασίας παραμένει μια κρίσιμη μεταβλητή της εξέλιξης του πληθωρισμού, ιδίως σε ένα περιβάλλον αυξημένων μισθολογικών πιέσεων και περιορισμένης δυναμικής της παραγωγικότητας. Η ικανότητα των επιχειρήσεων να απορροφήσουν ή να μετακυλήσουν το αυξημένο μοναδιαίο κόστος εργασίας στα περιθώρια κέρδους τους αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση των τιμών και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητάς τους³.

όπως ο χάλυβας, το αλουμίνιο ή ο χαλκός, έφθασαν ακόμη και στο 50%. Από την άλλη πλευρά, η ΕΕ επέβαλε νέους τελωνειακούς δασμούς σε γεωργικά προϊόντα και λιπάσματα από τη Ρωσία και τη Λευκορωσία, στο πλαίσιο μείωσης της εξάρτησης από αυτές τις εισαγωγές και της στήριξης της εγχώριας παραγωγής. Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ε.Ε. (2025) *Εμπόριο: Νέοι δασμοί της ΕΕ σε ρωσικά και λευκορωσικά γεωργικά προϊόντα και λιπάσματα*, <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2025/06/12/trade-eu-adopts-new-tariffs-on-russian-and-belarusian-agricultural-goods-and-fertilisers/>

3. Σύμφωνα με μελέτη της BIS (Bank for International Settlements), υπάρχει σημαντική μετακύλιση των μισθολογικών αυξήσεων στις τιμές παραγωγής στην Ευρωζώνη: περίπου το 50% του κόστους εργασίας μετακυλιέται σε τιμές εντός δύο έως τρία ετών, με μεγαλύτερη επίδραση σε τομείς με υψηλή ένταση εργασίας, Ampudia M., Lombardi, M. & Renault, T. (2024) “The wage-price pass-through across sectors: evidence from the euro area”, *BIS Working Papers*, no 1192, <https://www.bis.org/publ/work1192.pdf>.

Ταυτόχρονα, καταγράφονται σταθερές αυξήσεις στο ωριαίο κόστος εργασίας, τόσο στην Ευρωζώνη όσο και στην Ε.Ε. κατά το 2025, (π.χ., άνοδος περίπου +3,3% έως +3,6% σε κάποια τρίμηνα), αντανakλώντας την άνοδο του μοναδιαίου κόστους εργασίας σε διάφορους επιχειρηματικούς τομείς. Βλ. Eurostat (2025) *Annual increase in labour costs at 3.6% in*

1. Εντός του 2025, η νομισματική πολιτική της ΕΚΤ μετατοπίστηκε προς μια κατεύθυνση ήπιας χαλάρωσης, μέσω των μειώσεων των βασικών επιτοκίων, αντανakλώντας τη βελτίωση των πληθωριστικών προοπτικών και την επιβράδυνση της οικονομικής δυναμικής στην Ευρωζώνη.

- ΕΚΤ (2025) *Δελτίο Τύπου: Αποφάσεις Νομισματικής Πολιτικής*, (30 Ιανουαρίου 2025), <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.mp250130~530b29e622.el.html?>
- ΕΚΤ (2025) *Δελτίο Τύπου: Αποφάσεις Νομισματικής Πολιτικής*, (17 Απριλίου 2025), <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.mp250417~42727d0735.el.html?>
- ΕΚΤ (2025) *Δελτίο Τύπου: Αποφάσεις Νομισματικής Πολιτικής*, (5 Ιουνίου 2025), <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2025/html/ecb.mp250605~3b5f67d007.el.html?>

2. Όπως επισημάνθηκε στο μέρος Α.1, οι ΗΠΑ προχώρησαν, το 2025, σε αμοιβαίες (reciprocal) δασμολογικές επιβαρύνσεις σε εισαγόμενα προϊόντα από πολλαπλές χώρες, με ελάχιστο βασικό δασμό ~10% σε όλες τις εισαγωγές και ειδικούς υψηλότερους δασμούς σε ορισμένες χώρες. Οι δασμοί σε προϊόντα,

Σε αυτό το πλαίσιο, ο κλάδος του εμπορίου εξακολουθεί να συνιστά έναν από τους πλέον σημαντικούς τομείς τόσο της ευρωπαϊκής όσο και της ελληνικής οικονομίας, λειτουργώντας, ταυτόχρονα, και ως μηχανισμός προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Η *Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2025* εστιάζει στον τρόπο με τον οποίον ο κλάδος ανταποκρίνεται στις προκλήσεις και αξιοποιεί τις ευκαιρίες που αναδύονται από τον επιταχυνόμενο μετασχηματισμό της οικονομίας.

Το «μονοπάτι της μετάβασης» του εμπορίου προσδιορίζεται, κατά κύριο λόγο, από τον τριπλό μετασχηματισμό της ψηφιοποίησης, της πράσινης μετάβασης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, σε ένα περιβάλλον όπου η τεχνολογική καινοτομία, η Τεχνητή Νοημοσύνη και τα κριτήρια βιωσιμότητας συνιστούν, πλέον, πρωταρχικής σημασίας παράγοντες για την επιχειρηματική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα. Οι επόμενες ενότητες της Έκθεσης αναδεικνύουν τις βασικές τάσεις και επιδόσεις του ελληνικού εμπορίου,

euro area και <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/3-16092025-bp#main-content>

κατά το 2025, εξετάζοντας την εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) και του Δείκτη Όγκου (ΔΟ), στο λιανικό εμπόριο, αλλά και των ΔΚΕ, στο χονδρικό εμπόριο και στο εμπόριο αυτοκινήτων, εστιάζοντας στις διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες διαμορφώνουν την ανθεκτικότητα και τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές του κλάδου.

Η συνεισφορά του Εμπορίου στην ελληνική οικονομία και η εξέλιξη του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) στο Λιανικό Εμπόριο

Παρά τη διεθνή εντεινόμενη οικονομική, κοινωνική και γεωπολιτική αβεβαιότητα, η ελληνική οικονομία διατηρεί κατά το 2025, θετική, αν και επιβραδυνόμενη, μακροοικονομική δυναμική, με τις δημοσιονομικές επιδόσεις της να παραμένουν συγκριτικά ευνοϊκότερες, έναντι του αντίστοιχου μέσου όρου της Ευρωζώνης⁴.

Ο κλάδος του εμπορίου εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της ελληνικής οικονομικής, παρόλο που οι ρυθμοί μεγέθυνσής του εμφανίζουν τάσεις σχετικής αποκλιμάκωσης, αντανακλώντας τη σταδιακή εξασθένηση της ζήτησης για διαρκή αγαθά, τις επιδράσεις του αυξημένου κόστους διαβίωσης και τις πιέσεις από το κόστος παραγωγής.

Η εξέλιξη του ΔΚΕ, στο λιανικό εμπόριο, καταδεικνύει διαφοροποιήσεις μεταξύ δια-

4. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2025), η ελληνική οικονομία αναμένεται να παρουσιάσει ρυθμό πραγματικής μεγέθυνσης περίπου 2,1% έως 2,3%, το 2025, με ισχυρή συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων, διατηρώντας ρυθμούς ανάπτυξης υψηλότερους, (κατά 1,3%) από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Βλ. European Commission (2025) *Post-Programme Surveillance Assessments*, https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/5b51f891-d599-426d-afb9-4b3f0e888bb5_en?filename=Post-Programme+Surveillance+Assessments+-+Spring+2025.pdf&utm

φόρων επιμέρους υποκατηγοριών, με τις επιδόσεις τους να προσδιορίζονται τόσο από τη συγκρατημένη ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος, όσο και από τη δυναμική της τουριστικής και της κατασκευαστικής δραστηριότητας, οι οποίες εξακολουθούν να λειτουργούν υποστηρικτικά για την εγχώρια κατανάλωση.

Συγκεκριμένα, ο Γενικός ΔΚΕ στο λιανικό εμπόριο παρουσίασε αύξηση της τάξης του 2,5% περίπου σε ετήσια βάση κατά το 2025, ενώ ο ΔΟ, κατέγραψε αντίστοιχη αύξηση της τάξης του 1,9%, αντανakλώντας μία μάλλον αναιμική και σχετικά περιορισμένη διεύρυνση της πραγματικής δραστηριότητας στον κλάδο. Το γεγονός αυτό σχετίζεται με τις πιέσεις που ασκούνται στο διαθέσιμο εισόδημα και στο κόστος παραγωγής, οι οποίες περιορίζουν την κατανάλωση σε βασικές κατηγορίες διαρκών αγαθών. Επιπλέον, παρά την υψηλή εποχική ζήτηση σε επιμέρους κατηγορίες αγαθών, ορισμένες υποκατηγορίες, όπως τα είδη ένδυσης και υπόδησης, εμφάνισαν πτώση στις πωλήσεις σε σχέση με το 2024, στοιχείο που υπογραμμίζει μια σχετική εξασθένηση της ζήτησης, λόγω ακριβώς της μείωσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος⁵.

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) στο Λιανικό Εμπόριο την περίοδο 2015-2025

Το λιανικό εμπόριο εξακολουθεί να συνιστά τον σημαντικότερο τομέα του εμπορίου και έναν από τους βασικούς πυλώνες της ελληνικής (και ευρωπαϊκής) οικονομικής

5. Το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των ελληνικών νοικοκυριών μειώθηκε κατά 1,9% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2024 (από -1,53% στο προηγούμενο τρίμηνο) ανήκοντας στις χώρες με τις χειρότερες επιδόσεις σε σύνολο 16 χωρών του ΟΟΣΑ. Βλ. Household disposable income – OECD data: <https://www.oecd.org/en/data/indicators/household-disposable-income.html>

δραστηριότητας τόσο σε όρους απασχόλησης⁶ όσο και σε όρους συνεισφοράς στην κατανάλωση και στα δημόσια έσοδα.⁷ Στη λειτουργία του κλάδου, σταδιακά ενσωματώνονται οι ποικίλες τεχνολογικές και οργανωσιακές μεταβολές, οι οποίες συνδέονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την Τεχνητή Νοημοσύνη, τη μηχανική μάθηση και τις τεχνολογίες καταναμημένου καθολικού (Distributed Ledger Technologies - DLT)⁸, ενώ, παράλληλα, ο κλάδος συμμορφώνεται με γοργούς ρυθμούς στο εντεινόμενο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο των κριτηρίων της περιβαλλοντικής και κοινω-

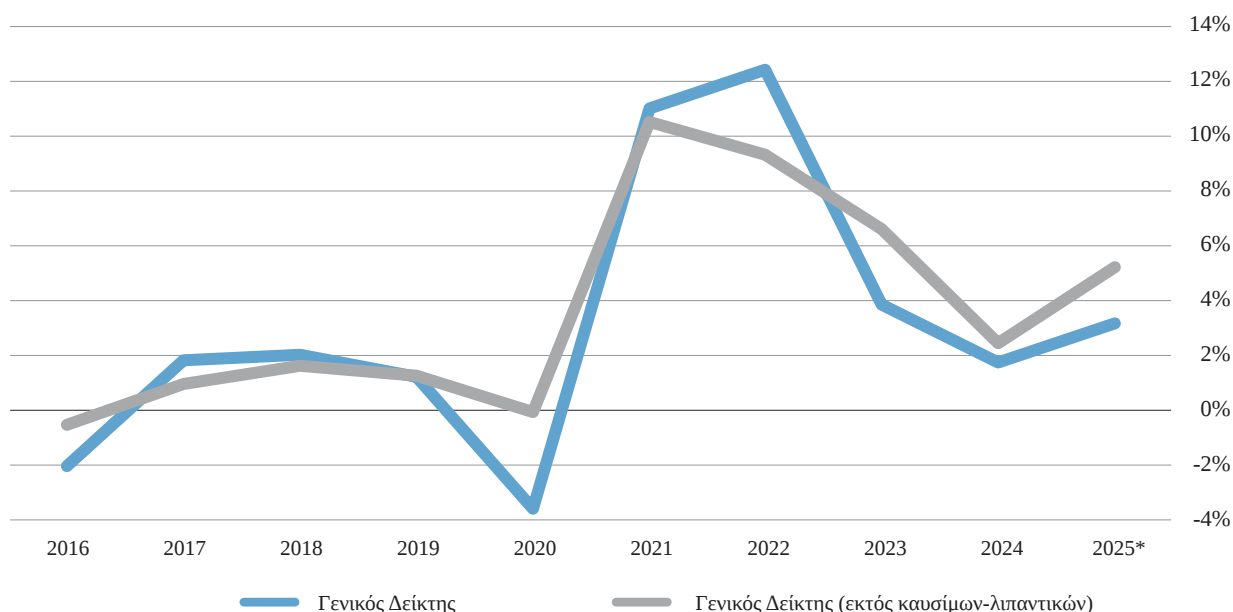
6. Στο πλαίσιο της ΕΕ, το λιανικό εμπόριο αποδίδει περίπου το 5% της συνολικής προστιθέμενης αξίας των οικονομιών των κρατών-μελών, ενώ σε όρους απασχόλησης ο συγκεκριμένος κλάδος υποστηρίζει περί τις 26 εκατ. θέσεις εργασίας. Βλ. Eurostat (2025) *Retail trade volume index overview*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Retail_trade_volume_index_overview

7. Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η ιδιωτική κατανάλωση αντιστοιχεί περίπου στο 50 % του ευρωπαϊκού Α.Ε.Π και προσεγγίζει το 70% του αντίστοιχου ελληνικού, με το λιανικό εμπόριο να αποτελεί τον βασικό μηχανισμό διοχέτευσης της τελικής ζήτησης των νοικοκυριών. Παράλληλα, ο κλάδος συνιστά θεμελιώδη πηγή δημοσίων εσόδων, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων από τον Φ.Π.Α., ο οποίος αντιστοιχεί περίπου στο 35–38 % των συνολικών φορολογικών εσόδων στην Ελλάδα, προέρχεται από λιανικές συναλλαγές. Σημαντική είναι, επίσης, και η συμβολή του μέσω των φόρων εισοδήματος και ασφαλιστικών εισφορών λόγω του γεγονότος ότι ο συγκεκριμένος κλάδος είναι υψηλής εντάσεως εργασίας. Βλ. ECB (2024) *Economic Bulletin*, <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb202404.en.pdf> και European Commission (2025) *VAT gap in Europe – report 2025*, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/fight-against-vat-fraud/vat-gap_en

8. Οι τεχνολογίες καταναμημένου καθολικού (DLT) αποτελούν ψηφιακές υποδομές αποκεντρωμένης καταγραφής και επαλήθευσης συναλλαγών, οι οποίες ενισχύουν τη διαφάνεια, την ασφάλεια και την ιχνηλασιμότητα στις αλυσίδες αξίας. Στο πλαίσιο του εμπορίου, αξιοποιούνται για την παρακολούθηση προϊόντων, τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με πρότυπα βιωσιμότητας και την αυτοματοποίηση των διαδικασιών πληρωμής και τήρησης των διαφόρων συμβολαίων όρων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.1

Εξέλιξη (%) ΔΚΕ με και χωρίς καί λιπαντικά

* Προσωρινά στοιχεία – Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

νικής βιωσιμότητας. Το λιανικό εμπόριο διατηρεί τον ρόλο του ως διαύλου μετάδοσης των μεταβολών της ζήτησης στην πραγματική οικονομία και ως πολλαπλασιαστής της οικονομικής δραστηριότητας, με τις επιδόσεις του να εμφανίζουν θετική συσχέτιση με τη δυναμική του ΑΕΠ. Ωστόσο, το 2025 χαρακτηρίζεται από συνθήκες αυξημένης αβεβαιότητας και από τάσεις επιβράδυνσης της ζήτησης για διαρκή αγαθά, γεγονός που επηρεάζει τη βραχυχρόνια τροχιά μεγέθυνσης του κλάδου.

Στο πλαίσιο της ελληνικής οικονομίας, το λιανικό εμπόριο συνεχίζει να συνεισφέρει ουσιαστικά στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, λειτουργώντας ως κρίσιμος μηχανισμός διασύνδεσης της ιδιωτικής κατανάλωσης με την εγχώρια παραγωγική βάση.

Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις του κλάδου καλούνται να προσαρμοστούν σε ένα περιβάλλον «διαρκούς αβεβαιότητας», όπου ο τριπλός μετασχηματισμός – ψηφιακός, πράσινος και οργανωσιακός – αποκτά χαρακτηριστήρα διαρθρωτικής αναγκαιότητας. Η ενσωμάτωση πρακτικών βιωσιμότητας

στην αλυσίδα αξίας, η μετάβαση σε πολυκαναλικά επιχειρηματικά μοντέλα, καθώς και η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στις δεξιότητες αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα του κλάδου.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η συστηματική παρακολούθηση βασικών δεικτών και ιδίως του Γενικού Δείκτη Κύκλου Εργασιών, παραμένει κρίσιμης σημασίας για την αποτύπωση και τη συνακόλουθη ανάλυση των μεταβολών στη διάρθρωση, στην παραγωγικότητα και στην αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των επιχειρήσεων του κλάδου.

Το διάγραμμα Α.2.1 παρουσιάζει τη διαχρονική εξέλιξη του Γενικού Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) και του αντίστοιχου δείκτη εξαιρουμένων των καυσίμων-λιπαντικών, καταδεικνύοντας τη συνέχιση της μεταπανδημικής μεγέθυνσης του κλάδου, υπό συνθήκες όμως εμφανώς επιβραδυνόμενης δυναμικής. Μετά την έντονη επιτάχυνση της περιόδου 2021–2022, όπου οι ετήσιες μεταβολές ανήλθαν σε διψήφια επίπεδα, ακολουθεί, κατά τα έτη 2023–

2025, μία φάση σταδιακής αποκλιμάκωσης των ρυθμών μεγέθυνσης.

Ειδικότερα, το 2025 καταγράφεται θετική μεταβολή της τάξης του 3,1% στον Γενικό ΔΚΕ, γεγονός που επιβεβαιώνει τη διατήρηση της ανοδικής τάσης, χωρίς ωστόσο να ανακτάται η δυναμική της μεταπανδημικής περιόδου. Η διαχρονική τροχιά του δείκτη προσεγγίζει, κατ' αναλογία, την πορεία ενός «αντίστροφου U», υποδηλώνοντας ότι η φάση ταχείας προσαρμογής και ανάκαμψης έχει, πλέον, αντικατασταθεί από ένα καθεστώς ήπιας μεγέθυνσης, υπό την επίδραση της σταδιακής εξασθένησης της ζήτησης, της πληθωριστικής κλιμάκωσης και της αναπροσαρμογής των καταναλωτικών προτύπων.

Παράλληλα, η ταχύτερη αύξηση του ΔΚΕ εκτός καυσίμων-λιπαντικών το 2025 (5,2%) σε σύγκριση με τον συνολικό δείκτη, αναδεικνύει διαφοροποιήσεις στη διάρθρωση της εμπορικής δραστηριότητας, υποδηλώνοντας ότι οι κατηγορίες πέραν της ενέργειας εμφανίζουν μια μάλλον μεγαλύτερη ανθεκτικότητα. Ωστόσο, η θετική μεταβολή του κύκλου εργασιών εξακολουθεί να επηρεάζεται, σε σημαντικό βαθμό, από ονομαστικούς παράγοντες, καθώς το αυξημένο επίπεδο τιμών διατηρείται, περιορίζοντας την αντίστοιχη εξέλιξη των πραγματικών μεγεθών.

Υπό το πρίσμα αυτό, η παρατηρούμενη μεγέθυνση δεν μεταφράζεται, κατ' ανάγκη, σε αντίστοιχη διεύρυνση του όγκου συναλλαγών, γεγονός που επιβεβαιώνει τη μετάβαση του κλάδου σε φάση «ευμετάβλητης σταθεροποίησης» (βλ. μέρος Β.1 της ΕΕΕΕ 2025). Συνολικά, τα στοιχεία του 2025 υποδεικνύουν ότι το λιανικό εμπόριο διατηρεί θετική δυναμική, η οποία, όμως, διαμορφώνεται σε περιβάλλον αυξημένης αβεβαιότητας, συμπίεσης της αγοραστικής δύναμης και ανακατανομής της καταναλωτικής δαπάνης προς αγαθά χαμηλότερης εισοδηματικής ελαστικότητας.

Ο ΔΚΕ ανά κατηγορία

Στην ανάλυση που ακολουθεί, επιχειρείται η συστηματική χαρτογράφηση των δομικών χαρακτηριστικών του κλάδου του λιανικού εμπορίου, με έμφαση στον πολυεπίπεδο μετασχηματισμό του οικοσυστήματος του κλάδου σε ένα περιβάλλον παρατεταμένης αβεβαιότητας και διαδοχικών διαταραχών.

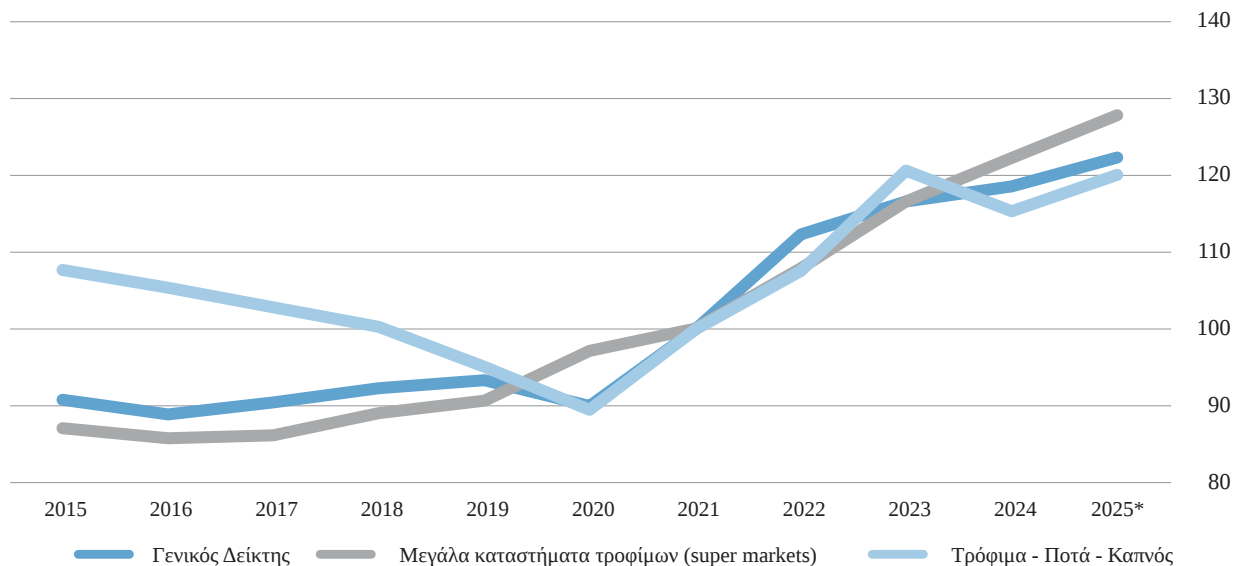
Η παρούσα προσέγγιση εντάσσεται στη μεθοδολογική παράδοση των προηγούμενων εκδόσεων της *Ετήσιας Έκθεσης Ελληνικού Εμπορίου*, υιοθετώντας το σχήμα της συγκριτικής ανάλυσης (comparative analysis), μέσω της οποίας εξετάζονται οι επιμέρους δυναμικές, εντοπίζονται οι αποκλίσεις και αναδεικνύονται οι συσχετίσεις μεταξύ διαφορετικών υπο-κλάδων του λιανικού εμπορίου. Η συγκριτική αυτή οπτική καθίσταται ιδιαίτερα κρίσιμη στο τρέχον γεωοικονομικό και θεσμικό περιβάλλον, καθώς επιτρέπει την αποτύπωση των διαφοροποιημένων επιπτώσεων, τις οποίες παράγουν οι πληθωριστικές πιέσεις, οι μεταβολές στην αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών και οι τροποποιήσεις των καταναλωτικών προτύπων στο εσωτερικό του κλάδου.

Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιείται συγκριτική αποτίμηση της εξέλιξης του κύκλου εργασιών των μεγάλων καταστημάτων τροφίμων (super markets) έναντι των εξειδικευμένων καταστημάτων τροφίμων-ποτών-καπνού, καθώς και η αντιπαραβολή του Γενικού Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) με τους επιμέρους δείκτες επιλεγμένων κατηγοριών του λιανικού εμπορίου.

Ειδικότερα, εξετάζονται οι δυναμικές που καταγράφονται στα πολυκαταστήματα, στην ένδυση και υπόδηση, στα καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων, στα φαρμακευτικά-καλλυντικά, στα έπιπλα, ηλεκτρικά είδη και οικιακό εξοπλισμό, στα βιβλία-χαρτικά και λοιπά είδη, καθώς και στις πωλήσεις εκτός καταστημάτων. Η ανάλυση αποσκοπεί στην ανάδειξη των διαρθρωτικών μεταβολών και των ασύμμετρων προσαρμογών μεταξύ των

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.2

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ σε σχέση με το Δείκτη μεγάλων καταστημάτων & καταστημάτων τροφίμων - ποτών - καπνού (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

επιμέρους κατηγοριών, αποκαλύπτοντας τον τρόπο με τον οποίο ο κλάδος του λιανικού εμπορίου επαναπροσδιορίζει τα παραγωγικά, οργανωτικά και εμπορικά του πρότυπα στο πλαίσιο μιας φάσης, η οποία χαρακτηρίζεται από αναμικτή μεγέθυνση και αδήριτη αναγκαιότητα για τεχνολογική και περιβαλλοντική μετάβαση.

Με βάση τα στοιχεία του διαγράμματος Α.2.2, επιβεβαιώνεται ότι το λιανικό εμπόριο τροφίμων εξακολουθεί να συνιστά τον πλέον ανθεκτικό και διαρθρωτικά κυρίαρχο πυλώνα του κλάδου. Ο υποκλάδος των μεγάλων καταστημάτων τροφίμων (super markets) καταγράφει, και το 2025, συνέχιση της ανοδικής του τροχιάς, με τον επιμέρους δείκτη να ενισχύεται ακόμα περισσότερο (με ετήσια άνοδο της τάξης του 4,6%), υπερβαίνοντας τόσο τον Γενικό ΔΚΕ όσο και τις λοιπές κατηγορίες τροφίμων. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει μία μετατόπιση της καταναλωτικής ζήτησης προς οργανωμένα δίκτυα λιανικής, τα οποία αξιοποιούν οικονομίες κλίμακας, διαφοροποιημένα κανάλια διανομής και περισσότερο ώριμες ψηφιακές υποδομές. Αντιθέτως, η κατηγορία «Τρόφι-

μα - Ποτά - Καπνός» εμφανίζει μεν ανάκαμψη σε σχέση με το 2024, με ετήσια αύξηση της τάξης του 4,1%, αλλά υπολείπεται παρόλα αυτά της δυναμικής των μεγάλων καταστημάτων τροφίμων, γεγονός που επιβεβαιώνει τη διαρθρωτική απόκλιση μεταξύ μεγάλων και μικρότερων επιχειρηματικών σχημάτων στον εν λόγω υπόκλαδο του λιανικού εμπορίου.

Παράλληλα, ο Γενικός ΔΚΕ αυξάνεται ακόμα περισσότερο το 2025, καταγράφοντας ετήσια άνοδο της τάξης του 3,1%, η σύγκριση, ωστόσο, με την ηπιότερη δυναμική των εξειδικευμένων καταστημάτων τροφίμων υποδηλώνει ότι η αυτή η αύξηση της δραστηριότητας δεν κατανέμεται ισότιμα, αλλά συγκεντρώνεται σε επιχειρηματικά σχήματα που χαρακτηρίζονται από οικονομίες κλίμακας και από μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ. Η επίμονη πίεση που ασκείται από το κόστος διαβίωσης και η μετατόπιση της καταναλωτικής δαπάνης προς αγαθά ανελαστικής ζήτησης λειτουργούν ως μηχανισμοί αναδιάρθρωσης της αγοράς, ενισχύοντας τη συνακόλουθη συγκέντρωση σε μεγάλα επιχειρηματικά σχήματα. Συνε-

πώς, το 2025 επιβεβαιώνει μια διττή δυναμική: αφενός, τη μακροχρόνια ενδυνάμωση των μεγάλων καταστημάτων τροφίμων, ως βασικών διαύλων διανομής ειδών διατροφής, και, αφετέρου, τη σχετική υστέρηση των μικρότερων καταστημάτων, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη στοχευμένων παρεμβάσεων για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας και της προσαρμοστικής ικανότητας των μικρότερων επιχειρήσεων του κλάδου των τροφίμων.

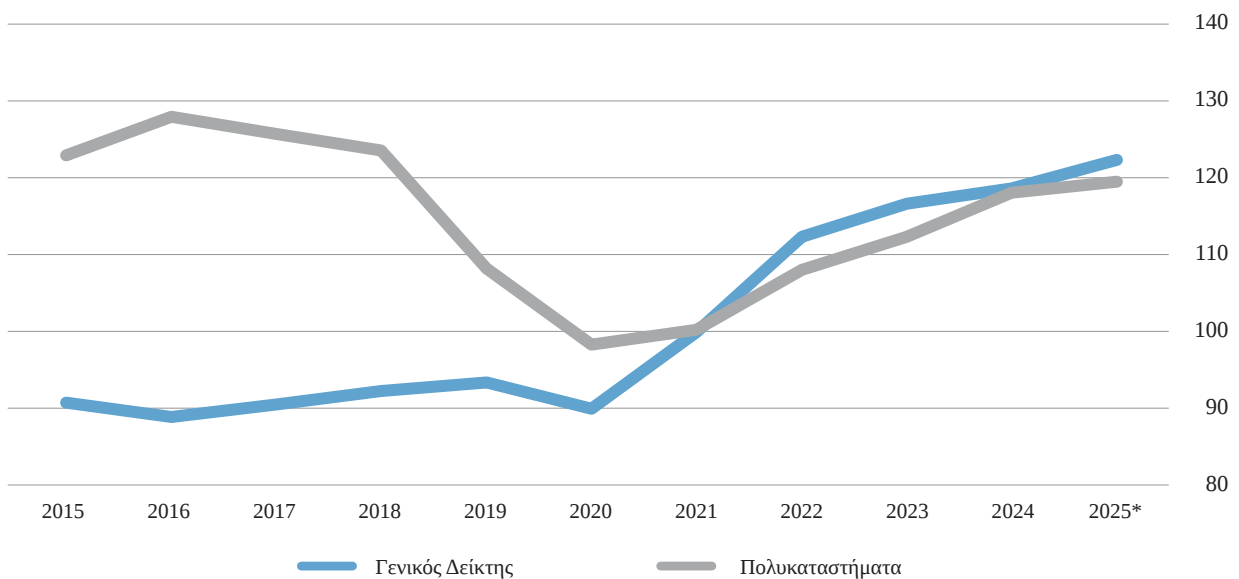
Κατά το 2025, τα πολυκαταστήματα διατηρούν την ανοδική τους πορεία, καταγράφοντας ρυθμό μεγέθυνσης, για έκτο συνεχόμενο έτος, γεγονός που επιβεβαιώνει τη σταδιακή ανασυγκρότησή τους, μετά την πανδημική κρίση. Ωστόσο, η βελτίωση των βραχυχρόνιων επιδόσεων δεν αναιρεί τη μακροχρόνια διαρθρωτική συμπίεση της κατηγορίας, καθώς οι σωρευτικές απώλειες της περιόδου 2011–2024 παραμένουν υψηλές. Η εξέλιξη αυτή ερμηνεύεται στο πλαίσιο των μεταβολών στο εξωτερικό περιβάλλον του κλάδου, και ειδικότερα της ενίσχυσης του ηλεκτρονικού εμπορίου, της διεύρυνσης των εμπορικών

κέντρων, της αυξανόμενης διείσδυσης των μεγάλων αλυσίδων λιανικής αλλά και της ενδυνάμωσης των πλατφορμών-γιγάντων που λειτουργούν ανταγωνιστικά ως προς τα πολυκαταστήματα. Παρά τις προσαρμογές που επιχειρούνται μέσω της μετάβασης σε πολυκαναλικά μοντέλα λειτουργίας και της ενσωμάτωσης ψηφιακών καναλιών διανομής, ο συγκεκριμένος υπότομέας του κλάδου εξακολουθεί να υφίσταται έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες διαμόρφωσης μιας σταθερής και διατηρήσιμης ανάπτυξης και επιβεβαιώνει τον διαρθρωτικό χαρακτήρα των προκλήσεων, με τις οποίες βρίσκεται αντιμέτωπος.

Το 2025, η κατηγορία της “ένδυσης – υπόδησης” διατηρεί την, από το 2020, ανοδική πορεία της, αν και ο ρυθμός μεγέθυνσης που καταγράφει εμφανίζεται εμφανώς μειωμένος, σε σχέση με τα έτη της έντονης ανάκαμψης μετά την πανδημία. Η επιβράδυνση αυτή αντανακλά τη σταδιακή εξασθένηση της ζήτησης για αγαθά που παρουσιάζουν ελαστική ζήτηση, σε ένα περιβάλλον αυξημένου κόστους διαβίωσης και συρρικνωμέ-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ A.2.3

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Πολυκαταστημάτων (2021 = 100,0)

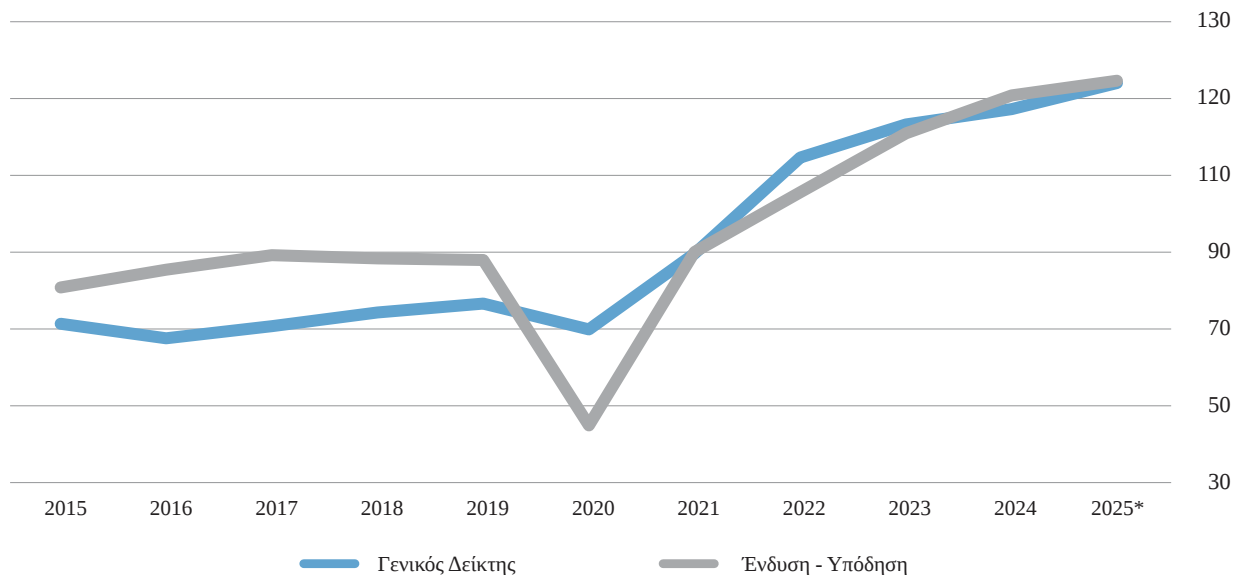

* Προσωρινά στοιχεία – Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

A2

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.4

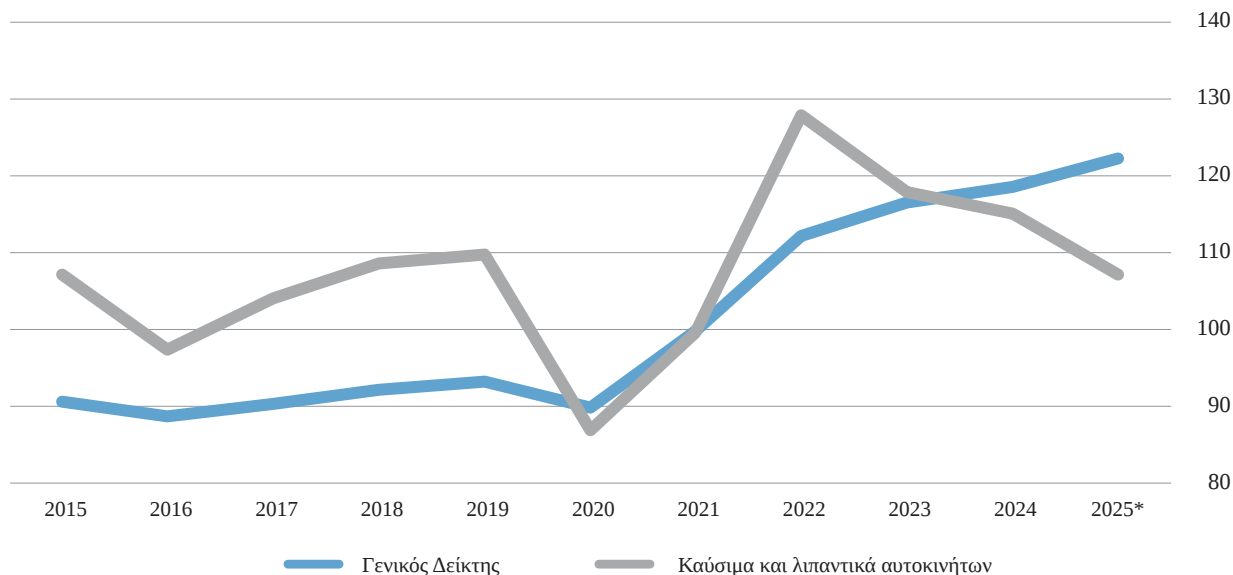
Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Ένδυσης & Υπόδησης (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.5

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Καυσίμων & Λιπαντικών Αυτοκινήτων (2021 = 100,0)

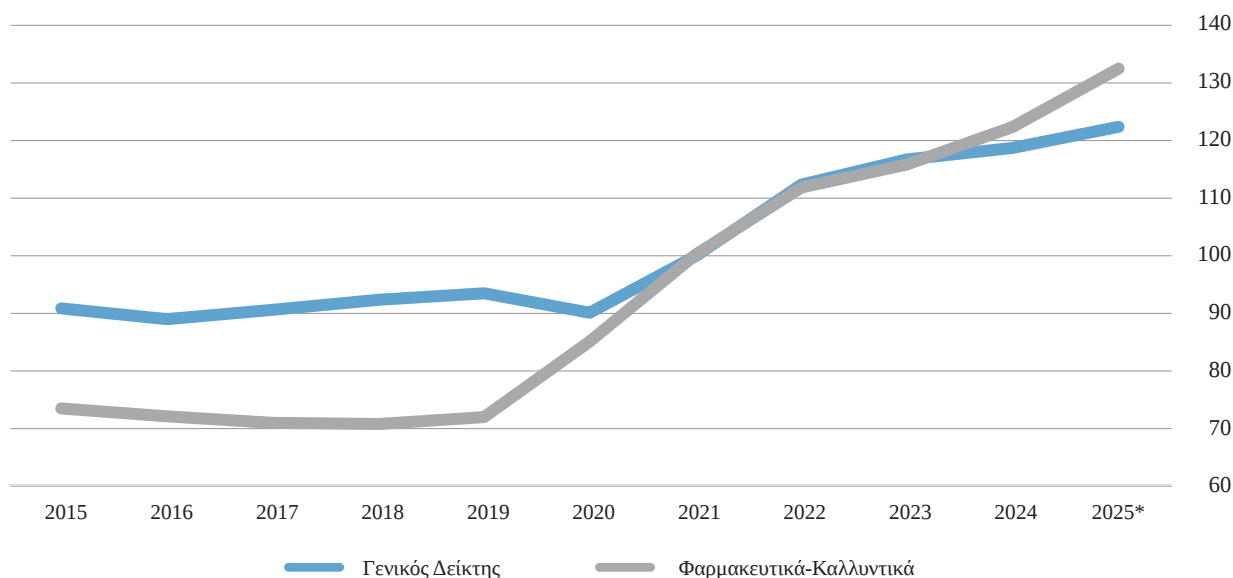
* Προσωρινά στοιχεία - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

νης πραγματικής αγοραστικής δύναμης. Σε σύγκριση με τον Γενικό ΔΚΕ, η επίδοση της ένδυσης και υπόδησης υπολείπεται, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ανάκαμψη της κατηγορίας δεν κατανέμεται ισόρροπα εντός του οικοσυστήματος του λιανικού εμπορίου. Παρά τη βελτίωση των ονομαστικών μεγε-

θών, οι σωρευτικές επιδόσεις της περιόδου μετά την πανδημία δεν επαρκούν για την πλήρη αντιστάθμιση των σημαντικών απωλειών που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων, επιβεβαιώνοντας τον διαρθρωτικά ευάλωτο χαρακτήρα του συγκεκριμένου υπόκλάδου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.6

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Φαρμακευτικών-Καλλυντικών (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία – Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

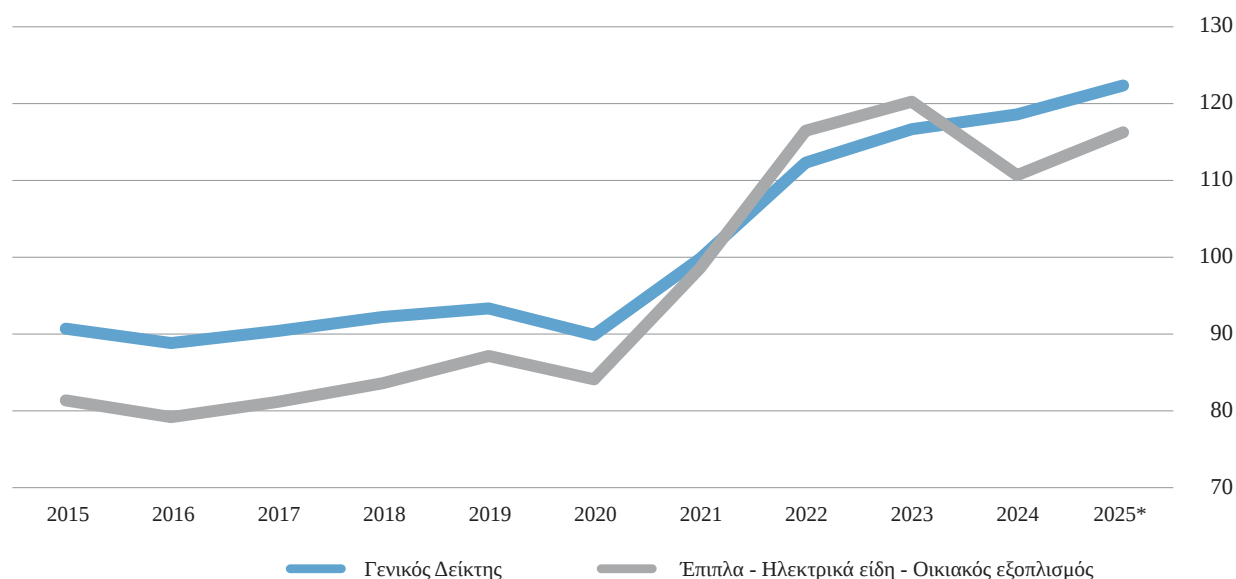
Σε μικροοικονομικό επίπεδο, η εξέλιξη του ΔΚΕ υποδηλώνει αυξανόμενη διαφοροποίηση μεταξύ των επιχειρηματικών μοντέλων που ακολουθούνται κατά περίπτωση. Οι επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει σε ψηφιακά κανάλια και σε στρατηγικές πολυκαναλικής πώλησης εμφανίζουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά φυσικά καταστήματα, των οποίων οι πωλήσεις παραμένουν περισσότερο εκτεθειμένες στις διακυμάνσεις της ζήτησης. Παράλληλα, η συνεχιζόμενη αύξηση των διαδικτυακών αγορών, όσο αφορά τα είδη ένδυσης και υπόδησης αναδιαμορφώνει το ανταγωνιστικό τοπίο, εντείνοντας τις πιέσεις από διεθνείς πλατφόρμες χαμηλού κόστους (βλ. TEMU, Shein). Στο πλαίσιο αυτό, η ανθεκτικότητα του ρυθμού μεγέθυνσης δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τη συγκυριακή εξέλιξη της κατανάλωσης, αλλά, πρωτίστως, από τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να αναδιαρθρώσουν τη λειτουργία τους, να ενσωματώσουν νέες τεχνολογίες (βλ. Τεχνητή Νοημοσύνη, Μηχανική Μάθηση, IoT) και να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες καταναλωτικές προτιμήσεις.

Κατά το 2025, η κατηγορία των “καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων” εξακολουθεί να εμφανίζει σταθερή πτωτική τάση, επιβεβαιώνοντας τον έντονα εξωγενή χαρακτήρα της και την εξάρτησή της από τις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών ενέργειας. Παράλληλα, οι γεωπολιτικές εξελίξεις, οι γεωοικονομικοί κατακερματισμοί και οι αβεβαιότητες που συνδέονται με το διεθνές εμπόριο και το ενεργειακό κόστος εξακολουθούν να επηρεάζουν δυσμενώς τις προοπτικές της κατηγορίας, περιορίζοντας τη δυνατότητα διαμόρφωσης μιας αρχικής σταθεροποίησης και μεσοπρόθεσμα, μιας δυναμικής και διατηρήσιμης μεγέθυνσης, καθιστώντας την από τις πλέον ευάλωτες, σε εξωγενείς διαταραχές, υποκατηγορίες του λιανικού εμπορίου.

Η κατηγορία των «φαρμακευτικών – καλλυντικών» διατηρεί τη θετική δυναμική της και το 2025, επιβεβαιώνοντας τον διαρθρωτικά ανθεκτικό χαρακτήρα της, ο οποίος έχει παγιωθεί μετά την πανδημική περίοδο. Η εξέλιξη υποδηλώνει συνέχιση της μεγέθυνσης, αν και με ηπιότερους ρυθμούς, σε σύγκριση με την υψηλή ζήτηση της περι-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.7

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Επίπλων - Ηλεκτρικών ειδών - Οικιακού εξοπλισμού (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

όδου 2020-2022, στοιχείο που αντανακλά τη σταδιακή εξομάλυνση της κατανάλωσης προϊόντων υγείας, υγιεινής και προσωπικής φροντίδας. Παρά τον εντεινόμενο ανταγωνισμό που δέχεται από τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων και τα πολυκαταστήματα, καθώς και από την επιβράδυνση της ψηφιακής αγοράς φαρμάκου⁹, η κατηγορία εξακολουθεί να κινείται σε επίπεδα υψηλότερα του Γενικού ΔΚΕ, γεγονός που καταδεικνύει την ισχυρή θέση της στο καταναλωτικό καλάθι των νοικοκυριών. Η διατήρηση της ανόδου ερμηνεύεται, κυρίως, από τη σχετική ανελαστική ζήτηση βασικών φαρμακευ-

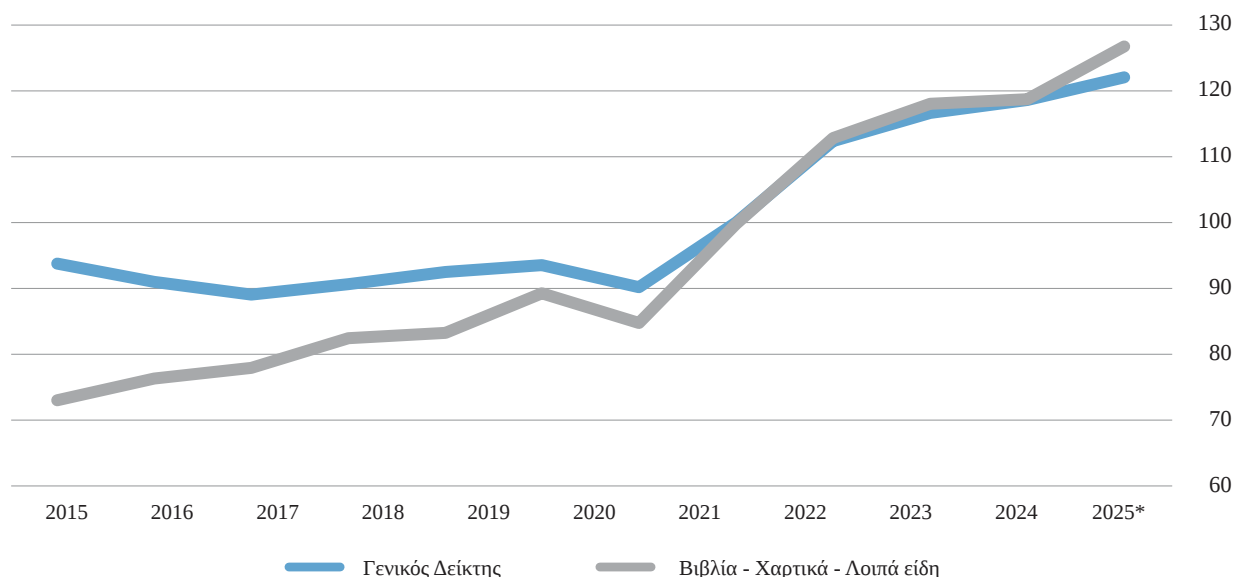
τικών προϊόντων και συμπληρωμάτων, καθώς και από τη σταθερή ενσωμάτωση ψηφιακών καναλιών διανομής στο επιχειρηματικό μοντέλο των φαρμακείων. Ωστόσο, η επιβράδυνση των ηλεκτρονικών πωλήσεων και οι κανονιστικές παρεμβάσεις στην πολιτική των τιμών λειτουργούν περιοριστικά στη δυναμική της κατηγορίας, υποδηλώνοντας ότι, παρά τη συνεχιζόμενη μεγέθυνση, οι μελλοντικές επιδόσεις θα διαμορφώνονται περισσότερο από διαρθρωτικούς παρά από συγκυριακούς παράγοντες.

Η κατηγορία των «επίπλων – ηλεκτρικών ειδών – οικιακού εξοπλισμού» εξακολουθεί να κινείται με φθίνοντα ρυθμό μεγέθυνσης, επιβεβαιώνοντας ότι η ισχυρή μεταπανδημική ανάκαμψη των ετών 2020–2022 έχει πλέον ολοκληρώσει τον κύκλο της. Μετά τη διπλή υποχώρηση που καταγράφηκε την προηγούμενη διετία, καταγράφεται μια αναιμική μεγέθυνση, γεγονός που αντανακλά τόσο την κόπωση της ζήτησης για διαρκή καταναλωτικά αγαθά όσο και τις συνεχιζόμενες πιέσεις από το αυξημένο κόστος διαβίωσης, το οποίο περιορίζει τις σχετικές αγορές. Παράλληλα, οι αυξημένες τιμές των εισαγόμενων πρώτων υλών και οι αναταρά-

9. Σύμφωνα με στοιχεία της Convert Group, ο κύκλος εργασιών των ηλεκτρονικών φαρμακείων στην Ελλάδα κατέγραψε οριακή μείωση της τάξης του -1% κατά το 2024, εξέλιξη που συνιστά ρήξη με τους υψηλούς –συχνά διψήφιους– ρυθμούς μεγέθυνσης των προηγούμενων ετών. Η μεταβολή αυτή συνδέεται, σε μεγάλο βαθμό, με τη θεσμική αναδιάρθρωση του πλαισίου ανακοινώσεων, αναφορικά με εκπώσεις και προσφορές (Ν. 12924/2024), η οποία περιόρισε τον έντονα προωθητικό χαρακτήρα των ψηφιακών φαρμακείων, επηρεάζοντας σημαντικά τη συνακόλουθη ζήτηση. Βλ. https://www.economistas.gr/epiheiriseis/69267_convert-group-meiothike-o-tziros-ton-ilektronikon-farmakeion-2024-ti-deihnoyn-ta?

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.8

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Βιβλίων - Χαρτικών - Λοιπών ειδών (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία - Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

ξεις στο διεθνές εμπόριο δημιουργούν πρόσθετες πιέσεις στο κόστος και στη ζήτηση. Εντούτοις, οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η ενδεχόμενη επανενεργοποίηση προγραμμάτων ενεργειακής αναβάθμισης και αντικατάστασης οικιακού εξοπλισμού μπορεί να λειτουργήσουν, σε κάποιον βαθμό, ως αντισταθμιστικοί παράγοντες. Σε διαρθρωτικό επίπεδο, η κατηγορία παραμένει κρίσιμη για τον πράσινο μετασχηματισμό της κατανάλωσης. Ωστόσο η μετάβαση αυτή προϋποθέτει επενδύσεις και την ανάλογη προσαρμογή των επιχειρηματικών μοντέλων.

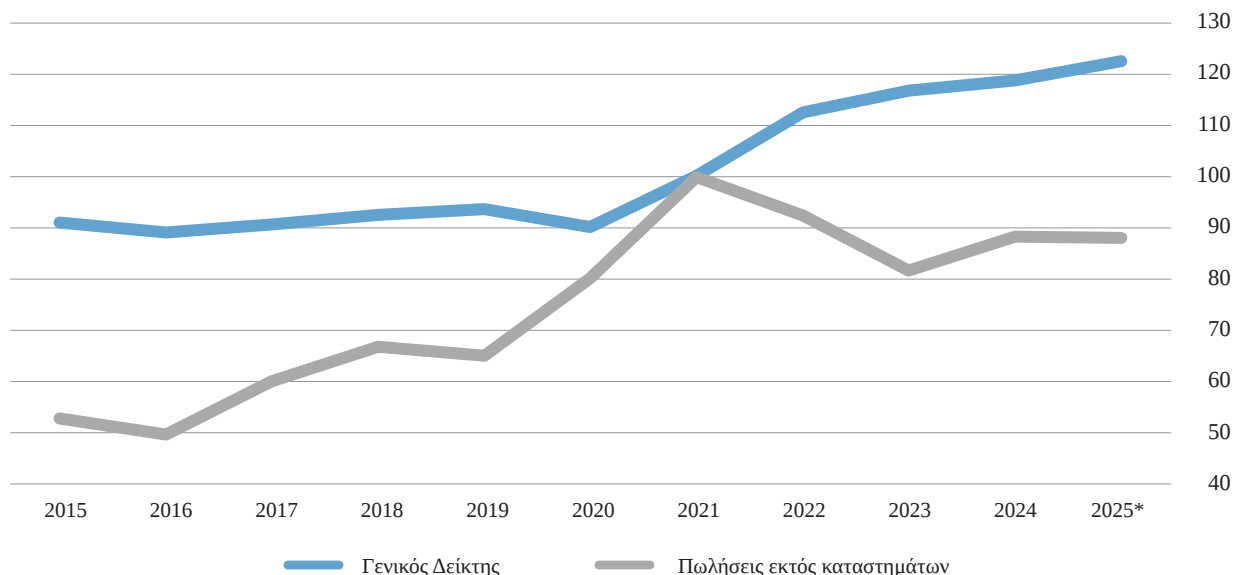
Η κατηγορία των «βιβλίων – χαρτικών – λοιπών ειδών» εξακολουθεί και το 2025 να διατηρεί θετικό πρόσημο, αν και με σαφώς επιβραδυνόμενη δυναμική, γεγονός που υποδηλώνει τη μετάβαση από τη μεταπανδημική φάση της υψηλής μεγέθυνσης σε καθεστώς σχετικής σταθεροποίησης. Η εξασθένιση του ρυθμού μεγέθυνσης αντανακλά, αφενός, τη σταδιακή εξάντληση των έκτακτων παραγόντων ζήτησης, οι οποίοι συνδέθηκαν με την τηλεργασία και την τηλεκπαίδευση, και, αφετέρου, τις ευρύτερες πιέσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

Παρά ταύτα, η κατηγορία εξακολουθεί να υποστηρίζεται από τη διάχυση των ψηφιακών τεχνολογιών, καθώς και από τη συνεχιζόμενη αξιοποίηση ευρωπαϊκών πόρων, οι οποίοι κατευθύνονται σε εξοπλισμό πληροφορικής και ψηφιακά εργαλεία. Ταυτόχρονα όμως, εντείνεται ο ανταγωνισμός που ασκείται από το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις διεθνείς πλατφόρμες χαμηλού κόστους, γεγονός που συμπιέζει τα περιθώρια κερδοφορίας και μετατοπίζει μέρος της ζήτησης εκτός φυσικών καταστημάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, η πορεία της κατηγορίας το 2025 αποτυπώνει μια συνθήκη «ώριμης μεγέθυνσης», όπου οι θετικές επιδόσεις διατηρούνται, αλλά χωρίς τη δυναμική της προηγούμενης περιόδου, αντανακλώντας τη μετάβαση από μια φάση έκτακτης ενίσχυσης της ζήτησης, σε ένα περιβάλλον αυξημένου ανταγωνισμού, υψηλής ευαισθησίας στις τιμές και δομικής αναδιάρθρωσης των καναλιών διανομής.

Οι «πωλήσεις εκτός καταστημάτων» εμφανίζουν εκ νέου υποχώρηση, το 2025, καθώς ο σχετικός δείκτης καταγράφει πτώση της τάξης του -3,4%. Η εξέλιξη αυτή έρχεται σε αντίθεση με τη συνεχιζόμενη άνοδο του

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.9

Εξέλιξη Γενικού ΔΚΕ με Δείκτη Πωλήσεων εκτός καταστημάτων (2021 = 100,0)

* Προσωρινά στοιχεία – Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΕΕ

Γενικού ΔΚΕ, ο οποίος την ίδια περίοδο αυξάνεται κατά 3,1%, υποδηλώνοντας ότι η ψηφιακή και εξ αποστάσεως δραστηριότητα δεν ακολουθεί τη συνολική πορεία του κλάδου. Σε χρονικό ορίζοντα μετά την πανδημία, η κατηγορία παρουσιάζει έντονη μεταβλητότητα: μετά τις εξαιρετικά υψηλές αυξήσεις της περιόδου 2019–2021 (2019–2020: 23,3%, 2020–2021: 24,7%), ακολούθησαν δύο έτη συρρίκνωσης (2021–2022: -7,5%, 2022–2023: -11,6%), και μια σημαντική ανάκαμψη το 2024 (8,1%) η οποία φαίνεται να διατηρείται και για το 2025. Τα στοιχεία αυτά υποδεικνύουν ότι η κατηγορία εισέρχεται, μάλλον, σε φάση ωρίμανσης και αναδιάρθρωσης, όπου η αρχική πανδημική ώθηση εξασθενεί και η ζήτηση σταθεροποιείται σε χαμηλότερα επίπεδα, εν μέσω τόσο του εντεινόμενου ανταγωνισμού από τα φυσικά καταστήματα – που πλέον ψηφιοποιούνται - από τις πληθωριστικές πιέσεις στο διαθέσιμο εισόδημα αλλά και από τις μεγάλες πλατφόρμες-γίγαντες που απορροφούν ένα σημαντικό τμήμα της καταναλωτικής δαπάνης. Η σταθερότητα που καταγράφεται το 2025, παρά τη γενικότερη άνοδο του κύκλου εργασιών στο λιανικό

εμπόριο, υποδηλώνει ότι η ψηφιακή αγορά δεν λειτουργεί, πλέον, ως αυτόνομος μοχλός μεγέθυνσης, αλλά ενσωματώνεται σε ένα πιο ισορροπημένο –και περισσότερο ανταγωνιστικό– πολυκαναλικό περιβάλλον.

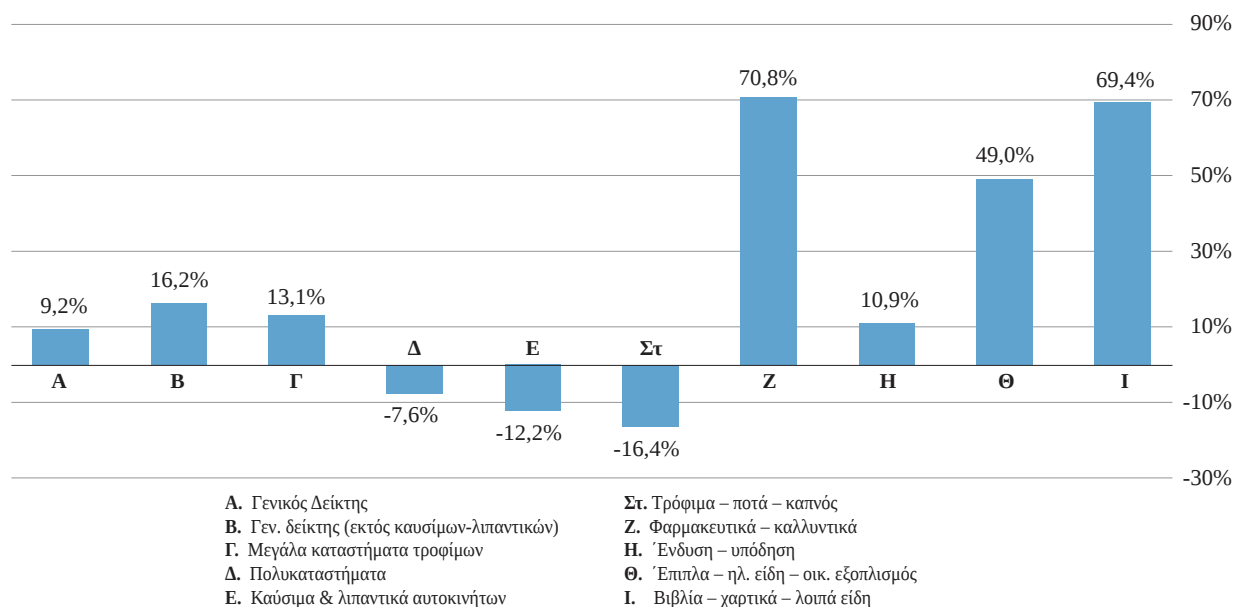
Δείκτης Όγκου

Ο Δείκτης Όγκου (ΔΟ) προκύπτει από τον αποπληθωρισμό του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ), με τη χρήση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με σταθερούς φόρους. Δεδομένης της έντονης πληθωριστικής έξαρσης που καταγράφηκε μετά το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 και, κυρίως, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη η παρουσίαση των ποσοστιαίων μεταβολών του ΔΟ. Με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται δυνατή η ουσιαστικότερη εκτίμηση της επίδρασης του πληθωρισμού στις επιμέρους κατηγορίες του λιανικού εμπορίου¹⁰.

10. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι ποσοστιαίες μεταβολές όλων των κατηγοριών του οικοσυστήματος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ A.2.10

Σωρευτικές μεταβολές του κύκλου εργασιών ανά υποκατηγορία λιανικού εμπορίου: 2015/2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

Με βάση τις σωρευτικές μεταβολές του Δείκτη Όγκου (ΔΟ), κατά την περίοδο 2015-2025, όπως αυτές παρουσιάζονται στο διάγραμμα A.2.10, διακρίνονται τρεις διακριτές ομάδες υποκατηγοριών: (α) οι κατηγορίες που εμφανίζουν σημαντική μεγέθυνση, (β) εκείνες που παρουσιάζουν σχετική ανθεκτικότητα καταγράφοντας αισθητά χαμηλότερους ρυθμούς μεγέθυνσης και (γ) οι κατηγορίες που καταγράφουν σωρευτικές απώλειες. Οι διαφοροποιήσεις αυτές αντανακλούν τις διαφορετικές προσαρμοστικές ικανότητες των επιμέρους υποκλάδων του λιανικού εμπορίου στις διαδοχικές κρίσεις της τελευταίας δεκαετίας, αλλά και στις διαρθρωτικές αλλαγές που συνδέονται με την ψηφιοποίηση, τη μεταβολή των καταναλωτικών προτύπων και την ένταση του ανταγωνισμού.

Στην πρώτη ομάδα, την υψηλότερη σωρευτική μεγέθυνση καταγράφει η κατηγορία των «φαρμάκων-καλλυντικών» (70,9%), η οποία φαίνεται να συνδέεται με τη μεταβο-

του λιανικού εμπορίου, πλην των «πωλήσεων εκτός καταστημάτων».

λή των προτύπων κατανάλωσης μετά την πανδημία, τη διεύρυνση της ζήτησης προϊόντων υγείας και προσωπικής φροντίδας και τη διατήρηση της σχετικής ανθεκτικότητας του κλάδου. Ακολουθούν τα «βιβλία-χαρτικά -λοιπά είδη» με αυξητική σωρευτική μεταβολή της τάξης του 69,5%, επιβεβαιώνοντας τη δυναμική της που απορρέει από τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τη διάδοση των τεχνολογικών προϊόντων και την ενίσχυση της εξ αποστάσεως εργασίας και εκπαίδευσης. Σημαντικές θετικές σωρευτικές μεταβολές εμφανίζουν επίσης οι κατηγορίες «έπιπλα – ηλεκτρικά είδη – οικιακός εξοπλισμός» (49,3%), εξέλιξη που συνδέεται με τη συνεχιζόμενη οικοδομική δραστηριότητα και τις επενδύσεις στην κατοικία, καθώς και τα «μεγάλα καταστήματα τροφίμων (super markets)» με θετική σωρευτική μεταβολή της τάξης του 13,1%. Τέλος, η «ένδυση – υπόδηση» καταγράφει και αυτή θετική μεταβολή κατά 11%, παρά τις πιέσεις που δέχεται από τον διεθνή ανταγωνισμό και την άνοδο των ψηφιακών πλατφορμών.

Στον αντίποδα, συγκαταλέγονται οι κατηγορίες που καταγράφουν σωρευτικές απώ-

A2

λιες. Τη μεγαλύτερη πτώση εμφανίζει η κατηγορία «τρόφιμα – ποτά – καπνός» με -19,3%, εξέλιξη που αντανακλά τη μετατόπιση της κατανάλωσης προς μεγαλύτερες αλυσίδες και οργανωμένα δίκτυα, υπό την πίεση της πληθωριστικής κλιμάκωσης. Αρνητική είναι, επίσης, η σωρευτική πορεία της κατηγορίας των «καυσίμων και λιπαντικών αυτοκινήτων» (-16,5%), λόγω της έντονης μεταβλητότητας που παρουσιάζουν οι τιμές ενέργειας, καθώς και της κατηγορίας των «πολυκαταστημάτων» με -7,7%, τα οποία συνεχίζουν να δέχονται και αυτά έντονο ανταγωνισμό από το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις ψηφιακές πλατφόρμες. Συνολικά, οι καταγραφόμενες σωρευτικές μεταβολές επιβεβαιώνουν ότι το οικοσύστημα του λιανικού εμπορίου χαρακτηρίζεται από μια έντονη ετερογένεια, με ορισμένες κατηγορίες να αξιοποιούν τις τεχνολογικές εξελίξεις, ενώ άλλες να εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν επίμονες πιέσεις και προκλήσεις με αποτέλεσμα τον περιορισμό της αναπτυξιακής δυναμικής τους. Παρόλες τις αντίρροπες μεταβολές που συνυπάρχουν το ισοζύγιο της σωρευτικής μεταβολής του γενικού δείκτη του

όγκου κατά την τελευταία δεκαετία κλείνει με πρόσημο θετικό κατά 9,3%

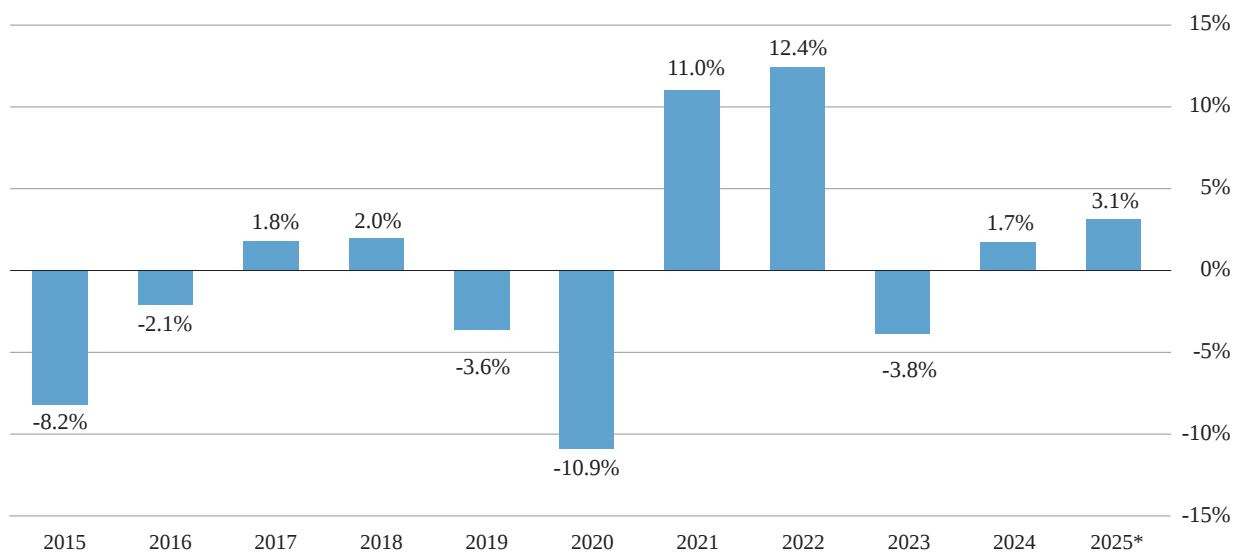
Η πορεία του ΔΚΕ στο Χονδρικό Εμπόριο, την περίοδο 2015-2025

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ), όσο αφορά το χονδρικό εμπόριο, το 2025, καταγράφεται ήπια ανάκαμψη της δραστηριότητας κατά 3,1%, συνεχίζοντας τη δυναμική ανάκαμψης από το 2021 και έπειτα με σαφώς χαμηλότερους ρυθμούς τα τελευταία τρία έτη. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει μια σχετική σταθεροποίηση του κλάδου, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ενδεχομένως και επισφαλής αν λάβουμε υπόψη μας τις δομικές πιέσεις, οι οποίες σωρεύτηκαν κατά την περίοδο των «επάλληλων κρίσεων».

Αυτό εν μέρει, αποτυπώνεται και στο γεγονός, ότι η πρόσφατη μεγέθυνση ενώ ακολουθεί τη δυναμική της έντονης ανάκαμψης της πανδημικής περιόδου (2020–2021: 11% και 2021–2022: 12,4%), παραμένει

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.2.11

Εξέλιξη μέσης ετήσιας ποσοστιαίας μεταβολής (%) του Γενικού ΔΚΕ στο χονδρικό εμπόριο: 2015-2025

* Προσωρινά στοιχεία – Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ / Επεξεργασία: INEMY-ΕΣΣΕ

ποσοτικά υποδεέστερη, αντανακλώντας τόσο το ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται, κυρίως, από τη διατήρηση των πληθωριστικών πιέσεων στο κόστος ενέργειας και μεταφορών, όσο και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από τον γεωοικονομικό κατακερματισμό και το ενδεχόμενο εντατικοποίησης των διεθνών εμπορικών φραγμών.

Παρά την περιορισμένη αύξηση που καταγράφεται το 2025, η πορεία του κλάδου, κατά την τελευταία δεκαετία, εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από έντονες διακυμάνσεις, γεγονός που καθιστά κρίσιμη τη συνέχιση των επενδύσεων στον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό, καθώς και την υλοποίηση θεσμικών παρεμβάσεων, οι οποίες να βελτιώσουν τη ρευστότητα και την ανθεκτικότητα κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο χονδρικό εμπόριο.

Ο Γενικός ΔΚΕ στον τομέα των αυτοκινήτων (Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων και μοτοσικλετών [ΣΤΑΚΟΔ 45] και Εμπόριο αυτοκινήτων [ΣΤΑΚΟΔ 451])

Σύμφωνα με τα πλέον επικαιροποιημένα στοιχεία του εποχικά διορθωμένου Δείκτη Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ), στον τομέα των αυτοκινήτων, η δυναμική του κλάδου εμφανίζει σαφή επιβράδυνση, κατά το 2025. Ειδικότερα, έπειτα από τρία συναπτά έτη ιδιαίτερα υψηλών ρυθμών μεγέθυνσης (2021–2023), καθώς και από μια περίοδο μικρών ρυθμών θετικής μεγέθυνσης, το 2024, (κλάδος 45: +7,0%, κλάδος 451: +5,4%), το 2025 χαρακτηρίζεται από στασιμότητα, καθώς και οριακή συρρίκνωση στους κλάδους 45 (+0,4%) και 451 (–0,6%) αντιστοίχως. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει την εξάντληση των μεταπανδημικών ανοδικών επιπτώσεων, αλλά και τη σταδιακή μετάβαση του

συγκεκριμένου τομέα σε ένα περιβάλλον χαμηλότερης ζήτησης, λόγω της συνεχιζόμενης συμπίεσης του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών, του αυξημένου κόστους χρηματοδότησης και της γενικότερης αβεβαιότητας, η οποία χαρακτηρίζει το μακροοικονομικό περιβάλλον.

Παράλληλα, οι προοπτικές του τομέα συνεχίζουν να επηρεάζονται από δομικούς μετασχηματισμούς, με κυριότερη τη μετάβαση προς την ηλεκτροκίνηση και την αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας υπό το βάρος των θεσμοθετημένων περιβαλλοντικών κανονισμών, των γεωοικονομικών κατακερματισμών και των αυξανόμενων εμπορικών περιορισμών. Σε σχέση με την εγχώρια αγορά, η επιβράδυνση του 2025 αντανακλά τις ιδιαιτερότητες που τη χαρακτηρίζουν, όπως η προχωρημένη ηλικία του στόλου οχημάτων¹¹ και το υψηλό φορολογικό βάρος που επιβαρύνει τόσο την αγορά, όσο και τη χρήση των αυτοκινήτων.¹²

Συνεπώς, η αναθέρμανση της δραστηριότητας προϋποθέτει στοχευμένες πολιτικές ενίσχυσης της ζήτησης, επενδύσεις στον πράσινο και ψηφιακό μετασχηματισμό και βελτίωση των χρηματοδοτικών συνθηκών, ώστε να αντιμετωπιστούν οι αναδυόμενες προκλήσεις της νέας αναπτυξιακής φάσης.

11. Η Ελλάδα κατέχει τον πιο γερασμένο στόλο αυτοκινήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με μέσο όρο ηλικίας πολύ υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα, ο μέσος όρος ηλικίας των αυτοκινήτων στην Ελλάδα είναι περίπου 17,3 χρόνια, ενώ ο μέσος όρος στην Ε.Ε. ανέρχεται στα 12,3 περίπου χρόνια για τα επιβατικά αυτοκίνητα. Βλ. Acea (2025) *Vehicles on European Roads*, https://www.acea.auto/files/ACEA_Report_-_Vehicles_on_European_roads_2025.pdf?utm

12. Η υψηλή φορολογική επιβάρυνση αντικατοπτρίζεται τόσο στη δομή των φόρων κατανάλωσης, όσο και στην επιβάρυνση των τελών κυκλοφορίας και ταξινόμησης. Βλ. OECD (2024) *Economic Surveys GREECE*, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/12/oecd-economic-surveys-greece-2024_26a6b3e5/a35a56b6-en.pdf?

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.2.1

Εποχικά διορθωμένος ΔΚΕ στον τομέα των αυτοκινήτων (κλάδοι 45 & 451)

	(%) Μεταβολή κλάδου 45	(%) Μεταβολή κλάδου 451
2015	7,8%	6,5%
2016	7,2%	7,3%
2017	6,3%	8,2%
2018	10,8%	14,2%
2019	8,4%	9,7%
2020	-12,9%	-15,3%
2021	28,8%	27,3%
2022	15,8%	20,0%
2023	21,2%	26,5%
2024	7,0%	5,4%
2025*	0,4%	-0,6%

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ/ Επεξεργασία: ΙΝΕΜΥ-ΕΣΣΕ

Η απασχόληση στο εμπόριο

Οι εξελίξεις στην απασχόληση

Το 2025, η απασχόληση στην εγχώρια αγορά εργασίας διατήρησε την ανοδική της εξέλιξη και μάλιστα για πέμπτη διαδοχική χρονιά, μετά τους αναπόφευκτους κλυδωνισμούς που υπέστη το 2020, έτος εκδήλωσης της κρίσης υγείας (Διάγραμμα Α.3.1). Εντούτοις, ο απόλυτος αριθμός των απασχολουμένων συνεχίζει να υπολείπεται σημαντικά της αντίστοιχης κορυφαίας επίδοσης του 2008, αφού το σύνολο των απασχολουμένων μόλις που υπερβαίνει εκείνο του 2003 (με την εξαίρεση του διαστήματος της της οικονομικής κρίσης 2009-2016).

Ειδικότερα, με βάση τα δεδομένα για την αγορά εργασίας κατά το Β' τρίμηνο κάθε έτους¹, η απασχόληση στην Ελλάδα ενισχύθηκε κατά 1,4% το 2025 (Διάγραμμα Α.3.2).

Παρά το γεγονός ότι ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης είναι ο μικρότερος που έχει καταγραφεί από το 2015 (το 2020 είχε σημειωθεί πτώση), αποτιμάται θετικά η διατήρηση της ανοδικής της πορείας. Άλλωστε, αποτελεί ένδειξη ανθεκτικότητας της εγχώριας αγοράς εργασίας και σταδιακής επιστροφής της στην κανονικότητα αλλά και με περισσότερο βιώσιμο χαρακτήρα.

Ωστόσο, εκτιμάται πως η δυναμική της απασχόλησης θα δεχθεί ισχυρές πιέσεις εξαιτίας: α) Της σταδιακής ολοκλήρωσης των

ευεργετικών επιπτώσεων Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, β) Τη διατήρηση του ύψους των επιτοκίων παρέμβασης από την ΕΚΤ, γ) Τη διόγκωση της αβεβαιότητας εξαιτίας της εμπόλεμης κατάστασης στο Ιράν και της επακόλουθης αύξησης των διεθνών τιμών πετρελαίου και δ) την επιβράδυνση της τουριστικής κίνησης, εξαιτίας και κορεσμού των εγχώριων υποδομών και της διεθνούς ανησυχίας για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας.

Πάντως, αξίζει να σημειωθεί ότι το 2025 οι τουριστικές εισπράξεις και η εισερχόμενη τουριστική κίνηση αυξήθηκαν, σε ετήσια βάση, κατά 9,4% και 5,6% αντίστοιχα, δημιουργώντας έτσι νέα, ιστορικά υψηλή, επίδοση².

Συνολικά, το 2025, το εγχώριο προϊόν αυξήθηκε, σε πραγματικούς όρους, κατά 2,1% από 2,1% το 2024³, όταν στην Ευρωζώνη η μεγέθυνση δεν ξεπέρασε το 1,4%, εξελίξεις που επηρεάζουν την εξωτερική ζήτηση και κατ' επέκταση και την εγχώρια αγορά εργασίας. Επίσης, το 2025 οι επενδύσεις (ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου) αυξήθηκαν κατά 10,4%⁴, επίδοση ενθαρρυντική, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη ότι κατευθύνονται πλέον σε παραγωγικές τοποθετήσεις και όχι κυρίως σε κατοικίες.

2. Τράπεζα της Ελλάδος, «Εξελίξεις στο Ταξιδιωτικό Ισοζύγιο Πληρωμών: Δεκέμβριος 2025», Δελτίο Τύπου της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2026.

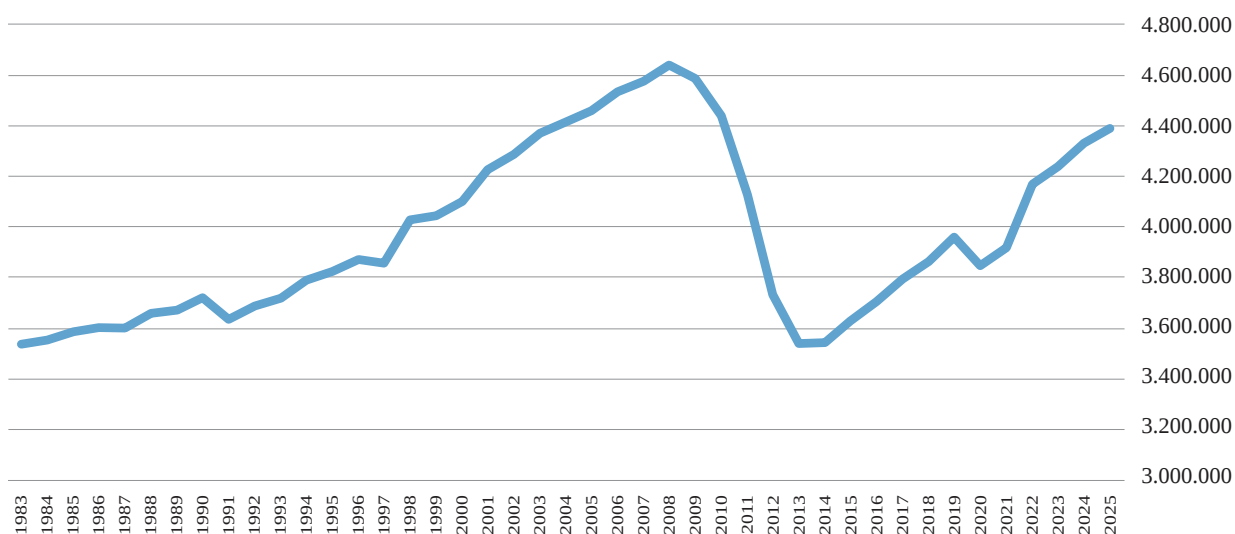
3. ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου: «Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμοί, Ετήσιο Εθνικό Λογαριασμοί», Πειραιάς, 6 Μαρτίου 2026 (συγκρίσεις σε ετήσια βάση, στοιχεία με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση, σε όρους όγκου).

4. ΕΛ.ΣΤΑΤ., Δελτίο Τύπου: «Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμοί, Ετήσιο Εθνικό Λογαριασμοί», Πειραιάς, 6 Μαρτίου 2026 (συγκρίσεις σε ετήσια βάση, ΑΕΠ, μεταβολή σε πραγματικούς όρους).

1. Τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το Β' τρίμηνο λογίζονται ως τα πλέον αντιπροσωπευτικά της αγοράς εργασίας και είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι αντανακλούν, με συνέπεια και αξιοπιστία, τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας, σε ολόκληρη την υπό εξέταση χρονιά. Προς επίρρωση αυτού αναφέρεται ότι η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού για την περίοδο 1981-1997 διεξαγόταν μόνο κατά το Β' τρίμηνο του εκάστοτε έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.1

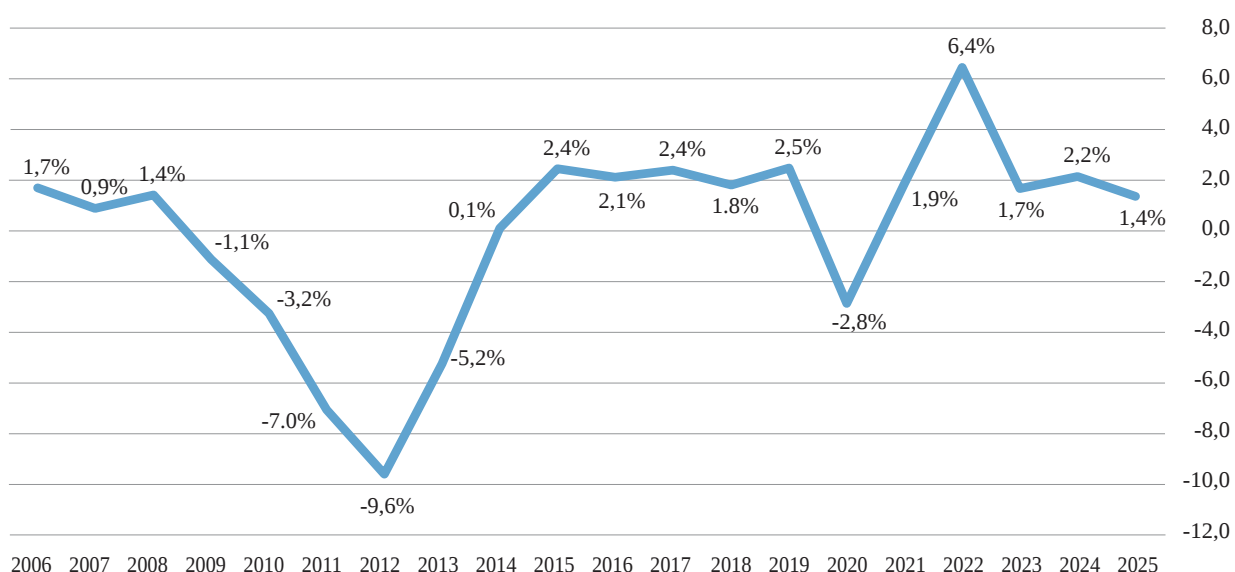
Ελληνική οικονομία: Επίπεδο απασχόλησης

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.2

Ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης (%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

Την ίδια στιγμή, το ελληνικό δημόσιο χρέος μειώνεται τόσο ως ποσοστό του ΑΕΠ όσο και ως απόλυτο μέγεθος, ενώ σχεδόν το σύνολό του επιβαρύνεται με σταθερό επιτόκιο στα χέρια θεσμικών επενδυτών.

Το γεγονός αυτό συνεπάγεται τη μείωση του κόστους δανεισμού του ελληνικού δημοσίου, την τόνωση της εμπιστοσύνης αλλά

και την πρόσβαση των εγχώριων τραπεζών σε κεφάλαια με καλύτερους όρους και ως εκ τούτου τη δυνατότητά τους να προσφέρουν φθηνότερο δανεισμό προς την πραγματική οικονομία.

Το τελευταίο βέβαια μένει να αποδειχτεί στην πράξη, με την πληρέστερη συνεργασία και του εγχώριου τραπεζικού συστήμα-

τος⁵. Τέλος, η εισροή πόρων στην Ελλάδα μέσω του ΕΣΠΑ λειτουργεί ευεργετικά για τις επενδύσεις, ενώ το κενό που θα δημιουργηθεί εξαιτίας της ολοκλήρωσης της λειτουργίας του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το 2026 είναι πιθανό να αντικατασταθεί, εν μέρει, από το πρόγραμμα “ReActm Europe”.

Φυσικά, το ρευστό και γεμάτο αβεβαιότητα οικονομικό και γεωπολιτικό περιβάλλον, οι πολεμικές συγκρούσεις, η διόγκωση του δημοσίου χρέους για τις περισσότερες χώρες του Δυτικού κόσμου, οι φυσικές καταστροφές, οι μεταναστευτικές ροές κλπ προσθέτουν νέες προκλήσεις στην ήδη ευάλωτη επιχειρηματικότητα και μάλιστα σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να προστεθούν, και μάλιστα με έμφαση, οι επιπτώσεις του πληθωρισμού, ο οποίος ετοιμάζεται να διογκωθεί εκ νέου εξαιτίας του πολέμου στο Ιράν και των περιορισμών στη ναυσιπλοΐα, όταν στην Ελλάδα υπερβαίνει συστηματικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Από την άλλη πλευρά, η ισχυρή άνοδος των λειτουργικών εξόδων, του κόστους προμηθευτών, των μισθωμάτων, της φορολογίας, του (ευμετάβλητου) κόστους ενέργειας, των μισθών κλπ θέτει σε αμφισβήτηση την ίδια τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

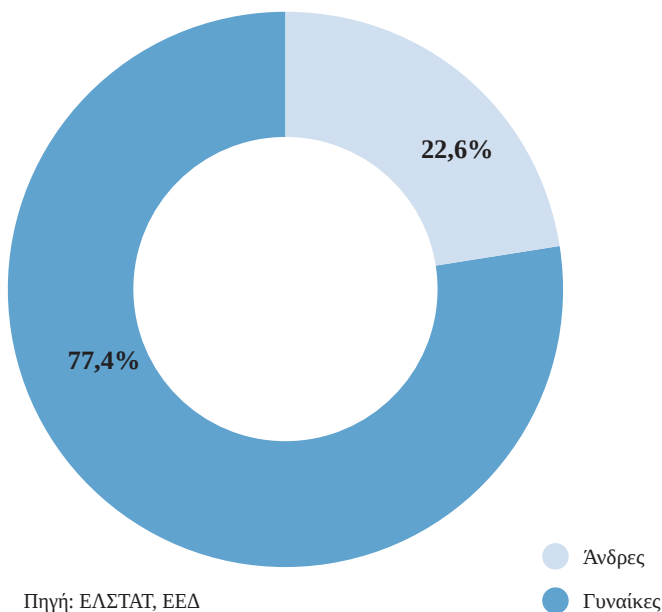
Σε γενικές γραμμές και παρά την σημαντική πρόοδο, η εγχώρια αγορά εργασίας βρίσκεται αντιμέτωπη με σοβαρές προκλήσεις. Σε αυτές περιλαμβάνεται η δυσκολία των επιχειρήσεων να εντοπίσουν το απαραίτητο και εξειδικευμένο εργατικό προσωπικό, σε ένα εργασιακό περιβάλλον όπου η διάδοση της τεχνητής νοημοσύνης εκτιμάται ότι θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στις απαιτούμενες δεξιότητες των εργαζομένων.

Η παραπάνω εξέλιξη ασκεί πιέσεις στις επιχειρήσεις για την καταβολή υψηλότερων αμοιβών, αυξάνοντας το κόστος εργασίας με ρυθμούς υψηλότερους της παραγωγικότητας, με αρνητικές επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της οικονομίας⁶. Ως εκ τούτου, η αύξηση των αμοιβών πρέπει να είναι ισορροπημένη ώστε να αποφευχθεί η καθίζηση των προοπτικών της οικονομίας. Σε αυτήν άλλωστε τη θέση στηρίχθηκε η ΕΣΣΕΕ κατά την πρόσφατη πρότασή της για το ύψος του κατώτατου μισθού. Φυσικά, η ενίσχυση της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, κυρίως των νέων και των γυναικών, αλλά και η ολιστική αντιμετώπιση του κρίσιμου ζητήματος της υπογεννητικότητας αποτελούν εκ των ων ουκ άνευ ζητήματα για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού μας συστήματος.

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, οι θέσεις εργασίας των ανδρών αποδείχτηκαν περισσότερο ευάλωτες, τόσο αναφορικά με το μέγεθος των απωλειών όσο και με τη διάρκεια, εξαιτίας και του είδους των δραστηριοτήτων που επλήγησαν αρχικά. Αντίστοιχα, κατά τα πρώτα στάδια της ανάκαμψης, η γυναικεία απασχόληση παρου-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.3

Συμμετοχή φύλου στην αύξηση της απασχόλησης: Β' τρίμ. 2024 - Β' τρίμ. 2025

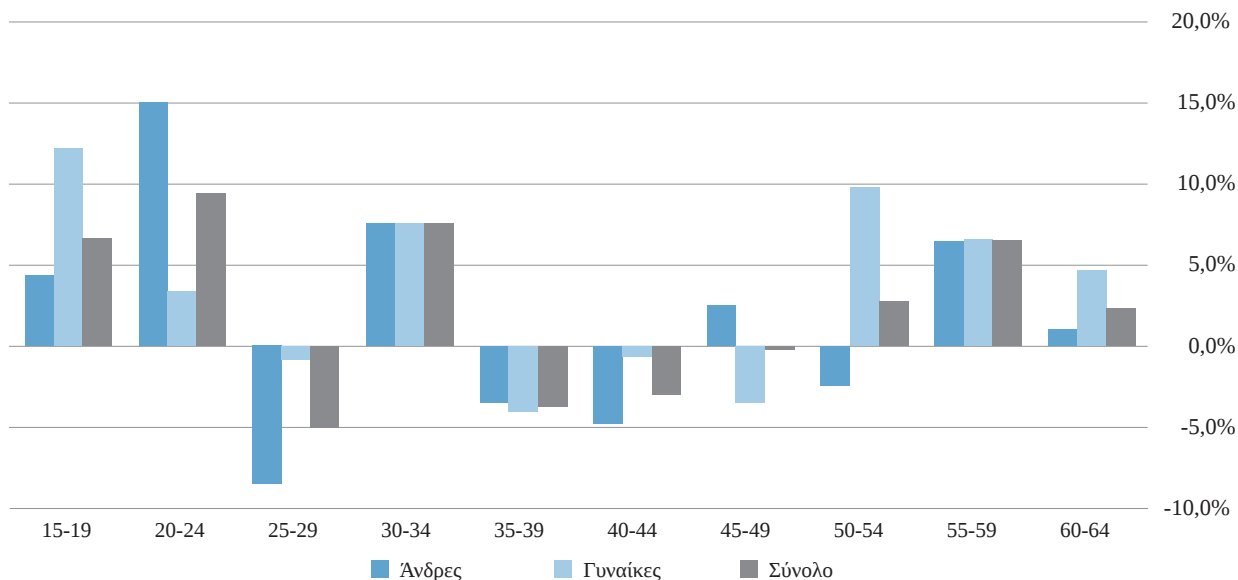
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

5. Επιτροπή Ανταγωνισμού, «Κλαδική Έρευνα στις Τραπεζικές Καταθέσεις», Ενδιάμεση Έκθεση, Αθήνα, Δεκέμβριος 2025.

6. Τράπεζα της Ελλάδος, «Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2025», Δεκέμβριος 2025.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.4

Ποσοστιαίες (%) μεταβολές απασχόλησης κατά φύλο και ηλικία:
Β' τρίμ. 2024 - Β' τρίμ. 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

σίασε ισχυρότερο ρυθμό αύξησης, αλλά, καθώς οι προοπτικές για την οικονομία γίνονταν ολοένα και πιο θετικές, ο ρυθμός τόνωσης απασχόλησης των ανδρών ενισχύθηκε και επανήλθε δριμύτερος. Παρόμοια εικόνα παρουσιάστηκε και κατά τη υγειονομική κρίση, οπότε οι γυναίκες σημείωσαν καλύτερες επιδόσεις, ένδειξη ότι ο τομέας των υπηρεσιών πείστηκε σε, σχετικά, μικρότερο βαθμό. Και φέτος, στην αύξηση της απασχόλησης συμμετείχαν κυρίως οι γυναίκες (Διάγραμμα Α.3.3).

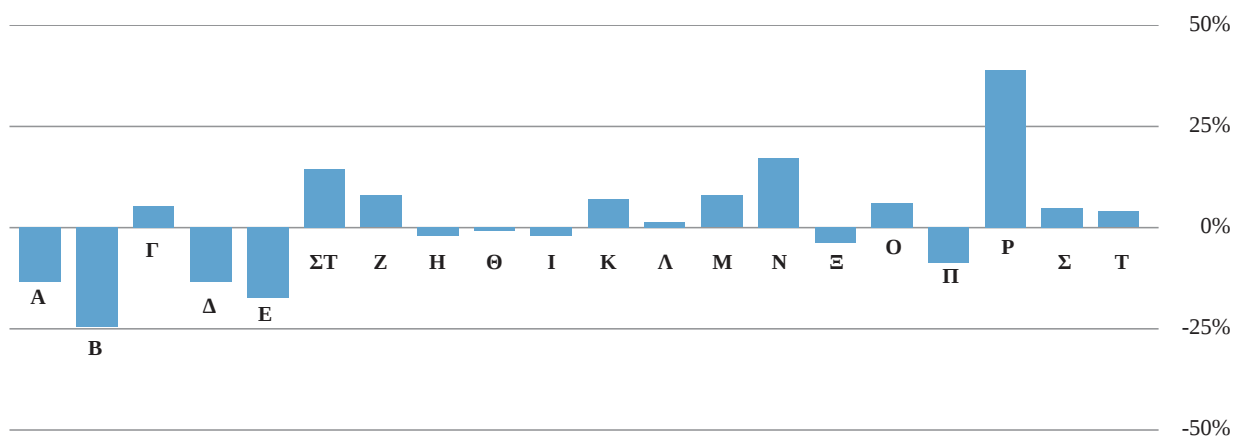
Η εξέλιξη αυτήν δεν θα πρέπει να εκληφθεί ως εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, τα οποία, τις περισσότερες φορές, σχετίζονται με την υψηλότερη ανάγκη συμφιλίωσης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής. Άλλωστε, το πάγιο αίτημα της κοινωνίας (εργοδοτών και εργαζομένων) υπερβαίνει τα σωστά σχεδιασμένα προγράμματα επανακατάρτισης (re-skilling) και αναβάθμισης δεξιοτήτων (up-skilling) στις νέες τεχνολογίες (ΑΙ κλπ), αλλά μια ολιστική προσέγγιση που να περιλαμβάνει παροχές για τις μητέρες, όπως ολόημερους βρεφονηπιακούς σταθμούς.

Αναφορικά με τις ηλικιακές ομάδες, παραδοσιακά οι μεταβολές της απασχόλησης είναι ισχυρότερες στις μικρότερες ηλικίες, μέχρι 34 ετών, καθώς οι μικρότερης ηλικίας εργαζόμενοι είναι περισσότερο πρόθυμοι ή πιο ευάλωτοι σε συχνές μεταβολές στην κατάσταση και στο αντικείμενο εργασίας. Από την άλλη, ο χαμηλός αριθμός εργαζομένων σε αυτές τις κατηγορίες συνεπάγεται ότι ακόμα και μικρές απόλυτες μεταβολές εκφράζονται με εντυπωσιακές ποσοστιαίες αυξομειώσεις (Διάγραμμα Α.3.4). Φυσικά, η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας αλλά και οικογενειακών υποχρεώσεων των νεαρών απασχολομένων μπορεί να ενθαρρύνει τις εναλλαγές. Η μεγάλη διαφορά μεταξύ αρρένων και θήλεων στις ηλικίες 20-29 οφείλεται κυρίως στο γεγονός πως οι πρώτοι αντιμετωπίζουν τον επιπρόσθετο περιορισμό εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων αλλά και «κοινωνικής πίεσης» για την εύρεση απασχόλησης που να προσομοιάζει περισσότερο σε θέση πλήρους απασχόλησης.

Βέβαια, δεν λείπουν και οι απώλειες της απασχόλησης σε μεγαλύτερες ηλικίες (35-44), παρά τη συσσωρευμένη εμπειρία, την παραγωγικότητα και τις οικογενειακές υπο-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.5*

Ποσοστιαίες (%) μεταβολές στην κλαδική απασχόληση: Β' τρίμ. 2024 - Β' τρίμ. 2025

- A. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
- B. Ορυχεία και λατομεία
- Γ. Μεταποίηση
- Δ. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού
- Ε. Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης
- Στ. Κατασκευές
- Z. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
- H. Μεταφορά και αποθήκευση
- Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης
- I. Ενημέρωση και επικοινωνία
- K. Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες
- Λ. Διαχείριση ακίνητης περιουσίας*
- M. Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες
- N. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες
- Ξ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- O. Εκπαίδευση
- Π. Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας
- P. Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία
- Σ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών
- T. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών

* Εκτιμήσεις «σπάνιων χαρακτηριστικών», δηλαδή εκτιμήσεις που αναφέρονται σε κλάδους με λιγότερα από 10.000 άτομα, συνοδεύονται από ιδιαίτερα μεγάλο δειγματοληπτικό σφάλμα.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

χρεώσεις που συναντώνται συνήθως σε αυτές τις ομάδες. Η εικόνα αυτή, ιδιαίτερα για τις γυναίκες (-4,1%) της ομάδας 30-34, μπορεί να συνδέεται με τη δημιουργία οικογένειας και την τεκνοποίηση. Οι σημαντικές αυξήσεις της απασχόλησης στις μεγαλύτερες ηλικίες, άνω των 50 ετών σχετίζονται κυρίως με αποφάσεις συνταξιοδότησης, στο πλαίσιο αναπλήρωσης ετών ασφαλιστικής κάλυψης, καθώς και του ευνοϊκότερου θεσμικού πλαισίου παράλληλης εργασίας με τη συνταξιοδότηση.

Παρά τις οικονομικές ζυμώσεις και τη ρευστότητα οι εκτιμήσεις για την κατάσταση του οικονομικού κλίματος/ περιβάλλοντος και τις προσδοκίες για την απασχόληση⁷ είναι σημαντικά βελτιωμένες σε σχέση με πέρυσι, όπως προκύπτει από τους σχετικούς

7. European Commission, *Business and Consumer Surveys, Economic Sentiment Indicator (ESI) and Employment Expectations Indicator (EEI)*.

δείκτες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα. Ο Δείκτης για το Οικονομικό Περιβάλλον (ESI) αξιολογεί θετικά τις προσπάθειες για τόνωση της μεγέθυνσης και βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, ενώ ο Δείκτης Προσδοκιών για την Απασχόληση (EEI) διαμορφώθηκε επίσης θετικά σχετικά με την πορεία της απασχόλησης το επόμενο χρονικό διάστημα. Βέβαια, τα αντίστοιχα δεδομένα έχουν αντληθεί πριν την έναρξη του πολέμου στη Μέση Ανατολή.

Σε κάθε περίπτωση, μεγαλύτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στην κλαδική διάρθρωση της οικονομίας αφού οι αναταράξεις στην αγορά εργασίας και εν μέσω ανόδου του κόστους ζωής δεν είχαν οριζόντιες επιπτώσεις στους κλάδους (Διάγραμμα Α.3.5). Ειδικότερα, σε 9 κλάδους δραστηριότητας, μειώθηκε η απασχόληση σε σχέση με πέρυσι, έναντι 10 το 2024. Τις ισχυρότερες ποσοστιαίες υποχωρήσεις παρουσίασαν οι κλάδοι «Ορυχεία και Λατομεία» (-24,7%), η

«Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων και Διαχείριση Αποβλήτων» (-17,4%), η «Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία» (-13,6%) κ.ά.

Την ίδια χρονική περίοδο, αύξηση απασχόλησης σημείωσαν 11 κλάδοι, όπως και το 2024, από τους οποίους ξεχώρισαν οι «Τέχνες, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία» (+38,9%), οι «Κατασκευές» (+14,2%), οι «Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες» (+7,8%) κ.ά. Συνολικά δημιουργήθηκαν 189,9 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, από 133,3 χιλ. πέρυσι, ενώ, ταυτόχρονα, οι απώλειες άγγιξαν τις 135,7 χιλ. από 43,4 χιλ. το 2024.

Την ίδια στιγμή, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η συζήτηση αναφορικά με την ποιότητα των νέων θέσεων εργασίας μισθωτών που δημιουργήθηκαν στον ιδιωτικό τομέα κατά το τελευταίο έτος⁸. Συνολικά, το 53,5% των νέων θέσεων αφορούσε πλήρης απασχόληση ενώ το εναπομείναν 46,5% θέσεις μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης, εικόνα που έχει παγιωθεί τα τελευταία χρόνια.

Η απασχόληση στο εμπόριο το 2025

Βασικές τάσεις

Το 2025, η απασχόληση στον κλάδο του εμπορίου παρουσίασε ισχυρή αύξηση κατά 7,6%, σε σχέση με το 2024⁹. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, στο εμπόριο, κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2025, εργαζόντουσαν 759.879 άτομα άνω των 15 ετών, δηλαδή 53.574 περισσότεροι απασχολούμενοι συγκριτικά

με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2024 (Διάγραμμα Α.3.6). Εξαιρώντας την περίοδο της κρίσης χρέους με τους ιδιαίτερα έντονους κλυδωνισμούς, το απόλυτο μέγεθος των εργαζομένων του κλάδου υπερβαίνει ελαφρώς εκείνο του 2003. Ωστόσο, παραμένει η απόκλιση από το ιστορικά υψηλό επίπεδο του 2008, καθώς οι θέσεις απασχόλησης στον κλάδο είναι κατά 10,1% λιγότερες συγκριτικά με το 2008. Από την άλλη πλευρά, η διατήρηση αυτής ανοδικής πορείας τίθεται εν αμφιβόλω εν μέσω γεωπολιτικής αστάθειας, πληθωριστικών πιέσεων και αθέμιτου ανταγωνισμού.

Σε κάθε περίπτωση, το εμπόριο παραμένει ο μεγαλύτερος εργοδότης της οικονομίας, ακολουθώντας τις μεταβολές της συνολικής απασχόλησης (Διάγραμμα Α.3.7). Εντύπωση προκαλεί φέτος το γεγονός πως η σημαντική τόνωση της απασχόλησης υπερέβη κατά πολύ την αύξηση του κύκλου εργασιών στον κλάδο (+1,0%) και μάλιστα σε ονομαστικούς όρους. Φυσικά, το μέγεθος της απασχόλησης σε έναν κλάδο δεν προσδιορίζεται μονοσήμαντα από τον τζίρο, αλλά εξαρτάται και επηρεάζεται από μια σειρά παραγόντων. Ως εκ τούτου, με επίσης μεγάλο ενδιαφέρον αναμένονται οι εξελίξεις στην απασχόληση το επόμενο έτος εν μέσω αστάθειας, πληθωριστικών πιέσεων, αυξήσεων του λειτουργικού κόστους, των ενοικίων και τους κόστους ενέργειας.

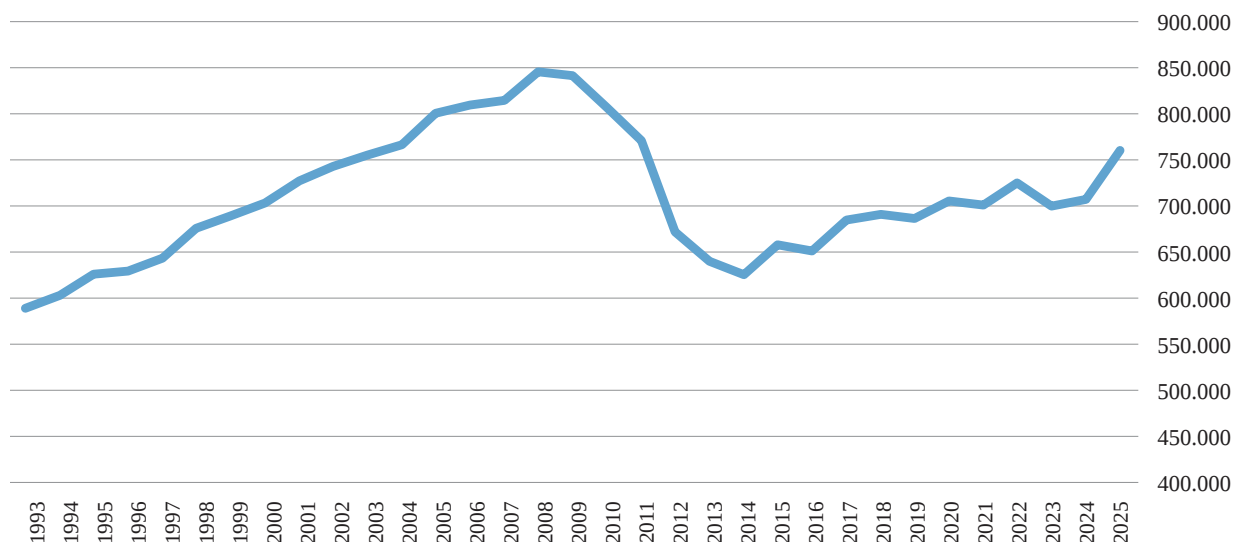
Την ίδια στιγμή, οι συνεχείς κρίσεις (χρέους, υγείας, τιμών, γεωπολιτικής αστάθειας, εισαγόμενου ανταγωνισμού), έχουν επιταχύνει τον μάλλον αναγκαστικό μετασχηματισμό του κλάδου. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν προκαλούν έκπληξη οι ισχυρές διαφοροποιήσεις της απασχόλησης στους επιμέρους κλάδους. Πιο συγκεκριμένα, η απασχόληση στα Οχήματα και στο Χονδρικό Εμπόριο ενισχύθηκε φέτος κατά 10,9% και 34,2% αντίστοιχα, έναντι μόλις 2,0% στο Λιανικό (Διάγραμμα Α.3.8). Η παραπάνω εικόνα σχετίζεται αφενός με τα απόλυτα μεγέθη του κάθε κλάδου και αφετέρου με τη σταδιακή εξέλιξη της χώρας σε διεθνές διαμε-

8. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σύστημα ΕΡΓΑΝΗ – «Ροές Μισθωτής Απασχόλησης στον Ιδιωτικό Τομέα», Δεκέμβριος 2025.

9. Επισημαίνεται ότι η σύγκριση αναφέρεται στα δεδομένα της απασχόλησης του Β' τριμήνου κάθε έτους, το οποίο θεωρείται το πλέον αντιπροσωπευτικό τρίμηνο για τις εξελίξεις στο σύνολο του έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.6

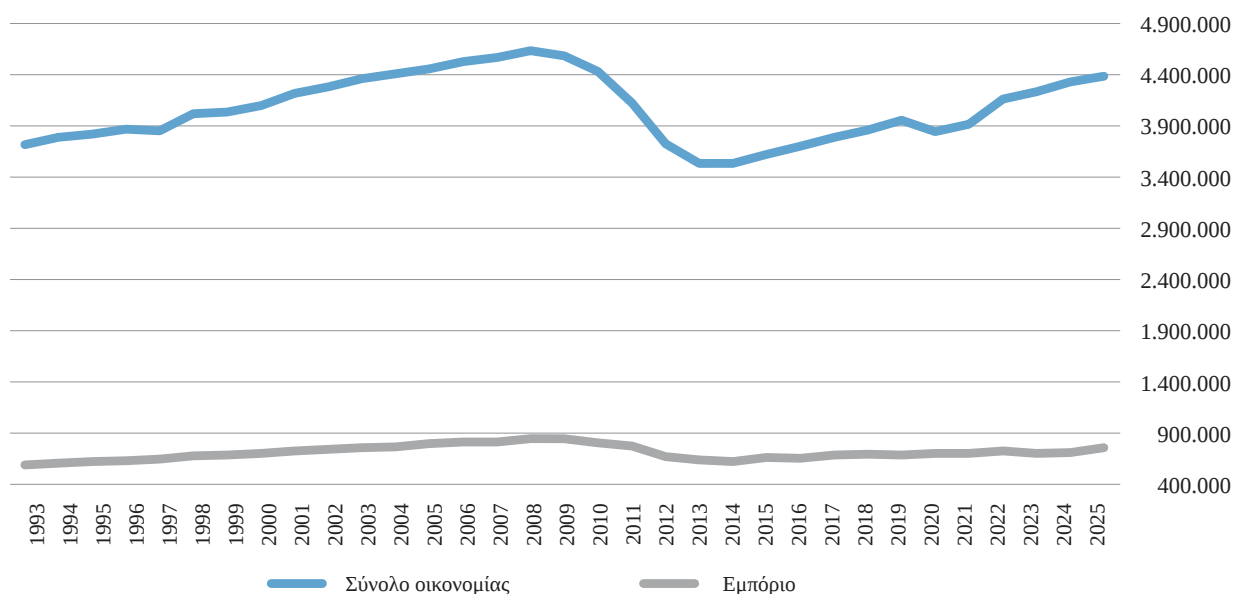
Επίπεδο απασχόλησης στο εμπόριο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.7

Επίπεδο απασχόλησης στο σύνολο της οικονομίας και στον κλάδο του εμπορίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

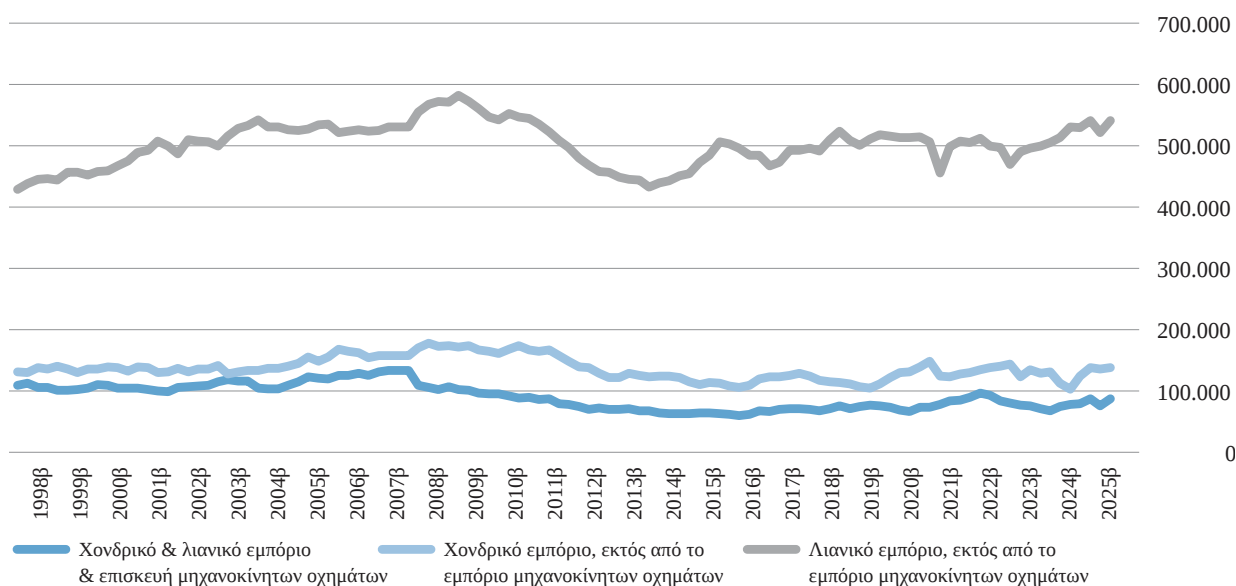
τακομιστικό κέντρο, με αυξανόμενη ζήτηση για σύγχρονες αποθήκες, υπό τις προκλήσεις όμως του κόστους κατασκευής και της διαθεσιμότητας της γης.

Στα θετικά περιλαμβάνεται το γεγονός ότι η συνεισφορά του κλάδου στη συνολική απασχόληση αυξήθηκε εκ νέου σε 17,3% από 16,3% πέρυσι (Διάγραμμα Α.3.9). Μά-

λιστα, αυτή είναι η υψηλότερη επίδοση από το 2022, η οποία δεν οφείλεται στην πτώση της απασχόλησης σε άλλους κλάδους αλλά κυρίως στην τόνωση των θέσεων εργασίας στο εμπόριο. Μένει να αποδειχθεί στην πράξη ο τρόπος που θα αντιδράσει η αγορά εργασίας εν μέσω μετασηματισμών (ψηφιακού και πράσινου) και γενικότερα ο αντί-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.8

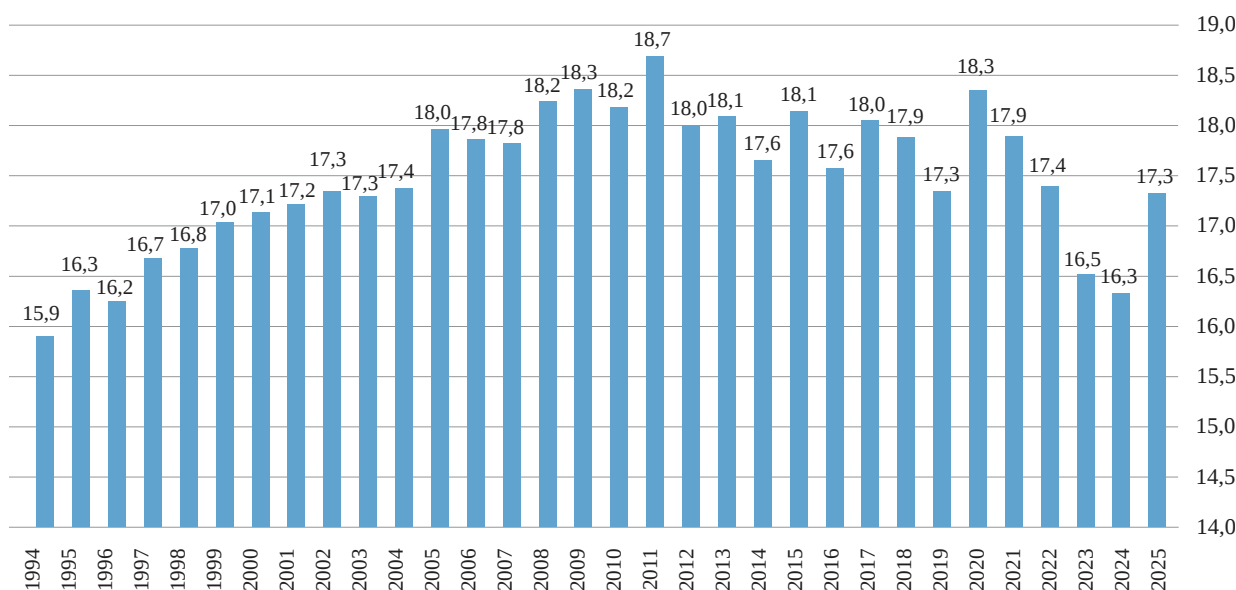
Επίπεδο απασχόλησης στο σύνολο στους κλάδους του εμπορίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.9

Μερίδιο εμπορίου (%) στη συνολική απασχόληση

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

κτυπος της σταδιακής ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και των αλλαγών στην υλοποίηση των συναλλαγών στην επιχειρηματικότητα, η οποία φαίνεται να προκρίνει πλέον τη βιωσιμότητα έναντι της επέκτασης.

Πληρέστερη εικόνα των εσωτερικών ζυμώσεων και αλλαγών παρέχεται από την κατά

θέση στο επάγγελμα ανάλυση της απασχόλησης των επιμέρους κλάδων του εμπορίου (Πίνακας Α.3.1). Ειδικότερα, οι εργοδότες στο εμπόριο αυξήθηκαν οριακά κατά το τελευταίο έτος (0,9%), ενώ η ενίσχυση της απασχόλησης στο σύνολο του κλάδου προήλθε ουσιαστικά από τους μισθωτούς (+12,1%). Αντίθετα, στο σύνολο του κλάδου

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.1

Διάρθρωση της απασχόλησης στους επιμέρους κλάδους του Εμπορίου ανά θέση στο επάγγελμα (διάφορα έτη)

Κλάδος αναφοράς	Θέση στην απασχόληση	2008	2020	2021	2022	2023	2024	2025
		Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων	Αρ. Ατόμων
Μηχανοκίνητα Οχήματα και Μοτοσυκλέτες	Αυτοαπασχολούμενος με προσωπικό	16.807	10.274	17.309	15.220	12.527	16.996	17.181
	Αυτοαπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	24.324	15.701	18.250	17.951	20.837	12.217	12.330
	Μισθωτός	57.769	37.727	43.768	55.086	39.432	45.483	53.818
	Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	5.360	712	3.347	3.119	847	2.337	2.126
	ΣΥΝΟΛΟ	104.260	64.414	82.674	91.376	73.643	77.033	85.455
Χονδρικό εμπόριο	Αυτοαπασχολούμενος με προσωπικό	23.476	13.662	12.338	15.112	9.526	9.955	11.640
	Αυτοαπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	24.691	11.599	8.174	6.558	6.689	3.479	6.143
	Μισθωτός	119.184	100.805	98.816	112.482	114.886	85.843	115.890
	Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	8.777	2.954	1.765	2.191	1.371	1.970	2.179
	ΣΥΝΟΛΟ	176.128	129.020	121.093	136.343	132.472	101.247	135.852
Λιανικό εμπόριο	Αυτοαπασχολούμενος με προσωπικό	66.134	56.294	63.728	60.246	57.269	59.267	58.150
	Αυτοαπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	170.273	118.291	114.971	103.329	94.749	95.641	90.905
	Μισθωτός	274.156	312.233	289.530	312.550	320.308	345.673	365.140
	Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	54.148	24.482	28.168	20.511	20.819	27.446	24.378
	ΣΥΝΟΛΟ	564.711	511.300	496.397	496.636	493.145	528.027	538.573
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Αυτοαπασχολούμενος με προσωπικό	106.417	80.230	93.375	90.578	79.322	86.218	86.971
	Αυτοαπασχολούμενος χωρίς προσωπικό	219.288	145.591	141.395	127.838	122.275	111.337	109.378
	Μισθωτός	451.109	450.765	432.114	480.118	474.626	476.999	534.848
	Βοηθός στην οικογενειακή επιχείρηση	68.285	28.148	33.280	25.821	23.037	31.753	28.683
	ΣΥΝΟΛΟ	845.099	704.734	700.164	724.355	699.260	706.307	759.880

οι αυτοαπασχολούμενοι συνέχισαν την πτωτική, εδώ και χρόνια, πορεία τους (-1,8%), ενώ εντονότερα πτωτικά κινήθηκε ο αριθμός των συμβοηθούτων μελών (-9,7%).

Σχετικά με την απασχόληση στους επιμέρους κλάδους και ανά θέση στο επάγγελμα ξεχωρίζουν: **α)** Η αύξηση των μισθωτών

ανεξαιρέτως επιμέρους κλάδου (Οχήματα: 18,3%, Χονδρικό: 35,0% και Λιανικό: 5,6%), **β)** Η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων σε Οχήματα (1,1%) και κυρίως Χονδρικό (16,9%), **γ)** Η πτώση του αριθμού των Βοηθών στην οικογενειακή επιχείρηση σε Οχήματα (9,0%) και Λιανικό (11,2%) και **δ)** Η άνοδος των αυτοαπασχολουμένων σε

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.2

Ποσοστιαίες μεταβολές ανά θέση στο επάγγελμα και φύλο, Β' τρίμηνο 2025/2024
Στο σύνολο της οικονομίας και στο εμπόριο

Οικονομική δραστηριότητα αναφοράς	Θέση στην απασχόληση	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	Εργοδότες	236.395 -3,0%	82.389 1,4%	318.784 -1,9%
	Αυτοαπασχολούμενοι	519.930 -8,0%	26.4270 -5,9%	784.200 -7,3%
	Μισθωτοί	1.661.609 4,8%	1.499.647 6,1%	3.161.256 5,4%
	Συμβοηθούντα μέλη	49.623 -16,0%	72970 -35,3%	122.593 -22,3%
	Σύνολο	2.467.557 0,5%	1.919.276 2,4%	4.386.833 1,4%
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	Εργοδότες	64.280 -4,3%	22.691 19,0%
Αυτοαπασχολούμενοι	70.346 -7,9%	39.032 11,7%	109.378 -1,8%	
Μισθωτοί	264.264 15,5%	270.583 9,0%	534.847 12,1%	
Συμβοηθούντα μέλη	12.435 72,2%	16.247 -33,8%	28.682 -9,7%	
Σύνολο	411.325 8,4%	348.553 6,6%	759.878 7,6%	

Οχήματα (0,9%) και κυρίως σε Χονδρικό (76,6%), η οποία, ωστόσο, δεν κατόρθωσε να αντισταθμίσει την πτώση στο Λιανικό (5,0%), εξαιτίας του ειδικού βάρους του τελευταίου. Αξίζει πάντως να σημειωθεί πως όσο διευρύνεται η στατιστική ανάλυση είναι πιθανό να περιοριστεί η ακρίβεια των παρατηρήσεων.

Εξετάζοντας τις κατά φύλο εξελίξεις της απασχόλησης στο εμπόριο κατά το τελευταίο έτος (Πίνακας Α.3.2), δεν μπορεί παρά να επισημανθεί η άνοδος των γυναικών εργοδοτών (19,0%), αυτοαπασχολούμενων (11,7%) και μισθωτών (9,0%). Αντίθετα στους άνδρες, αυξήθηκαν οι μισθωτοί

(15,5%) και οι Βοηθοί (72,2%). Συνολικά στον κλάδο, η απασχόληση ενισχύθηκε περισσότερο στους άνδρες (8,4% έναντι 6,6% στις γυναίκες).

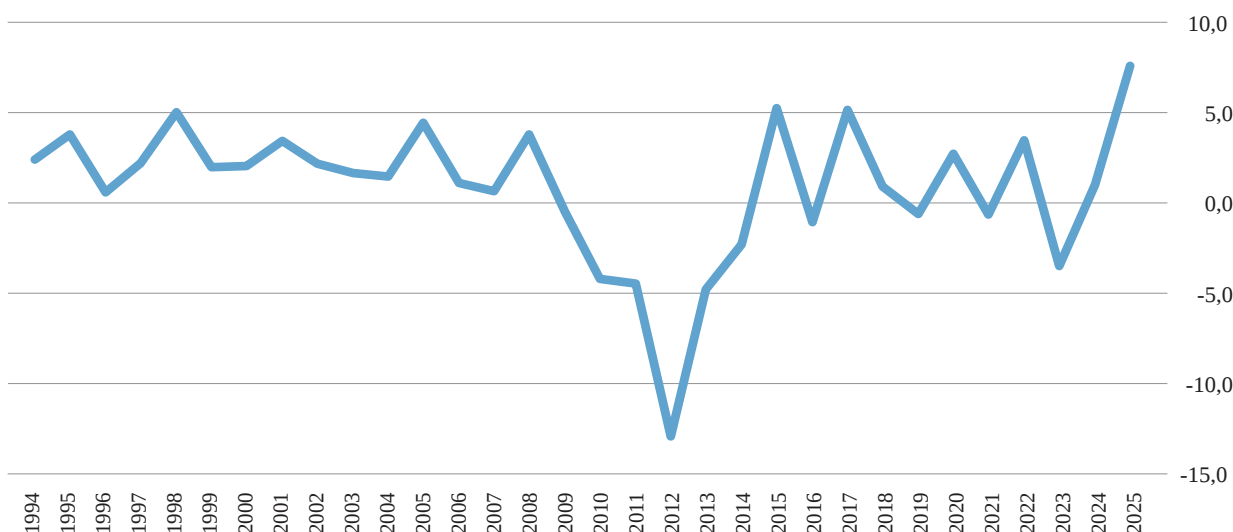
Η απασχόληση στο εμπόριο: Μεταβολές

Οι μεταβολές στους επιμέρους κλάδους του εμπορίου

Το δεύτερο τρίμηνο του 2025, η απασχόληση στο εμπόριο αυξήθηκε κατά 53.574 εργαζομένους ή κατά 7,6%, έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2024. Από το Διάγραμμα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.10

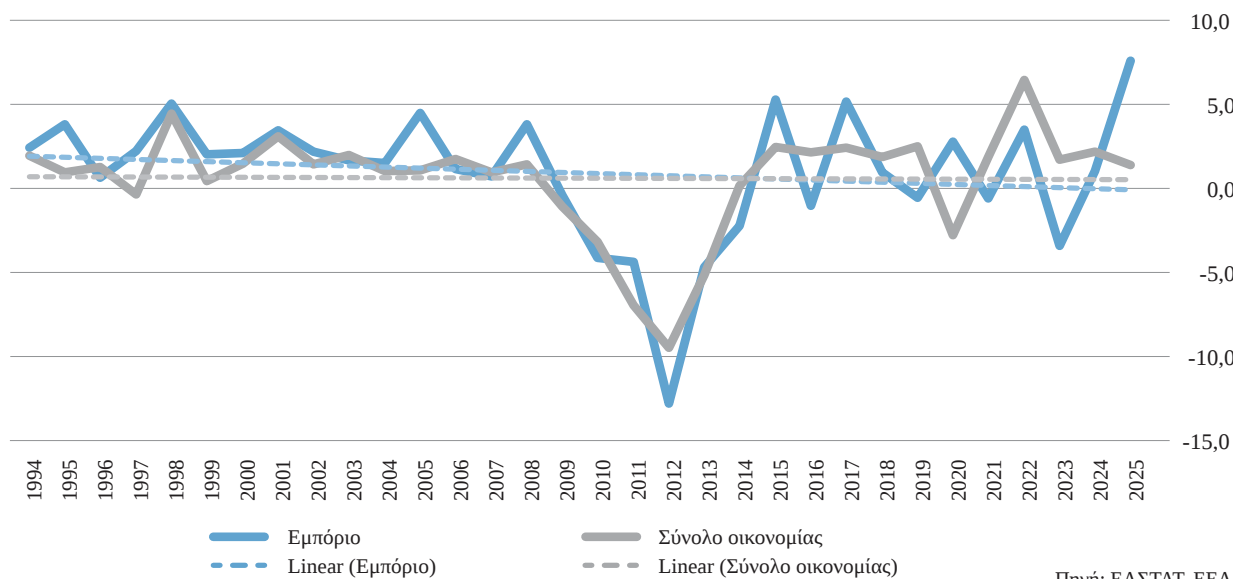
Ετήσιες ποσοστιαίες (%) μεταβολές της απασχόλησης του εμπορίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΛ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.11

Ετήσιες ποσοστιαίες (%) μεταβολές της απασχόλησης του συνόλου της οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου

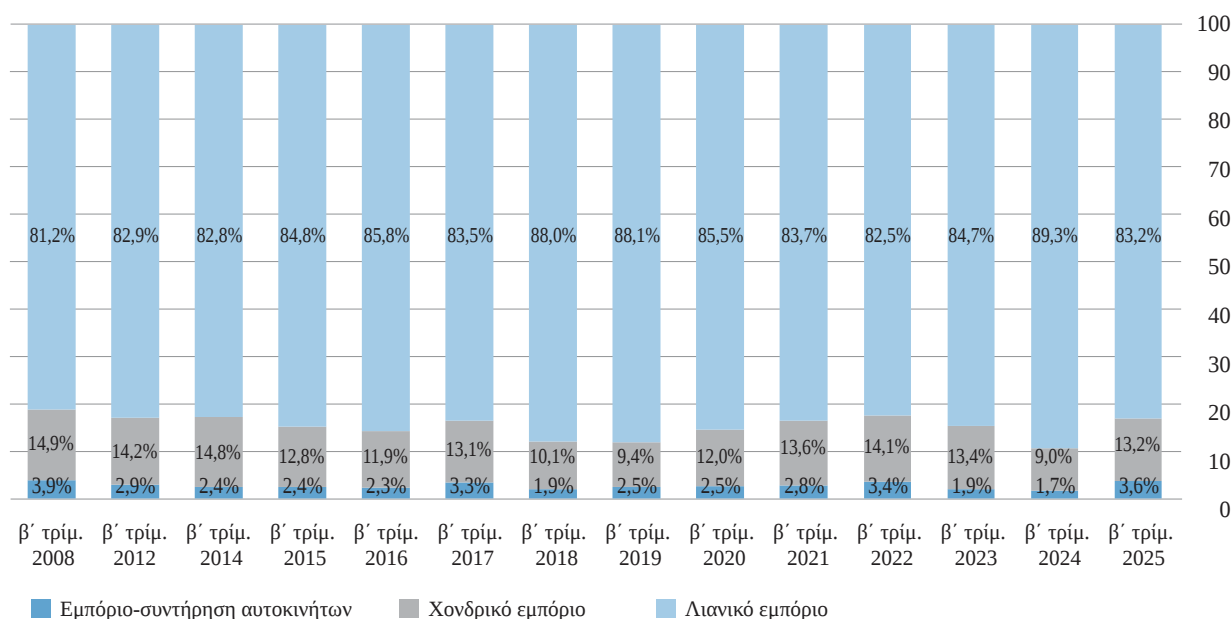
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

Α.3.10 είναι σαφές πως η απασχόληση στο εμπόριο δεν ακολουθεί μια ομαλή πορεία, ανοδική ή καθοδική, αλλά ένα μάλλον μεικτό μοτίβο, το οποίο καθορίζεται, όπως είναι άλλωστε λογικό, από τις εξελίξεις στην οικονομία, στο διαθέσιμο εισόδημα, στο διεθνές περιβάλλον, στις προσδοκίες, στο επίπεδο του ανταγωνισμού, στο κόστος λειτουργίας κ.ά.

Ο κλάδος του εμπορίου είχε χαρακτηριστεί από την ικανότητά του να δημιουργεί διαρκώς νέες θέσεις εργασίας μέχρι την εκδήλωση της κρίσης χρέους το 2009. Σήμερα, παρά τη σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα, είναι ακόμη ορατός ο αντίκτυπος από τις ισχυρές πιέσεις που έχουν ασκηθεί σωρευτικά στην οικονομία και στον κλάδο, σε συνδυασμό μάλιστα με την υγειονομική

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.12

Κατανομή (%) γυναικών εργαζομένων στους κλάδους του εμπορίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.3

Μέση ηλικία εργαζομένων στο εμπόριο: Ηλικίες 15-64

Μέση ηλικία εργαζομένων	2008	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Άνδρες	39,4	40,5	41,3	41,2	41,1	40,9	41,7	42,0	42,1	42,4	43,2	42,5	43,4	42,4
Γυναίκες	38,2	39,3	39,7	39,6	39,8	39,8	40,7	41,2	41,4	42,1	42,7	41,9	42,2	43,0
Σύνολο	38,9	40,0	40,6	40,5	40,5	40,4	41,2	41,7	41,8	41,8	43,0	42,2	42,8	42,7

κρίση και την άνοδο των τιμών. Οι αναταράξεις αυτές υπογράμμισαν, και μάλιστα εμφατικά, την ανάγκη μετασχηματισμού και εκσυγχρονισμού του εμπορίου εν μέσω μειωμένων εισοδημάτων, υψηλής αβεβαιότητας και εμποδίων στη χρηματοδότηση. Τα ευρήματα της επόμενης περιόδου θα δείξουν αν η τόνωση της απασχόλησης στον κλάδο θα έχει συνέχεια ή είναι προσωρινή. Ενδεικτικά, οι θέσεις εργασίας στον κλάδο αυξήθηκαν το τέταρτο τρίμηνο του 2025 σε 785,9 χιλ. και το αντίστοιχο μερίδιο της απασχόλησης του εμπορίου στο σύνολο της οικονομίας ανήλθε σε 18,1%¹⁰. Θα πρέπει, εντούτοις, να σημειωθεί πως η μακροχρόνια

τάση παραμένει τόσο στον κλάδο όσο και στην οικονομία παραμένει πτωχική (με τον κλάδο να καταγράφει οριακά χειρότερες επιδόσεις), γεγονός που υπογραμμίζει πως απαιτείται ακόμη χρόνος για αντιστροφή της κατάστασης.

Παραδοσιακά, η γυναικεία απασχόληση συγκεντρωνόταν σε συντριπτικό βαθμό στο λιανικό εμπόριο, εξέλιξη που παρατηρήθηκε και φέτος, αν και σε ελαφρώς μικρότερο βαθμό. Αντίθετα, η φύση και το αντικείμενο των εργασιών στους υποκλάδους του χονδρικού εμπορίου, και κυρίως των οχημάτων, είναι περισσότερο συνυφασμένο με τους άντρες και ως εκ τούτου οι θέσεις εργασίας των γυναικών στους συγκεκριμένους επιμέρους κλάδους είναι περισσότερο επισφαλείς (Διάγραμμα Α.3.12). Ωστόσο,

10. ΕΛ.ΣΤΑΤ., «Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Δ τρίμηνο 2025», Πειραιάς, 6 Μαρτίου 2026.

το 2025 μάλιστα τα αντίστοιχα μερίδια σημείωσαν μικρή ενίσχυση.

Η μέση ηλικία των εργαζομένων στο εμπόριο αυξήθηκε ως απόλυτο μέγεθος, την περίοδο 2008-2025, κατά 3,8 έτη. Μέχρι το 2017, η μέση ηλικία είχε ενισχυθεί ελαφρώς, με την απόκλιση να κυμαίνεται περίπου στο ενάμισι (1,5) έτος. Φαίνεται, πως το “brain-drain” δεν είχε ιδιαίτερο αντίκτυπο στον κλάδο. Ωστόσο, από το 2018 η διαφορά διευρύνεται μέχρι το 2022 οπότε σε ένα μόλις έτος ενισχύεται κατά περισσότερο από ένα (1) έτος (Πίνακας Α.3.3). Φέτος, καταγράφηκε οριακή υποχώρηση. Επίσης, από το 2022 η μέση ηλικία παραμένει σταθερά μεγαλύτερη των 42 ετών. Το εύρημα αυτό ίσως να συνδέεται με το γεγονός πως οι μετασχηματισμοί που λαμβάνουν χώρα στο εμπόριο τα τελευταία έτη συντελούν στη χαλάρωση του επί σειρά ετών ρόλο του, αυτού της εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας. Βέβαια, οι ζυμώσεις αυτές δεν λαμβάνουν χώρα μόνο στο εμπόριο, αλλά σε ολόκληρη την επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο των δυσκολιών πρόσληψης επιπλέον εργαζομένων, έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας,

εύρεσης κατάλληλου προσωπικού αλλά και των δημογραφικών προκλήσεων.

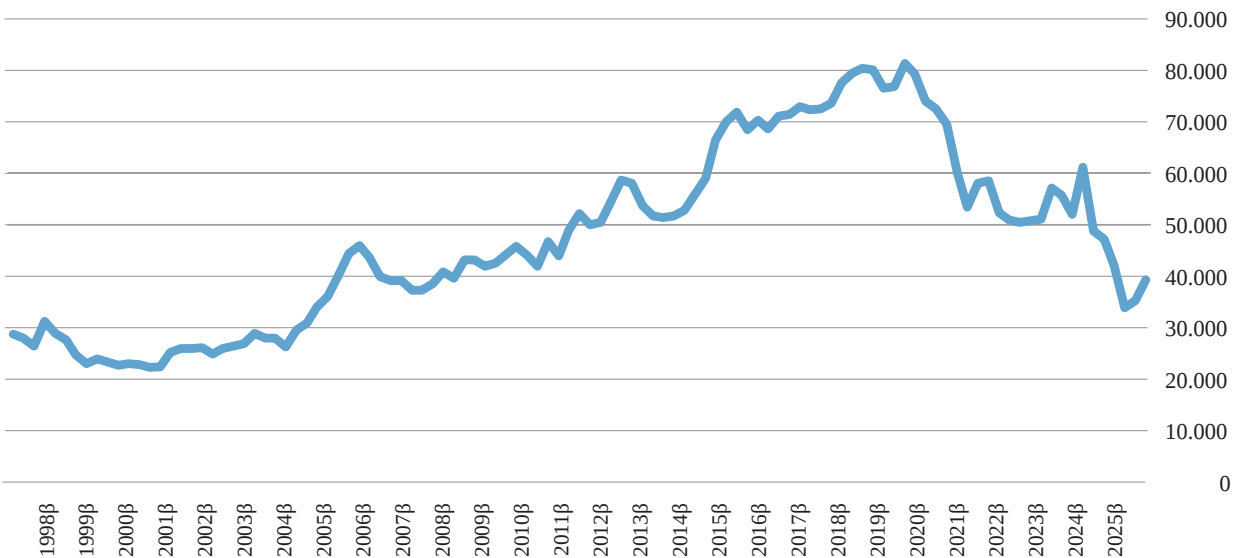
Οι ευέλικτες μορφές εργασίας στο εμπόριο

Η μερική απασχόληση

Εκτός από την ηλικιακή διάρθρωση, έχει σημασία και η εξέταση της ποιότητας των νέων θέσεων εργασίας των μισθωτών, όσον αφορά στους όρους ευελιξίας (πλήρης ή μερική / μόνιμη ή προσωρινή απασχόληση). Στο εμπόριο, η μερική απασχόληση, σε απόλυτα μεγέθη, παρουσίαζε σχετική σταθερότητα, μέχρι και τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Εκτοτε, ακολούθησε ανοδική πορεία, η οποία επιταχύνθηκε κυρίως στα μέσα της οικονομικής κρίσης με αποτέλεσμα αυτού του είδους η απασχόληση στον κλάδο να φτάσει το ζενίθ της το τρίτο τρίμηνο του 2019 (81.119 εργαζόμενοι). Σε γενικές γραμμές, η μερική απασχόληση χαρακτηρίζεται από εποχικότητα, και κορυφώνεται, κατά κύριο λόγο, κατά το τρίτο τρίμηνο κάθε έτους, εξαιτίας των αναγκών που προκύπτουν κατά την καλοκαιρι-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.13

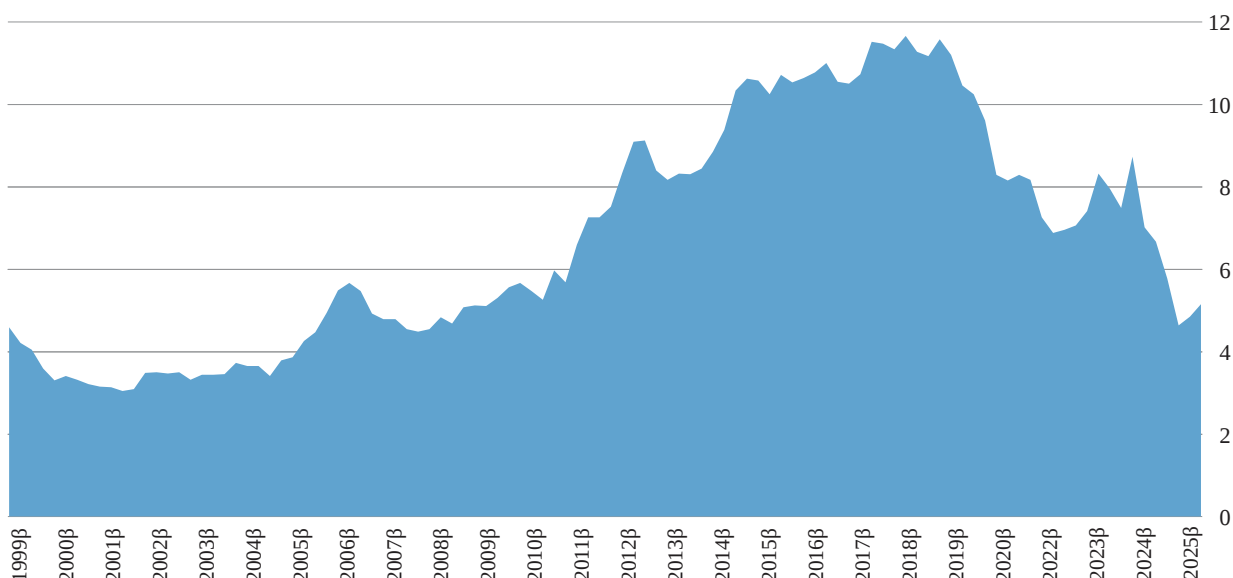
Η μερική απασχόληση στο εμπόριο: Α' τρίμ. 1998 - Β' τρίμ. 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.14

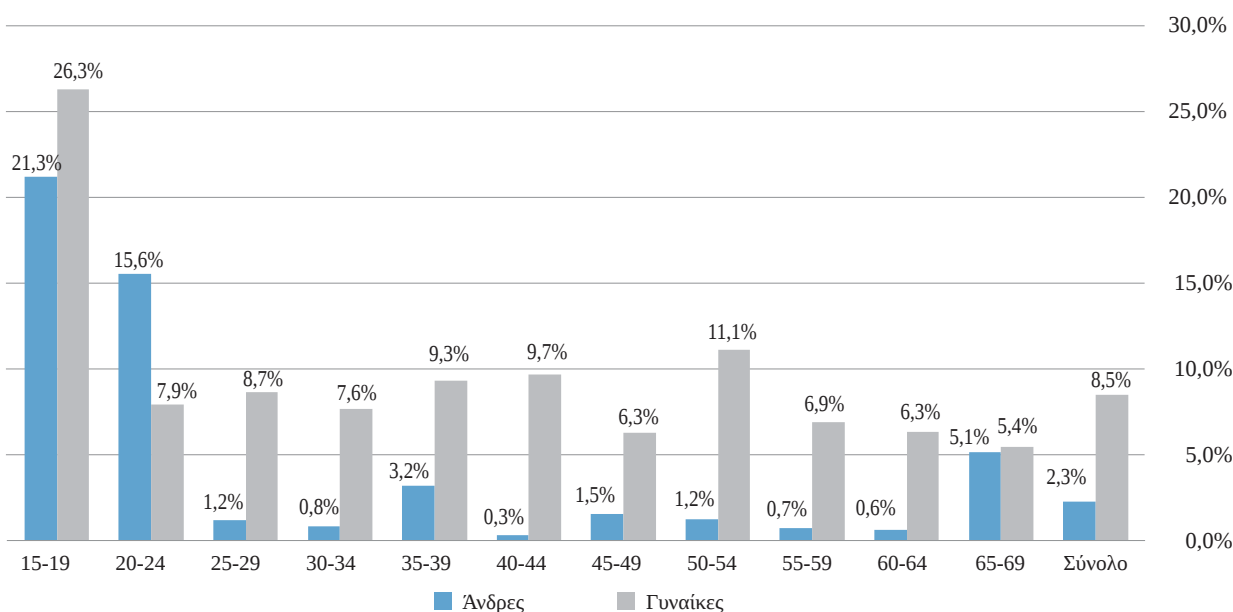
Μερίδιο μερικής απασχόλησης στο σύνολο της απασχόλησης του εμπορίου

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.15

Ποσοστό (%) μερικής απασχόλησης στην αντίστοιχη συνολική στο εμπόριο: Β' τρίμ. 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

νή/ τουριστική περίοδο, αν και τα τελευταία χρόνια αυτό δεν παρατηρείται (Διάγραμμα Α.3.13). Πλέον, οι μερικώς απασχολούμενοι εργαζόμενοι στο εμπόριο αριθμούν 39.242 (από 47.155 το 2024) άτομα, ή στο 5,2% (από 6,7% το 2024)% της συνολικής απασχόλησης του κλάδου ή στο 7,3% (από 9,9% το 2024) των μισθωτών του κλάδου.

Αξίζει να σημειωθεί πως η ισχυρή πτώση που κατέγραψε η μερική απασχόληση με την εκδήλωση της πανδημίας, οφείλεται στο γεγονός ότι η σχετική υποστηρικτική κρατική πολιτική έδινε βάρος σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Η συρρίκνωσή της συνεχίστηκε και το 2022, καθώς η αναθέρμανση της οικονομίας δεν στηρίχθηκε σε

αυτήν την ευέλικτη μορφή εργασίας, παρά τη ρευστότητα του διεθνούς περιβάλλοντος και τις πληθωριστικές πιέσεις. Δηλαδή, σε πρώτο στάδιο και σε ότι αφορά το εμπόριο, η ενίσχυση του κύκλου εργασιών δεν συνοδεύτηκε από άνοδο της μερικής απασχόλησης. Ωστόσο, το 2025 καταγράφηκε σημαντική μείωση (16,8% το δεύτερο τρίμηνο), σε συνέχεια της επίσης κρίσιμης πτώσης κατά 15,3% το 2024.

Ιστορικά, η μερική απασχόληση στο εμπόριο φάνηκε να εδραιώνεται την περίοδο από τις αρχές του 2015 έως τα μέσα του 2020. Διογκώθηκε δηλαδή σε μια προσπάθεια της οικονομίας να επανέλθει στην κανονικότητα μετά από την παρατεταμένη ύφεση της κρίσης χρέους μέσα από την αξιοποίηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας (Διάγραμμα Α.3.14).

Πλέον, η υποχώρησή της κάτω από το 5,5% σε συνδυασμό τόσο με το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται στην εύρεση του κατάλληλου προσωπικού όσο και με τις δημογραφικές προκλήσεις ίσως διατηρήσει τη μερική απασχόληση σε χαμηλά επίπεδα στο μέλλον. Φυσικά, πιο ασφαλή συμπερά-

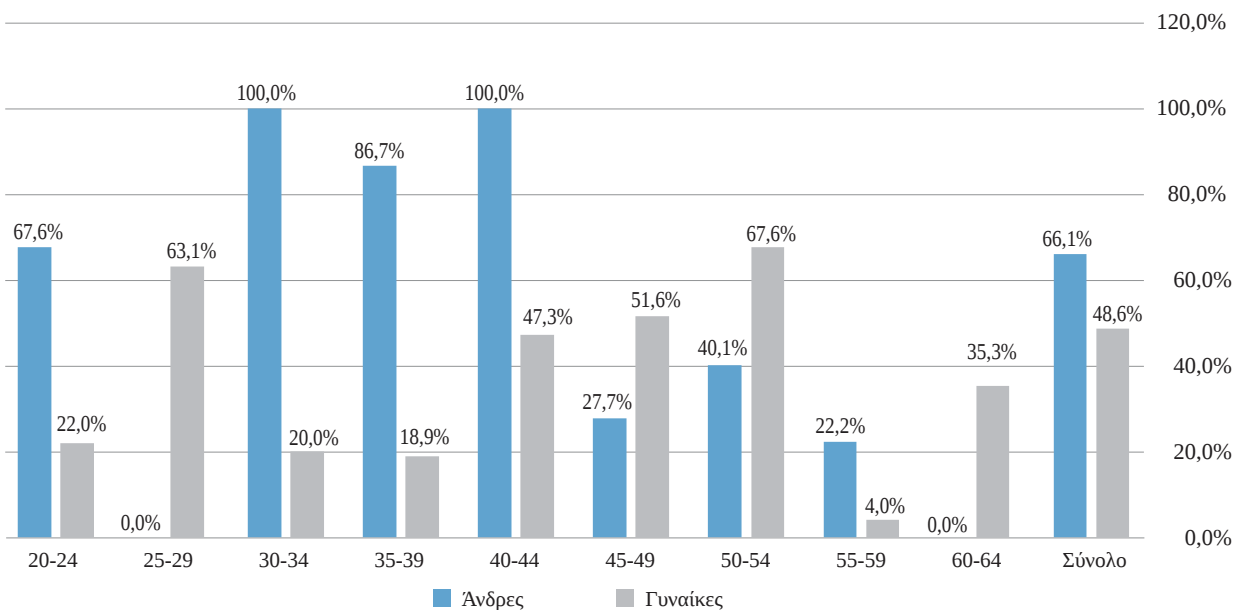
σματα θα μπορούν να εξαχθούν μετά τη δημοσίευση των δεδομένων και των επόμενων τριμήνων.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να καταστεί σαφές πως η μερική απασχόληση στο εμπόριο παραμένει κυρίως γένους θηλυκού. Το 2025, το 76,4% των μερικώς απασχολομένων είναι γυναίκες, αναλογία που συρρικνώθηκε σημαντικά σε σχέση με πέρυσι (82,8%). Στο Διάγραμμα Α.3.15, εμφανίζεται το ποσοστό των εργαζομένων με μερική απασχόληση, κατά ομάδα ηλικιών, και για τα δύο φύλα. Ενδεικτικά, στο σύνολο της απασχόλησης των αρρένων του κλάδου, μόνο το 2,3% των ανδρών εργάζεται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης έναντι 8,5% των γυναικών. Η παραπάνω εικόνα σχετίζεται με κοινωνικούς λόγους καθώς οι γυναίκες, παραδοσιακά, φέρουν, φέρουν μεγαλύτερο βάρος στην ανατροφή των τέκνων αλλά και των εγγονιών και ως εκ τούτου και περισσότερα εμπόδια εισόδου και παραμονής στην αγορά εργασίας.

Με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 20-24, τα ποσοστά των γυναικών στη μερική απασχόληση υπερβαίνουν σαφώς τα αντίστοιχα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.16

Ποσοστό (%) μερικών εργαζομένων που δεν βρήκαν εργασία πλήρους ωραρίου: Β' τρίμ. 2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ

A3

των ανδρών, σε όλες τις υπόλοιπες ομάδες. Επιπλέον, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η μερική απασχόληση εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά στους πολύ νέους, ηλικιακά, εργαζομένους, μέχρι 24 ετών, με τις γυναίκες να εμφανίζουν πολύ υψηλά ποσοστά σε όλες σχεδόν τις ηλικιακές ομάδες. Σε γενικές γραμμές, στις μικρότερες ηλικίες, αυτή η εικόνα, όταν είναι βέβαια εκούσια, συνδέεται με τις αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις. Αντίθετα, στις μεγαλύτερες ηλικίες συνδέεται συνήθως με αποφάσεις συνταξιοδότησης ή και αδυναμίας εύρεσης εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Η αλήθεια είναι πως η ηθελημένη μερική απασχόληση δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλής κυρίως στους άνδρες. Το ποσοστό των ανδρών, οι οποίοι δεν βρήκαν εργασία πλήρους ωραρίου (66,1%) είναι σαφώς υψηλότερο συγκριτικά με εκείνο των γυναικών (48,6%). Στο Διάγραμμα Α.3.16, παρουσιάζεται η αναλογία των εργαζομένων, οι οποίοι αποδέχτηκαν να εργάζονται μερικώς, λόγω της αδυναμίας εύρεσης εργασίας πλήρους απασχόλησης, στο σύνολο των μερικώς απασχολουμένων στο εμπόριο, κατά φύλο. Εξαιτίας των μηδενικών ποσοστών και στα δύο φύλα, στις ηλικια-

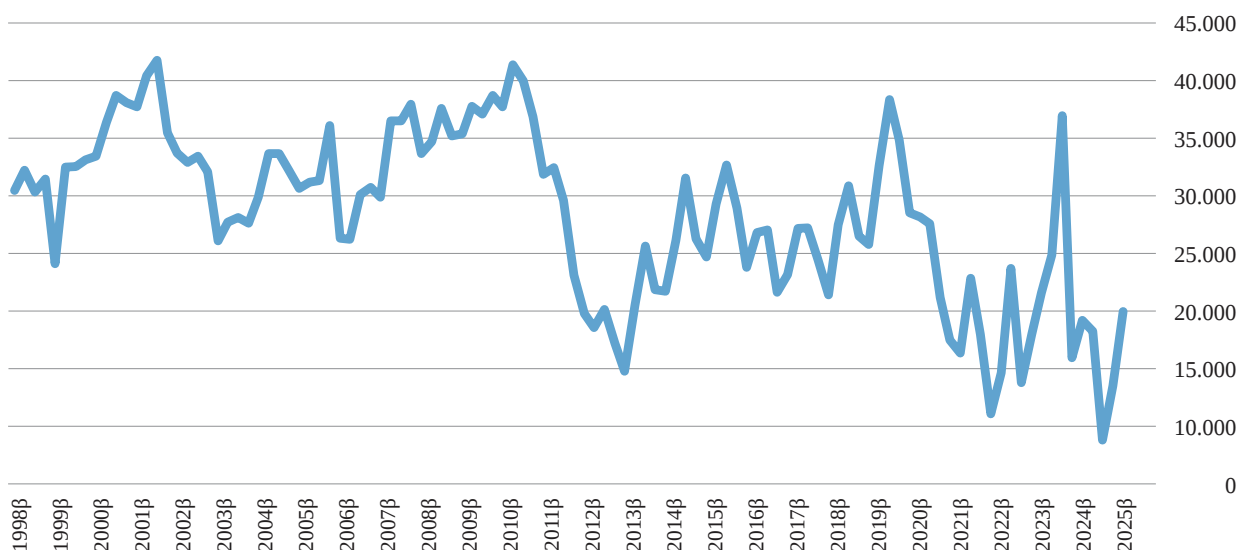
κές ομάδες 15-19 και άνω των 65 ετών, δεν παρουσιάζονται αποτελέσματα γι' αυτές τις ηλικιακές ομάδες.

Η απασχόληση ορισμένου χρόνου

Η εξέλιξη της απασχόλησης των μισθωτών με συμβάσεις ορισμένου χρόνου παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις τα τελευταία χρόνια. Η ανοδική πορεία αυτής της μορφής απασχόλησης ξεκίνησε το 1999 μέχρι τα τέλη του 2001 για να ενισχυθεί ξανά από το 2006 έως τις αρχές της οικονομικής κρίσης. Από τις αρχές του 2011 το επίπεδο της προσωρινής εργασίας στο εμπόριο μειώνεται, και μάλιστα με έντονο ρυθμό για να ανακάμψει και πάλι από τις αρχές του 2013, και κατόπιν να σταθεροποιηθεί, σε ένα εύρος μεταξύ 25 και 35 χιλ. θέσεων, χωρίς, ωστόσο, να λείπουν οι ισχυρές εποχικές διακυμάνσεις (Διάγραμμα Α.3.17). Τα τελευταία χρόνια κυμαίνεται χαμηλότερα από τις 20 χιλ. θέσεις. Σε κάθε περίπτωση, η πτώση των θέσεων της ευέλικτης εργασίας σχετίζεται και με τη συρρίκνωση της ανεργίας στο 8,6% το δεύτερο τρίμηνο του 2025 από 9,8% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2024 και 16,7% το ίδιο τρίμηνο του 2020.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.17

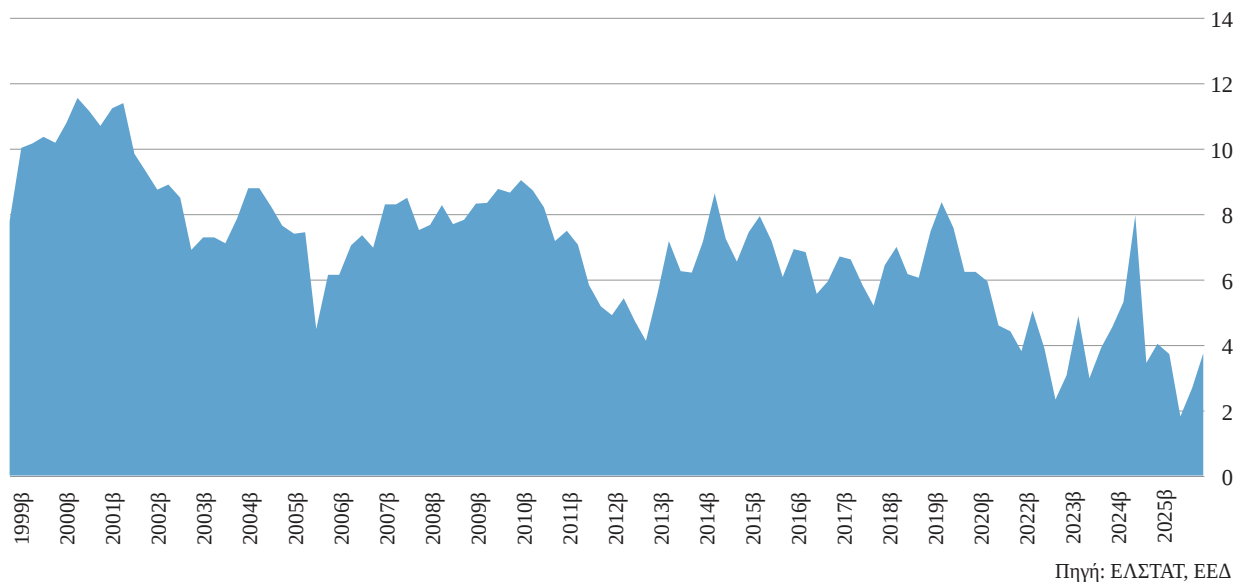
Επίπεδο προσωρινής εργασίας στο εμπόριο 1998-2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΑ

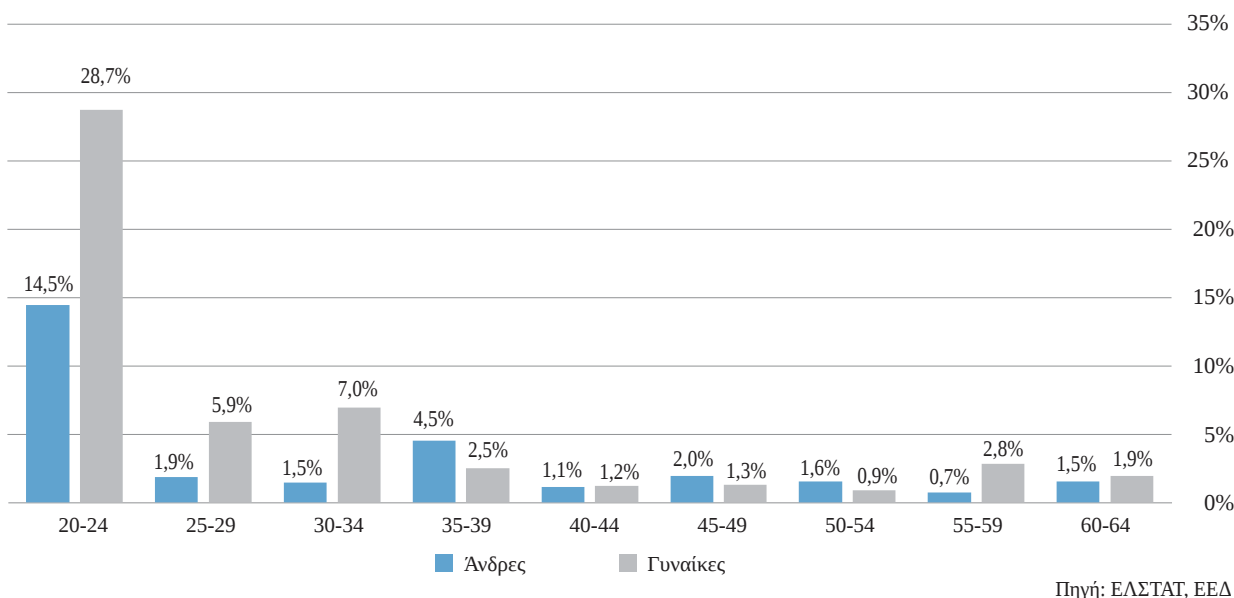
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.18

**Μερίδιο (%) προσωρινά εργαζομένων στο σύνολο των μισθωτών του εμπορίου:
Α' τρίμηνο 1999-Β' τρίμηνο 2025**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.19

Ποσοστό (%) προσωρινής εργασίας κατά ηλικία στην αντίστοιχη συνολική απασχόληση του εμπορίου: Β' τρίμ. 2025

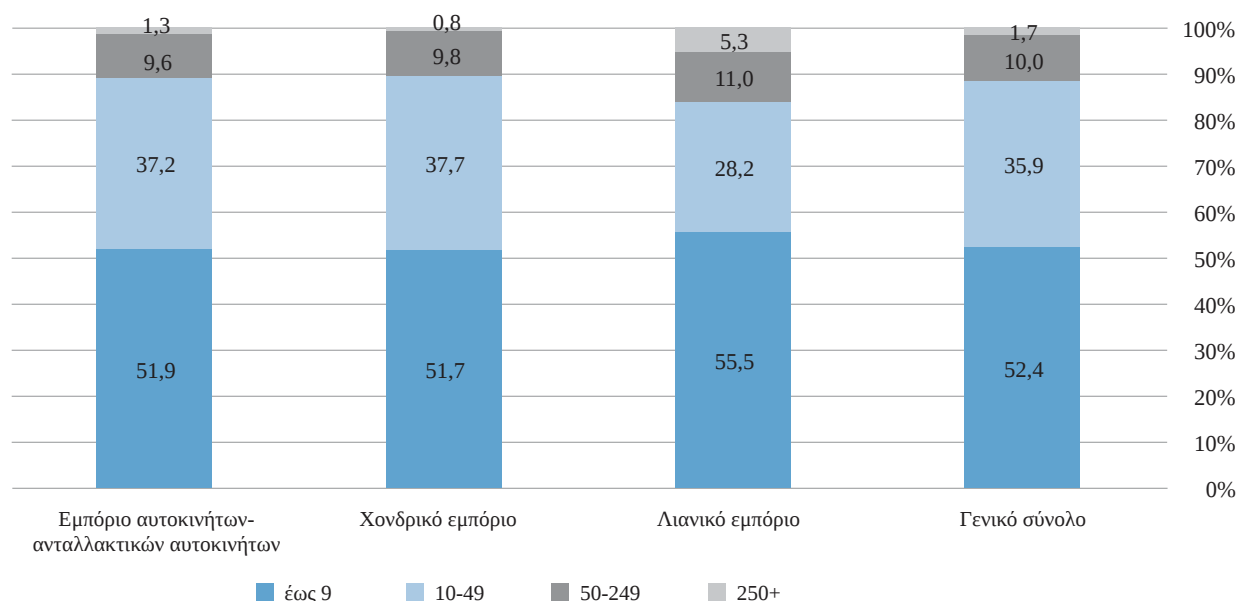
Η στόχευση της κρατικής πολιτικής στην προστασία/ διατήρηση θέσεων πλήρους απασχόλησης άσκησε καθοδικές πιέσεις στην ευέλικτη αυτή μορφή εργασίας μέχρι και το τέλος του 2022. Ωστόσο, τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2023 η προσωρινή απασχόληση κατέγραψε, σε ετήσια βάση, εξαιρετικά ισχυρούς ρυθμούς ενίσχυσης (60,8%

κατά το πρώτο και 46,6% κατά το δεύτερο τρίμηνο αντίστοιχα), χωρίς όμως το μερίδιό της στους μισθωτούς να ξεπεράσει το 4,6%. Τα δεύτερο τρίμηνο του 2025 αυτή η μορφή της απασχόλησης ενισχύθηκε κατά 3,9%, με τη συμμετοχή της στους μισθωτούς του εμπορίου να διαμορφώνεται στο 3,7% από 4,0% το 2024 (Διάγραμμα Α.3.18). Παρά τη

A3

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.20

Σχετική κατανομή αριθμού εταιρειών ανά τομέα και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2024 (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ρευστότητα και την αβεβαιότητα η εν λόγω μορφή απασχόλησης δεν εμφανίζει κάποια δυναμική, αν και τα δεδομένα των επόμενων τριμήνων είναι απαραίτητα για την εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων.

Και σε αυτήν την περίπτωση, η αναλογία της προσωρινής εργασίας είναι πολύ υψηλή στους νεότερους, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων (ανάγκη απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, απασχόληση σε εργασίες με έντονη εποχική διακύμανση όπως τουρισμός, αγροτικές εργασίες κλπ). Βέβαια, η προσωρινή εργασία εντοπίζεται και σε εργαζομένους μεγαλύτερων ηλικιών με χαμηλά όμως ποσοστά, ενώ οι γυναίκες φαίνεται να εργάζονται με αυτήν την ευέλικτη μορφή σε μεγαλύτερο βαθμό (Διάγραμμα Α.3.19).

Η Απασχόληση στις Ελληνικές Εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ

Οι ελληνικές εμπορικές επιχειρήσεις συνέχισαν την πολύ καλή πορεία των τελευταίων ετών, καταγράφοντας αύξηση της συνολικής απασχόλησης και το 2024.

Από τις 7.220 εταιρείες, οι οποίες περιλαμβάνονται στο τρίτο μέρος της έκθεσης, η ICAP CRIF DATABANK διαθέτει στοιχεία απασχόλησης για 4.907 εταιρείες¹¹. Οι επιχειρήσεις αυτές, κατά το 2024, απασχόλησαν συνολικά 237.750 άτομα. Η μέση απασχόληση ανήλθε σε 48,5 εργαζόμενους, ανά επιχείρηση, το 2024. Από το σύνολο της απασχόλησης, το εμπόριο αυτοκινήτων είχε μερίδιο μόνο 4,2%, ενώ στο χονδρικό εμπόριο εργάστηκε το 38,8% του συνόλου και στο λιανικό εμπόριο το υπόλοιπο 57,0%.

Όπως και στις προηγούμενες Εκθέσεις, για τους σκοπούς της ανάλυσης του παρόντος κεφαλαίου, οι 4.907 εταιρείες χωρίστηκαν σε 4 στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (έως 9 εργαζόμενοι, 10-49 εργαζόμενοι, 50-249 εργαζόμενοι, άνω των 250 εργαζομένων). Στο διάγραμμα Α.3.20, παρουσιάζεται η κατανομή του αριθμού των εταιρειών, ανά στρώμα απασχόλησης.

11. Στη φετινή έκδοση, η παρούσα ανάλυση περιλαμβάνει τις εταιρείες για τις οποίες υπήρχε διαθέσιμος ισολογισμός για τα 2 τελευταία έτη (2024, 2023), κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης του δείγματος (Δεκέμβριος 2025).

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.4

Αριθμός απασχολούμενων ανά τομέα δραστηριότητας και κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 (άτομα)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	672	645	3.237	3.245	3.500	3.461	2.291	2.748	9.700	10.099
Χονδρικό εμπόριο	6.869	6.892	30.671	30.598	32.684	34.882	18.307	19.849	88.531	92.221
Λιανικό εμπόριο	1.596	1.565	5.558	5.440	10.347	10.520	114.542	117.905	132.043	135.430
Γενικό σύνολο	9.137	9.102	39.466	39.283	46.531	48.863	135.140	140.502	230.274	237.750

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Στο σύνολο του εμπορικού τομέα, η πλειοψηφία των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ, και συγκεκριμένα το 52,4%, αφορά τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν μέχρι 9 άτομα.

Ωστόσο, οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε αυτό το κλιμάκιο καλύπτουν μόλις το 3,8% της συνολικής απασχόλησης των εμπορικών εταιρειών του δείγματος. Επίσης, το 35,9% των επιχειρήσεων απασχόλησε 10 έως και 49 άτομα, και αυτού του μεγέθους οι εταιρείες κάλυψαν το 16,5% της συνολικής απασχόλησης. Επιπλέον, το 10,0% των επιχειρήσεων που συγκροτούν το δείγμα απασχόλησε 50 έως 249 άτομα, ενώ η συμμετοχή αυτής της κατηγορίας στη συνολική απασχόληση, όσον αφορά τον εμπορικό τομέα, ανήλθε σε 20,6%, το 2024.

Οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, με απασχόληση άνω των 250 εργαζόμενων, συνιστούν μόλις το 1,7% των εταιρειών του δείγματος, μολονότι το μερίδιο αυτής της κατηγορίας στη συνολική απασχόληση του εμπορίου παραμένει διαχρονικά κορυφαίο και ανέρχεται στο 59,1%, το 2024.

Με τα δεδομένα του παρόντος δείγματος, η συνολική απασχόληση σε όλες τις επιχειρήσεις (ανεξαρτήτως τομέα) αυξήθηκε κατά 3,2%, το 2024, σε σχέση με το 2023, εξέλιξη η οποία οφείλεται στις μεγάλες (250+ άτομα) και μεσαίου μεγέθους εμπορικές εταιρείες (50-249 άτομα).

Ανοδική ήταν η πορεία της απασχόλησης και στους τρεις τομείς του εμπορίου, κατά το 2024. Ειδικότερα, η αύξηση της απασχόλησης, ανά τομέα, κατά την περίοδο 2024/23, είχε ως εξής:

Τομέας	Μεταβολή απασχόλησης 2024-2023 (%)
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	4,1%
Χονδρικό εμπόριο	4,2%
Λιανικό εμπόριο	2,6%
Γενικό σύνολο	3,2%

Εάν εξετασθεί η μέση απασχόληση ανά εταιρεία, διαπιστώνεται μικρή ανάκαμψη του δείκτη, από 46,9 εργαζόμενους/εταιρεία, το 2023, σε 48,5 εργαζόμενους/εταιρεία, το 2024.

Εξετάζοντας τη σύνθεση του διαθέσιμου δείγματος εμπορικών εταιρειών, υπερτερούν σταθερά, όπως προαναφέρθηκε, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (52,4%), ενώ οι μεγάλοι μεγέθους επιχειρήσεις, με απασχόληση άνω των 250 εργαζόμενων, καλύπτουν μόλις το 1,7% του συνόλου. Η κατανομή των εταιρειών ανά στρώμα απασχόλησης δεν διαφοροποιείται αναλόγως του τομέα δραστηριότητας, δεδομένου ότι, σε όλους τους τομείς, πλειοψηφούν οι πολύ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.5

Αριθμός επιχειρήσεων ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2024 (αριθμός επιχειρήσεων)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης				Σύνολο
	έως 9	10-49	50-249	250+	
Εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών	194	139	36	5	374
Χονδρικό εμπόριο	1.885	1.375	358	31	3.649
Λιανικό εμπόριο	491	249	97	47	884
Γενικό σύνολο	2.570	1.763	491	83	4.907

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.6

Ποσοστά επιχειρήσεων ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2024 (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης				Σύνολο
	έως 9	10-49	50-249	250+	
Εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών	51,9	37,2	9,6	1,3	100,0
Χονδρικό εμπόριο	51,7	37,7	9,8	0,8	100,0
Λιανικό εμπόριο	55,5	28,2	11,0	5,3	100,0
Γενικό σύνολο	52,4	35,9	10,0	1,7	100,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.7

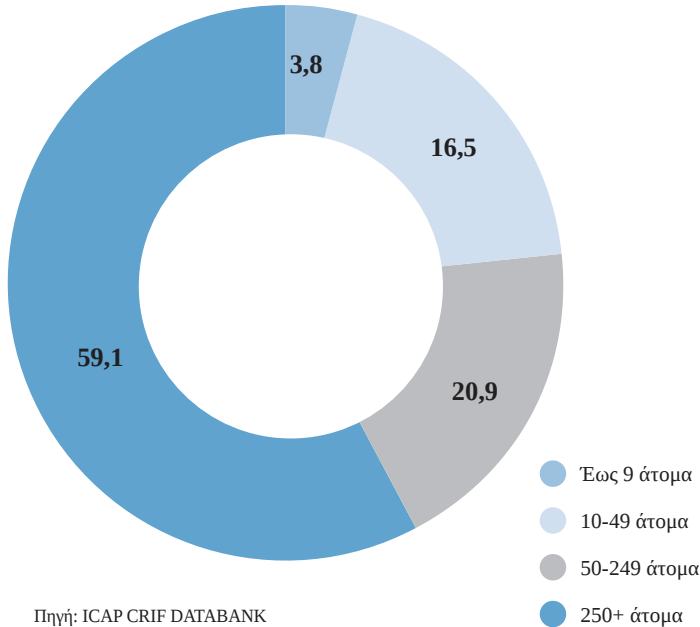
Συγκέντρωση της απασχόλησης ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2024 Ανάλυση κατά τομέα δραστηριότητας (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης				Σύνολο
	έως 9	10-49	50-249	250+	
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	6,4	32,1	34,3	27,2	100,0
Χονδρικό εμπόριο	7,5	33,2	37,8	21,5	100,0
Λιανικό εμπόριο	1,2	4,0	7,8	87,1	100,0
Γενικό σύνολο	3,8	16,5	20,6	59,1	100,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.3.21

Ποσοστιαία κατανομή της απασχόλησης ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2024 (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

μικρές επιχειρήσεις (οι οποίες απασχολούν έως 9 εργαζόμενους), όπως συνέβη και τις περισσότερες φορές κατά τα προηγούμενα έτη. Σχετικά μεγαλύτερη ένταση έχει αυτό το φαινόμενο στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου το ποσοστό των πολύ μικρών εταιρειών ανέρχεται σε 55,5%, το 2024, και ακολουθούν, με μικρή διαφορά, το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών και το χονδρικό εμπόριο, με 51,9% και 51,7% αντίστοιχα.

Στο διάγραμμα Α.3.21, παρουσιάζεται η κατανομή της απασχόλησης στις εμπορικές εταιρείες των επιμέρους κατηγοριών μεγέθους, κατά το 2024. Όπως είχε διαπιστωθεί και στις προηγούμενες έρευνες, αυξημένο είναι το μερίδιο του κλιμακίου των πολύ μεγάλων εμπορικών επιχειρήσεων, οι οποίες (το 2024) κάλυψαν το 59,1% της συνολικής απασχόλησης, βάσει του διαθέσιμου δείγματος εταιρειών.

Η ακριβής ποσοστιαία σύνθεση του δείγματος των επιμέρους κατηγοριών μπορεί μεν να επηρεάζεται από το εύρος του διαθέσιμου δείγματος επιχειρήσεων, μολονότι,

διαχρονικά, δεν εντοπίζεται δραστική διαφοροποίηση στη συμμετοχή των τεσσάρων κλιμακίων εταιρειών.

Εξετάζοντας τη συγκέντρωση της απασχόλησης, εντοπίζονται διαφορές μεταξύ των επιμέρους τομέων του εμπορίου. Το λιανικό εμπόριο εξακολουθεί να κυριαρχεί στις πολύ μεγάλες εταιρείες και το 2024, καθώς καλύπτει το 87,1% της συνολικής απασχόλησης σε αυτόν τον τομέα (έναντι αντίστοιχου ποσοστού 86,5% της περσινής έκθεσης). Το χονδρικό εμπόριο έχει το υψηλότερο ποσοστό συγκέντρωσης της απασχόλησης, και συγκεκριμένα 37,8%, στο κλιμάκιο επιχειρήσεων που απασχολούν από 50 έως 249 άτομα, ενώ και το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών υπερτερεί στο ίδιο κλιμάκιο, με σχετικό μερίδιο 34,3% (πίνακας Α.3.7).

Τα βασικά μεγέθη και οι χρηματοοικονομικοί δείκτες του εμπορίου, ανά στρώμα απασχόλησης, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά στον πίνακα Α.3.8.

Ο δείκτης του ενεργητικού ανά απασχολούμενο αποτελεί μια πρώτη ένδειξη της έντασης κεφαλαίου στο εμπόριο. Τα στοιχεία (για το σύνολο των εταιρειών ανεξαρτήτως μεγέθους) καταδεικνύουν ότι ο γενικός δείκτης παρουσίασε αύξηση κατά 2,0%, διαμορφούμενος σε €206 χιλ., το 2024 (από €202 χιλ., το 2023 - πίνακας 5). Ο δείκτης αυξήθηκε στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών κατά 3,5%, στο λιανικό εμπόριο κατά 2,7%, ενώ οριακή ήταν η άνοδος στο χονδρικό εμπόριο (+0,6%).

Από την τομεακή ανάλυση προκύπτει ότι οι εταιρείες του εμπορίου αυτοκινήτων - ανταλλακτικών είναι μεγαλύτερης έντασης κεφαλαίου από τους λοιπούς τομείς, με ενεργητικό, ανά απασχολούμενο, €386 χιλ., το 2024, ενώ το λιανικό εμπόριο παραμένει ο τομέας με την υψηλότερη ένταση εργασίας (ενεργητικό/απασχολούμενο: €115 χιλ.).

Οι πωλήσεις ανά απασχολούμενο διαμορφώθηκαν, το 2024, σε €355 χιλ., οριακά αυξημένες κατά 1,1%, σε σχέση με το 2023.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.8

Δείκτες ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 – Γενικό σύνολο εμπορίου

Κλιμάκιο απασχόλησης										
Αριθμός εργαζομένων	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Αριθμός επιχειρήσεων	2.582	2.570	1.784	1.763	464	491	77	83	4.907	4.907
Αριθμός απασχολούμενων	9.137	9.102	39.466	39.283	46.531	48.863	135.140	140.502	230.374	237.750
Ενεργητικό ανά απασχολούμενο (€ χιλ.)	372	389	268	274	323	321	130	135	202	206
Πωλήσεις ανά απασχολούμενο (€ χιλ.)	672	694	463	474	607	613	208	210	351	355
Μικτά κέρδη ανά απασχολούμενο (€ χιλ.)	99	112	86	90	93	95	47	50	65	68
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (%)	18,0	22,1	24,0	22,1	21,7	22,0	20,4	18,9	21,6	20,9
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων (%)	7,6	9,4	10,8	10,4	8,8	9,1	8,0	7,7	8,9	8,8
Ποσοστό μικτού κέρδους (%)	14,7	16,1	18,7	18,9	15,3	15,5	22,8	23,8	18,6	19,2
Ποσοστό καθαρού κέρδους (%)	3,4	4,4	5,4	5,2	3,7	3,8	3,8	3,7	4,1	4,1
Δανειακή επιβάρυνση (%)	66,3	64,5	60,9	59,4	68,0	67,1	69,9	69,7	67,0	66,2
Γενική ρευστότητα	1,41	1,46	1,61	1,64	1,44	1,45	1,01	1,01	1,34	1,35

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.9

Ενεργητικό ανά απασχολούμενο ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 – Σύνολο επιχειρήσεων (‘000 €)

Κλιμάκιο απασχόλησης										
Τομέας	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	489	521	283	310	461	449	331	364	373	386
Χονδρικό εμπόριο	375	392	287	291	379	373	237	247	318	320
Λιανικό εμπόριο	311	322	154	158	100	105	109	111	112	115
Γενικό σύνολο	372	389	268	274	323	321	130	135	202	206

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.10

Ενεργητικό ανά απασχολούμενο ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 – Σύνολο επιχειρήσεων ('000 €)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης								Σύνολο	
	έως 9		10-49		50-249		250+			
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	505	497	564	580	917	935	457	470	662	666
Χονδρικό εμπόριο	650	665	477	490	719	717	576	537	600	599
Λιανικό εμπόριο	841	905	329	321	148	163	144	148	161	165
Γενικό σύνολο	672	694	463	474	607	613	208	210	351	355

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.11

Μικτά κέρδη* ανά απασχολούμενο ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 – Σύνολο επιχειρήσεων ('000 €)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης								Σύνολο	
	έως 9		10-49		50-249		250+			
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	57	67	93	90	137	132	90	93	106	104
Χονδρικό εμπόριο	100	113	90	95	103	104	82	84	94	97
Λιανικό εμπόριο	111	123	61	58	47	53	41	43	43	46
Γενικό σύνολο	99	112	86	90	93	95	47	50	65	68

*Πωλήσεις μείον κόστος πωληθέντων

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Ειδικότερα, οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 2,5% στο λιανικό εμπόριο και κατά 0,6% στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών, ενώ αρνητική οριακή μεταβολή σημειώθηκε στο χονδρικό εμπόριο (-0,2%).

Όσον αφορά τη διαμόρφωση του δείκτη, ανά τομέα συνολικά (ανεξάρτητα από το κλιμάκιο απασχόλησης), ο τομέας του εμπορίου αυτοκινήτων – ανταλλακτικών παρουσιάζει τις υψηλότερες πωλήσεις, ανά απασχολούμενο (€666 χιλ., το 2024), ακολουθεί το χονδρικό (€599 χιλ.) και έπεται, με διαφορά, το λιανικό εμπόριο (€165 χιλ.).

Υψηλότερη ήταν η ποσοστιαία αύξηση των μικτών κερδών ανά απασχολούμενο, τα οποία διευρύνθηκαν κατά 4,6% την εξετα-

ζόμενη διετία και διαμορφώθηκαν σε €68 χιλ., το 2024. Την υψηλότερη αύξηση παρουσιάζει ο δείκτης στο λιανικό εμπόριο (+7,0%), ακολουθεί το χονδρικό εμπόριο (+3,2%), ενώ μείωση παρουσίασε το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (-1,9%). Τα υψηλότερα μικτά κέρδη, ανά απασχολούμενο, εμφανίζει το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (€104 χιλ.), ακολουθεί το χονδρικό (€97 χιλ.) και έπεται το λιανικό εμπόριο (€46 χιλ.).

Με βάση τα δεδομένα του παρόντος δείγματος εταιρειών, ο δείκτης της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων¹² διαμορφώθη-

12. Η τιμή των δεικτών αποδοτικότητας ιδίων και

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.12

Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων* ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 - Σύνολο επιχειρήσεων (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	9,8	14,3	41,5	29,1	32,3	28,2	35,6	52,8	32,9	33,6
Χονδρικό εμπόριο	19,7	23,8	22,2	21,4	20,4	20,8	12,2	13,5	19,8	20,2
Λιανικό εμπόριο	12,8	15,2	30,0	23,6	21,9	26,2	23,1	18,4	23,1	19,3
Γενικό σύνολο	18,0	22,1	24,0	22,1	21,7	22,0	20,4	18,9	21,6	20,9

*Καθαρά προ φόρου κέρδη προς ίδια κεφάλαια επί 100
Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.13

Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων* ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 - Σύνολο επιχειρήσεων (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	4,9	6,3	13,6	10,3	11,7	11,4	10,8	19,5	11,4	12,7
Χονδρικό εμπόριο	8,3	10,4	10,4	10,6	8,4	8,6	5,6	6,3	8,6	9,0
Λιανικό εμπόριο	5,4	6,3	11,5	9,4	9,4	11,0	8,7	7,3	8,8	7,6
Γενικό σύνολο	7,6	9,4	10,8	10,4	8,8	9,1	8,0	7,7	8,9	8,8

*Καθαρά προ φόρου κέρδη συν χρηματοοικονομικές δαπάνες προς σύνολο ενεργητικού επί 100
Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.14

Ποσοστό μικτού κέρδους* ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 Σύνολο επιχειρήσεων (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	11,2	13,4	16,5	15,6	14,9	14,1	19,6	19,9	15,9	15,6
Χονδρικό εμπόριο	15,4	17,0	18,9	19,4	14,3	14,5	14,2	15,6	15,7	16,2
Λιανικό εμπόριο	13,2	13,6	18,6	18,1	31,8	32,6	28,5	29,1	26,9	27,6
Γενικό σύνολο	14,7	16,1	18,7	18,9	15,3	15,5	22,8	23,8	18,6	19,2

*Μικτά κέρδη προς πωλήσεις επί 100
Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.15

Ποσοστό καθαρού κέρδους* ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 – Σύνολο επιχειρήσεων (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	3,0	4,5	6,0	4,4	5,1	4,5	5,4	12,8	5,3	6,0
Χονδρικό εμπόριο	4,0	5,3	5,4	5,4	3,4	3,5	1,7	2,1	3,7	3,9
Λιανικό εμπόριο	1,3	1,5	4,7	3,9	5,1	5,9	5,1	4,0	4,8	4,0
Γενικό σύνολο	3,4	4,4	5,4	5,2	3,7	3,8	3,8	3,7	4,1	4,1

*Καθαρά προ φόρου κέρδη προς πωλήσεις επί 100

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3.16

Δανειακή επιβάρυνση* ανά τομέα δραστηριότητας και ανά κλιμάκιο απασχόλησης: 2023-2024 Σύνολο επιχειρήσεων (%)

Τομέας	Κλιμάκιο απασχόλησης									
	έως 9		10-49		50-249		250+		Σύνολο	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών	68,9	69,9	71,1	71,9	68,5	67,1	79,2	68,6	71,4	69,0
Χονδρικό εμπόριο	64,6	62,4	59,3	57,3	68,1	67,3	66,0	66,2	64,7	63,7
Λιανικό εμπόριο	73,2	72,3	66,5	66,5	66,0	65,1	70,8	71,1	70,3	70,5
Γενικό σύνολο	66,3	64,5	60,9	59,4	68,0	67,1	69,9	69,7	67,0	66,2

*Σύνολο υποχρεώσεων προς σύνολο ενεργητικού επί 100

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

κε σε 20,9%, το 2024 (για το σύνολο των εταιρειών, ανεξαρτήτως μεγέθους ή τομέα), παρουσιάζοντας οριακή μείωση κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με το 2023 (21,6%). Αξιόλογη μείωση εμφάνισε ο δείκτης στο λιανικό εμπόριο (-3,8 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ οριακή ήταν η αύξηση

συνολικών κεφαλαίων, μικτού και καθαρού κέρδους, δανειακής επιβάρυνσης και ρευστότητας πιθανόν να διαφέρει ελαφρώς στο παρόν τμήμα, σε σύγκριση με το Μέρος 3 της Έκθεσης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, για την εξαγωγή των δεικτών που σχετίζονται με την απασχόληση, χρησιμοποιήθηκε μικρότερο σύνολο εταιρειών από ό,τι στο τρίτο μέρος της μελέτης.

στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (+0,7 ποσοστιαίες μονάδες) και στο χονδρικό εμπόριο (+0,4 ποσοστιαίες μονάδες). Τον υψηλότερο δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων κατέγραψε, κατά το 2024, το εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών (33,6%) και ακολούθησαν, με μικρή διαφορά μεταξύ τους, το χονδρικό (20,2%) και το λιανικό εμπόριο (19,3%).

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των συνολικών κεφαλαίων, στο σύνολο των εταιρειών του δείγματος, παρέμεινε σχεδόν στάσιμος, καθώς διαμορφώθηκε σε 8,8%, το 2024, από 8,9% το προηγούμενο έτος (-0,1 ποσ. μον.). Διαφοροποιήσεις παρατηρούνται με-

ταξύ των τριών τομέων δραστηριότητας. Υψηλότερος ήταν ο δείκτης στο εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (12,7%), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες, το 2024, έναντι του 2023. Ο δείκτης στο χονδρικό εμπόριο διαμορφώθηκε σε 9,0%, το 2024, οριακά αυξημένος (+0,4 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ ο δείκτης στο λιανικό εμπόριο διαμορφώθηκε σε 7,6%, μειωμένος κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Το περιθώριο μικτού κέρδους (για το σύνολο των εταιρειών) αυξήθηκε οριακά κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες, το 2024, και διαμορφώθηκε σε 19,2%. Σε επίπεδο τομέων, σημειώνεται ότι, στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών, ο δείκτης συρρικνώθηκε κατά 0,3 ποσ. μονάδες, ενώ στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο αυξήθηκε κατά 0,5 και 0,7 ποσ. μονάδες αντίστοιχα. Το υψηλότερο περιθώριο εμφανίζει, διαχρονικά, ο τομέας του λιανικού εμπορίου (27,6%, το 2024).

Στο σύνολο των εταιρειών (ανεξαρτήτως μεγέθους), το ποσοστό καθαρού κέρδους διαμορφώθηκε σε 4,1%, το 2024, κυμαινόμενο στα ίδια επίπεδα με το 2023 (4,1%).

Ο συγκεκριμένος δείκτης αυξήθηκε οριακά κατά 0,7 ποσ. μονάδες στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών και κατά 0,2 ποσο-

στιαίες μονάδες στο χονδρικό εμπόριο. Στο λιανικό εμπόριο, ο δείκτης συρρικνώθηκε κατά 0,8 ποσ. μονάδες.

Η δανειακή επιβάρυνση μειώθηκε ελαφρώς (κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες), το 2024, και διαμορφώθηκε σε 66,2% από 67,0%, το 2023. Μεγαλύτερη μείωση παρουσίασε ο δείκτης στο εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών, καθώς συρρικνώθηκε κατά 2,4 ποσ. μονάδες. Ελαφρώς μειωμένος παρουσιάζεται ο δείκτης στο χονδρικό εμπόριο (-1,0 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ σχεδόν στάσιμος εμφανίζεται στο λιανικό εμπόριο (+0,2 ποσοστιαίες μονάδες). Τον υψηλότερο δείκτη εμφανίζει, το 2024, το λιανικό εμπόριο (70,5%), ακολουθεί το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (69,0%) και έπεται το χονδρικό εμπόριο (63,7%).

Όσον αφορά τη γενική ρευστότητα, ο δείκτης (για το σύνολο των εταιρειών) παρέμεινε σχεδόν στα ίδια επίπεδα, κατά την εξεταζόμενη διετία, καθώς διαμορφώθηκε σε 1,35, το 2024, από 1,34, το 2023.

Τον υψηλότερο δείκτη ρευστότητας εμφανίζει ο τομέας του χονδρικού εμπορίου (1,53), ενώ ακολουθούν το εμπόριο αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (1,33) και το λιανικό εμπόριο (0,96).

Οι μετασχηματισμοί της καταναλωτικής δαπάνης των ελληνικών νοικοκυριών: 2008-2024

Η μελέτη των καταναλωτικών τάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, ενώ, συγχρόνως, αποτελεί δείκτη της οικονομικής ευημερίας και των προοπτικών ανάπτυξης μιας χώρας. Ειδικότερα, η μελέτη της καταναλωτικής δαπάνης είναι θεμελιώδης για τη διαμόρφωση της στρατηγικής των επιχειρήσεων, αφού έτσι μπορούν να προσαρμόσουν τον σχεδιασμό της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητάς τους.

Δεδομένου ότι η κατανάλωση αντανακλά τις επιθυμίες, τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των καταναλωτών, οι επιχειρήσεις μπορούν να προσαρμόσουν τις προμήθειες και τις διαδικασίες παραγωγής τους, έτσι ώστε να μειώσουν τα κόστη και να αυξήσουν την αποδοτικότητα. Παράλληλα, μπορούν να τροποποιήσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, προκειμένου να ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις της αγοράς. Αυτό οδηγεί σε αρτιότερη προετοιμασία για οικονομικές κρίσεις, αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο, καθώς και στο περιβάλλον.

Η ανάλυση που ακολουθεί εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο διερεύνησης των μετασχηματισμών της καταναλωτικής δαπάνης των ελληνικών νοικοκυριών, κατά την περίοδο 2008–2024, όπως αυτή αποτυπώνεται στα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛΣΤΑΤ.

Η εξεταζόμενη περίοδος περιλαμβάνει διαδοχικές και ποιοτικά διαφορετικές μακροοικονομικές πιέσεις, τη δημοσιονομική

κρίση, την πανδημία, την πρόσφατη πληθωριστική κλιμάκωση και τις ενεργειακές ανατιμήσεις, οι οποίες επηρέασαν τόσο το ύψος όσο και τη διάρθρωση της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών.

Στόχος της ενότητας είναι, αφενός η αποτύπωση της διαχρονικής εξέλιξης του μέσου επιπέδου καταναλωτικής δαπάνης, και αφετέρου η ανάδειξη των διαφοροποιήσεων που προκύπτουν με βάση το εισόδημα, το είδος των επιλεγμένων καταναλωτικών αγαθών, τον κοινωνικοοικονομικό καταμερισμό, την κινητικότητα των ελληνικών νοικοκυριών και την περιφερειακή κατανομή.

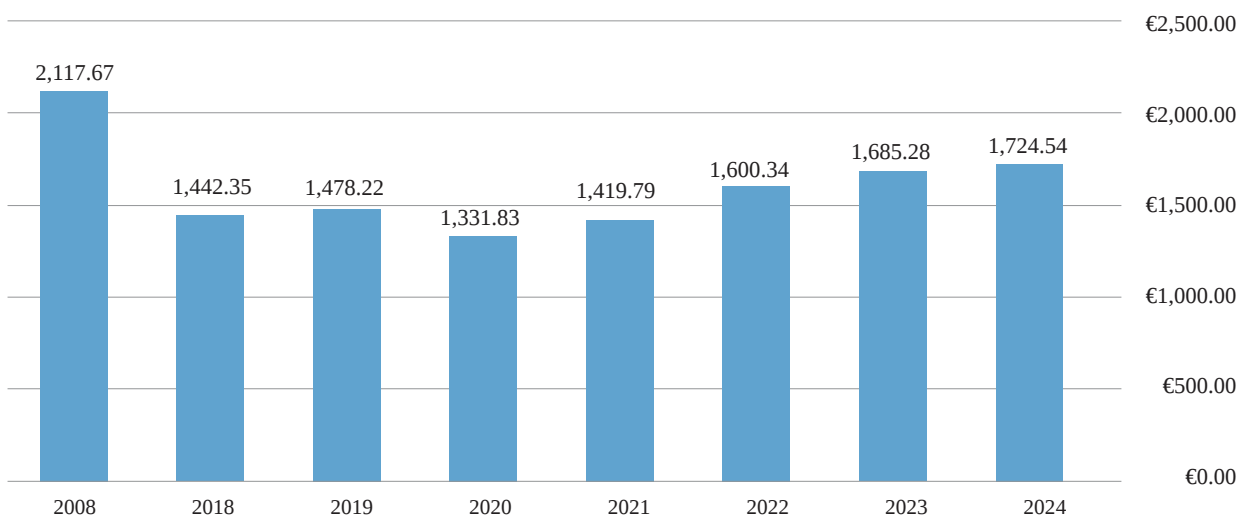
Η εξέλιξη της καταναλωτικής δαπάνης

Το διάγραμμα Α.4.1 καταγράφει την εξέλιξη του μέσου όρου της συνολικής μηνιαίας καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών, κατά την περίοδο από το 2008 έως το 2024 (σε ευρώ).

Συγκεκριμένα, το 2008, καταγράφεται το υψηλότερο επίπεδο μέσης μηνιαίας δαπάνης, ύψους 2.117,67 €. Στη συνέχεια, το 2018, παρατηρείται σημαντική μείωση, με τη δαπάνη να διαμορφώνεται στα 1.442,35 €, ενώ, το 2019, εμφανίζεται οριακή αύξηση στα 1.478,22 €. Το 2020, σημειώνεται επιπλέον υποχώρηση, με τη μέση μηνιαία δαπάνη να μειώνεται στα 1.331,83 €, αποτελώντας το χαμηλότερο σημείο της περιόδου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.1

Μ.Ο Συνολικής Μηνιαίας Δαπάνης

δου, εξαιτίας και της αρνητικής επίδρασης της πανδημίας του COVID-19.

Η περίοδος 2019–2024, παρουσιάζει διαφοροποιήσεις, πιθανώς λόγω εξωγενών παραγόντων, όπως η ενεργειακή κρίση και η πανδημία του Covid. Το 2019, η δαπάνη αυξάνεται οριακά στα 1.478,22 € (+2,5%, σε σχέση με το 2018). Το 2020, καταγράφεται εκ νέου μείωση στα 1.331,83 € (-9,9%, σε σχέση με το 2019), αντανakλώντας τις επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης. Από το 2021 κι έπειτα, διαμορφώνεται σταδιακή ανοδική πορεία: 1.419,79 €, το 2021 (+6,6%), 1.600,34 €, το 2022 (+12,7%), 1.685,28 €, το 2023 (+5,3%), και 1.724,54 €, το 2024 (+2,3%). Συνολικά, την περίοδο 2020–2024, η μέση μηνιαία δαπάνη αυξάνεται κατά 29,5%. Παρά τη σταδιακή ανάκαμψη μετά το 2020, τα επίπεδα δαπάνης του 2024 παραμένουν αισθητά χαμηλότερα, σε σύγκριση με το 2008, γεγονός που αναδεικνύει το ιστορικό βάθος της συρρίκνωσης της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών.

Κατά τη δεκαετία της ελληνικής κρίσης χρέους, τα εισοδήματα των νοικοκυριών περιορίστηκαν, στο πλαίσιο της εφαρμογής συσταλτικών οικονομικών πολιτικών, με αποτέλεσμα, το 2018, η μέση μηνιαία δαπάνη να εμφανίζεται μειωμένη κατά 31,9%,

σε σύγκριση με το 2008. Το 2019, καταγράφεται περιορισμένη αύξηση της μηνιαίας δαπάνης, κατά 2,5%, σε σχέση με το 2018. Ωστόσο, το 2020, η εκδήλωση της πανδημίας και η εφαρμογή μέτρων υγειονομικής προστασίας (lockdown) οδήγησαν σε, εκ νέου, μείωση της καταναλωτικής δαπάνης, ενώ, στη συνέχεια, επιβαρυντικό παράγοντα αποτέλεσε η πληθωριστική κλιμάκωση, εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης. Το 2023, σε σύγκριση με το 2022, σημειώνεται αύξηση της δαπάνης κατά 5,3%. Το 2024, η δαπάνη αυξήθηκε κατά 2%, λίγο χαμηλότερα από το ύψος του πληθωρισμού (2,6%) του ίδιου έτους¹.

Η καταναλωτική δαπάνη ανά εισοδηματική κατηγορία

Βέβαια, ο μέσος όρος της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών δεν επαρκεί για την αποτύπωση των διαφοροποιήσεων στις καταναλωτικές πρακτικές, ιδίως όταν αυτές εξετάζονται με βάση μεταβλητές, όπως το εισόδημα, το επάγγελμα ή η αριθμητική

1. Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), έτος 2024.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.4.1

Μ.Ο Μηνιαίας Συνολικής Δαπάνης των Νοικοκυριών ανά Εισοδηματική Κατηγορία

Έτος	μέχρι 750 €	751-1.100 €	1.101-1.450 €	1.451-1.800 €	1.801-2.200 €	2.201-2.800 €	2.801-3.500 €	3.501 € και άνω
2008	694,86	909,10	1.257,69	1.453,46	1.769,08	2.065,70	2.598,94	3.727,59
2018	625,65	835,28	1.082,95	1.348,40	1.606,98	1.909,51	2.392,06	3.532,81
2019	682,93	896,75	1.096,71	1.343,37	1.549,32	1.939,82	2.283,21	3.360,82
2020	647,95	810,93	985,32	1.248,40	1.387,86	1.670,63	1.991,26	2.718,03
2021	645,81	825,29	1.056,54	1.261,74	1.437,80	1.685,44	1.918,79	3.082,44
2022	661,70	851,84	1.051,87	1.318,62	1.550,58	1.815,38	2.129,62	3.257,86
2023	773,29	1.123,18	1.353,02	1.585,65	1.950,17	2.178,42	2.673,96	3.790,69
2024	750,06	1110,37	1339,77	1775,89	1867,90	2276,21	2639,86	3553,22

σύνθεση του νοικοκυριού. Γι' αυτόν τον λόγο, επιχειρείται η συσχέτιση του ύψους της καταναλωτικής δαπάνης με το εισόδημα των νοικοκυριών, όπως αυτό κατανέμεται σε οκτώ εισοδηματικές κατηγορίες, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΟΠ της ΕΛΣΤΑΤ: (1) έως 750 ευρώ, (2) 751–1.100 ευρώ, (3) 1.101–1.450 ευρώ, (4) 1.451–1.800 ευρώ, (5) 1.801–2.200 ευρώ, (6) 2.201–2.800 ευρώ, (7) 2.801–3.500 ευρώ και (8) 3.501 ευρώ και άνω.

Η ταξινόμηση των νοικοκυριών αποκλειστικά βάσει εισοδήματος δεν συνιστά συνεκτική κοινωνική κατηγοριοποίηση, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη πολιτισμικά χαρακτηριστικά ούτε άλλους οικονομικούς ή κοινωνικούς πόρους στους οποίους ενδέχεται να έχουν πρόσβαση τα νοικοκυριά. Ωστόσο, η εισοδηματική κατηγοριοποίηση παραμένει αναλυτικά χρήσιμη, καθώς επιτρέπει την ανάδειξη γενικών τάσεων μεταβολής της καταναλωτικής δαπάνης και ενδείξεων κοινωνικής κινητικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται η κατεύθυνση της μεταβολής της δαπάνης των επιμέρους εισοδηματικών κατηγοριών, είτε ανοδική είτε καθοδική.

Ο Πίνακας Α.4.1 παρουσιάζει τον μέσο όρο της συνολικής μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών, ανά εισοδηματική κατηγορία, για επιλεγμένα έτη της περιόδου 2008–2024.

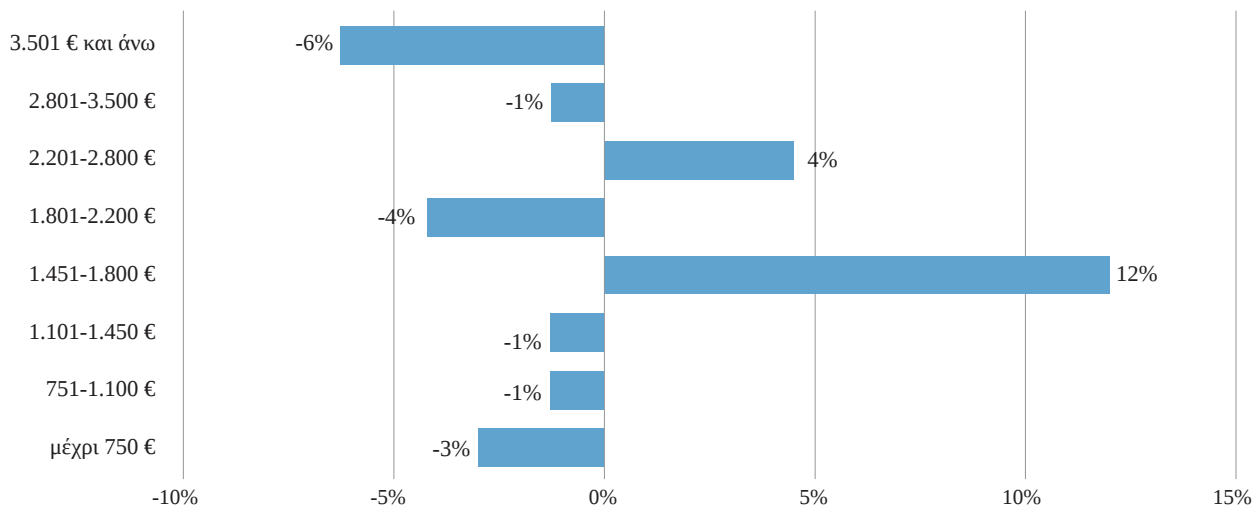
Σε διαχρονικό επίπεδο, το 2008, καταγράφονται τα υψηλότερα επίπεδα δαπάνης για όλες τις εισοδηματικές κατηγορίες, σε σύγκριση με τα έτη που ακολουθούν έως και το 2020. Την περίοδο 2018–2020, παρατηρείται γενικευμένη μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης σε όλες τις κατηγορίες, με εντονότερη υποχώρηση στις μεσαίες και υψηλότερες εισοδηματικές ομάδες. Το 2020 αποτελεί το χαμηλότερο σημείο της περιόδου, όσον αφορά το σύνολο σχεδόν των κατηγοριών, γεγονός που αντανακλά τη συρρίκνωση της καταναλωτικής δραστηριότητας, λόγω εξωγενών παραγόντων (κυρίως της πανδημίας).

Από το 2021 και μετά, καταγράφεται σταδιακή ανάκαμψη της μηνιαίας δαπάνης σε όλες τις εισοδηματικές ομάδες, η οποία ενισχύεται αισθητά το 2022 και κυρίως το 2023. Το 2023 εμφανίζεται ως έτος έντονης αύξησης της δαπάνης σε όλες τις κατηγορίες, με ιδιαίτερα ισχυρή άνοδο στις ανώτερες εισοδηματικές ομάδες. Το 2024, αν και σε ορισμένες κατηγορίες παρατηρείται οριακή υποχώρηση σε σχέση με το 2023, τα επίπεδα δαπάνης παραμένουν σαφώς υψηλότερα, σε σύγκριση με την περίοδο 2018–2021.

Το διάγραμμα Α.4.2 απεικονίζει την ποσοστιαία μεταβολή της μέσης μηνιαίας δα-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.2

Ποσοστιαία μεταβολή της μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών για τα έτη 2023-2024

πάνης των νοικοκυριών, ανά εισοδηματική κατηγορία, μεταξύ των ετών 2023 και 2024.

Η εικόνα που προκύπτει είναι έντονα διαφοροποιημένη, ανά εισοδηματική ομάδα. Στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες καταγράφεται μείωση της δαπάνης: τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750 ευρώ εμφανίζουν πτώση 3%, ενώ οι κατηγορίες 751–1.100 ευρώ και 1.101–1.450 ευρώ παρουσιάζουν οριακή μείωση της τάξης του 1%. Αντίστοιχα, η εισοδηματική ομάδα 1.801–2.200 ευρώ καταγράφει μείωση 4%, ενώ η κατηγορία 2.801–3.500 ευρώ εμφανίζει επίσης οριακή πτώση (-1%).

Αντίθετα, θετική μεταβολή παρατηρείται σε δύο μεσαίες εισοδηματικές κατηγορίες. Η ομάδα 1.451–1.800 ευρώ εμφανίζει τη μεγαλύτερη αύξηση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, της τάξης του 12%, ενώ η κατηγορία 2.201–2.800 ευρώ καταγράφει αύξηση 4%. Η μεγέθυνση της καταναλωτικής δαπάνης των υψηλότερων εισοδηματικά κατηγοριών υποδεικνύει την πιθανότητα μιας αναδιανομής του εισοδήματος, λόγω και της έντονης πληθωριστικής κλιμάκωσης που έχει προηγηθεί.

Συνολικά, το διάγραμμα αναδεικνύει μια ανομοιόμορφη εξέλιξη της κατανάλωσης,

μεταξύ των ετών 2023 και 2024, με τη μεταβολή της δαπάνης να ενισχύεται, κυρίως, σε συγκεκριμένες μεσαίες εισοδηματικές ομάδες, ενώ οι χαμηλότερες και ορισμένες ανώτερες κατηγορίες εμφανίζουν στασιμότητα ή υποχώρηση της μέσης μηνιαίας καταναλωτικής δαπάνης.

Διάρθρωση και όγκος της καταναλωτικής δαπάνης

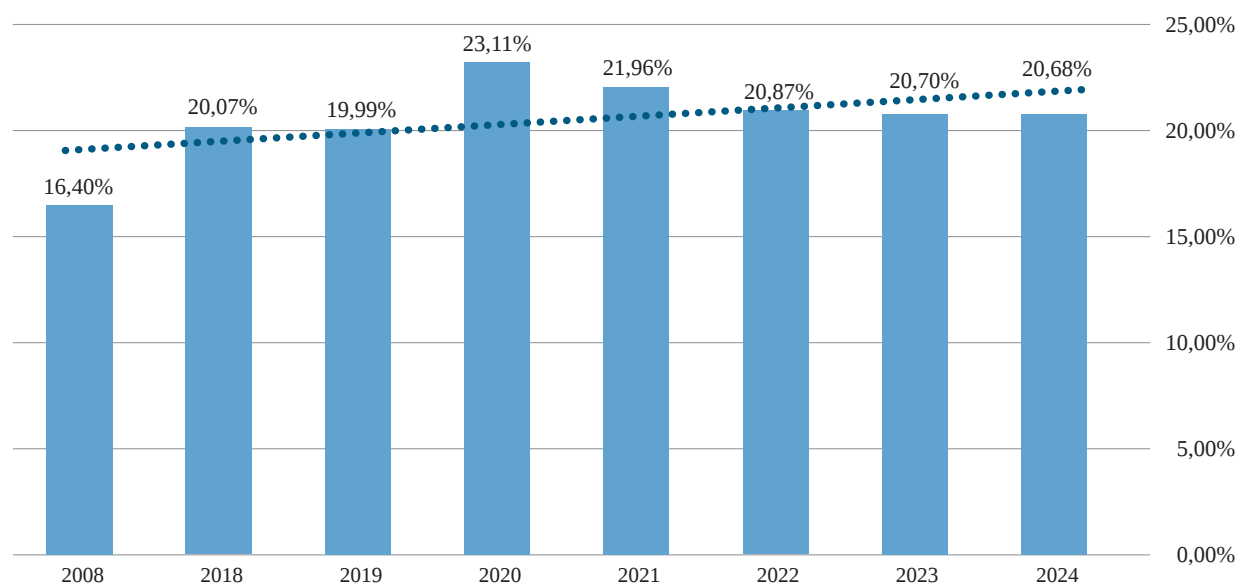
Στην παρούσα ενότητα, εξετάζονται οι βασικές τάσεις της καταναλωτικής δαπάνης για επιλεγμένες κατηγορίες προϊόντων, στο σύνολο των νοικοκυριών.

Εξ αρχής διευκρινίζεται ότι η ανάλυση της κατανομής της δαπάνης πραγματοποιείται με βάση το ποσοστό που αντιστοιχεί σε κάθε κατηγορία προϊόντων επί της συνολικής εκτιμώμενης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών. Κατά συνέπεια, τα ποσοστά που παρουσιάζονται αποτυπώνουν το μερίδιο της δαπάνης, ανά κατηγορία προϊόντων, σε σχέση με τη συνολική μέση μηνιαία καταναλωτική δαπάνη.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ενότητας, παρουσιάζονται οι εξής κατηγορίες κατανα-

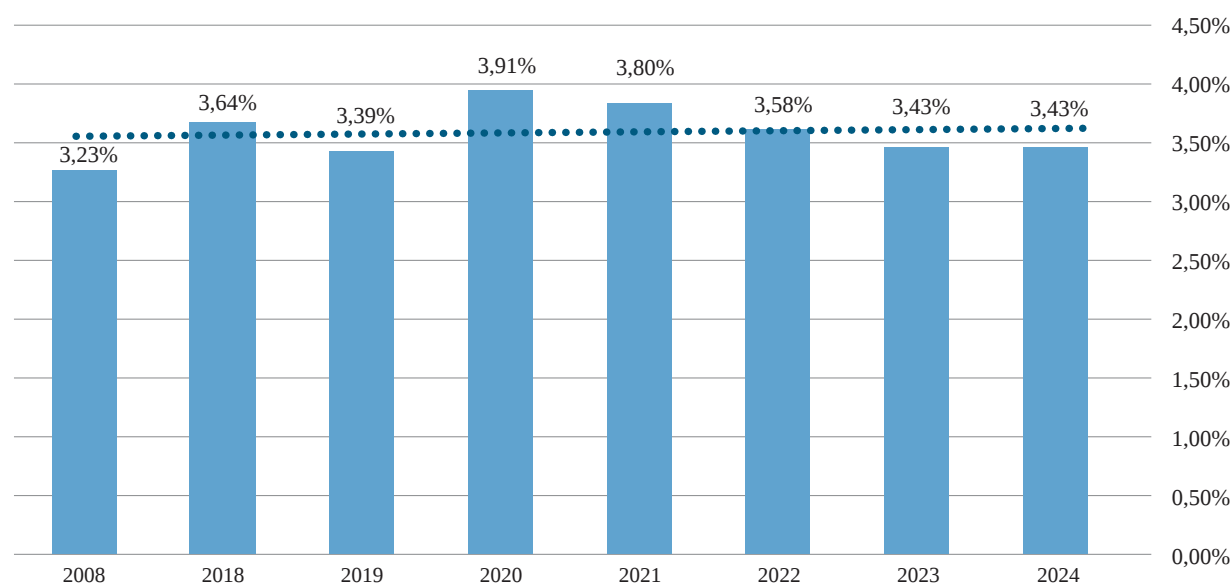
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.3

Εξέλιξη της Δαπάνης για Είδη διατροφής και μη Οινοπνευματώδη Ποτά

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.4

Εξέλιξη της Δαπάνης για τα Οινοπνευματώδη Ποτά και Καπνό

λωτικών αγαθών: είδη διατροφής και μη αλκοολούχα ποτά, οινοπνευματώδη ποτά και καπνός, είδη ένδυσης και υπόδησης, υγεία, εκπαίδευση, αναψυχή και πολιτισμός.

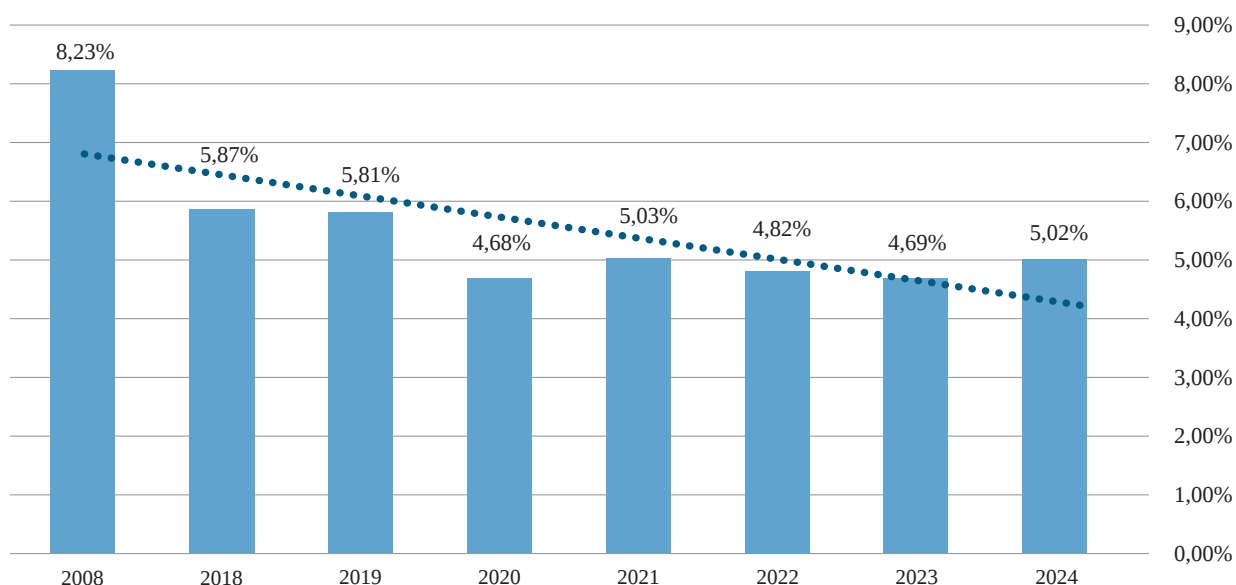
Οι κατηγορίες αυτές επιλέγονται λόγω της διαφορετικής ελαστικότητας ζήτησης που εμφανίζουν, καθώς η εξέταση της μεταβολής της ζήτησής τους σε συνάρτηση με αλλαγές στο εισόδημα ή στις τιμές συμβάλλει

στην αποτύπωση των καταναλωτικών προτεραιοτήτων και των αναγκών των νοικοκυριών.

Αναλύεται η μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών και, κυρίως, η μεταβολή της ποσοστιαίας κατανομής της δαπάνης, ανά κατηγορία προϊόντων, στο σύνολο της συνολικής δαπάνης, κατά την περίοδο 2008–2024. Η ανάλυση των ποσοστών υπογραμμίζει

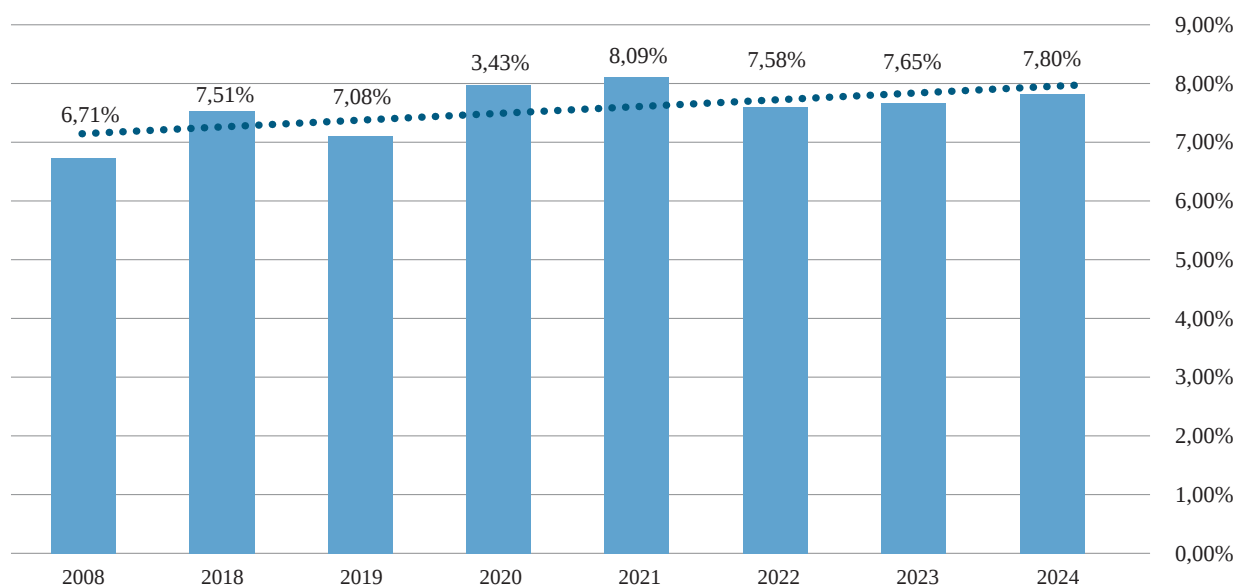
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.5

Εξέλιξη της Δαπάνης για τα Είδη Ένδυσης και Υπόδησης

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.6

Εξέλιξη της Δαπάνης για την Υγεία

σημαντικές μετατοπίσεις στη δομή της κατανάλωσης, ανεξάρτητα από τη διακύμανση του συνολικού ύψους της δαπάνης.

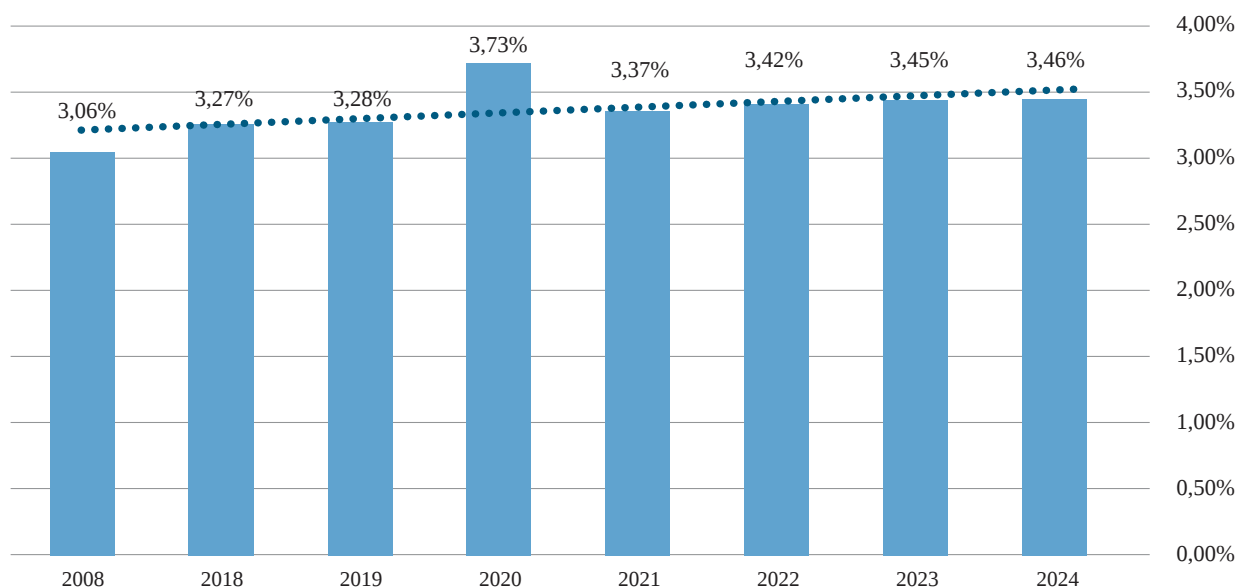
Η κατηγορία ειδών διατροφής και μη αλκοολούχων ποτών εμφανίζει σαφή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της στη συνολική δαπάνη (16,4%), σε σύγκριση με το 2008. Από το 2018 και μετά, το ποσοστό κινείται

σταθερά γύρω ή άνω του 20%, κορυφώνεται το 2020 (23,1%) και παραμένει σε υψηλά επίπεδα έως το 2024 (20,7%), υποδηλώνοντας την ενίσχυση των δαπανών σε αγαθά βασικής κατανάλωσης και ανελαστικής (ως προς την τιμή και το εισόδημα) ζήτησης.

Τα οινοπνευματώδη ποτά και ο καπνός παρουσιάζουν σχετικά σταθερό ποσοστό συμ-

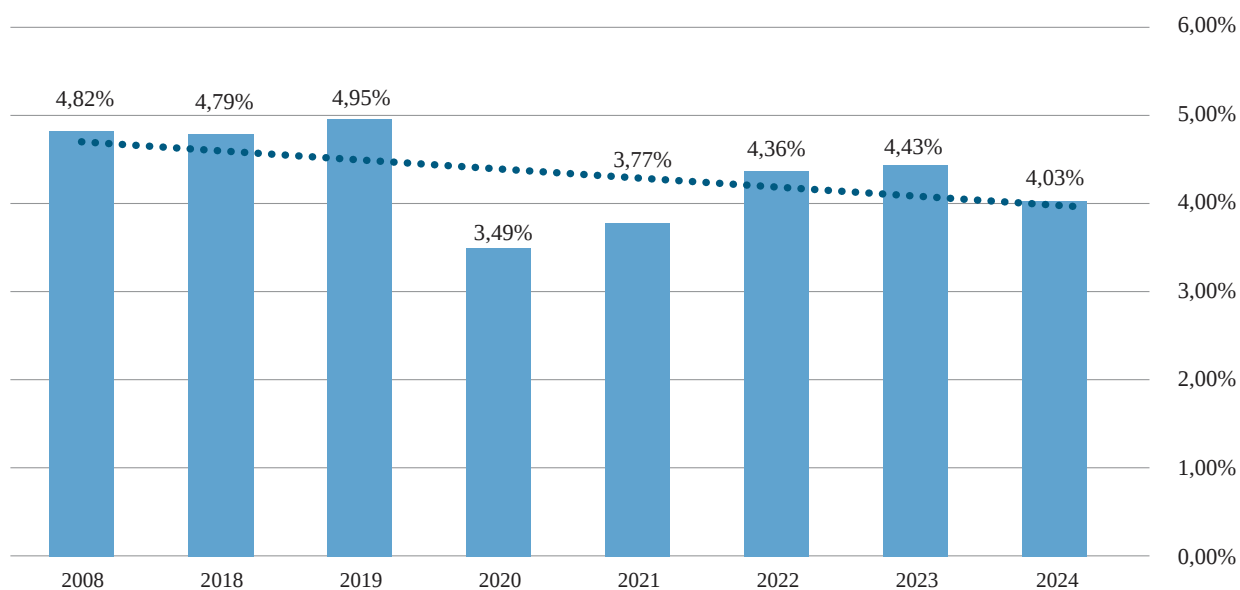
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ A.4.7

Εξέλιξη της Δαπάνης για την Εκπαίδευση

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ A.4.8

Εξέλιξη της Δαπάνης για έξοδα αναψυχής και πολιτισμού

μετοχής, καθ' όλη την περίοδο, με μικρές διακυμάνσεις, γύρω στο 3,3%–3,9%.

Η σταθερότητα αυτή υποδηλώνει περιορισμένη μεταβολή της σχετικής βαρύτητας της συγκεκριμένης κατηγορίας στο οικογενειακό καταναλωτικό καλάθι.

Η κατηγορία ένδυσης και υπόδησης εμφανίζει μείωση του ποσοστού της (8,2%), μετά

το 2008, με τα ποσοστά να διαμορφώνονται χαμηλότερα και σχετικά σταθερά (περίπου 4,7%–5,9%), κατά την περίοδο 2018–2024

Η υγεία καταγράφει σταδιακή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της στη συνολική δαπάνη.

Από 6,7%, το 2008, το ποσοστό αυξάνεται, μετά το 2018, και σταθεροποιείται σε επί-

A4

πεδα άνω του 7%, φθάνοντας το 7,8%, το 2024.

Η εκπαίδευση παρουσιάζει χαμηλή και σχετικά σταθερή συμμετοχή στη συνολική δαπάνη, με το ποσοστό να κυμαίνεται μεταξύ 3,0% και 3,7%, καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, χωρίς να παρουσιάζει ιδιαίτερες διακυμάνσεις.

Τέλος, η κατηγορία αναψυχής και πολιτισμού εμφανίζει περιορισμένη μεταβολή των ποσοστών της. Μετά τη μείωση που παρατηρείται την περίοδο 2020–2021, το ποσοστό σταθεροποιείται, εκ νέου, γύρω στο 4,0%–4,4%, χωρίς να επανέρχεται στα επίπεδα του 2008.

Συνολικά, τα διαγράμματα Α.4.3-Α.4.8 υποδεικνύουν μια αναδιάρθρωση της καταναλωτικής δαπάνης υπέρ των βασικών και λιγότερο ελαστικών κατηγοριών, όπως η διατροφή και η υγεία, και αντίστοιχη υποχώρηση ή στασιμότητα των δαπανών διακριτικής κατανάλωσης, στοιχείο που αντανακλά τις μακροχρόνιες επιπτώσεις των διαδοχικών κρίσεων στη δομή της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Η εξέλιξη της περιφερειακής κατανομής της καταναλωτικής δαπάνης (2018-2024)

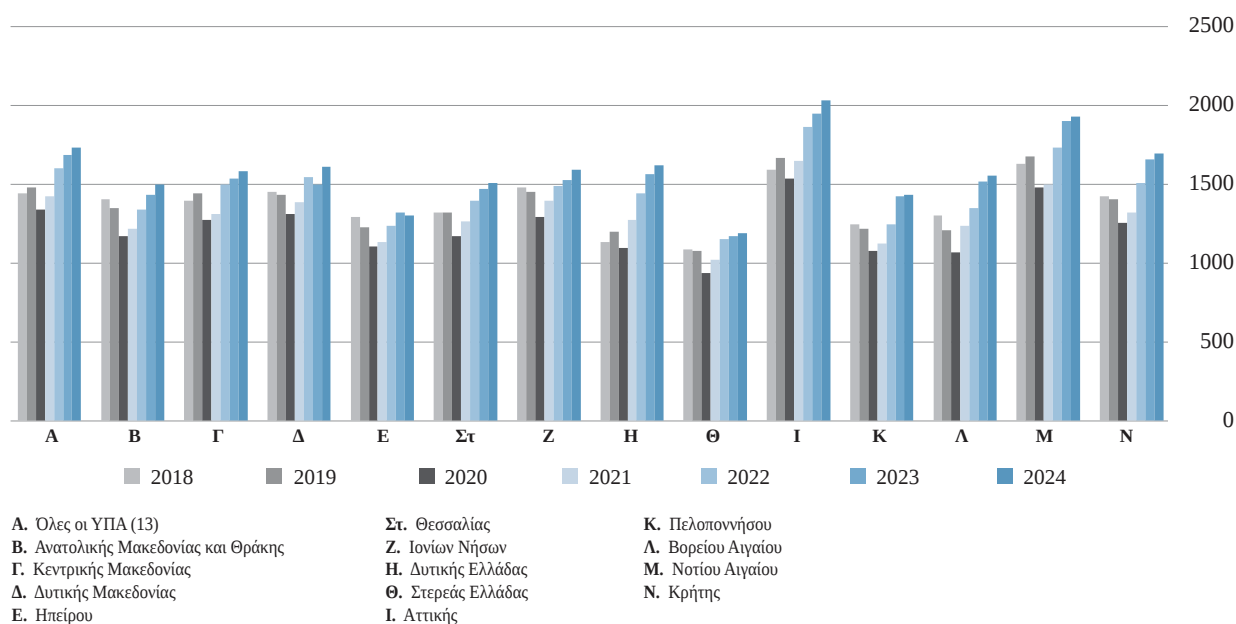
Στην παρούσα ενότητα, αναλύονται οι περιφερειακές διαφοροποιήσεις της καταναλωτικής δαπάνης, κατά την περίοδο 2018–2024. Παρότι οι διαφοροποιήσεις αυτές εξετάζονται σε γενικό επίπεδο, συμβάλλουν στην αποτύπωση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων, οι οποίες παρατηρούνται εντός της ελληνικής επικράτειας. Η διάκριση του καταναλωτικού επιπέδου μεταξύ της Αττικής και της υπόλοιπης χώρας αναδεικνύει τις έντονες ανισότητες που διαμορφώνουν το οικονομικό τοπίο.

Το Διάγραμμα Α.4.9 απεικονίζει την εξέλιξη του μέσου όρου της μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών, ανά Περιφέρεια, την περίοδο 2018–2024, αναδεικνύοντας τις διαχρονικές και διαπεριφερειακές διαφοροποιήσεις στο επίπεδο της καταναλωτικής δαπάνης.

Σε όλες σχεδόν τις Περιφέρειες, παρατηρείται μείωση της μέσης μηνιαίας δαπάνης, κατά την περίοδο 2019–2020, με το 2020

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.9

Μ.Ο. Μηνιαίας Δαπάνης των Νοικοκυριών ανά Περιφέρεια (2018-2024)

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.4.2

Περιφερειακή κατανομή

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Όλες οι ΥΠΑ (13)	1442.35	1478.22	1331.83	1419.79	1600.34	1685.28	1724.54
Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης	1404.28	1345.4	1163.84	1214.03	1337.68	1434.49	1495.09
Κεντρικής Μακεδονίας	1391.66	1439.96	1270	1310.94	1494.91	1528.66	1576.53
Δυτικής Μακεδονίας	1448.58	1428.98	1311.86	1385.94	1541.98	1497	1605.54
Ηπείρου	1290.48	1222.98	1102.26	1134.31	1232.07	1316.47	1302.75
Θεσσαλίας	1321.17	1316.84	1165.26	1258.73	1395.25	1470.93	1505.73
Ιονίων Νήσων	1476.94	1447.76	1285.73	1390.12	1490.71	1523.19	1586.49
Δυτικής Ελλάδας	1133.21	1196.88	1093.29	1271.54	1435.72	1564.87	1621.41
Στερεάς Ελλάδας	1083.14	1077.77	932.77	1019.72	1152.38	1171.02	1184.58
Αττικής	1586.43	1668	1533.46	1640.66	1858.82	1943.83	2030.27
Πελοποννήσου	1247.53	1216.3	1070.99	1120.42	1246.61	1416.1	1426.52
Βορείου Αιγαίου	1302.54	1207.87	1065.25	1233.51	1342.51	1512.33	1554.13
Νοτίου Αιγαίου	1627.05	1674.42	1473.35	1496.23	1724.91	1894.74	1921.37
Κρήτης	1418.02	1400.58	1252.25	1318.36	1501.82	1658.84	1690.35

να αποτελεί έτος γενικευμένης υποχώρησης. Από το 2021 και μετά, καταγράφεται σταδιακή ανάκαμψη, η οποία ενισχύεται αισθητά το 2022 και κορυφώνεται το 2023 και το 2024, με τη μέση μηνιαία δαπάνη να αυξάνεται σε όλες σχεδόν τις Περιφέρειες.

Η Αττική εμφανίζει σταθερά τα υψηλότερα επίπεδα μέση μηνιαίας δαπάνης, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, υπερβαίνοντας σαφώς τον μέσο όρο της χώρας και διευρύνοντας τη διαφορά της, σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, μετά το 2022. Αντίστοιχα, σχετικά υψηλά επίπεδα δαπάνης καταγράφονται και στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων.

Αντίθετα, χαμηλότερα επίπεδα μέσης μηνιαίας δαπάνης παρατηρούνται διαχρονικά σε Περιφέρειες, όπως η Δυτική Ελλάδα, η Στερεά Ελλάδα και η Πελοπόννησος, παρά τη βελτίωση που καταγράφεται, μετά το 2021. Οι Περιφέρειες Κεντρικής, Ανατολικής και Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και η Ήπειρος,

κινούνται σε ενδιάμεσα επίπεδα, παρουσιάζοντας πιο ήπια, αλλά σταθερή άνοδο, τα τελευταία έτη.

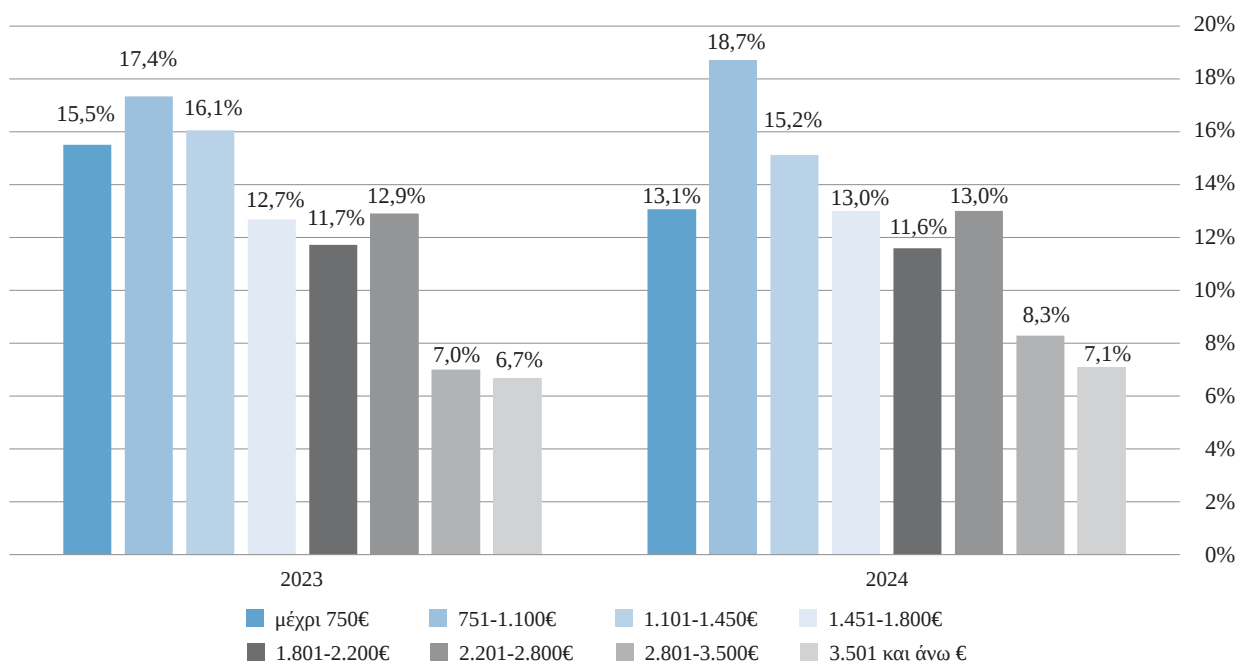
Συνολικά, το διάγραμμα αποτυπώνει την επιμονή των περιφερειακών ανισοτήτων στο μέγεθος της καταναλωτικής δαπάνης, με την Αττική και ορισμένες τουριστικές Περιφέρειες να διατηρούν υψηλότερα επίπεδα κατανάλωσης, ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες ακολουθούν με χαμηλότερη, αλλά ανοδική πορεία, κατά την περίοδο 2021–2024.

Αριθμός νοικοκυριών ανά τάξη συνολικού μηνιαίου εισοδήματος

Σε αυτό το μέρος, θα αναλύσουμε τη μεταβολή της καταναλωτικής δαπάνης, ανά εισοδηματική κατηγορία, και θα παρουσιάσουμε τη συγκέντρωση και την κατανομή των νοικοκυριών, βάσει της ταξινόμησής τους στις οκτώ «κατηγορίες συνολικού

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Α.4.10

Ποσοστιαία κατανομή νοικοκυριών ανά τάξη εισοδήματος

μηνιαίου εισοδήματος», σύμφωνα με την τυπολογία που έχει υιοθετήσει η ΕΛΣΤΑΤ, στο πλαίσιο της ΕΟΠ².

Το διάγραμμα Α.4.10 εμφανίζει την ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών, ανά τάξη μηνιαίου εισοδήματος, κατά τα έτη 2023 και 2024, και αποτυπώνει ήπιες, αλλά διακριτές μεταβολές στη διάρθρωση των εισοδηματικών χαρακτηριστικών των νοικοκυριών.

Στις χαμηλότερες εισοδηματικές κατηγορίες, παρατηρείται μείωση του ποσοστού των νοικοκυριών με μηνιαίο εισόδημα έως 750 €, το οποίο υποχωρεί από 15,5%, το 2023, σε 13,1%, το 2024. Αντίθετα, η κατηγορία 751–1.100 € ενισχύεται, αυξανόμενη από 17,4% σε 18,7%, και αποτελεί τη μεγαλύτερη εισοδηματική ομάδα, το 2024, γεγονός που υποδηλώνει τη μετατόπιση μέρους των νοικοκυριών από τη χαμηλότερη προς

την αμέσως επόμενη εισοδηματική κατηγορία. Σε αυτήν την εξέλιξη, σημαντικό ρόλο εκτιμάται ότι έχει παίξει η αύξηση του κατώτατου μισθού.

Οι κατώτερες και μεσαίες εισοδηματικές κατηγορίες εμφανίζουν περιορισμένες μεταβολές. Η κατηγορία 1.101–1.450 € μειώνεται ελαφρά από 16,1% σε 15,2%, ενώ η κατηγορία 1.451–1.800 € παραμένει αμετάβλητη, στο 13,0% και κατά τα δύο έτη. Αντίστοιχα, η κατηγορία 1.801–2.200 € διατηρείται σταθερή, γύρω στο 11,6%, γεγονός που υποδηλώνει σχετική σταθερότητα στο κέντρο του εισοδηματικού φάσματος.

Στις ανώτερες μεσαίες και ανώτερες εισοδηματικές κατηγορίες, καταγράφεται ήπια ενίσχυση. Η κατηγορία 2.201–2.800 € παραμένει σταθερή, στο 13,0%, ενώ η κατηγορία 2.801–3.500 € αυξάνεται από 7,0%, το 2023, σε 8,3%, το 2024. Η ανώτερη εισοδηματική κατηγορία, 3.501 € και άνω, εμφανίζει, επίσης, οριακή άνοδο, από 6,7% σε 7,1%, χωρίς, ωστόσο, να μεταβάλλεται ουσιαστικά η συνολική εικόνα της εισοδηματικής διάρθρωσης.

2. Οι εισοδηματικές κατηγορίες είναι οι εξής: 1) μέχρι 750 ευρώ, 2) από 751 έως 1.100 ευρώ, 3) από 1.101 έως 1.450 ευρώ, 4) από 1.451 έως 1.800 ευρώ, 5) από 1.801 έως 2.200 ευρώ, 6) από 2.201 έως 2.800 ευρώ, 7) από 2.801 έως 3.500 ευρώ και, τέλος, 8) από 3.501 ευρώ και άνω.

Συνολικά, η σύγκριση μεταξύ των ετών 2023 και 2024 καταδεικνύει μια σταθερή, σε γενικές γραμμές, εισοδηματική κατανομή, με μικρές μετατοπίσεις ανάμεσα στις επιμέρους κατηγορίες, και χωρίς ενδείξεις ουσιαστικής αναδιάρθρωσης του εισοδηματικού φάσματος των νοικοκυριών.

Η ανάλυση της περιόδου 2008–2024 καταδεικνύει ότι η καταναλωτική δαπάνη των ελληνικών νοικοκυριών δεν επηρεάστηκε μόνο ως προς το συνολικό της ύψος, αλλά και ως προς τη δομή και την σύνθεση της. Η βαθιά συρρίκνωση που προέκυψε εξαιτίας της δημοσιονομικής κρίσης, η πανδημία του 2020 και η μεταγενέστερη πληθωριστική και ενεργειακή επιβάρυνση διαμόρφωσαν ένα περιβάλλον διαδοχικών προσαρμογών, στο οποίο τα νοικοκυριά ανακατανέμουν συνεχώς τους διαθέσιμους πόρους τους. Παρά τη μερική ανάκαμψη των ετών 2021–2024, τα επίπεδα της μέσης μηνιαίας δαπάνης παραμένουν χαμηλότερα σε σύγκριση με το 2008. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ενίσχυση του μεριδίου των ανελαστικών δαπανών στη συνολική δαπάνη. Η αυξημένη συμμετοχή των ειδών διατροφής και της υγείας, σε συνδυασμό με τη σχετική στασιμότητα ή υποχώρηση κατηγοριών διακριτικής κατανάλωσης, αποτυπώνει μια μετατόπιση των προτεραιοτήτων προς βασικά αγαθά πρώτης ανάγκης. Οι ανελαστικές δαπάνες, λόγω της χαμηλής ελαστικότητας ζήτησης ως προς το εισόδημα και την τιμή, απορροφούν μεγαλύτερο μέρος του διαθέσιμου εισοδήματος σε περιόδους κρίσης, περιορίζοντας τον βαθμό ευελιξίας των νοικοκυριών και συρρικνώνοντας το περιθώριο για δαπάνες πολιτισμού, αναψυχής ή ένδυσης.

Η εξέλιξη αυτή έχει ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις. Η αυξημένη βαρύτητα των ανελαστικών δαπανών ενισχύει τις πιέσεις κυρίως στα χαμηλότερα

και μεσαία εισοδηματικά στρώματα, όπου το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος κατευθύνεται ήδη σε βασικές ανάγκες. Κατά συνέπεια, ακόμη και μικρές πληθωριστικές μεταβολές σε κατηγορίες όπως τα τρόφιμα ή η ενέργεια επιδρούν δυσανάλογα στη διαθέσιμη καταναλωτική ικανότητα των ελληνικών νοικοκυριών, επηρεάζοντας όχι μόνο το επίπεδο διαβίωσης αλλά και τη δυνατότητα οικονομικής συσσώρευσης και κατανάλωσης πολιτισμικών αγαθών.

Συνολικά, οι μετασχηματισμοί της περιόδου 2008–2024 αναδεικνύουν μια διαδικασία αναδιάρθρωσης της καταναλωτικής δαπάνης με στόχο την η προσαρμογή στις εξωγενείς πιέσεις. Η συστηματική παρακολούθηση της διάρθρωσης της δαπάνης, και ιδίως της δυναμικής των ανελαστικών κατηγοριών, αποτελεί κρίσιμο εργαλείο τόσο για την κατανόηση των κοινωνικοοικονομικών ζητημάτων που προκύπτουν όσο και για τον σχεδιασμό στοχευμένων δημόσιων πολιτικών που θα ενισχύουν την πραγματική αγοραστική δύναμη και τη βιώσιμη οικονομική ανάκαμψη.

B

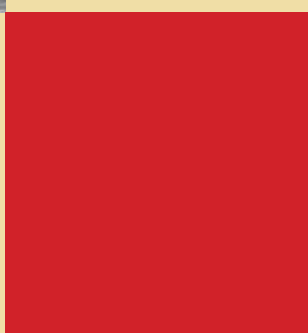
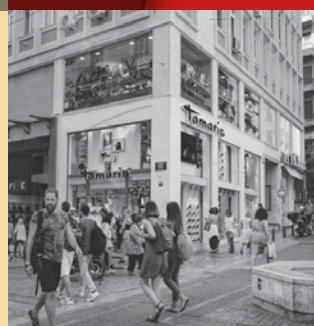
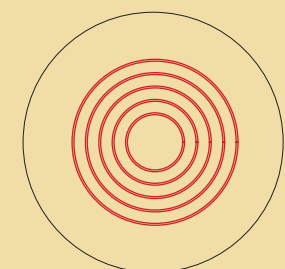
Τα δεδομένα των εμπορικών επιχειρήσεων

Ο Δομικός Μετασχηματισμός
του οικοσυστήματος
των εμπορικών
επιχειρήσεων: τα δεδομένα
των διοικητικών πηγών

Τα οικονομικά
αποτελέσματα
των εμπορικών ΑΕ
και ΕΠΕ το 2024

Οι Πολύ Μικρές (ΠΜΕ)
και Μικρομεσαίες (ΜΜΕ)
επιχειρήσεις: Πρωτογενής
έρευνα INEMY-ΕΣΣΕΕ/ALCO

Ο Δομικός Μετασχηματισμός του οικοσυστήματος των εμπορικών επιχειρήσεων: τα δεδομένα των διοικητικών πηγών

Μείζον εύρημα της παρούσας μελέτης, η επικέντρωση της οποίας βρίσκεται στις μεταβολές του κύκλου εργασιών (σε ονομαστικές τιμές) των επιχειρήσεων, αποτελεί η επιβεβαίωση της μετάβασης της ελληνικής αγοράς σε μια οικονομία "δύο ταχυτήτων". Η μετάβαση αυτή λαμβάνει πλέον χαρακτηριστικά μόνιμου διαρθρωτικού σχίσματος, όπου οι μεγάλες και μεσαίες εταιρικές οντότητες, οι οποίες τηρούν διπλογραφικά βιβλία, κεφαλαιοποιούν τις οικονομίες κλίμακας, απορροφούν την τεχνολογική καινοτομία και μεγεθύνονται. Στον αντίποδα, η παραδοσιακή ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, ήτοι οι πολύ μικρές, ατομικές και οικογενειακές επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία, βιώνουν μια πρωτοφανή συμπίεση. Το φαινόμενο αυτό αναλύεται εκτενώς, κορυφώνοντας τη συλ-

λογιστική του στο έκτο κεφάλαιο, όπου η θεωρητική έννοια του "ομαλού διαμερισμού" της αγοράς και της μεγέθυνσης των επιχειρήσεων συγκρούεται με τη σκληρή πραγματικότητα της βίαιης, ασύμμετρης και άτακτης συρρίκνωσης του μικρού λιανεμπορίου υπό το βάρος του φορολογικού και ψηφιακού εξαναγκασμού.

Η Μακροοικονομική Διάσταση: Η Οικονομία των "Δύο Ταχυτήτων"

Η μακροοικονομική πορεία της Ελλάδας κατά την υπό εξέταση περίοδο 2019-2025 συνιστά ένα εξαιρετικό πεδίο μελέτης των οικονομικών κύκλων σε συνθήκες αβεβαιότητας. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.1

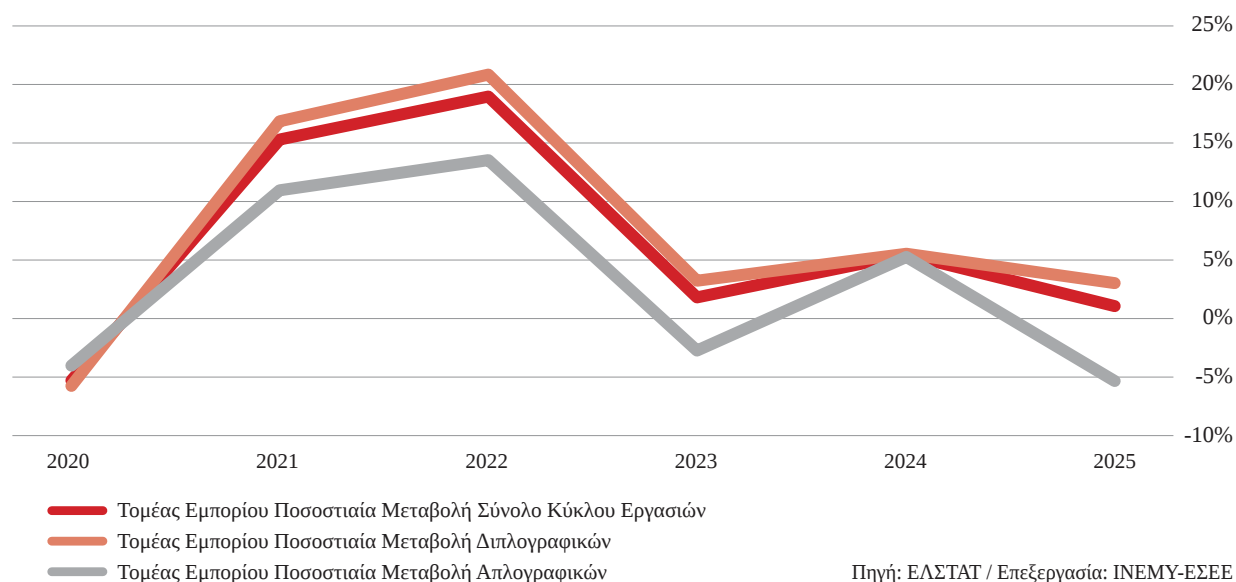
Κύκλος Εργασιών (σε χιλ. ευρώ), από Διοικητικές Πηγές, για το Σύνολο των Επιχειρήσεων της Ελληνικής Οικονομίας, 2019-2025

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ (ετήσια μεταβολή %)	ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)	ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)
2019	318.849.972 (-)	253.656.857 (-)	65.193.115 (-)
2020	286.112.903 (-10,3%)	225.965.306 (-10,9%)	60.147.597 (-7,7%)
2021	342.408.221 (+19,7%)	273.212.478 (+20,9%)	69.195.743 (+15,0%)
2022	460.915.314 (+34,6%)	379.654.677 (+39,0%)	81.260.637 (+17,4%)
2023	447.434.992 (-2,9%)	363.683.754 (-4,2%)	60.143.820 (+3,1%)
2024	484.461.030 (+8,3%)	391.331.155 (+7,6%)	93.129.875 (+11,2%)
2025	492.061.725 (+2,9%)	402.233.370 (+2,8%)	89.828.355 (-3,6%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.1

Ποσοστιαία Μεταβολή Κύκλου Εργασιών (σε χιλ. ευρώ), από Διοικητικές Πηγές, για το Σύνολο των Επιχειρήσεων του τομέα του Εμπορίου, 2019-2025

τον συνολικό κύκλο εργασιών της ελληνικής οικονομίας, αποτυπώνοντας την απόλυτη παραγωγή εσόδων και τη διαστρωμάτωσή της με βάση το τηρούμενο λογιστικό σύστημα των οικονομικών οντοτήτων.

Η ανάλυση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων την περίοδο 2020-2025 αποκαλύπτει τεκτονικές μεταβολές στην ελληνική οικονομία. Αρχικά, το 2020, τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας προκάλεσαν κατακόρυφη πτώση του τζίρου, με τις μικρές επιχειρήσεις ωστόσο να επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα χάρη στην ευελιξία και την κρατική αρωγή. Αντίθετα, η διετία 2021-2022 χαρακτηρίστηκε από μια βίαιη «πληθωριστική έκρηξη» όπου ο τζίρος εκτοξεύτηκε.

Η μεγέθυνση αυτή αποτελούσε κυρίως νομισματική ψευδαίσθηση λόγω ανατιμήσεων, επιτρέποντας στις μεγάλες εταιρείες να υπέρ-αποδώσουν αυξάνοντας τα περιθώρια κέρδους τους. Το 2023 ακολούθησε μια αναγκαία τεχνική διόρθωση, καθώς οι αυξήσεις των επιτοκίων από την ΕΚΤ περιόρισαν αισθητά τη ρευστότητα και την καταναλωτική δυναμική. Εισερχόμενοι

στο 2024, η αγορά κατέγραψε σιβερή ονομαστική ανάκαμψη, υποστηριζόμενη από ισχυρά μακροοικονομικά μεγέθη, με τα μικρά σχήματα να ευνοούνται πρόσκαιρα από τον κατώτατο μισθό. Η απόλυτη ανατροπή συντελείται το 2025, αποκαλύπτοντας μια βίαιη διχοτόμηση της αγοράς και σχεδόν μηδενική πραγματική ανάπτυξη. Ενώ οι μεγάλες, διπλογραφικές επιχειρήσεις συνεχίζουν ανοδικά απορροφώντας τα τραπεζικά κεφάλαια, οι μικρές κατακρημνίζονται. Η δομική αυτή κατάρρευση των μικρών επιχειρήσεων οφείλεται στην εξάντληση των ταμειακών αποθεμάτων τους, στον πιστωτικό αποκλεισμό από τις τράπεζες, καθώς και στο δυσβάσταχτο κόστος της υποχρεωτικής ψηφιακής συμμόρφωσης (myDATA, POS, ψηφιακή κάρτα) που τους επέβαλε η Πολιτεία.

Ο Τομέας του Εμπορίου (Σύνολο)

Ο ευρύτερος τομέας του εμπορίου, ο οποίος περιλαμβάνει το λιανικό, το χονδρικό και το εμπόριο οχημάτων (κωδικοί NACE 45, 46, 47), αποτελεί διαχρονικά την καρδιά του

ελληνικού ιδιωτικού τομέα. Λειτουργώντας ως ο μεγαλύτερος εργοδότης της χώρας και απορροφώντας το 16,3% έως 17,3% της συνολικής απασχόλησης, το εμπόριο παράγει παραδοσιακά άνω του ενός τρίτου της συνολικής αξίας των συναλλαγών.

Η ανάλυση του εμπορίου το 2025 δείχνει ισχυρή δομική επιβράδυνση. Παρά την ονομαστική αύξηση του τζίρου κατά 1%, ο όγκος πωλήσεων συρρικνώνεται λόγω πληθωρισμού και γεωπολιτικών κρίσεων στην εφοδιαστική αλυσίδα. Αναδεικνύεται μια βίαιη διχοτόμηση: οι μεγάλες, διπλογραφικές επιχειρήσεις αναπτύσσονται (+3%) χάρη στα διεθνή δίκτυα, ενώ το μικρό, απλογραφικό εμπόριο κατακρημνίζεται (-5,4%), αδυνατώντας να επιβιώσει στο νέο, αυστηρά ψηφιοποιημένο φορολογικό περιβάλλον.

Λιανικό Εμπόριο

Το Λιανικό Εμπόριο αποτελεί το κρισιμότερο πεδίο για την ΕΣΕΕ, καθώς εκεί συγκεντρώνεται ο κύριος όγκος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Ο κλάδος διανύει μια φάση «πληθωριστικής στασιμότητας».

Σε αυτό το αυστηρό οικονομικό περιβάλλον, καταγράφεται μια βίαιη διχοτόμηση του κλάδου. Ενώ οι μεγάλες, οργανωμένες αλυσίδες λιανικής καταγράφουν ισχυρή άνοδο της τάξης του 5,9%, το μικρό, ανεξάρτητο λιανεμπόριο (απλογραφικά), οδηγείται σε ραγδαία κατάρρευση, σημειώνοντας ιστορική πτώση του κύκλου εργασιών κατά 3,9%.

Εμπόριο Οχημάτων και Μοτοσυκλετών: Ταχύρρυθμη αύξηση & συγκέντρωση κλάδου

Σε πλήρη αντίθεση με την ασφυξία που χαρακτηρίζει το συμβατικό λιανεμπόριο, ο κλάδος πώλησης και επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων (NACE 45) παρουσίασε μια εξαιρετικά ισχυρή, σχεδόν εκρηκτική, αναπτυξιακή δυναμική καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2021-2025, λειτουργώντας ως η πραγματική "ατμομηχανή" ανάπτυξης των εμπορικών δεικτών.

Ο κλάδος του αυτοκινήτου στην Ελλάδα διανύει έναν εντυπωσιακό υπερκύκλο ανάπτυξης, σημειώνοντας ρεκόρ το 2025 με κύκλο εργασιών 15,1 δισ. ευρώ και

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.2

Κύκλος Εργασιών (σε χιλ. ευρώ), από Διοικητικές Πηγές, για το Σύνολο των Επιχειρήσεων του Λιανικού Εμπορίου, 2019-2025

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ (ετήσια μεταβολή %)	ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)	ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)
2019	44.521.756 (-)	24.447.590 (-)	20.074.166 (-)
2020	42.428.555 (-4,7%)	23.388.212 (-4,3%)	19.040.343 (-5,15%)
2021	47.113.414 (+11,0%)	26.177.798 (+12,0%)	20.935.616 (+9,95%)
2022	52.806.772 (+12,1%)	29.576.735 (+13,0%)	23.230.037 (+10,96%)
2023	55.269.395 (+4,7%)	32.150.945 (+8,7%)	23.118.450 (-0,5%)
2024	58.720.664 (+6,2%)	30.759.969 (+6,3%)	27.960.695 (+6,2%)
2025	59.785.901 (+1,8%)	36.184.470 (+5,9%)	23.601.431 (-3,9%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.3

Κύκλος Εργασιών (σε χιλ. ευρώ), από Διοικητικές Πηγές, για το Σύνολο των Επιχειρήσεων του Εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, 2019-2025

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ (ετήσια μεταβολή %)	ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)	ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)
2019	8.406.525 (-)	6.447.315 (-)	1.959.210 (-)
2020	7.565.545 (-10,0%)	5.704.821 (-11,5%)	1.860.724 (-5,0%)
2021	9.431.327 (+24,7%)	7.185.602 (+26,0%)	2.245.725 (+20,7%)
2022	10.892.190 (+15,9%)	8.418.539 (+17,2%)	2.473.651 (+10,2%)
2023	13.368.214 (+22,7%)	10.634.529 (+26,3%)	2.733.685 (+10,5%)
2024	14.647.086 (+9,6%)	11.602.941 (+9,1%)	3.044.145 (+11,4%)
2025	15.064.518 (+2,9%)	12.077.313 (+4,1%)	2.987.205 (-1,87%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY

144.200 ταξινομήσεις νέων οχημάτων, την υψηλότερη επίδοση από το 2009. Αυτή η δυναμική πορεία τροφοδοτείται από την ικανοποίηση της συσσωρευμένης ζήτησης παλαιότερων ετών, τη ραγδαία αύξηση των εταιρικών πωλήσεων (B2B) μέσω leasing και rent-a-car, και τη μετάβαση στον ηλεκτρισμό. Ενώ τα υβριδικά (HEV/PHEV) οχήματα πρωταγωνιστούν με εκρηκτική άνοδο, τα αμιγώς ηλεκτρικά (BEV) παραμένουν στάσιμα, γεγονός που συνδέεται άμεσα με τη δραστική μείωση της κρατικής επιδότησης αγοράς από τις 9.000 στις 3.000 ευρώ.

Παρά τη συνολική άνθηση, η αγορά χαρακτηρίζεται από μια βαθιά ανισότητα, αφού η συμμετοχή στον κύκλο εργασιών των απλογραφικών, ήδη από το 2020 ήταν μικρή (23%) και βαίνει μειούμενη μέχρι και το 2025 που φτάνει στο 19,8%. Οι μεγάλες, **διπλογραφικές επιχειρήσεις** καταγράφουν αύξηση τζίρου (+4,1%), απορροφώντας τον τεράστιο όγκο των προσοδοφόρων εταιρικών πωλήσεων. Στον αντίποδα, οι μικρότερες (**απλογραφικές**) παραδείγματος χάριν ανεξάρτητοι έμποροι μεταχειρισμένων, παραδοσιακά συνεργεία) βιώνουν συρρίκνωση κατά -1,8%.

Χονδρικό Εμπόριο: Σταθεροποίηση και Συγκέντρωση

Το Χονδρικό Εμπόριο (NACE 46) είναι ο κλάδος με την υψηλότερη αξία τζίρου, αλλά και την υψηλότερη διείσδυση των διπλογραφικών βιβλίων (87,7% το 2025).

Η πορεία του χονδρικού εμπορίου μεταβλήθηκε από την ακραία πληθωριστική άνοδο του 2022 στην απόλυτη στασιμότητα το 2025, με τον συνολικό τζίρο να αυξάνεται οριακά κατά 0,3% λόγω της διεθνούς αποπληθωριστικής διόρθωσης. Το πιο δραματικό εύρημα, ωστόσο, είναι η βίαιη κατάρρευση των μικρών επιχειρήσεων με απλογραφικά βιβλία, οι οποίες κατακρημνίστηκαν κατά 8,8%, υποχωρώντας στα 13 δισεκατομμύρια ευρώ. Αντίθετα, οι μεγάλοι οργανωμένοι όμιλοι διατήρησαν θετικό πρόσημο (+1,7%). Η ιστορική αυτή πτώση σηματοδοτεί την ταχύτατη απαξίωση του παραδοσιακού μεσάζοντα στην αγορά.

Η ραγδαία περιθωριοποίηση των μικρών χονδρεμπόρων οφείλεται στη συντόμευση των εφοδιαστικών αλυσίδων, καθώς οι βιομηχανίες προκρίνουν τις απευθείας πωλήσεις (D2C) μέσω ψηφιακών πλατφορμών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.4

Κύκλος Εργασιών (σε χιλ. ευρώ), από Διοικητικές Πηγές, για το Σύνολο των Επιχειρήσεων του Χονδρικού Εμπορίου, 2019-2025

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ (ετήσια μεταβολή %)	ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)	ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ (ετήσια μεταβολή %)
2019	75.882.396 (-)	64.009.297 (-)	11.873.099 (-)
2020	71.891.870 (-5,3%)	60.273.641 (-5,8%)	11.618.229 (-2,2%)
2021	84.027.630 (+16,9%)	71.126.604 (+18,0%)	12.901.026 (+11,0%)
2022	103.621.084 (+23,3%)	88.347.722 (+24,2%)	15.273.362 (+18,4%)
2023	101.588.369 (-2,0%)	87.598.596 (-0,9%)	13.989.773 (-8,4%)
2024	106.163.334 (+4,5%)	91.839.297 (+4,8%)	14.324.037 (+2,4%)
2025	106.489.578 (+0,3%)	93.429.493 (+1,73%)	13.060.085 (-8,8%)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.5

Κατανομές μεριδίου Διπλογραφικών και Απλογραφικών ως προς το σύνολο σε διάφορους τομείς της ελληνικής οικονομίας (2019-2025)

Έτος	Σύνολο Οικονομίας (Διπλ. % - Απλ. %)	Εμπόριο (Διπλ. % - Απλ. %)	Λιανικό Εμπόριο (Διπλ. % - Απλ. %)	Εμπόριο Οχήμ.-Μοτ. (Διπλ. % - Απλ. %)	Χονδρικό Εμπόριο (Διπλ. % - Απλ. %)
2019	79,6% - 20,5%	73,7% - 26,3%	54,9% - 45,1%	76,7% - 23,3%	84,4% - 15,6%
2020	79,0% - 21,0%	73,3% - 26,7%	55,1% - 44,9%	75,4% - 24,6%	83,8% - 16,2%
2021	78,8% - 20,2%	74,3% - 25,7%	55,6% - 44,4%	76,2% - 23,8%	84,7% - 15,3%
2022	82,4% - 17,6%	75,5% - 24,5%	56,0% - 44,0%	77,3% - 22,7%	85,3% - 14,7%
2023	81,3% - 18,7%	76,6% - 23,4%	58,2% - 41,8%	79,6% - 20,4%	86,2% - 13,8%
2024	80,8% - 19,2%	76,7% - 23,3%	58,2% - 41,8%	79,2% - 20,8%	86,5% - 13,5%
2025	81,7% - 18,3%	78,1% - 21,9%	60,5% - 39,5%	80,2% - 19,8%	87,7% - 12,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY

Παράλληλα, τα τεράστια πάρκα logistics δημιουργούν oligοπώλια, ενώ οι αυστηρές ευρωπαϊκές απαιτήσεις βιωσιμότητας (ESG) εγείρουν ανυπέρβλητα επενδυτικά εμπόδια για τα μικρά, υποχρηματοδοτούμενα εμπορικά σχήματα.

Η κατανομή των μεριδίων του Κύκλου Εργασιών: Κρίση του "Ομαλού Διαμερισμού" στο Λιανικό Εμπόριο

Η παρούσα ενότητα εμβαθύνει στον πυρήνα του δομικού μετασχηματισμού της ελληνικής εμπορικής επιχειρηματικότητας, επικεντρώνοντας την ανάλυσή της στην κατανομή των μεριδίων αγοράς μεταξύ των διπλογραφικών (οργανωμένων/μεγάλων) και απλογραφικών (ατομικών/πολύ μικρών) επι-

χειρήσεων. Ο Πίνακας B.1.5 αποτελεί τον αδιάψευστο μάρτυρα μιας τεκτονικής αλλαγής που συντελείται στην εγχώρια αγορά.

Το θεωρητικό μοντέλο του «ομαλού διαμερισμού», που προέβλεπε την οργανική ανάπτυξη και μεγέθυνση των μικρών επιχειρήσεων, έχει καταρρεύσει πλήρως στην ελληνική αγορά. Αντί για μια ομαλή μετάβαση, η περίοδος 2019-2025 χαρακτηρίζεται από μια συνθήκη βίαιης αναδιανομής και «καταστροφικής δημιουργίας».

Τα στατιστικά δεδομένα στο λιανικό εμπόριο είναι αποκαλυπτικά: το μερίδιο αγοράς των απλογραφικών επιχειρήσεων κατακρημνίστηκε από το 45,1% το 2019 στο 39,5% το 2025. Αυτή η απώλεια 5,6 ποσοστιαίων μονάδων μέσα σε μόλις έξι χρόνια μεταφράζεται σε μια πρωτοφανή και ταχύτατη μεταφορά τεράστιου όγκου κεφαλαίου, πελατείας και εμπορικής υπεραξίας από το παραδοσιακό κατάστημα της γειτονιάς προς τις μεγάλες αλυσίδες πολυκαταστημάτων και τις πολυεθνικές πλατφόρμες. Η αλλαγή αυτή δεν προέκυψε λόγω έλλειψης εμπο-

ρικού ενστίκτου των μικρομεσαίων, αλλά συνιστά αποτέλεσμα μιας συστημικής εξότωσης. Η οικονομία των «δύο ταχυτήτων» έχει πλέον παγιωθεί, οδηγώντας τη μικρή εμπορική τάξη στο απόλυτο περιθώριο.

Η βίαιη αυτή περιθωριοποίηση δεν είναι τυχαία, αλλά οφείλεται σωρευτικά σε τρεις ασφυκτικές πιέσεις: τον πλήρη αποκλεισμό των μικρών σχημάτων από τον τραπεζικό δανεισμό και τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης, το δυσβάσταχτο κόστος της ψηφιακής μετάβασης χωρίς αναλογικότητα, και το αυστηρό διπλό χτύπημα της οριζόντιας τεκμαρτής φορολόγησης σε συνδυασμό με την ανελαστική ψηφιακή κάρτα εργασίας.

Εάν δεν αναπροσαρμοστεί άμεσα η ρυθμιστική πολιτική, η φυσιογνωμία του ελληνικού εμπορίου θα αλλοιωθεί ανεπιστρεπτί. Η εξαφάνιση των τοπικών καταστημάτων απειλεί άμεσα την απασχόληση, ερημώνει τον αστικό ιστό και ανοίγει τον δρόμο για ανεξέλεγκτη ολιγοπωλιακή τιμολογιακή ασυδοσία εις βάρος των καταναλωτών.

Τα οικονομικά αποτελέσματα των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ το 2024

Στο κεφάλαιο αυτό, καταγράφονται και αναλύονται τα οικονομικά αποτελέσματα των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ για το 2024. Με αυτόν τον τρόπο, θεωρούμε ότι δίνεται μια, όσο το δυνατόν, πιο ολοκληρωμένη εικόνα της πορείας της επιχειρηματικότητας του ελληνικού εμπορίου.

Το κεφάλαιο αποτελείται από δύο ενότητες. Στην παρούσα ενότητα (Β.2.1), παρουσιάζεται μια συνολική εικόνα των ευρημάτων. Στην ενότητα Β.2.2, γίνεται εκτενής απολογισμός των οικονομικών στοιχείων των ΑΕ και ΕΠΕ του εμπορίου, κατά το έτος 2024.

Ειδικότερα, παρουσιάζεται η ανάλυση της πορείας των πωλήσεων και των κερδών, της χρηματοδότησης του εμπορίου και των βασικών χρηματοοικονομικών δεικτών αποδοτικότητας και ρευστότητας.

Τέλος, στην ενότητα Β.2.3, αναφέρονται βασικά πληροφοριακά στοιχεία για τις πηγές των δεδομένων και τα βασικά χαρακτηριστικά των δειγμάτων, στα οποία στηρίχτηκε η ανάλυση.

Γενική εικόνα για τις εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ το 2024

Πριν την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων του εμπορικού τομέα για το 2024, θα πρέπει να γίνει κάποια σύντομη αναφορά στις εξελίξεις της αγοράς, το 2025.

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ το 2024

Από τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία διαπιστώνεται ότι οι ελληνικές εμπορικές επιχειρήσεις κατόρθωσαν (συνολικά) να επιτύχουν αύξηση τόσο των πωλήσεων όσο και της κερδοφορίας τους.

Ωστόσο, διαφορετική ήταν η πορεία ορισμένων οικονομικών μεγεθών μεταξύ των επιμέρους εμπορικών τομέων, καθώς η συμβολή ορισμένων κλάδων δραστηριότητας (στο σύνολο) είναι σημαντική, επηρεάζοντας, ανάλογα, την εξέλιξη και το ποσοστό μεταβολής των οικονομικών μεγεθών του συνολικού εμπορικού τομέα.

Ειδικότερα, από την επεξεργασία των οικονομικών καταστάσεων των εμπορικών επιχειρήσεων νομικής μορφής ΑΕ και ΕΠΕ (συνολικά 7.220 επιχειρήσεις) για τη χρήση 2024, προκύπτουν τα εξής:

Αύξηση του κύκλου εργασιών (+4,6%).

Ενίσχυση της λειτουργικής και καθαρής κερδοφορίας κατά 5,9% και 4,1%, αντίστοιχα. Εάν από το δείγμα εξαιρεθεί μια μεγάλη εταιρεία του λιανικού εμπορίου, τότε η συνολική λειτουργική κερδοφορία εμφανίζεται αυξημένη κατά 11,6%, και τα καθαρά (προ φόρου) κέρδη κατά 9,8%.

Οριακή βελτίωση του περιθωρίου μικτού κέρδους (19,3%, το 2024).

Στασιμότητα του περιθωρίου καθαρού κέρδους (4,1%).

Θριακή μείωση της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (21,1%).

Ελαφρά συρρίκνωση του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης (66,6%).

Σχετική στασιμότητα του δείκτη γενικής ρευστότητας (1,35).

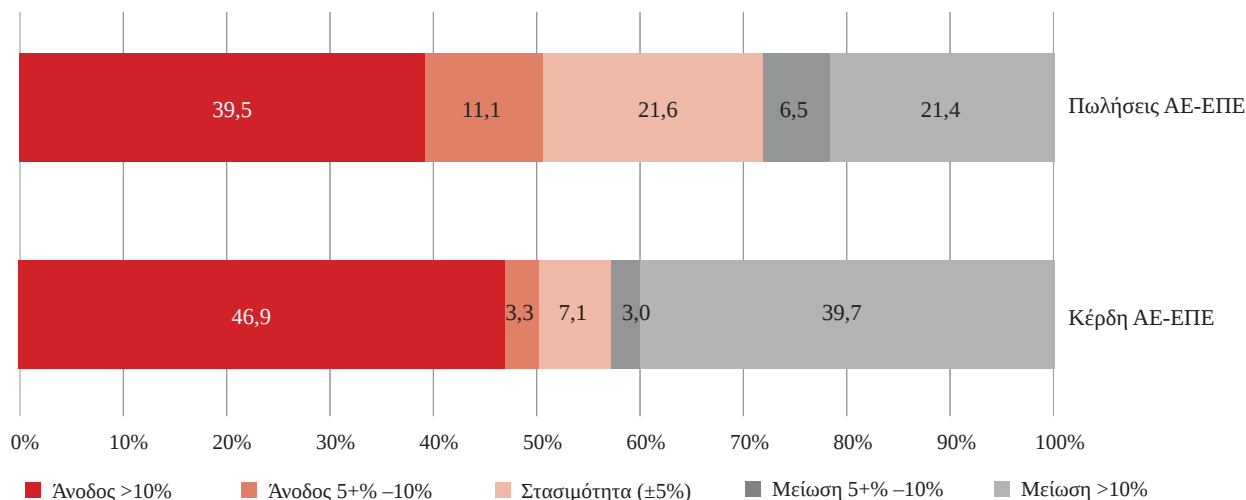
Σχετικά με την εξέλιξη του κύκλου εργασιών, σημειώνεται ότι περίπου οι μισές (50,6%) εμπορικές επιχειρήσεις (ΑΕ και ΕΠΕ) εμφάνισαν αύξηση στις πωλήσεις

τους, το 2024, σε σχέση με το 2023, ενώ το 21,6% αυτών παρουσίασε στασιμότητα. Μείωση κατέγραψε το υπόλοιπο 27,9%. Παράλληλα, το 50,2% των επιχειρήσεων εμφάνισε αύξηση κερδών και το 7,1% στασιμότητα. Μείωση παρουσίασε το 42,7% των επιχειρήσεων (διάγραμμα Β.2.1).

Εάν επικεντρωθούμε στο λιανικό εμπόριο και ειδικότερα στις πωλήσεις, σημειώνεται ότι σχεδόν το 48% των ΑΕ και ΕΠΕ του συγκεκριμένου τομέα εμφάνισαν αύξηση στις πωλήσεις τους το 2024/2023, ενώ το 23,8%

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.1

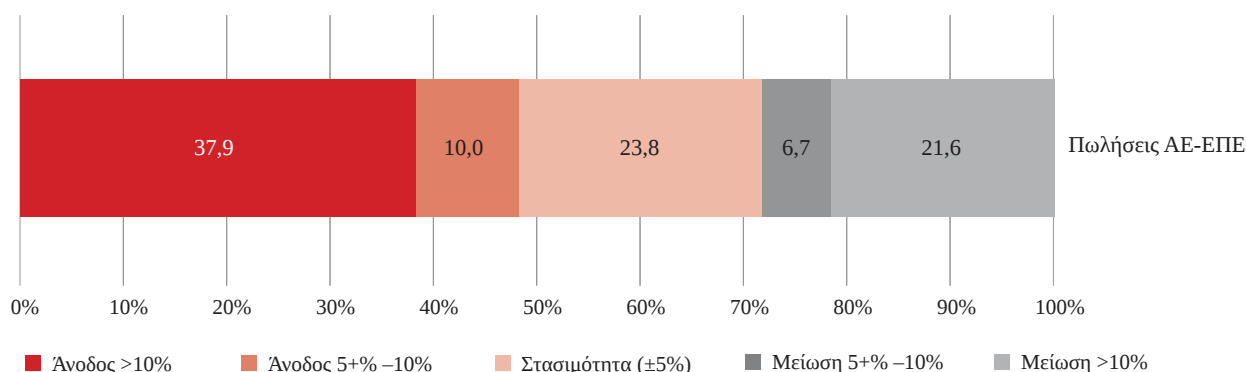
**Πωλήσεις και κέρδη των επιχειρήσεων του ελληνικού εμπορίου: 2024
(% ποσοστά επιχειρήσεων)**

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.2

**Οι πωλήσεις των επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου: 2024
(% ποσοστά επιχειρήσεων)**

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

αυτών παρουσίασε στασιμότητα. Μείωση κατέγραψε το υπόλοιπο 28,3% (διάγραμμα B.1.1α).

Αναλυτικότερα, με βάση τα δημοσιευμένα αποτελέσματα χρήσεως (7.220 εμπορικών επιχειρήσεων ΑΕ και ΕΠΕ), διαπιστώνεται αύξηση του συνολικού κύκλου εργασιών, κατά 4,6%. Σε απόλυτα μεγέθη, οι συνολικές πωλήσεις διαμορφώθηκαν σε €86,3 δισ., το 2024, από €82,5 δισ., το 2023 (αύξηση κατά €3,8 δισ.).

Παράλληλα, λόγω καλύτερης διαχείρισης του κόστους πωλήσεων, τα μικτά κέρδη ενισχύθηκαν με υψηλότερο ποσοστό, κατά 8,0%. Η μεταβολή αυτή οδήγησε στην ελαφρά βελτίωση του περιθωρίου μικτού κέρδους κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς διαμορφώθηκε σε 19,3%, το 2024, από 18,7%, το 2023.

Οι παραπάνω εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα τη διεύρυνση της λειτουργικής κερδοφορίας του εμπορίου, κατά 5,9%. Περαιτέρω, τα συνολικά καθαρά (προ φόρων)

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.1

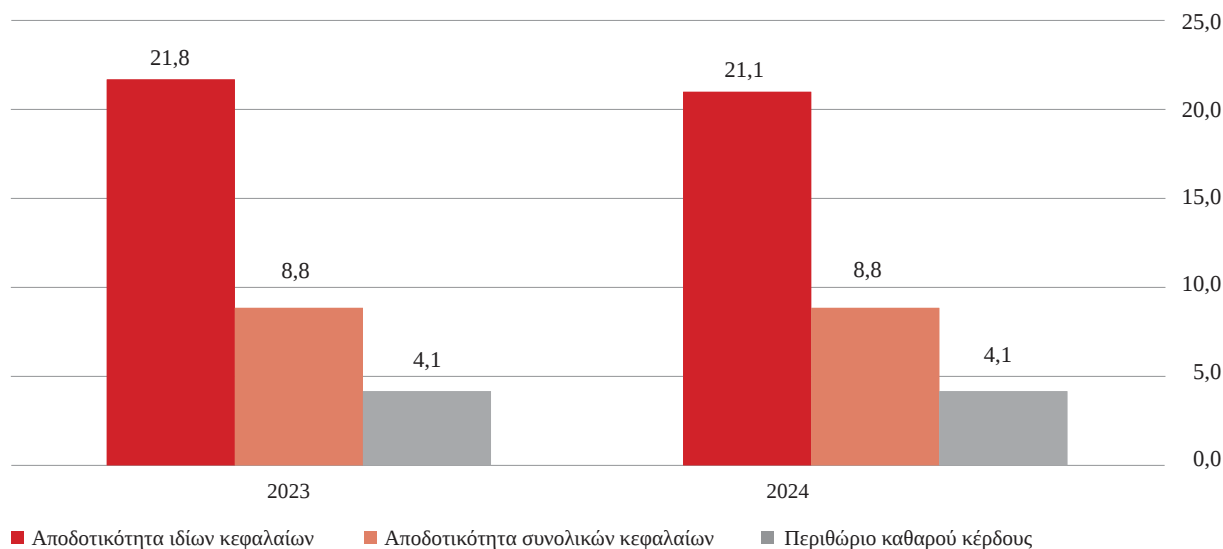
Συνοπτικά ενοποιημένα αποτελέσματα χρήσης των ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023
(‘000 €)

Μέγεθος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Πωλήσεις	86.307.650	82.509.585	4,6%
Κόστος πωληθέντων	69.619.595	67.053.827	3,8%
Μικτά κέρδη	16.688.048	15.455.758	8,0%
Λοιπά λειτουργικά έσοδα	1.951.359	1.811.917	7,7%
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	13.975.945	12.887.347	8,4%
Χρηματοοικονομικές δαπάνες	893.080	821.034	8,8%
Λειτουργικά κέρδη	3.770.382	3.559.294	5,9%
Μη λειτουργικά έσοδα	45.127	75.263	-40,0%
Μη λειτουργικά έξοδα	15.581	28.698	-45,7%
Μη ενσωματωθείς αποσβέσεις	257.724	203.606	26,6%
Καθαρά κέρδη	3.542.204	3.402.253	4,1%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.3

Αποδοτικότητα ιδίων και συνολικών κεφαλαίων και ποσοστό καθαρού κέρδους εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2023-2024 (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

κέρδη διαμορφώθηκαν σε €3,5 δισ., το 2024, καταγράφοντας άνοδο κατά 4,1%, σε ετήσια βάση.

Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, εάν από το δείγμα των επιχειρήσεων του συνόλου του εμπορικού τομέα αφαιρεθεί μια μεγάλη εταιρεία του λιανικού εμπορίου (τα

μεγέθη της οποίας συμβάλλουν σημαντικά στην τελική διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του συνόλου), τότε η λειτουργική κερδοφορία εμφανίζεται αυξημένη κατά 11,6% (από 5,9%, εάν συμπεριληφθεί στο δείγμα). Επίσης, τα καθαρά προ φόρου κέρδη καταγράφουν αύξηση 9,8% (από 4,1%).

Όπως αναφέρθηκε, το 2024, σημειώθηκε αύξηση της κερδοφορίας των ΑΕ και ΕΠΕ του εμπορίου, κατά 4,1%, ενώ τα ίδια κεφάλαια ενισχύθηκαν με υψηλότερο ρυθμό, κατά 7,6%. Αποτέλεσμα των μεταβολών αυτών ήταν ο δείκτης της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων να μειωθεί οριακά σε 21,1%, το 2024, από 21,8%, το προηγούμενο έτος. Ο δείκτης της αποδοτικότητας συνολικών κεφαλαίων παρέμεινε στάσιμος στο 8,8%.

Από τους διαθέσιμους ισολογισμούς των ΑΕ και ΕΠΕ προκύπτει ότι, το 2024, το κυκλοφορούν και το διαθέσιμο κεφάλαιο διευρύνθηκαν συνολικά κατά 4,4%, ενώ οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αυξήθηκαν με ελαφρώς χαμηλότερο ρυθμό (+3,6%). Με βάση τις μεταβολές αυτές, ο δείκτης **γενικής ρευστότητας** διαμορφώθηκε σε 1,35, το 2024, από 1,34, το προηγούμενο έτος.

Ο Οικονομικός Απολογισμός για τις ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024

Κύρια Συμπεράσματα της Οικονομικής Ανάλυσης για το 2024

- Το 2024, οι συνολικές πωλήσεις των εταιρειών του εμπορίου κατέγραψαν αύξηση 4,6%, ενώ τα μικτά κέρδη ενισχύθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (8,0%).
- Αύξηση πωλήσεων εμφάνισαν και οι τρεις τομείς του εμπορίου, το 2024, με σχετικά παρόμοιο ρυθμό. Στο εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών, οι πωλήσεις ενισχύθηκαν κατά 4,9%, στο χονδρικό εμπόριο κατά 4,2% και στο λιανικό κατά 5,6%.
- Το περιθώριο μικτού κέρδους, στο σύνολο του εμπορίου, διαμορφώθηκε σε 19,3%, το 2024, αυξημένο οριακά έναντι του 2023 (18,7%).

➤ Το 2024, τα καθαρά (προ φόρου) κέρδη του συνόλου των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ κατέγραψαν αύξηση 4,1% έναντι του προηγούμενου έτους. Ειδικότερα, στο εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών, τα κέρδη ενισχύθηκαν κατά 19,7%, ενώ στο χονδρικό εμπόριο κατά 10,6%. Στο λιανικό εμπόριο, το καθαρό αποτέλεσμα μειώθηκε κατά 13,9%, μεταβολή η οποία οφείλεται, κατά κύριο λόγο, σε συγκεκριμένη εταιρεία. Αν δεν συμπεριληφθεί η εταιρεία στο δείγμα των επιχειρήσεων, τότε τα κέρδη του λιανικού εμπορίου εμφανίζονται αυξημένα κατά 1,2% και του συνόλου του εμπορίου κατά 9,8%.

➤ Η αναλογία κερδοφόρων προς ζημιόγυες εταιρείες διαμορφώθηκε σε 3,81:1, το 2024, από 3,68:1, το 2023.

➤ Το περιθώριο καθαρού κέρδους παρέμεινε στα ίδια επίπεδα, κατά τη διετία 2024-2023, αγγίζοντας το 4,1%. Το υψηλότερο ποσοστό εμφάνισε, το 2024, το εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (6,0%), ακολούθησαν το χονδρικό εμπόριο (4,0%) και ο τομέας του λιανικού εμπορίου (3,9%).

➤ Η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων συρρικνώθηκε ελαφρώς, σε 21,1%, το 2024, από 21,8%, το 2023.

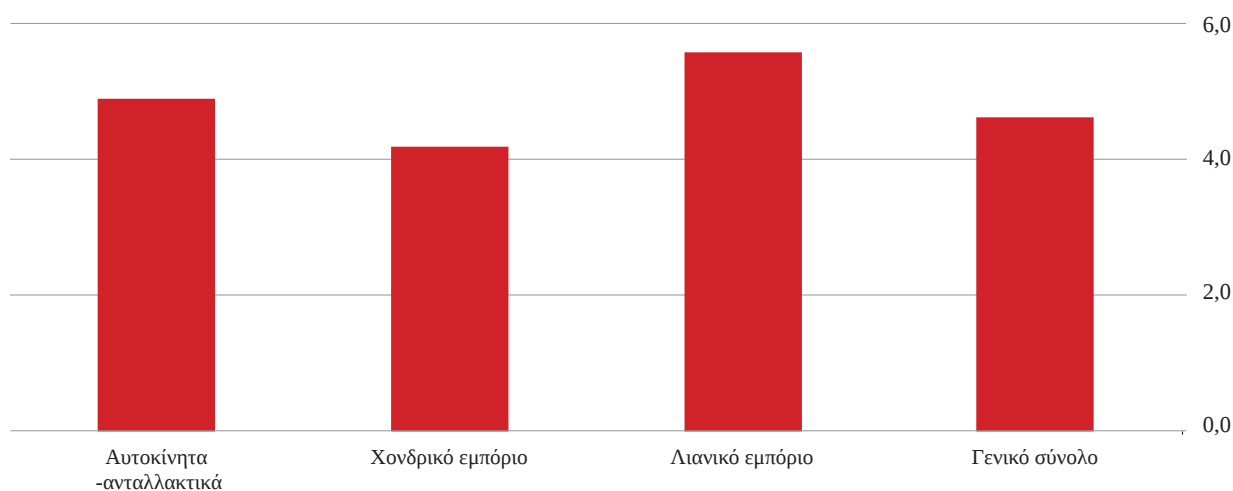
➤ Τα συνολικά ίδια κεφάλαια ενισχύθηκαν κατά 7,6%, το 2024. Αύξηση παρουσίασαν και οι τρεις τομείς του εμπορίου. Ιδιαίτερα υψηλό ήταν το ποσοστό ανόδου στο εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (17,8%), ενώ στο χονδρικό εμπόριο τα ίδια κεφάλαια διευρύνθηκαν κατά 8,2% και στο λιανικό κατά 3,8%.

➤ Οι συνολικές υποχρεώσεις των εμπορικών εταιρειών ενισχύθηκαν κατά 4,3%, το 2024/2023, μεταβολή που προήλθε από την αύξηση τόσο των βραχυπρόθεσμων (+3,6%) όσο και των μεσο-μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων (+6,0%).

➤ Η δανειακή επιβάρυνση βελτιώθηκε ελαφρώς, σε 66,6%, το 2024, από 67,3%, το 2023.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.4

Ρυθμός μεταβολής των πωλήσεων: 2024/2023 - Ανάλυση κατά τομέα (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

› Η γενική ρευστότητα δεν παρουσίασε αξιόλογη μεταβολή, καθώς διαμορφώθηκε σε 1,35, το 2024, από 1,34, το προηγούμενο έτος.

Οι Πωλήσεις και η Κερδοφορία των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024

Αύξηση πωλήσεων σε ποσοστό 4,6% κατέγραψε το σύνολο του εμπορικού τομέα, το 2024, σε σχέση με το 2023.

Άνοδο στις πωλήσεις τους κατέγραψαν και οι τρεις τομείς του εμπορίου, χωρίς να παρατηρείται, ωστόσο, αξιόλογη διαφοροποίηση στον ρυθμό μεταβολής τους. Ειδικότερα, το ποσοστό αύξησης, το 2024/2023, ήταν:

- Εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών: 4,9%
- Χονδρικό εμπόριο: 4,2%
- Λιανικό εμπόριο: 5,6%

Πωλήσεις

Από την επεξεργασία των αποτελεσμάτων χρήσης (έτους 2024), τα οποία έχουν δημοσιευθεί και υπάρχουν στο αρχείο της ICAP CRIF, διαφαίνεται **αύξηση τόσο των πωλήσεων όσο και της κερδοφορίας των εμπορικών εταιρειών.**

Συγκεκριμένα, από τα διαθέσιμα δημοσιευμένα αποτελέσματα χρήσεως 7.220 εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ, προκύπτει **αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 4,6%** (ή €3,8 δισ.), το 2024/2023, ενώ οι συνολικές πωλήσεις τους διαμορφώθηκαν σε €86,3 δισ., το 2024, (από €82,5 δισ., το 2023).

Μεταξύ των τριών **τομέων** δραστηριότητας δεν παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση στον ρυθμό μεταβολής των συνολικών τους πωλήσεων, το 2024/2023. Ειδικότερα, στον τομέα της εμπορίας αυτοκινήτων - ανταλλακτικών, το ποσοστό αύξησης ανήλθε στο 4,9%, ενώ, στο χονδρικό εμπόριο, διαμορφώθηκε στο 4,2% και, στο λιανικό, στο 5,6%.

Χαρακτηριστικό είναι ότι, από τους 18 συνολικά εξεταζόμενους κλάδους, οι 17 κατέγραψαν αύξηση πωλήσεων, και μόνον ένας (Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου) κατέγραψε οριακή μείωση (-1,0%).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.2

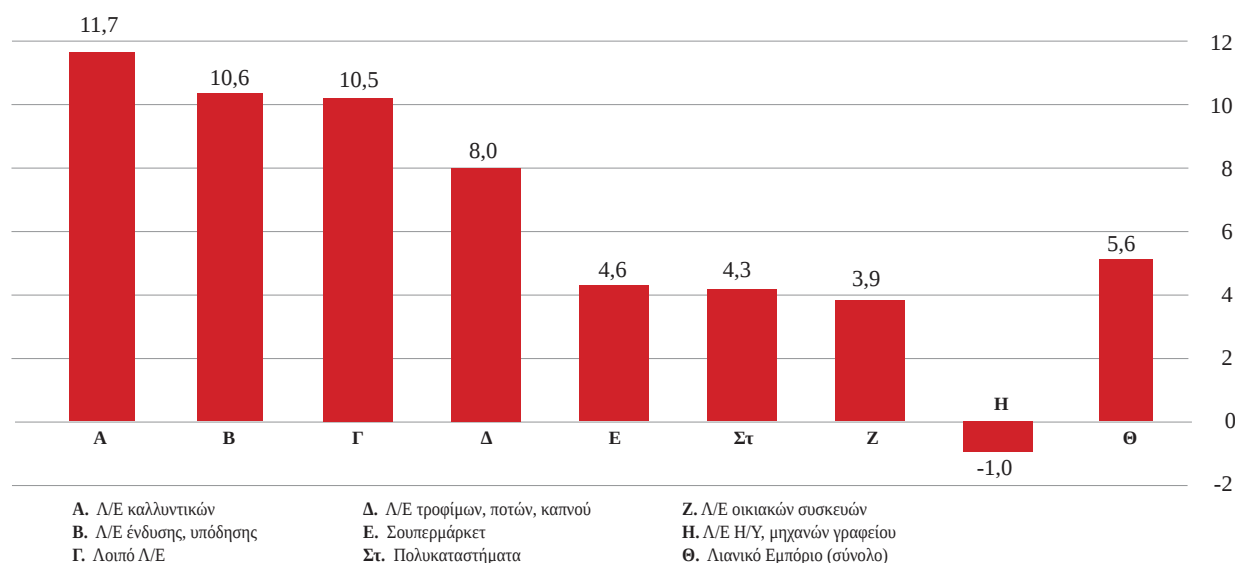
Οι πωλήσεις των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023 - Κατανομή κατά τομέα και κλάδο (‘000 €)

Κλάδος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Αυτοκίνητα	5.676.560	5.467.335	3,8%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	1.126.897	1.019.797	10,5%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	6.803.458	6.487.132	4,9%
X/E προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	1.351.294	1.273.926	6,1%
X/E τροφίμων, ποτών, καπνού	11.234.051	10.587.636	6,1%
X/E ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	12.902.474	12.057.529	7,0%
X/E καυσίμων και χημικών	18.294.912	18.289.500	0,0%
X/E λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	3.820.011	3.668.116	4,1%
X/E μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	7.514.390	7.006.508	7,2%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	1.518.527	1.477.335	2,8%
Χονδρικό εμπόριο	56.635.659	54.360.550	4,2%
Σουπερμάρκετ	12.860.015	12.294.466	4,6%
Πολυκαταστήματα	590.427	566.254	4,3%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	254.650	235.748	8,0%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	2.095.093	1.893.929	10,6%
Λ/Ε καλλυντικών	567.204	507.593	11,7%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	601.018	578.588	3,9%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	1.520.330	1.535.216	-1,0%
Λ/Ε καυσίμων	1.548.328	1.488.029	4,1%
Λοιπό Λ/Ε	2.831.467	2.562.079	10,5%
Λιανικό εμπόριο	22.868.533	21.661.903	5,6%
Γενικό σύνολο	86.307.650	82.509.585	4,6%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.5

Κατάταξη των κλάδων* του Λιανικού Εμπορίου με βάση το ποσοστό μεταβολής (%) των Πωλήσεων το 2024

* πλνν του κλάδου Λ/Ε καυσίμων Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.3

Τα μικτά κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023 - Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Αυτοκίνητα	815.838	797.900	2,2%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	258.778	248.488	4,1%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	1.074.616	1.046.388	2,7%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	229.822	208.101	10,4%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1.818.858	1.688.764	7,7%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	3.361.869	3.119.249	7,8%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	1.076.515	1.012.932	6,3%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	777.652	694.293	12,0%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	1.702.277	1.540.174	10,5%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	337.123	320.678	5,1%
Χονδρικό εμπόριο	9.304.116	8.584.192	8,4%
Σουπερμάρκετ	3.114.292	2.945.089	5,7%
Πολυκαταστήματα	225.640	216.309	4,3%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	66.133	60.816	8,7%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	926.077	817.961	13,2%
Λ/Ε καλλυντικών	200.455	174.468	14,9%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	243.903	223.874	8,9%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	241.384	232.787	3,7%
Λ/Ε καυσίμων	147.967	129.765	14,0%
Λοιπό Λ/Ε	1.143.466	1.024.109	11,7%
Λιανικό εμπόριο	6.309.316	5.825.178	8,3%
Γενικό σύνολο	16.688.048	15.455.758	8,0%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Ειδικότερα, στο διάγραμμα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατάταξη των κλάδων του λιανικού εμπορίου (εκτός του κλάδου των καυσίμων), σύμφωνα με το ποσοστό μεταβολής των πωλήσεών τους, το 2024/2023.

Μικτά και Λειτουργικά Κέρδη

Τα συνολικά μικτά κέρδη των εμπορικών επιχειρήσεων αυξήθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (+8,0%) από τον αντίστοιχο των πωλήσεων (+4,6%), λόγω της μικρότερης αύξησης του κόστους πωλήσεων (+3,8%).

Το 2024, τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν και στους τρεις τομείς του εμπορίου. Υψηλότερη ήταν η άνοδος στο χονδρικό (+8,4%) και λιανικό εμπόριο (+8,3%), ενώ μικρότε-

ρη ήταν η αύξηση στον τομέα της εμπορίας αυτοκινήτων – ανταλλακτικών (+2,7%).

Το περιθώριο μικτού κέρδους, στο σύνολο των εταιριών, βελτιώθηκε ελαφρώς σε 19,3%, το 2024, από 18,7%, το 2023 (+0,6 ποσ. μονάδες), λόγω της υψηλότερης ποσοστιαίας αύξησης των μικτών κερδών (+8,0%), συγκριτικά με εκείνη των πωλήσεων (+4,6%). Ο συγκεκριμένος δείκτης μειώθηκε οριακά μόνο στο εμπόριο αυτοκινήτων– ανταλλακτικών (-0,3 ποσ. μον.). Αντίθετα, αύξηση εμφάνισε ο δείκτης στο χονδρικό (+0,6 ποσ. μον.) και στο λιανικό εμπόριο (+0,7 ποσ. μον.).

Το λιανικό εμπόριο εμφανίζει, διαχρονικά, το υψηλότερο περιθώριο μικτού κέρδους (27,6% το 2024), ακολουθεί το χονδρικό

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.4

Ποσοστό μικτού κέρδους των ΑΕ και ΕΠΕ κατά τομέα και κλάδο: 2024-2023

Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	14,4%	14,6%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	23,0%	24,4%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	15,8%	16,1%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	17,0%	16,3%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	16,2%	16,0%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	26,1%	25,9%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	5,9%	5,5%
Χ/Ε λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	20,4%	18,9%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	22,7%	22,0%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	22,2%	21,7%
Χονδρικό εμπόριο	16,4%	15,8%
Σουπερμάρκετ	24,2%	24,0%
Πολυκαταστήματα	38,2%	38,2%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	26,0%	25,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	44,2%	43,2%
Λ/Ε καλλυντικών	35,3%	34,4%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	40,6%	38,7%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	15,9%	15,2%
Λ/Ε καυσίμων	9,6%	8,7%
Λοιπό Λ/Ε	40,4%	40,0%
Λιανικό εμπόριο	27,6%	26,9%
Γενικό σύνολο	19,3%	18,7%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

εμπόριο (16,4%) και έπεται ο τομέας της εμπορίας αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (15,8%).

Στο επίπεδο της λειτουργικής κερδοφορίας του εμπορίου (στο σύνολό του), οι εξελίξεις ήταν, επίσης, θετικές, το 2024. Τα συνολικά λειτουργικά κέρδη διαμορφώθηκαν σε €3,8 δισ., καταγράφοντας άνοδο κατά 5,9%, σε σχέση με το 2023. Ειδικότερα, τα λοιπά λειτουργικά έσοδα ενισχύθηκαν κατά 7,7%, το 2024/2023, ενώ οριακά υψηλότερη ήταν η συνολική ποσοστιαία αύξηση των λειτουργικών εξόδων και χρηματοοικονομικών δαπανών (+8,5%).

Σε επίπεδο τομέων, διαφορετική ήταν η εξέλιξη των λειτουργικών κερδών. Αναλυτικότερα, τα λειτουργικά αποτελέσματα

της εμπορίας αυτοκινήτων και ανταλλακτικών κατέγραψαν σημαντική ποσοστιαία αύξηση κατά 20,1% (ή €75,7 εκατ.), και ακολούθησε το χονδρικό εμπόριο με άνοδο 11,7% (ή €240,5 εκατ.). Αντίθετα, στο λιανικό εμπόριο, τα λειτουργικά κέρδη συρρικνώθηκαν κατά 9,4% (ή €105,1 εκατ.), το τελευταίο έτος. Επισημαίνεται ότι η μείωση αυτή οφείλεται, ουσιαστικά, σε συγκεκριμένη εταιρεία που ανήκει στον κλάδο του Λοιπού Λ/Ε¹. Αν δεν συμπεριληφθούν τα μεγέθη της συγκεκριμένης εταιρείας στο λιανικό εμπόριο, τότε το λειτουργικό απο-

1. Πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη της κερδοφορίας (λειτουργικής και καθαρής) της συγκεκριμένης εταιρείας, το 2024/2023, αναφέρονται σε επόμενη ενότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.5

Τα λειτουργικά κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023

Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Αυτοκίνητα	393.443	321.087	22,5%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	58.672	55.290	6,1%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	452.116	376.377	20,1%
X/E προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	53.323	44.811	19,0%
X/E τροφίμων, ποτών, καπνού	476.584	464.389	2,6%
X/E ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	772.650	678.175	13,9%
X/E καυσίμων και χημικών	155.340	115.243	34,8%
X/E λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	258.085	218.469	18,1%
X/E μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	516.864	464.814	11,2%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	69.216	75.664	-8,5%
Χονδρικό εμπόριο	2.302.061	2.061.566	11,7%
Σουπερμάρκετ	219.271	243.071	-9,8%
Πολυκαταστήματα	31.679	27.931	13,4%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	7.378	6.485	13,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	204.121	181.620	12,4%
Λ/Ε καλλυντικών	36.432	31.245	16,6%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	22.304	18.832	18,4%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	-2.799	-9.532	70,6%
Λ/Ε καυσίμων	9.482	2.013	371,0%
Λοιπό Λ/Ε	488.336	619.686	-21,2%
Λιανικό εμπόριο 1*	1.016.205	1.121.351	-9,4%
Λιανικό εμπόριο 2**	712.256	666.841	6,8%
Γενικό σύνολο 1*	3.770.382	3.559.294	5,9%
Γενικό σύνολο 2**	3.466.432	3.104.784	11,6%

*Αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος

**Δεν περιλαμβάνονται τα μεγέθη μιας μεγάλης εταιρείας του λοιπού λιανικού εμπορίου

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

τέλεσμα του τομέα θα παρουσίαζε αύξηση κατά 6,8%. Επίσης, τα λειτουργικά κέρδη του συνόλου του εμπορίου θα ήταν αυξημένα κατά 11,6%.

Πρέπει να τονιστεί ότι, στο λοιπό λιανικό εμπόριο, συμπεριλαμβάνονται κλάδοι όπως: το λιανικό εμπόριο παιχνιδιών, βιβλίων, αθλητικού εξοπλισμού, ιατρικών ειδών, χαλιών, κοσμημάτων κλπ.

Τα υψηλότερα λειτουργικά κέρδη (σε απόλυτα μεγέθη) εμφανίζει, με διαφορά από τους λοιπούς τομείς, το χονδρικό εμπόριο. Ακολουθεί το λιανικό και έπεται ο τομέας

της εμπορίας αυτοκινήτων-ανταλλακτικών. Το περιθώριο λειτουργικού κέρδους, στο σύνολο των εμπορικών επιχειρήσεων, δεν παρουσίασε αξιόλογη μεταβολή, κατά την εξεταζόμενη διετία, και διαμορφώθηκε σε 4,4%, το 2024, από 4,3%, το 2023 (+0,1 ποσ. μον.).

Ο συγκεκριμένος δείκτης παρουσίασε αύξηση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες, στον τομέα του εμπορίου αυτοκινήτων-ανταλλακτικών, και κατά 0,3 ποσ. μον. στο χονδρικό εμπόριο, ενώ στο λιανικό συρρικνώθηκε κατά 0,8 ποσ. μον.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.6

Περιθώριο λειτουργικού κέρδους των ΑΕ και ΕΠΕ κατά τομέα και κλάδο: 2024-2023

Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	6,9%	5,9%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	5,2%	5,4%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	6,6%	5,8%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	3,9%	3,5%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	4,2%	4,4%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	6,0%	5,6%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	0,8%	0,6%
Χ/Ε λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	6,8%	6,0%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	6,9%	6,6%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	4,6%	5,1%
Χονδρικό εμπόριο	4,1%	3,8%
Σουπερμάρκετ	1,7%	2,0%
Πολυκαταστήματα	5,4%	4,9%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	2,9%	2,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	9,7%	9,6%
Λ/Ε καλλυντικών	6,4%	6,2%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	3,7%	3,3%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	-0,2%	-0,6%
Λ/Ε καυσίμων	0,6%	0,1%
Λοιπό Λ/Ε	17,2%	24,2%
Λιανικό εμπόριο	4,4%	5,2%
Γενικό σύνολο	4,4%	4,3%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Καθαρά Αποτελέσματα

Το 2024, η κερδοφορία (προ φόρων) του συνόλου των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ κατέγραψε αύξηση κατά 4,1%. Εάν από το δείγμα εξαιρεθεί μια μεγάλη εταιρεία του λιανικού εμπορίου, τότε τα συνολικά καθαρά κέρδη του εμπορίου εμφανίζουν άνοδο 9,8%.

Το περιθώριο καθαρού κέρδους παρέμεινε στάσιμο τη διετία 2024-2023 και διαμορφώθηκε στο 4,1%.

Η αναλογία κερδοφόρων προς ζημιόγones εταιρείες διαμορφώθηκε σε 3,81:1 το 2024 από 3,68:1 το 2023.

Το 2024, τα συνολικά κέρδη (προ φόρου) των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ διαμορφώθηκαν σε €3,5 δισ., ενισχυμένα κατά 4,1%, σε σχέση με το 2023.

Θετικό είναι το γεγονός ότι και οι τρεις τομείς του εμπορίου ήταν κερδοφόροι, κατά τη διετία 2024-2023. Διαφορετική ήταν, όμως, η εξέλιξη του καθαρού αποτελέσματος των επιμέρους τομέων.

Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κερδοφορίας παρουσίασε ο τομέας του εμπορίου αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (+19,7%), και ακολούθησε το χονδρικό εμπόριο (+10,6%). Αντίθετα, στο λιανικό εμπόριο, η κερδοφορία μειώθηκε κατά 13,9%. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η παραπάνω αρνητική μεταβολή οφείλεται ουσι-

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.7

Τα προ φόρου κέρδη των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023

Κατανομή κατά τομέα και κλάδο ('000 €)

Κλάδος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Αυτοκίνητα	352.111	288.035	22,2%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	57.227	53.918	6,1%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	409.338	341.952	19,7%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	49.634	42.207	17,6%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	466.575	455.843	2,4%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	758.367	663.027	14,4%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	155.489	132.114	17,7%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	251.317	214.665	17,1%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	499.150	449.695	11,0%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	68.025	75.155	-9,5%
Χονδρικό εμπόριο	2.248.557	2.032.705	10,6%
Σουπερμάρκετ	210.196	224.072	-6,2%
Πολυκαταστήματα	16.465	13.617	20,9%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	5.840	5.257	11,1%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	146.045	129.304	12,9%
Λ/Ε καλλυντικών	36.211	31.044	16,6%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	34.169	40.189	-15,0%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	-7.185	-12.124	40,7%
Λ/Ε καυσίμων	8.660	1.137	662,0%
Λοιπό Λ/Ε	433.907	595.098	-27,1%
Λιανικό εμπόριο 1*	884.308	1.027.595	-13,9%
Λιανικό εμπόριο 2**	580.198	573.328	1,2%
Γενικό σύνολο 1*	3.542.204	3.402.253	4,1%
Γενικό σύνολο 2**	3.238.093	2.947.986	9,8%

*Αφορά το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος

**Δεν περιλαμβάνονται τα μεγέθη μιας μεγάλης εταιρείας του λοιπού λιανικού εμπορίου

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

αστικά σε συγκεκριμένη εταιρεία, η οποία ανήκει στον κλάδο του Λοιπού Λ/Ε². Αν δεν συμπεριληφθούν τα μεγέθη της συγκεκριμένης εταιρείας στο δείγμα των επιχειρήσεων, τότε το καθαρό αποτέλεσμα στον τομέα του λιανικού εμπορίου θα παρουσίαζε αύ-

ξηση κατά 1,2%. Επίσης, τα καθαρά κέρδη του συνόλου του εμπορίου θα ήταν αυξημένα κατά 9,8%.

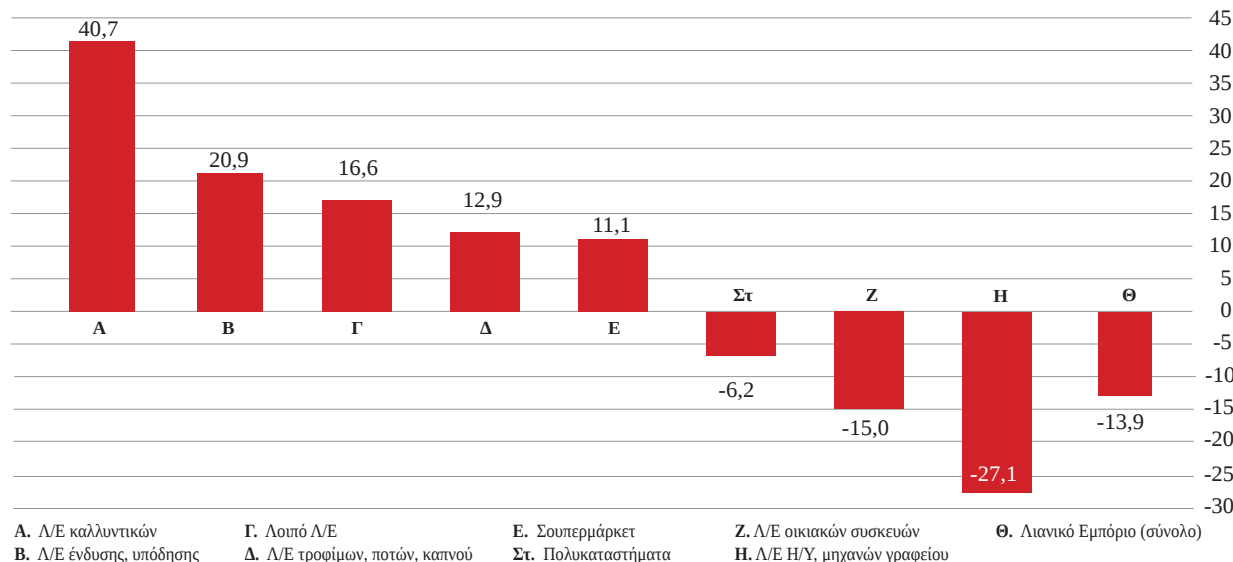
Ειδικότερα, στο διάγραμμα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατάταξη των κλάδων του λιανικού εμπορίου (εκτός του κλάδου των καυσίμων) σύμφωνα με το ποσοστό μεταβολής των καθαρών κερδών, το 2024.

Το περιθώριο καθαρού κέρδους, στο σύνολο των εμπορικών επιχειρήσεων, διαμορφώθηκε στα ίδια επίπεδα, δηλ. στο 4,1%, και τα δύο έτη. Διαφορετική ήταν, ωστόσο, η εξέλιξη μεταξύ των τομέων.

2. Η μείωση της λειτουργικής και καθαρής κερδοφορίας που παρατηρείται στον τομέα του λιανικού εμπορίου οφείλεται σε μεγάλη εταιρεία του κλάδου του Λοιπού Λ/Ε, της οποίας τα καθαρά (προ φόρου) κέρδη μειώθηκαν κατά €150,2 εκατ. (-33,1%), το 2024, λόγω, κυρίως, της σημαντικής μείωσης των λοιπών λειτουργικών εσόδων από €258,3 εκατ., το 2023, σε €96,1 εκατ., το 2024.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.6

Κατάταξη των κλάδων* του Λιανικού Εμπορίου με βάση το ποσοστό μεταβολής (%) των Καθαρών Κερδών το 2024

* πλην του κλάδου Λ/Ε καυσίμων Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ B.2.8

Περιθώριο καθαρού κέρδους των ΑΕ και ΕΠΕ κατά τομέα και κλάδο: 2024-2023

Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	6,2%	5,3%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	5,1%	5,3%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	6,0%	5,3%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	3,7%	3,3%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	4,2%	4,3%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	5,9%	5,5%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	0,8%	0,7%
Χ/Ε λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	6,6%	5,9%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	6,6%	6,4%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	4,5%	5,1%
Χονδρικό εμπόριο	4,0%	3,7%
Σουπερμάρκετ	1,6%	1,8%
Πολυκαταστήματα	2,8%	2,4%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	2,3%	2,2%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	7,0%	6,8%
Λ/Ε καλλυντικών	6,4%	6,1%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	5,7%	6,9%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	-0,5%	-0,8%
Λ/Ε καυσίμων	0,6%	0,1%
Λοιπό Λ/Ε	15,3%	23,2%
Λιανικό εμπόριο	3,9%	4,7%
Γενικό σύνολο	4,1%	4,1%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.9

Αριθμός εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024 - 2023 - Κατανομή κατά τύπο κερδοφορίας

Κερδοφόρες		Ζημιογόνες		Σύνολο	
2024	2023	2024	2023	2024	2023
5.720	5.677	1.500	1.543	7.220	7.220

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.10

**Αναλογία κερδοφόρων προς ζημιογόνες εταιρείες: 2024 - 2023
Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο**

Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	3,35:1	2,60:1
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	4,49:1	5,40:1
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	3,68:1	3,22:1
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	3,91:1	4,20:1
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	4,81:1	4,39:1
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	4,13:1	3,53:1
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	5,41:1	3,98:1
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	5,36:1	5,24:1
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	6,45:1	6,40:1
Άλλο χονδρικό εμπόριο	4,05:1	5,24:1
Χονδρικό εμπόριο	4,83:1	4,50:1
Σουπερμάρκετ	3,39:1	2,88:1
Πολυκαταστήματα	1,30:1	1,30:1
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,31:1	1,66:1
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης και ειδών οικιακής χρήσης	1,67:1	2,28:1
Λ/Ε καλλυντικών	3,00:1	3,00:1
Λ/Ε οικιακών συσκευών	2,23:1	2,69:1
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	3,53:1	2,91:1
Λ/Ε καυσίμων	2,00:1	1,03:1
Λοιπό Λ/Ε	2,35:1	2,47:1
Λιανικό εμπόριο	2,16:1	2,30:1
Γενικό σύνολο	3,81:1	3,68:1

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Ειδικότερα, οριακή αύξηση παρουσίασε ο δείκτης στο εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (+0,7 ποσ. μον.), καθώς και στο χονδρικό εμπόριο (+0,3 ποσ. μον.), ενώ μείωση εμφάνισε στο λιανικό εμπόριο (-0,8 ποσ. μον.).

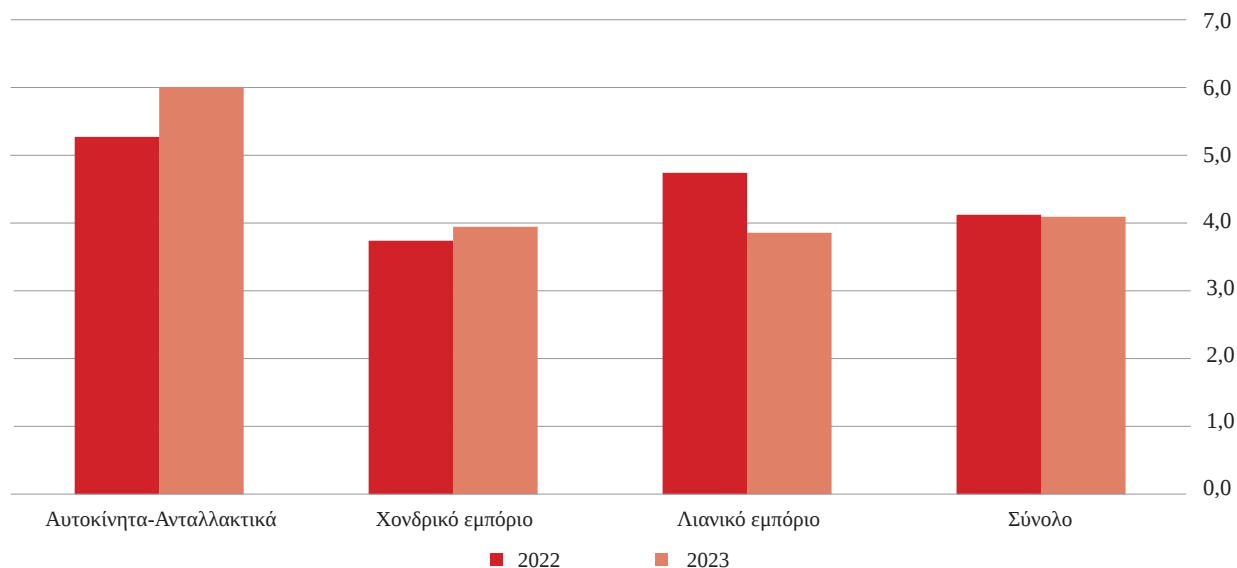
Ο αριθμός των κερδοφόρων εμπορικών εταιρειών μεταβλήθηκε οριακά το 2024, σε σχέση με το 2023 (αύξηση κατά 0,7% ή 43 εταιρείες). Συγκεκριμένα, οι κερδοφόρες εταιρείες κάλυψαν το 79,2% του συνόλου

των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ του δείγματος, το 2024, από 78,6%, το 2023. Η αναλογία κερδοφόρων προς ζημιογόνες εταιρείες διαμορφώθηκε σε 3,81:1, το 2024, από 3,68:1, το 2023.

Από τομεακής πλευράς, η υψηλότερη αναλογία κερδοφόρων προς ζημιογόνες εταιρείες διαμορφώθηκε στο χονδρικό εμπόριο (4,83:1). Ακολουθούν το εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (3,68:1) και το λιανικό εμπόριο (2,16:1).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.7

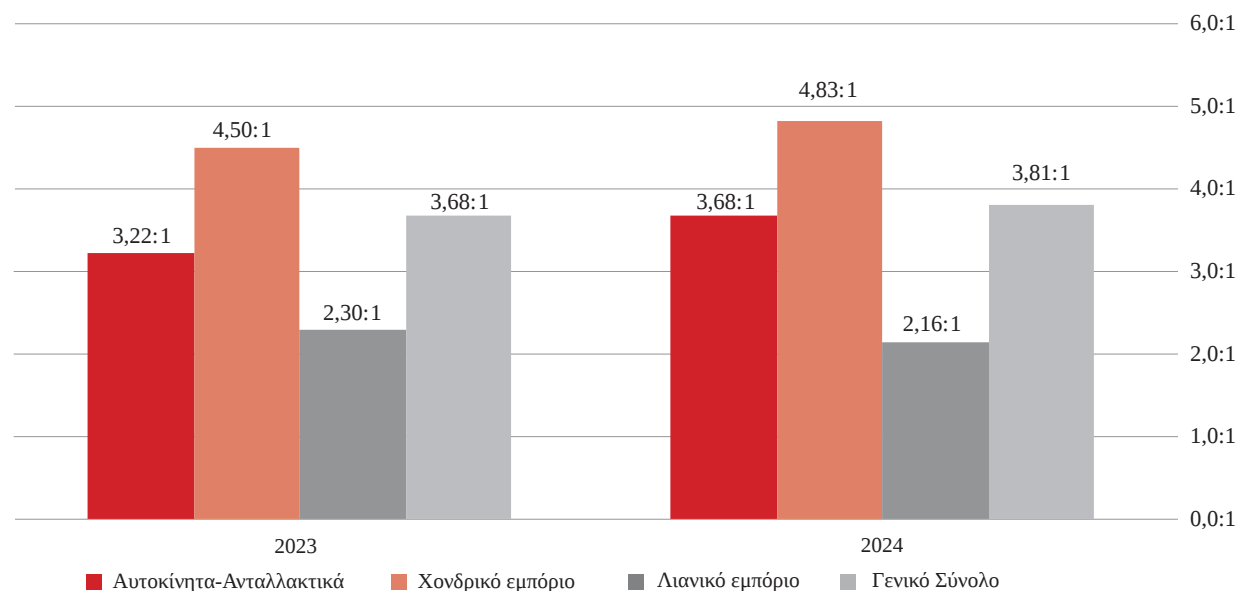
Ποσοστό καθαρού κέρδους των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2023-2024
Ανάλυση κατά τομέα (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.8

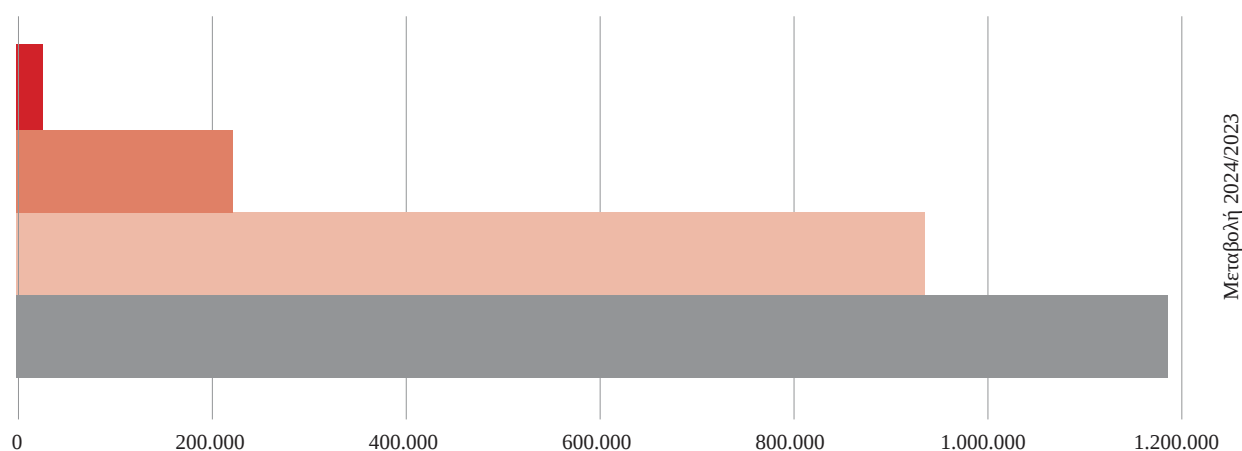
Αναλογία κερδοφόρων προς ζημιόγones εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ: 2023-2024

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.9

Μεταβολή των ιδίων κεφαλαίων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024/2023 (’000 €)

	Μεταβολή 2024/2023
■ Μετοχικό κεφάλαιο	27.672
■ Αποθεματικά	222.396
■ Αποτέλεσμα εις νέον	935.020
■ Ίδια κεφάλαια	1.185.088

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Οι πηγές Χρηματοδότησης των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου το 2024

Τα συνολικά ίδια κεφάλαια διευρύνθηκαν κατά 7,6%, τη διετία 2024-2023. Ωστόσο, οι συνολικές υποχρεώσεις των εταιρειών αυξήθηκαν με μικρότερο ρυθμό (+4,3%), γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την ελαφρά βελτίωση του δείκτη δανειακής επιβάρυνσης του εμπορίου σε 66,6%, το 2024, από 67,3%, το προηγούμενο έτος.

Η εξέλιξη των Ιδίων Κεφαλαίων

Με βάση το διαθέσιμο δείγμα ισολογισμών της παρούσας έρευνας, τα ίδια κεφάλαια των ΑΕ και ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου αυξήθηκαν κατά 7,6%, το 2024, σε σχέση με το 2023, και διαμορφώθηκαν σε €16,8

δισ. Ειδικότερα, σημαντική αύξηση, κατά 16,7%, κατέγραψε το κονδύλι “αποτελέσματα εις νέον”. Το μετοχικό κεφάλαιο εμφάνισε οριακή θετική μεταβολή (+0,5%), ενώ τα αποθεματικά ενισχύθηκαν κατά 5,6%.

Αύξηση στα ίδια κεφάλαιά τους εμφάνισαν και οι τρεις τομείς του εμπορίου, το διάστημα 2024/2023. Το υψηλότερο ποσοστό ανόδου καταγράφεται στο εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών (+17,8%), ακολουθεί το χονδρικό εμπόριο (+8,2%), και έπεται το λιανικό εμπόριο (+3,8%).

Στα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζονται: α) ο ρυθμός μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων στο σύνολο του εμπορίου και ανά τομέα και β) η κατάταξη των κλάδων του λιανικού εμπορίου (εκτός του κλάδου των καυσίμων), με βάση το ποσοστό μεταβολής των ιδίων κεφαλαίων, κατά την περίοδο 2024/2023.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.11

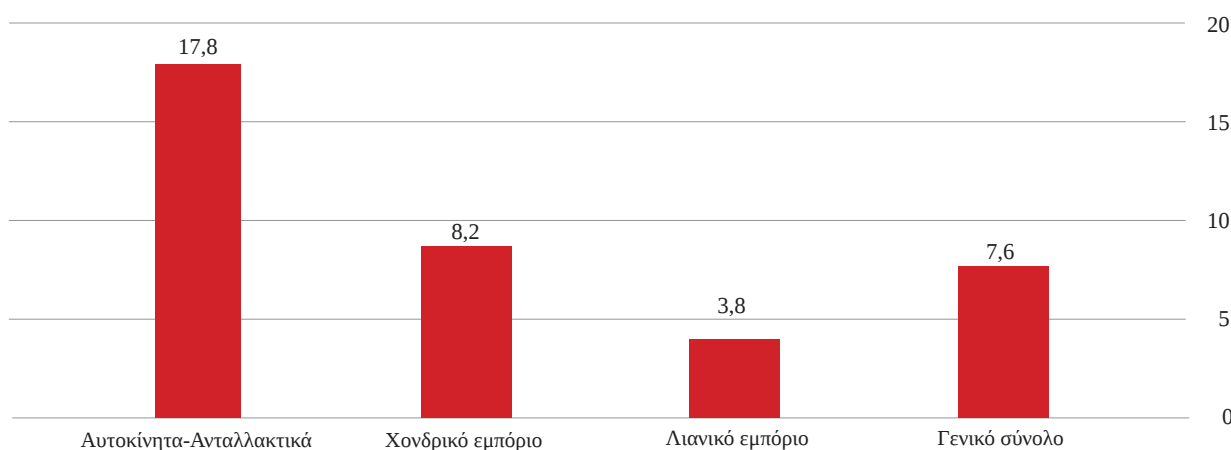
Η κατανομή των ιδίων κεφαλαίων κατά τομέα και κλάδο: 2024-2023 (‘000 €)

Κλάδος	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
Αυτοκίνητα	862.956	709.466	21,6%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	308.045	284.208	8,4%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	1.171.002	993.674	17,8%
X/E προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	260.817	242.334	7,6%
X/E τροφίμων, ποτών, καπνού	2.063.829	1.908.014	8,2%
X/E ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	3.422.354	3.142.822	8,9%
X/E καυσίμων και χημικών	1.356.327	1.344.841	0,9%
X/E λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	1.456.257	1.322.838	10,1%
X/E μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	2.108.822	1.905.931	10,6%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	328.805	293.050	12,2%
Χονδρικό εμπόριο	10.997.211	10.159.829	8,2%
Σουπερμάρκετ	1.634.164	1.573.093	3,9%
Πολυκαταστήματα	220.304	216.045	2,0%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	29.354	26.012	12,8%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	424.822	384.964	10,4%
Λ/Ε καλλυντικών	158.261	131.398	20,4%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	194.403	195.774	-0,7%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	174.229	167.235	4,2%
Λ/Ε καυσίμων	44.438	38.590	15,2%
Λοιπό Λ/Ε	1.760.555	1.737.040	1,4%
Λιανικό	4.640.530	4.470.151	3,8%
Γενικό σύνολο	16.808.742	15.623.654	7,6%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.10

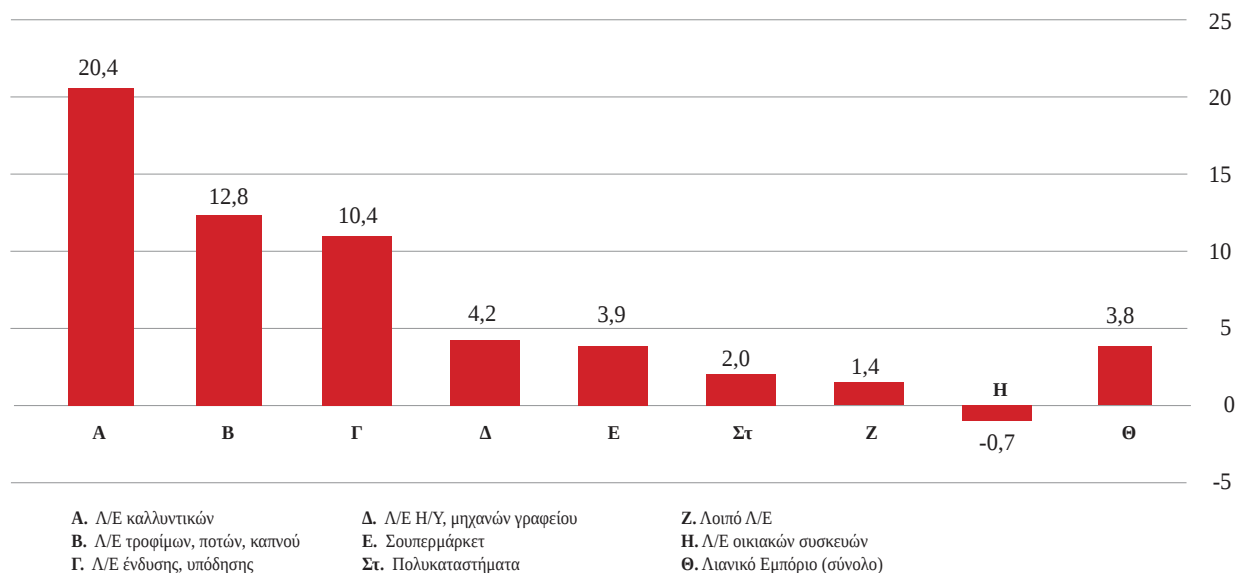
**Ρυθμός μεταβολής (%) των Ιδίων Κεφαλαίων στο σύνολο του Εμπορίου 2024/2023
Ανάλυση κατά τομέα**

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.11

Κατάταξη των κλάδων* του Λιανικού Εμπορίου με βάση το ρυθμό μεταβολής (%) των Ιδίων Κεφαλαίων το 2024

* πλην του κλάδου Λ/Ε καυσίμων Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Η ανάλυση των Υποχρεώσεων

Οι συνολικές υποχρεώσεις των εταιρειών Α.Ε. και ΕΠΕ ενισχύθηκαν κατά 4,3%, το 2024/2023, μεταβολή που προήλθε από την αύξηση τόσο των βραχυπρόθεσμων (+3,6%) όσο και των μεσο-μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων (+6,0%).

Η συμμετοχή του τραπεζικού δανεισμού στο συνολικό χρέος των εταιρειών διαμορφώθηκε σε 38,7%, το 2024, από 39,2%, το 2023.

Ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ανήλθε σε 66,6%, το 2024.

Οι συνολικές υποχρεώσεις των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ αυξήθηκαν κατά 4,3%, το 2024, σε σχέση με το 2023 (ή κατά €1,37 δις.) Η διεύρυνση αυτή οφείλεται τόσο στην αύξηση του μεσο-μακροπρόθεσμου (+6,0%) όσο και του βραχυπρόθεσμου χρέους (+3,6%).

Πιο συγκεκριμένα, ο συνολικός τραπεζικός δανεισμός (βραχυπρόθεσμος και μακρο-

πρόθεσμος) ενισχύθηκε κατά 2,9%, το χρονικό διάστημα 2024/2023. Η συμμετοχή του τραπεζικού δανεισμού στο σύνολο των υποχρεώσεων συρρικνώθηκε οριακά σε 38,7%, το 2024, από 39,2%, το προηγούμενο έτος.

Ειδικότερα, η συνολική τραπεζική επιβάρυνση στο λιανικό εμπόριο αυξήθηκε κατά 5,5%, το 2024, σε σχέση με το 2023. Το ποσοστό συμμετοχής της στο σύνολο των υποχρεώσεων του λιανικού εμπορίου παρέμεινε σταθερό, κατά τη διετία 2024-2023, και διαμορφώθηκε σε 46,5%.

Ο μικρότερος ρυθμός αύξησης των υποχρεώσεων (+4,3%) σε σχέση με εκείνον των ιδίων κεφαλαίων (+7,6%) είχε ως αποτέλεσμα την ελαφρά βελτίωση της δανειακής επιβάρυνσης σε 66,6%, το 2024, από 67,3%, το προηγούμενο έτος.

Συρρίκνωση της δανειακής επιβάρυνσης εμφάνισε, κυρίως, το εμπόριο αυτοκινήτων-ανταλλακτικών (-2,5 ποσ. μον). Μικρή μείωση κατέγραψε το χονδρικό εμπόριο (-0,9 ποσ. μον.), ενώ στο λιανικό εμπόριο ο δείκτης ενισχύθηκε οριακά (+0,3 ποσοστιαίες μονάδες).

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.12**Μεταβολές βασικών μεγεθών του παθητικού των ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023 (€ '000)**

Μέγεθος	Μεταβολή 2024/2023	Ποσοστό Μεταβολής 2024/2023
A. Ίδια κεφάλαια	1.185.088	7,6%
A.1 Μετοχικό κεφάλαιο	27.672	0,5%
A.2 Αποθεματικά	222.396	5,6%
A.3 Αποτελέσματα εις νέον	935.020	16,7%
B. Υποχρεώσεις	1.375.496	4,3%
B.1 Μεσο-μακροπρόθεσμες	539.646	6,0%
B.2 Βραχυπρόθεσμες	835.851	3,6%
Γ. Σύνολο παθητικού	2.560.584	5,4%

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.13**Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης* των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023****Ανάλυση κατά τομέα και κλάδο**

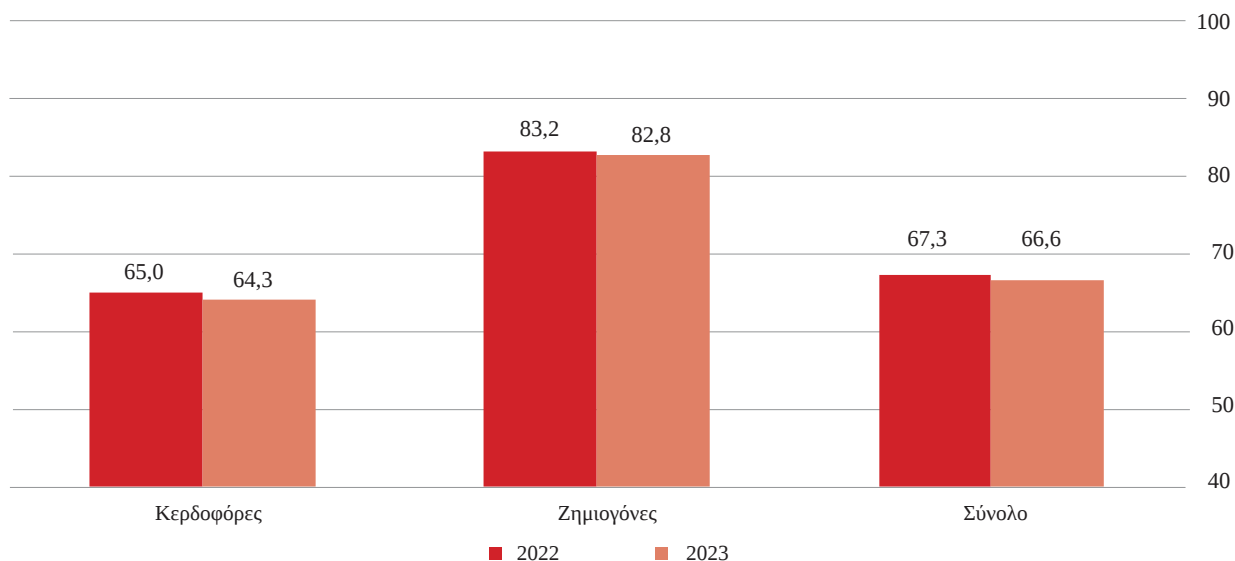
Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	73,0%	76,2%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	61,7%	60,7%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	70,7%	73,2%
X/E προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	72,5%	71,8%
X/E τροφίμων, ποτών, καπνού	60,4%	60,5%
X/E ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	65,3%	67,3%
X/E καυσίμων και χημικών	71,4%	71,0%
X/E λοιπών ενδιαμέσων προϊόντων	55,8%	57,6%
X/E μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	61,2%	61,8%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	67,3%	68,8%
Χονδρικό εμπόριο	64,0%	64,9%
Σουπερμάρκετ	79,8%	80,3%
Πολυκαταστήματα	74,9%	75,1%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	73,7%	74,3%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	69,2%	70,0%
Λ/Ε καλλυντικών	62,6%	64,5%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	70,4%	67,0%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	79,1%	79,0%
Λ/Ε καυσίμων	81,8%	83,4%
Λοιπό Λ/Ε	45,5%	40,1%
Λιανικό εμπόριο	70,7%	70,4%
Γενικό σύνολο	66,6%	67,3%

*Υποχρεώσεις προς σύνολο παθητικού

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.12

Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης: 2023-2024 - Ανάλυση κατά τύπο κερδοφορίας (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Η Αποδοτικότητα των Κεφαλαίων και η Ρευστότητα των ΑΕ & ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου

Ο δείκτης της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων, στο σύνολο των εταιρειών του εμπορίου, συρρικνώθηκε ελαφρώς, το 2024, και διαμορφώθηκε σε 21,1%. Στάσιμος παρέμεινε ο αντίστοιχος δείκτης των συνολικών κεφαλαίων στο 8,8%.

Ο δείκτης γενικής ρευστότητας κυμάνθηκε στο 1,35, το 2024, από 1,34, το προηγούμενο έτος.

Η Αποδοτικότητα των Ιδίων και των Συνολικών Κεφαλαίων

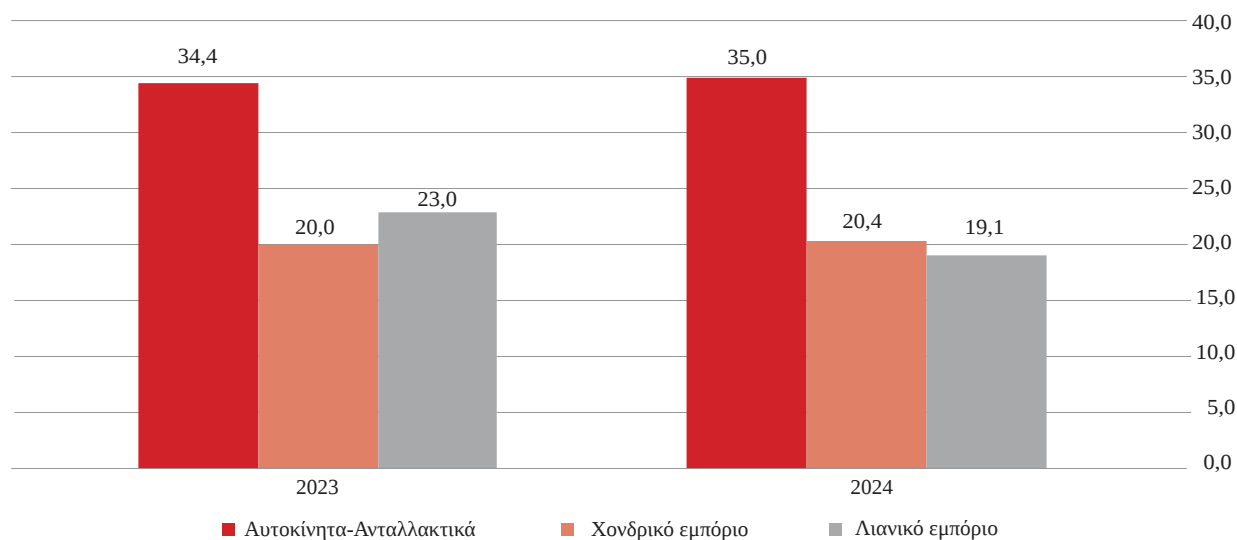
Το 2024, η κερδοφορία των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ κατέγραψε αύξηση κατά 4,1%, ενώ τα ίδια κεφάλαια ενισχύθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (7,6%). Δεδομένων αυτών των μεταβολών, ο δείκτης της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων συρρικνώθηκε οριακά σε 21,1%, το 2024, από 21,8%, το 2023.

Από την ανάλυση των επιμέρους τομέων, προκύπτει μείωση της αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων στο λιανικό εμπόριο (κατά 3,9 ποσ. μον.), ενώ οριακή αύξηση κατέγραψε ο δείκτης στον τομέα της εμπορίας αυτοκινήτων - ανταλλακτικών (+0,6 ποσ. μον.) και στο χονδρικό εμπόριο (+0,4 ποσ. μον.).

Η αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων είναι ένας δείκτης του (προ φόρου) οφέλους, το οποίο αποκομίζουν οι μέτοχοι και οι δανειστές μιας επιχείρησης. Αποτελεί το άθροισμα των κερδών και των χρηματοοικονομικών δαπανών, εκφρασμένο ως ποσοστό του συνολικού ενεργητικού. Ο συγκεκριμένος δείκτης, στο σύνολο των εμπορικών επιχειρήσεων, κυμάνθηκε στα ίδια επίπεδα (8,8%), κατά τη διετία 2024-2023.

Σε επίπεδο τομέων, ο δείκτης αυξήθηκε στο εμπόριο αυτοκινήτων – ανταλλακτικών (κατά 1,3 ποσ. μον.), καθώς και στο χονδρικό εμπόριο (+0,4 ποσ. μον.), ενώ, αντίθετα, στο λιανικό εμπόριο, ο δείκτης μειώθηκε κατά 1,2 ποσ. μον. Την υψηλότερη αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων εμφανίζει ο τομέας της εμπορίας αυτοκινήτων– ανταλλακτικών (12,5%, το

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.2.13

Αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2023-2024
Ανάλυση κατά τομέα (%)

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2.14

Αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων* των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023
Κατανομή κατά τομέα και κλάδο

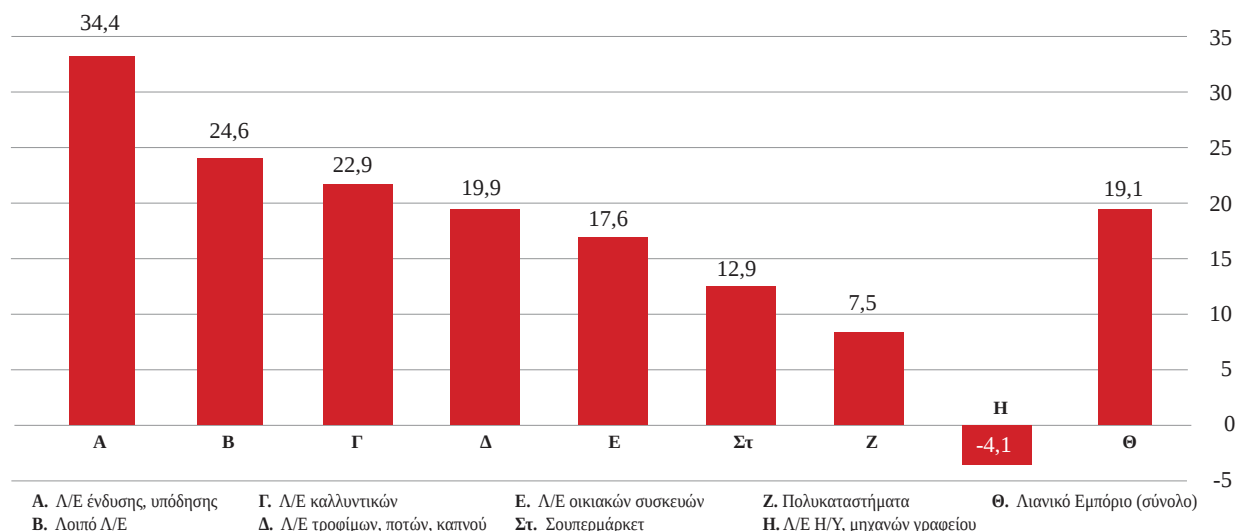
Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	40,8%	40,6%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	18,6%	19,0%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	35,0%	34,4%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	19,0%	17,4%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	22,6%	23,9%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	22,2%	21,1%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	11,5%	9,8%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	17,3%	16,2%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	23,7%	23,6%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	20,7%	25,6%
Χονδρικό εμπόριο	20,4%	20,0%
Σουπερμάρκετ	12,9%	14,2%
Πολυκαταστήματα	7,5%	6,3%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	19,9%	20,2%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	34,4%	33,6%
Λ/Ε καλλυντικών	22,9%	23,6%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	17,6%	20,5%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	-4,1%	-7,2%
Λ/Ε καυσίμων	19,5%	2,9%
Λοιπό Λ/Ε	24,6%	34,3%
Λιανικό εμπόριο	19,1%	23,0%
Γενικό σύνολο	21,1%	21,8%

*Καθαρά προ φόρου κέρδη προς ίδια κεφάλαια επί 100

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.2.14

Κατάταξη των κλάδων* του Λιανικού Εμπορίου με βάση την Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (%) το 2024

* πλην του κλάδου Λ/Ε καυσίμων Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ B.2.15

Αποδοτικότητα των συνολικών κεφαλαίων* των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024-2023 Κατανομή κατά τομέα και κλάδο

Κλάδος	2024	2023
Αυτοκίνητα	13,7%	11,8%
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	8,1%	8,5%
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	12,5%	11,2%
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	7,7%	7,4%
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	10,2%	10,7%
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	8,9%	8,1%
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	5,9%	5,2%
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	9,4%	8,7%
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	10,8%	10,7%
Άλλο χονδρικό εμπόριο	8,5%	9,7%
Χονδρικό εμπόριο	9,0%	8,6%
Σουπερμάρκετ	4,6%	4,8%
Πολυκαταστήματα	4,3%	3,8%
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	6,8%	6,7%
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	12,3%	11,7%
Λ/Ε καλλυντικών	9,9%	9,8%
Λ/Ε οικιακών συσκευών	7,5%	9,1%
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	1,9%	1,1%
Λ/Ε καυσίμων	7,4%	4,4%
Λοιπό Λ/Ε	14,8%	21,7%
Λιανικό εμπόριο	7,5%	8,7%
Γενικό σύνολο	8,8%	8,8%

*Καθαρά προ φόρου κέρδη συν χρηματοοικονομικές δαπάνες προς σύνολο ενεργητικού επί 100
 Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.1.16

Αριθμοδείκτης του κεφαλαίου κίνησης*: 2024-2023 - Ανάλυση κατά τομέα, κλάδο και κερδοφορία

Κλάδος	Κερδοφόρες		Ζημιογόνες		Σύνολο	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023
Αυτοκίνητα	1,37	1,32	0,39	0,33	1,22	1,17
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	1,59	1,60	1,18	1,46	1,56	1,59
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	1,42	1,37	0,47	0,39	1,29	1,25
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	1,61	1,67	0,80	0,82	1,45	1,48
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,54	1,58	1,14	0,95	1,50	1,50
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	1,54	1,51	1,05	1,13	1,50	1,47
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	1,47	1,57	1,05	0,87	1,34	1,35
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	2,00	1,94	1,19	1,29	1,76	1,74
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	1,69	1,67	1,23	1,15	1,66	1,62
Άλλο χονδρικό εμπόριο	1,30	1,30	1,09	0,88	1,27	1,28
Χονδρικό εμπόριο	1,59	1,59	1,09	1,04	1,52	1,50
Σουπερμάρκετ	0,69	0,71	0,60	0,58	0,68	0,69
Πολυκαταστήματα	0,95	0,96	0,84	0,89	0,93	0,94
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1,26	1,19	0,71	0,66	1,06	1,02
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης	1,22	1,27	1,30	0,92	1,23	1,22
Λ/Ε καλλυντικών	1,28	1,28	1,91	1,63	1,30	1,29
Λ/Ε οικιακών συσκευών	1,34	1,19	1,07	1,19	1,30	1,19
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	1,36	1,37	0,68	0,82	1,05	1,11
Λ/Ε καυσίμων	1,49	1,83	0,54	0,93	1,32	1,18
Λοιπό Λ/Ε	1,89	1,91	1,02	0,99	1,74	1,82
Λιανικό εμπόριο	1,01	1,03	0,76	0,75	0,97	0,98
Γενικό σύνολο	1,42	1,42	0,93	0,91	1,35	1,34

*Κυκλοφορούν και διαθέσιμο κεφάλαιο προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

2024), ακολουθεί το χονδρικό (9,0%) και έπεται το λιανικό εμπόριο (7,5%).

Η Γενική Ρευστότητα

Από τα στοιχεία των ισολογισμών που εμφανίζονται στη βάση δεδομένων της ICAP CRIF, διαφαίνεται σχετική στασιμότητα στο κεφάλαιο κίνησης των ΑΕ και ΕΠΕ του ελληνικού εμπορίου, κατά τη διετία 2024-2023, όπως αυτή αποτυπώνεται από τον δείκτη της γενικής ρευστότητας (δηλαδή τον λόγο του κυκλοφορούντος και διαθέσιμου κεφαλαίου προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις).

Συγκεκριμένα, το κυκλοφορούν και διαθέσιμο κεφάλαιο αυξήθηκαν συνολικά κατά 4,4%, το 2024/2023, ενώ οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ενισχύθηκαν με ελαφρώς χαμηλότερο ρυθμό (+3,6%), γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα ο δείκτης της γενικής ρευστότητας να βελτιωθεί οριακά σε 1,35 το 2024, από 1,34, το προηγούμενο έτος.

Σε επίπεδο τομέων, οι μεταβολές ήταν, επίσης, οριακές. Συγκεκριμένα, μικρή βελτίωση του δείκτη της γενικής ρευστότητας παρουσίασε ο τομέας της εμπορίας αυτοκινήτων-ανταλλακτικών, καθώς και το χονδρικό εμπόριο. Οριακή ήταν η μείωση στο λιανικό εμπόριο.

Οι Πηγές της Ανάλυσης

Εκτός από τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και της Τράπεζας της Ελλάδος, ως πηγή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το αρχείο των λογιστικών καταστάσεων της ICAP CRIF, της περιόδου 2024-2023, το οποίο αναφέρεται σε εμπορικές επιχειρήσεις νομικής μορφής ΑΕ, ΕΠΕ και ΙΚΕ³.

Το αρχείο της ICAP CRIF, που χρησιμοποιήθηκε, περιέχει τους ισολογισμούς και τις λογιστικές καταστάσεις των ΑΕ και ΕΠΕ του εμπορίου και περιλαμβάνει 7.220 εταιρείες, όσον αφορά τη διετία 2024-2023. Συγκεκριμένα, η παρούσα ανάλυση περιλαμβάνει τις εταιρείες για τις οποίες υπήρχε διαθέσιμος ισολογισμός, αναφορικά με τα δύο τελευταία έτη (2024, 2023), κατά την ημερομηνία οριστικοποίησης του δείγματος (Δεκέμβριος 2025). Η κατανομή τους, κατά τομέα εμπορικής δραστηριότητας, παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.17.

Οι εταιρείες έχουν ταξινομηθεί, κατ' αρχάς, σε τρεις βασικούς τομείς, ανάλογα με τον τύπο της εμπορικής τους δραστηριότητας: χονδρικό εμπόριο, λιανικό εμπόριο και εμπόριο αυτοκινήτων και ανταλλακτικών

αυτοκινήτων. Στη φετινή Έκθεση, έγινε κλαδική ανάλυση των ισολογισμών και των αποτελεσμάτων χρήσης των ΑΕ και ΕΠΕ της τελευταίας διετίας, με κατάλληλη συγχώνευση των τετραψήφιων εμπορικών δραστηριοτήτων κατά NACE (αναθεώρηση 2). Επίσης, έγινε σύγκριση ανάμεσα στην κεφαλαιουχική διάρθρωση και στα αποτελέσματα χρήσης των κερδοφόρων και ζημιωγόνων ΑΕ και ΕΠΕ κάθε έτους, τόσο στο σύνολο του εμπορίου όσο και κατά τομέα και κλάδο εμπορικής δραστηριότητας.

Για όσους διαβάζουν την Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου για πρώτη φορά, θα πρέπει να επισημανθεί εκ νέου ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις ΑΕ και ΕΠΕ αφενός και στις επιχειρήσεις των λοιπών νομικών μορφών αφετέρου, ως προς την ποσοστιαία κατανομή ανά τομέα εμπορικής δράσης. Η μεγάλη πλειονότητα των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου είναι είτε ατομικές επιχειρήσεις είτε ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες. Αντίθετα, περίπου 7 στις 10 ΑΕ και ΕΠΕ δραστηριοποιούνται στο χονδρικό εμπόριο, και το συνολικό ενεργητικό τους καλύπτει πάνω από το 60% του ενεργητικού όλων των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ (βάσει των διαθέσιμων δημοσιευμένων ισολογισμών και, κατ' επέκταση, του διαθέσιμου δείγματος εταιρειών της παρούσας έρευνας).

3. Για την παρούσα ανάλυση αναφέρονται ως ΑΕ-ΕΠΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.17**Το αρχείο ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ ICAP CRIF 2024-2023 (αριθμός εταιρειών)**

Τομέας εμπορίου	Ισολογισμοί
Αυτοκίνητα-Ανταλλακτικά	566
Χονδρικό εμπόριο	5.014
Λιανικό εμπόριο	1.640
Σύνολο	7.220

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.18**Οι κλάδοι του εμπορίου**

Κλάδος	Κλάδοι NACE
Αυτοκίνητα	4511, 4519, 4520
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	4531, 4532, 4540
X/E* προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	4611 έως και 4624
X/E τροφίμων, ποτών, καπνού	4631 έως και 4639
X/E ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	4641 έως και 4649
X/E καυσίμων και χημικών	4671 και 4675
X/E λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	4672 έως και 4674, 4676
X/E μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	4651, 4652, 4661 έως και 4666, 4669
Άλλο χονδρικό εμπόριο	4690
Σουπερμάρκετ	4711
Πολυκαταστήματα	4719
Λ/E** τροφίμων, ποτών, καπνού	4721 έως και 4729
Λ/E ένδυσης, υπόδησης	4751, 4771 έως και 4772
Λ/E καλλυντικών	4775
Λ/E οικιακών συσκευών	4743, 4754, 4759, 4763
Λ/E Η/Υ***, μηχανών γραφείου	4741, 4742
Λ/E καυσίμων	4730
Λοιπό Λ/Ε	4752, 4753, 4761, 4762, 4764, 4765, 4774, 4776 έως 4778

* Χονδρικό εμπόριο ** Λιανικό εμπόριο *** Ηλεκτρονικοί υπολογιστές

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Ο σπουδαιότερος κλάδος δραστηριότητας των ΑΕ και ΕΠΕ του χονδρικού εμπορίου, τόσο από πλευράς αριθμού εταιρειών όσο και από πλευράς συνολικών κεφαλαίων, είναι ο ενοποιημένος κλάδος ένδυσης, υπόδησης και ειδών οικιακής χρήσης. Το υψηλότερο μέσο ενεργητικό (ενεργητικό ανά εταιρεία) έχει ο κλάδος των καυσίμων-χημικών. Στο λιανικό εμπόριο, δραστηριοποιούνται 2 στις 10 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ.

Ωστόσο, στον συγκεκριμένο τομέα, υπάρχει ο κλάδος με το μεγαλύτερο μέσο ενεργητικό, ο οποίος είναι αυτός των σουπερμάρκετ, ενώ ακολουθεί ο κλάδος των πολυκαταστημάτων. Τέλος, ο τομέας της εμπορίας αυτοκινήτων-ανταλλακτικών αυτοκινήτων περιλαμβάνει λιγότερες από 1 στις 10 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ, με βασικό του κλάδο το εμπόριο αυτοκινήτων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.19

**Αριθμός, μερίδια ενεργητικού και ενεργητικό ανά εταιρεία των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ: 2024
Κατανομή κατά τομέα και κλάδο**

Κλάδος	Εταιρείες	Μερίδια πλήθους εταιρειών	Μερίδια ενεργητικού	Μέσο ενεργητικό ('000 €)
Αυτοκίνητα	374	5,2%	6,3%	8.531
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων	192	2,7%	1,6%	4.187
Αυτοκίνητα Ανταλλακτικά	566	7,8%	7,9%	7.057
Χ/Ε προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής	442	6,1%	1,9%	2.146
Χ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	1.127	15,6%	10,3%	4.625
Χ/Ε ένδυσης, υπόδησης, ειδών οικιακής χρήσης	1.292	17,9%	19,6%	7.643
Χ/Ε καυσίμων και χημικών	314	4,3%	9,4%	15.125
Χ/Ε λοιπών ενδιάμεσων προϊόντων	636	8,8%	6,5%	5.175
Χ/Ε μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού	991	13,7%	10,8%	5.486
Άλλο χονδρικό εμπόριο	212	2,9%	2,0%	4.741
Χονδρικό εμπόριο	5.014	69,4%	60,6%	6.086
Σουπερμάρκετ	167	2,3%	16,1%	48.491
Πολυκαταστήματα	23	0,3%	1,7%	38.106
Λ/Ε τροφίμων, ποτών, καπνού	141	2,0%	0,2%	790
Λ/Ε ένδυσης, υπόδησης και ειδών οικιακής χρήσης	312	4,3%	2,7%	4.415
Λ/Ε καλλυντικών	52	0,7%	0,8%	8.137
Λ/Ε οικιακών συσκευών	181	2,5%	1,3%	3.634
Λ/Ε Η/Υ, μηχανών γραφείου	86	1,2%	1,7%	9.716
Λ/Ε καυσίμων	81	1,1%	0,5%	3.020
Λοιπό Λ/Ε	597	8,3%	6,4%	5.410
Λιανικό εμπόριο	1.640	22,7%	31,5%	9.667
Γενικό σύνολο	7.220	100,0%	100,0%	6.976

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Οι Πολύ Μικρές (ΠΜΕ) και Μικρομεσαίες (ΜΜΕ) επιχειρήσεις: Πρωτογενής έρευνα INEMY-ΕΣΕΕ / ALCO

Η φετινή υλοποίηση της πρωτογενούς έρευνας του Ινστιτούτου Εμπορίου και Υπηρεσιών (INEMY) της ΕΣΕΕ πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με την εταιρεία δημοσκοπήσεων ALCO, ακολουθώντας τους μεθοδολογικούς άξονες των προηγούμενων πρωτογενών ερευνών. Για το 2025, τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν ένα περιβάλλον αυξημένων προκλήσεων για τις επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου.

Παρά τη σχετική σταθερότητα που καταγράφεται σε ορισμένους δείκτες - όπως η απασχόληση και η διάρθρωση των επιχειρηματικών συνεργασιών- οι εμπορικές επιχειρήσεις εξακολουθούν να λειτουργούν υπό σημαντικές πιέσεις που συνδέονται με παραδοσιακούς, πλέον, παράγοντες. Το κόστος λειτουργίας, η περιορισμένη ρευστότητα και η κλιμάκωση των τιμών στην εφοδιαστική αλυσίδα δοκιμάζουν την βραχυπρόθεσμη ανθεκτικότητα των πολύ μικρών (ΠΜΕ) και μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στο λιανικό εμπόριο.

Ταυτόχρονα, η περιορισμένη πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης και η αυξημένη αβεβαιότητα αναφορικά με την εξέλιξη του οικονομικού περιβάλλοντος επηρεάζουν τη δυνατότητα προγραμματισμού και ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις φαίνεται να δίνουν προτεραιότητα στη διαχείριση των άμεσων οικονομικών πιέσεων, περιορίζοντας σε έναν βαθμό την εστίαση σε πιο μακροπρόθεσμες στρατηγικές προσαρμογής και μετασχηματισμού.

1. Οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου καταγράφουν μια εικόνα στασιμότητας το Α' εξάμηνο του 2025, καθώς για το 50% αξιολογούν τις επιδόσεις της επιχείρησης με μέτριο/ικανοποιητικό βαθμό, το 27% δηλώνει αρνητικές επιδόσεις, ενώ το 22% αξιολογούν ως καλή την κατάσταση της επιχείρησης.

2. Ένα πολύ σημαντικό μερίδιο των επιχειρήσεων (44%) εκτιμά πως η οικονομική τους κατάσταση παρέμεινε αμετάβλητη κατά το Β' εξάμηνο του 2025, συγκριτικά με το Α' εξάμηνο του ίδιου έτους.

3. Το 2025 αποτυπώνεται μια συγκέντρωση επιχειρήσεων που αντιμετώπισαν χαμηλότερης έντασης ανατιμήσεις, της τάξεως έως 10%, από τους προμηθευτές τους.

4. Χαμηλότερες επιδόσεις των επιχειρήσεων του κλάδου, με το 35% να καταγράφει μειούμενες πωλήσεις, το 39% στασιμότητα και το 26% αύξηση κύκλου εργασιών.

5. Οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σχετίζονται με την οικονομική πίεση, τη έλλειψη ρευστότητας και τη διαχείριση των ανατιμήσεων.

Το προφίλ των εμπορικών επιχειρήσεων και οι επιχειρηματικές στρατηγικές

Το παρόν μέρος της παρούσας Έκθεσης βασίζεται στη δειγματοληπτική πρωτογενή έρευνα του INEMY-ΕΣΕΕ, η οποία πραγματοποιείται σε ετήσια βάση από το 2016 σε πανελλαδικό δείγμα 661 επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου. Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας πεδίου περιλαμβάνει το σύνολο των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου σε πανελλαδικό επίπεδο, με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο καυσίμων και φαρμάκων, τα σούπερ μάρκετ, τα πολυκαταστήματα, καθώς και οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου που λειτουργούν σε υπαίθριους πάγκους και αγορές. Η έρευνα παρέχει τη δυνατότητα συστηματικής παρακολούθησης των οικονομικών επιδόσεων των επιχειρήσεων του κλάδου, καθώς συγκροτεί μια χρονοσειρά δέκα ετών καταγραφής.

Η διάρθρωση του κεφαλαίου επιχειρεί να εισφέρει μια πολυπρισματική παρουσίαση των ΠΜΕ και ΜΜΕ στο λιανικό εμπόριο

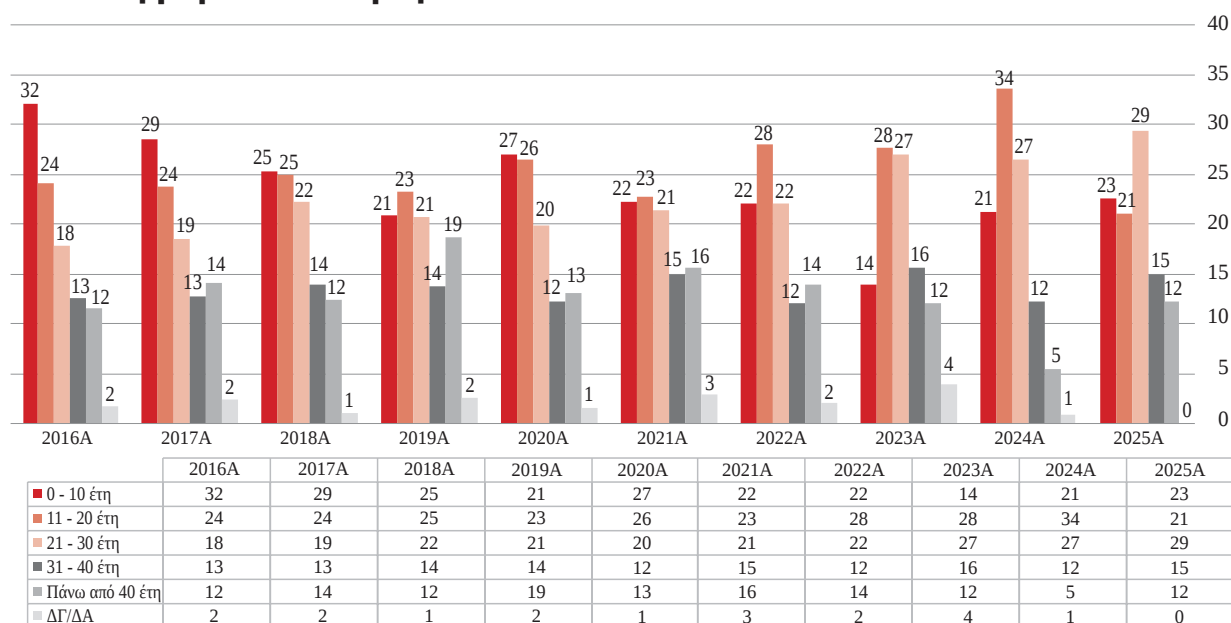
φωτίζοντας διαστάσεις που βρίσκονται στο περιθώριο των επίσημων στατιστικών δεδομένων. Ειδικότερα, στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα σχετικά με το προφίλ των επιχειρήσεων. Στη δεύτερη ενότητα διερευνώνται τα βασικά οικονομικά μεγέθη, ενώ στην τρίτη ενότητα αναλύεται η εξέλιξη του ιδιωτικού χρέους των επιχειρήσεων, με έμφαση στις οφειλές προς το δημόσιο, τις τράπεζες και τους προμηθευτές. Τέλος, στην τέταρτη ενότητα εξετάζονται οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις λιανικής, καθώς και οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας.

Έτη λειτουργίας και Μίσθωση ακινήτου

Τα έτη λειτουργίας μιας επιχείρησης αποτελούν σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση του προφίλ του κλάδου. Αυτό συμβαίνει διότι η διάρκεια λειτουργίας, σε συνδυασμό με τις μεταβολές που καταγράφονται διαχρονικά στο επιχειρηματικό περιβάλλον, συνδιαμορφώνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται μια επιχείρηση, καθώς και τις στρατηγικές

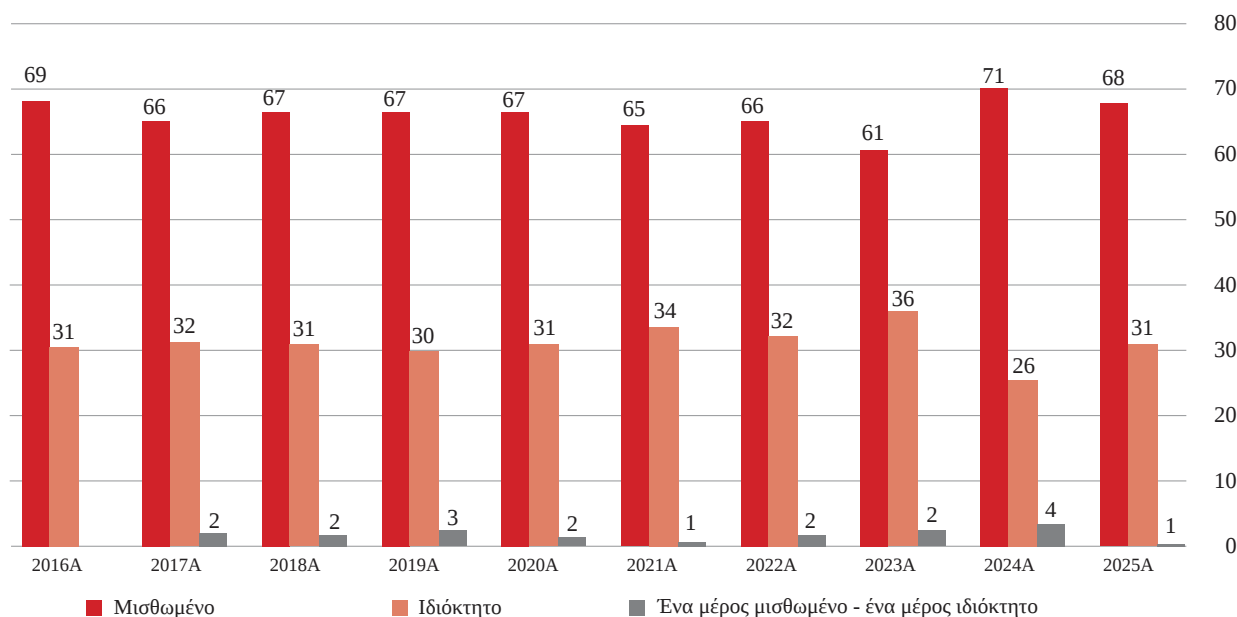
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.1

Έτη λειτουργίας στο λιανικό εμπόριο

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.2

Καθεστώς χρήσης ακινήτου στο λιανικό εμπόριο

επιλογές που υιοθετεί ο επιχειρηματίας. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η χρονοσειρά της κατανομής των επιχειρήσεων του κλάδου ως προς τα έτη λειτουργίας τους για την περίοδο 2016–2025. Διαχρονικά παρατηρείται ότι σημαντικό μέρος της κατανομής συγκεντρώνεται σε επιχειρήσεις με έως και 20 έτη λειτουργίας. Παράλληλα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας καταγράφονται αξιοσημείωτες μεταβολές στη σύνθεση της κατανομής. Το 2025, σε σύγκριση με το 2024, παρατηρείται σχετική συρρίκνωση των επιχειρήσεων μεσαίας διάρκειας λειτουργίας (11–20 έτη). Ειδικότερα, το ποσοστό της κατηγορίας 11–20 ετών μειώνεται στο 21% από 34% το προηγούμενο έτος, γεγονός που υποδηλώνει μετατόπιση προς μεγαλύτερες κλίμακες ετών λειτουργίας. Συνολικά, το 2025 καταγράφεται μια αναδιάρθρωση της κατανομής των ετών λειτουργίας. Συγκεκριμένα, ενισχύεται το μερίδιο των νεότερων επιχειρήσεων, το οποίο αυξάνεται από 21% το 2024 σε 23% το 2025, καθώς και των παλαιότερων και περισσότερο εδραιωμένων επιχειρηματικών μονάδων με πάνω από 31 έτη λειτουργίας, οι οποίες αυξάνονται από 17% σε 27%.

Ιδιοκτησιακό καθεστώς ακινήτου, έτη λειτουργίας και μισθωτή απασχόληση

Η κατανομή των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου ως προς το ιδιοκτησιακό καθεστώς του επαγγελματικού ακινήτου, σε σχέση με τα έτη λειτουργίας, παρουσιάζει ιδιαίτερο αναλυτικό ενδιαφέρον. Από την ανάλυση προκύπτει ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο, με σαφή υπεροχή της επαγγελματικής μίσθωσης ως κυρίαρχης μορφής στέγασης των επιχειρήσεων του κλάδου. Διαχρονικά, το καθεστώς μίσθωσης διατηρεί την κυρίαρχη θέση, καταγράφοντας ωστόσο οριακή υποχώρηση το 2025, όταν διαμορφώνεται στο 68% έναντι 71% το 2024. Παράλληλα, ενισχύεται το ποσοστό της ιδιοκτητικής επαγγελματικής στέγης, το οποίο αυξάνεται στο 31% το 2025 από 26% το προηγούμενο έτος. Αντίθετα, η μεικτή μορφή χρήσης ακινήτου παρουσιάζει σημαντική υποχώρηση, σε σχέση με το 4% που καταγραφόταν το 2024. Συνολικά, η συγκεκριμένη κατανομή υποδηλώνει μια μερική ανακατανομή υπέρ της ιδιοκτητικής επαγγελματικής στέγης. Ωστόσο, η βασική διαχρο-

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.1

Έτη λειτουργίας ανά καθεστώς ιδιοκτησίας ακινήτου της επιχείρησης 2025

	Μισθωμένο ακίνητο	Ιδιόκτητο ακίνητο	ΣΥΝΟΛΟ
0-10 έτη	25%	18%	23%
11-20 έτη	26%	11%	21%
21-30 έτη	29%	29%	29%
31-40 έτη	12%	20%	15%
Πάνω από 40 έτη	8%	21%	12%

νική δομή δεν μεταβάλλεται ουσιαστικά, καθώς η μίσθωση εξακολουθεί να αποτελεί το κυρίαρχο πρότυπο επαγγελματικής στέγασης στο λιανικό εμπόριο.

Στον Πίνακα Β.3.1, παρουσιάζεται η συσχέτιση μεταξύ των ετών λειτουργίας μιας επιχείρησης και του ιδιοκτησιακού καθεστώτος του ακινήτου στο οποίο στεγάζεται. Όπως έχει επισημανθεί και σε προηγούμενες Ετήσιες Εκθέσεις, οι δύο αυτές μεταβλητές εμφανίζουν σημαντικό βαθμό αλληλεξάρτησης. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που στεγάζονται σε ιδιόκτητο ακίνητο συγκεντρώνονται κυρίως στις κατηγορίες των πιο εδραιωμένων επιχειρήσεων, καθώς σχεδόν το 70% αυτών διαθέτει πάνω από 21 έτη λειτουργίας. Αντίθετα, διαφορετικό πρότυπο καταγράφεται στις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε μισθωμένο επαγγελματικό ακίνητο, οι οποίες κατανέμονται σχετικά ομοιόμορφα μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών ετών λειτουργίας, ενώ παρουσιάζουν περιορισμένη συμμετοχή στις πιο παλαιές και εδραιωμένες επιχειρήσεις με περισσότερα από 31 έτη

λειτουργίας. Συνολικά, η κατανομή των επιχειρήσεων που στεγάζονται αποκλειστικά σε μισθωμένα ακίνητα εμφανίζεται περισσότερο ισοκατανεμημένη, καλύπτοντας όλες τις κατηγορίες ετών λειτουργίας. Το εύρημα αυτό αναδεικνύει τον υψηλό βαθμό εξάρτησης του κλάδου από τη μίσθωση επαγγελματικών χώρων. Τέλος, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που κάνουν μεικτή χρήση ακινήτου, δεν παρουσιάζεται σχετική ανάλυση, λόγω του πολύ μικρού αριθμού παρατηρήσεων στο δείγμα.

Στον Πίνακα Β.3.2 που ακολουθεί αποτυπώνεται η σχέση μεταξύ των ετών λειτουργίας μιας επιχείρησης και της μισθωτής απασχόλησης, δηλαδή κατά πόσο η επιχείρηση απασχολεί υπαλλήλους ή λειτουργεί αποκλειστικά με την εργασία των ιδιοκτητών σε καθεστώς αυτοαπασχόλησης. Από τη σύγκριση των δύο κατανομών —επιχειρήσεις χωρίς υπαλλήλους και επιχειρήσεις με τουλάχιστον έναν υπάλληλο— δεν προκύπτουν ιδιαίτερα έντονες διαφοροποιήσεις ως προς τα έτη λειτουργίας. Ωστόσο, παρατηρείται ότι στις νεότερες επιχειρήσεις,

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.2

Έτη λειτουργίας και μισθωτή εργασία 2025

	Χωρίς υπαλλήλους	Με ένα τουλάχιστον υπάλληλο	ΣΥΝΟΛΟ
0-10 έτη	24%	22%	23%
11-20 έτη	21%	21%	21%
21-30 έτη	29%	29%	29%
31-40 έτη	12%	16%	15%
Πάνω από 40 έτη	13%	12%	12%

με έως 10 έτη λειτουργίας, το ποσοστό των επιχειρήσεων που λειτουργούν σε καθεστώς αυτοαπασχόλησης είναι ελαφρώς υψηλότερο. Συγκεκριμένα, η κατηγορία αυτή συγκεντρώνει το 24% των επιχειρήσεων χωρίς υπαλλήλους, έναντι 22% που καταγράφεται στις νεότερες επιχειρήσεις που απασχολούν προσωπικό.

Γεωγραφική προέλευση προϊόντων

Η ανάλυση της προέλευσης των εμπορευμάτων στις επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 7.3, το οποίο αποτυπώνει δέκα συναπτά έτη παρακολούθησης για την περίοδο 2016–2025. Διαχρονικά, η Ελλάδα αποτελεί τη βασική πηγή προμήθειας εμπορευμάτων για τις επιχειρήσεις του κλάδου. Αν και το ποσοστό των εγχωρίως παραγόμενων προϊόντων κατέγραφε πτωτική τάση έως και το 2024, το 2025 παρουσιάζει ανάκαμψη, φτάνοντας στο 67% και προσεγγίζοντας τα επίπεδα που είχαν καταγραφεί το 2021. Παράλληλα, στα δεδομένα διαφαίνεται ότι διατηρείται η αυξητική τάση των εισαγωγών από την Ασία. Το σχετικό ποσοστό διαμορ-

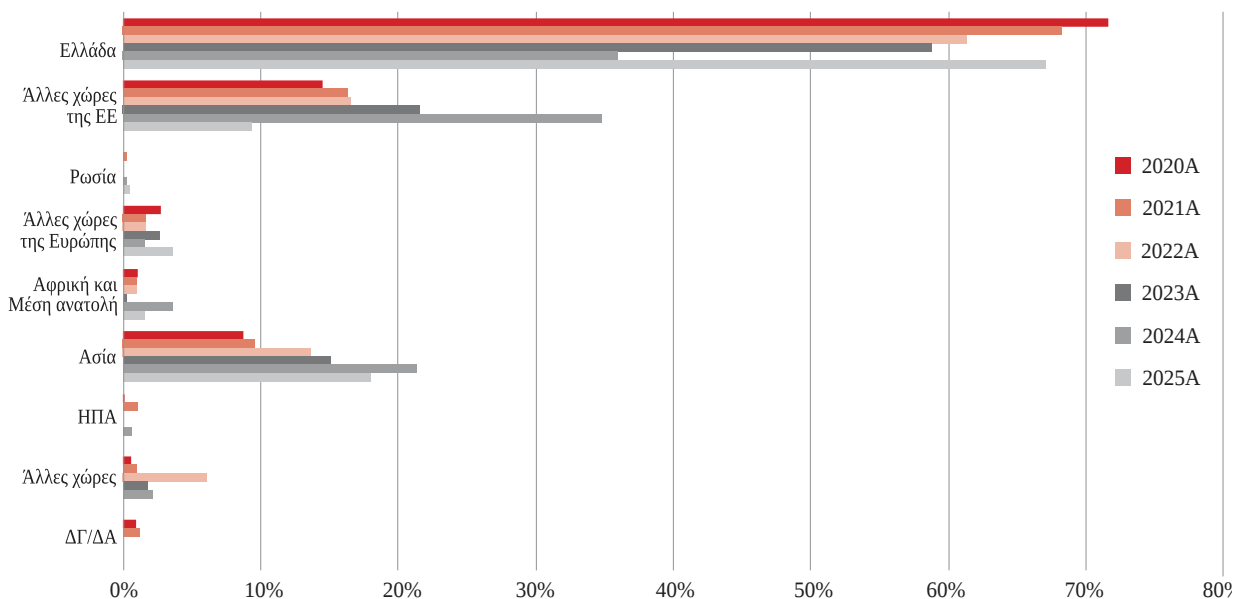
φώνεται στο 21% το 2024 και στο 18% το 2025, εξέλιξη που φαίνεται να συνδέεται με τη διεύρυνση των εμπορικών δικτύων των επιχειρήσεων προς νέες αγορές, κυρίως στο πλαίσιο αναζήτησης προϊόντων χαμηλότερου κόστους. Με βάση τις γενικότερες τάσεις που αναδεικνύονται από τα δεδομένα, φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου δίνουν αυξημένη έμφαση στην προσαρμογή και ενίσχυση της εφοδιαστικής τους αλυσίδας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που σχετίζονται με το κόστος μεταφοράς και τους διεθνείς δασμούς. Ταυτόχρονα, ενδεχομένως να διαμορφώνεται και μια τάση επαναπροσέγγισης τοπικών παραγωγών για τη διαφοροποίηση των προϊόντων, αναδιαμορφώνοντας τη στρατηγική τους με στόχο την επιβίωση, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τη συγκράτηση του κόστους.

Προμηθευτές

Τα ευρήματα αναδεικνύουν υψηλό βαθμό σταθερότητας των σχέσεων των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου με τους προμηθευτές τους. Ενδεικτικά, το ποσοστό των επι-

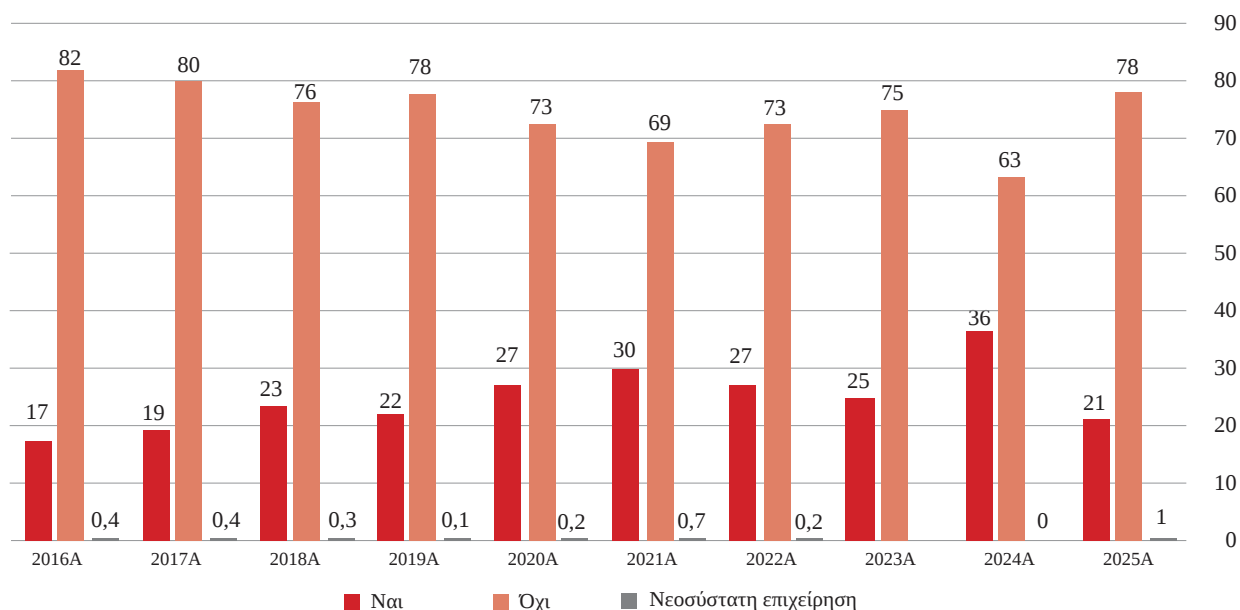
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.3

Πηγές προέλευσης των εμπορευμάτων της επιχείρησης

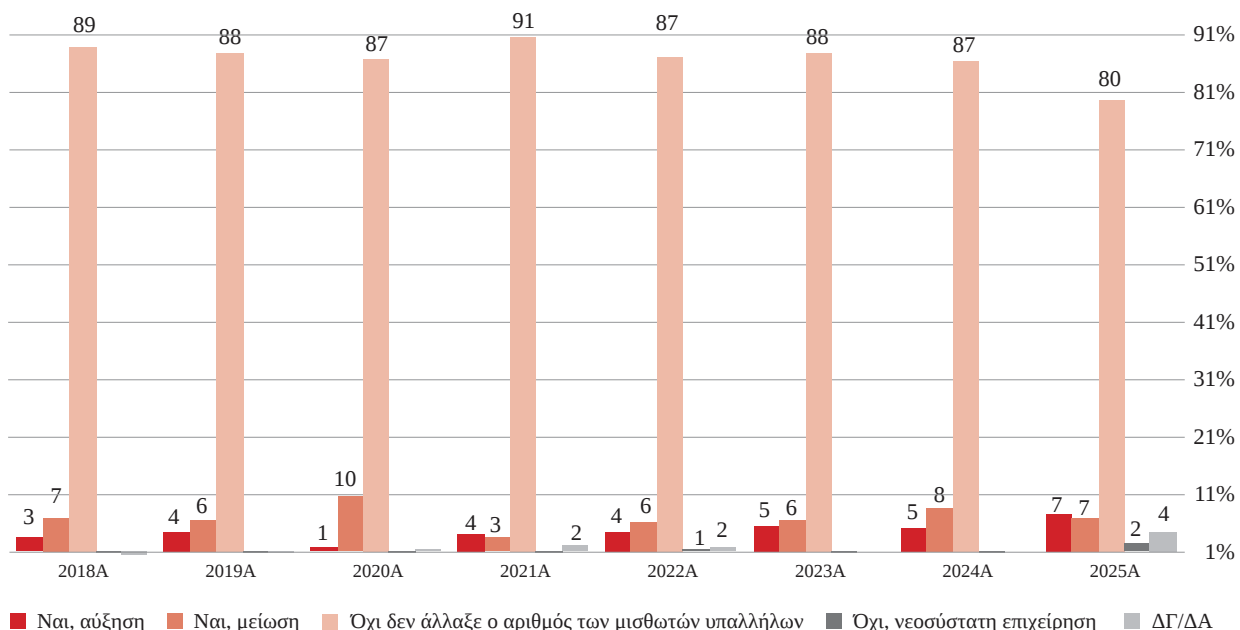
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.4

Διακοπή συνεργασίας με κάποιον προμηθευτή (%)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.5

Μεταβολή μισθωτής απασχόλησης (%) στο λιανικό εμπόριο Α' εξαμήνου ετών 2018-2025

χειρήσεων που δεν προχώρησε σε διακοπή συνεργασίας διαμορφώνεται στο 78% το 2025, έναντι 63% το 2024. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι οι επιχειρηματικές σχέσεις στον κλάδο χαρακτηρίζονται από μια συνέχεια και μάλλον σχετική ανθεκτικότητα. Οι περιορισμένες μεταβολές της κατανομής των απαντήσεων μπορούν να ερμηνευθούν

ως στοχευμένες προσαρμογές στο πλαίσιο των επιχειρηματικών συναλλαγών και όχι ως ένδειξη εκτεταμένης αναδιάρθρωσης των σχέσεων με τους προμηθευτές. Συνεπώς, οι σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων (B2B) στο λιανικό εμπόριο χαρακτηρίζονται από συνέχεια και σχετική ανθεκτικότητα, με τις διακοπές συνεργασίας να αποτελούν περισ-

σότερο μεμονωμένες περιπτώσεις παρά μια συστηματική στρατηγική επιλογή των επιχειρήσεων.

Μεταβολή μισθωτής απασχόλησης

Διαχρονικά, ο κλάδος του λιανικού εμπορίου ακολουθεί ένα σχετικά σταθερό πρότυπο όσον αφορά τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, με τις περισσότερες επιχειρήσεις να μην παρουσιάζουν σημαντικές μεταβολές στην απασχόληση. Ειδικότερα, το 80% των επιχειρήσεων το 2025 διατήρησε αμετάβλητο τον αριθμό των θέσεων εργασίας.

Το ποσοστό αυτό εμφανίζεται χαμηλότερο σε σύγκριση με τα έτη 2023 και 2024, όταν το 87% και το 88% αντίστοιχα των επιχειρήσεων δεν προχώρησε σε αλλαγές στον αριθμό των απασχολουμένων. Παράλληλα, καταγράφεται οριακή αύξηση στο ποσοστό των επιχειρήσεων που ενίσχυσαν την απασχόληση, το οποίο διαμορφώθηκε στο 7% το 2025, έναντι 5% το 2024.

Αντίστοιχα, μικρή υποχώρηση σημειώνεται στο ποσοστό των επιχειρήσεων που μείω-

σαν τις θέσεις εργασίας, το οποίο περιορίζεται στο 7% το 2025 από 8% το προηγούμενο έτος. Συνολικά, τα δεδομένα υποδηλώνουν ότι η απασχόληση στον κλάδο του λιανικού εμπορίου παραμένει σε μεγάλο βαθμό σταθερή, με περιορισμένες μόνο μεταβολές μεταξύ των επιχειρήσεων.

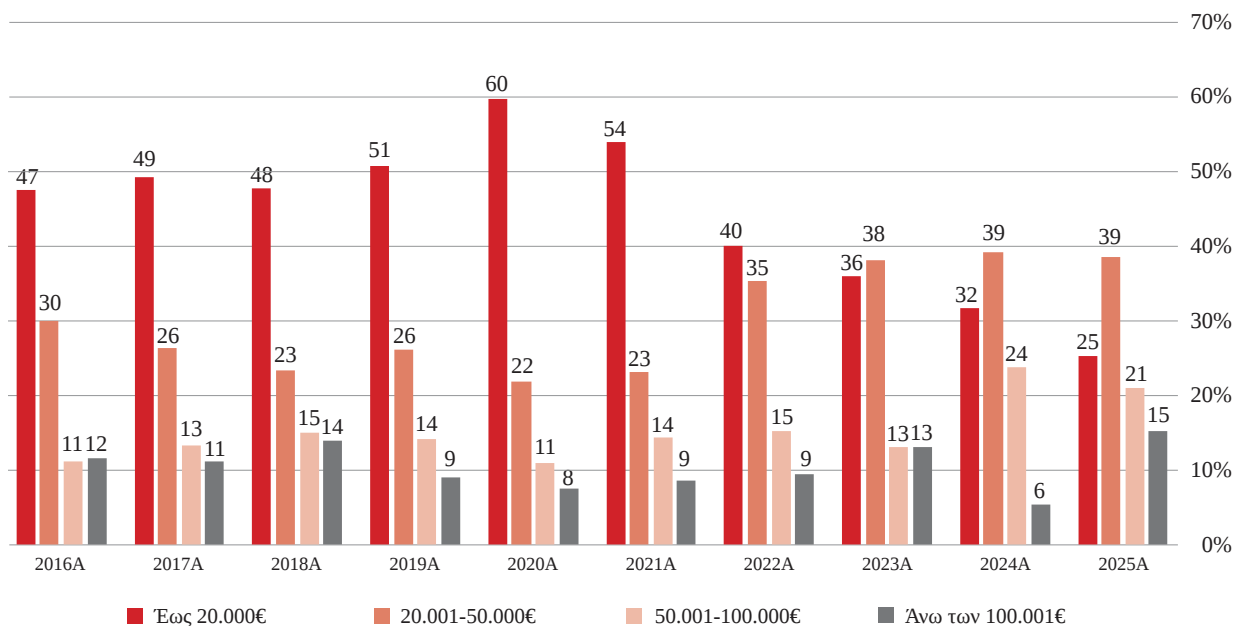
Βασικά Οικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων στο λιανικό εμπόριο

Αριθμός επιχειρήσεων ανά τάξη μεγέθους κύκλου εργασιών

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα βασικά οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο. Στο Διάγραμμα Β.3.6 παρουσιάζεται η κατανομή των ΠΜΕ και ΜΜΕ του λιανικού εμπορίου ανά τάξη μεγέθους κύκλου εργασιών. Ειδικότερα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που καταγράφουν χαμηλότερο κύκλο εργασιών (έως 20.000€) εμφανίζει πτωτική τάση τα τελευταία έτη, διαμορφούμενο στο 40% το 2022, στο 36%

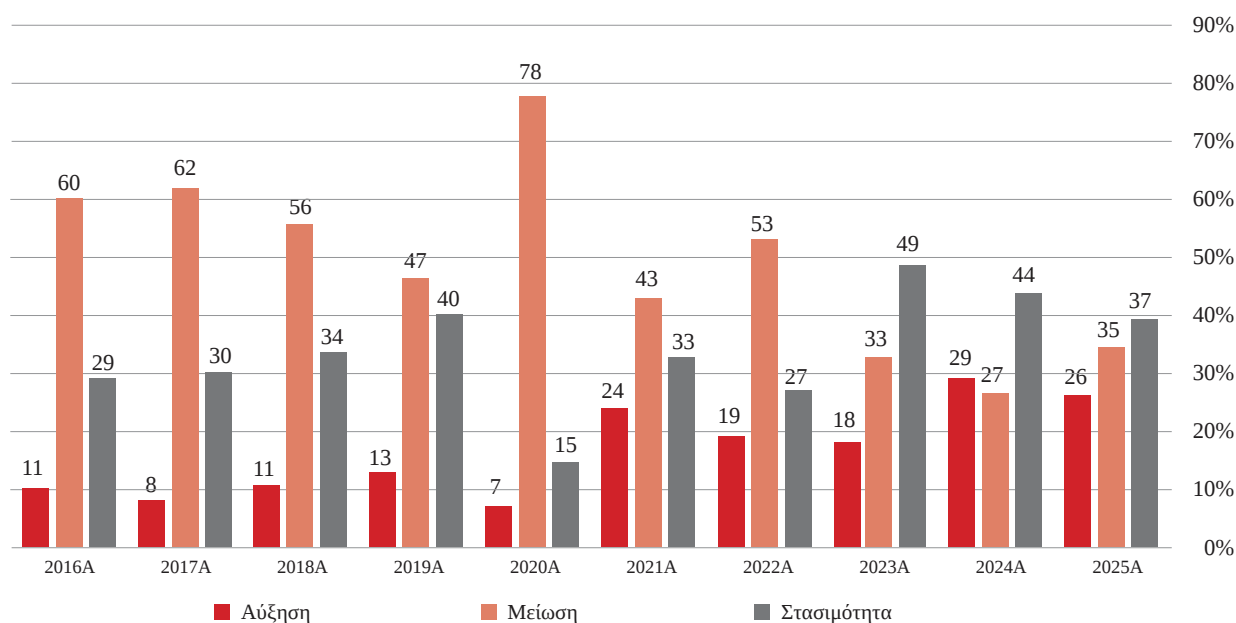
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.6

Ποσοστό επιχειρήσεων (%) ανά κλίμακα κύκλου εργασιών Α' εξάμηνο

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.7

Σύγκριση κύκλου εργασιών με το προηγούμενο εξάμηνο (% επιχειρήσεων)

το 2023, στο 32% το 2024 και στο 25% το 2025. Αντίστοιχα, παρατηρείται διατήρηση μιας σταθερά αυξητικής πορείας στην κατηγορία των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών από 20.001€ έως 50.000€, η οποία διαμορφώνεται στο 39% τα έτη 2024 και 2025, έναντι 38% το 2023.

Παράλληλα, ενισχύεται η αναλογία των επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών μεταξύ 50.001€ και 100.000€, η οποία φτάνει το 24% το 2024, καταγράφοντας ωστόσο μικρή υποχώρηση το 2025, όταν διαμορφώνεται στο 21%. Τέλος, η κατηγορία άνω των 100.000€ παρουσιάζει αύξηση ακολουθώντας τη δυναμική που είχε παρουσιάσει το 2023.

Το διάγραμμα Β.3.7 παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναδεικνύοντας τη μεγάλη εικόνα που καταγράφεται στο οικοσύστημα των ΠΜΕ και ΜΜΕ του λιανικού εμπορίου. Σύμφωνα με τα ευρήματα του 2025, η στασιμότητα συνεχίζει να παραμένει κανονικότητα μεταξύ των εμπορικών επιχειρήσεων. Ειδικότερα, το 39% των επιχειρήσεων καταγράφει στασιμότητα στον κύκλο εργασιών τους για το πρώτο εξάμηνο του

2025 σε σχέση με το δεύτερο εξάμηνο του 2024, όταν το 35% παρουσιάζει μείωση και το 26% αύξηση. Τα δεδομένα για το 2023, 2024 και 2025 επιβεβαιώνουν την «παγίδα στασιμότητας» που είχαν επισημάνει προηγούμενες *Ετήσιες Εκθέσεις Ελληνικού Εμπορίου*.

Οφειλές και τραπεζικός δανεισμός

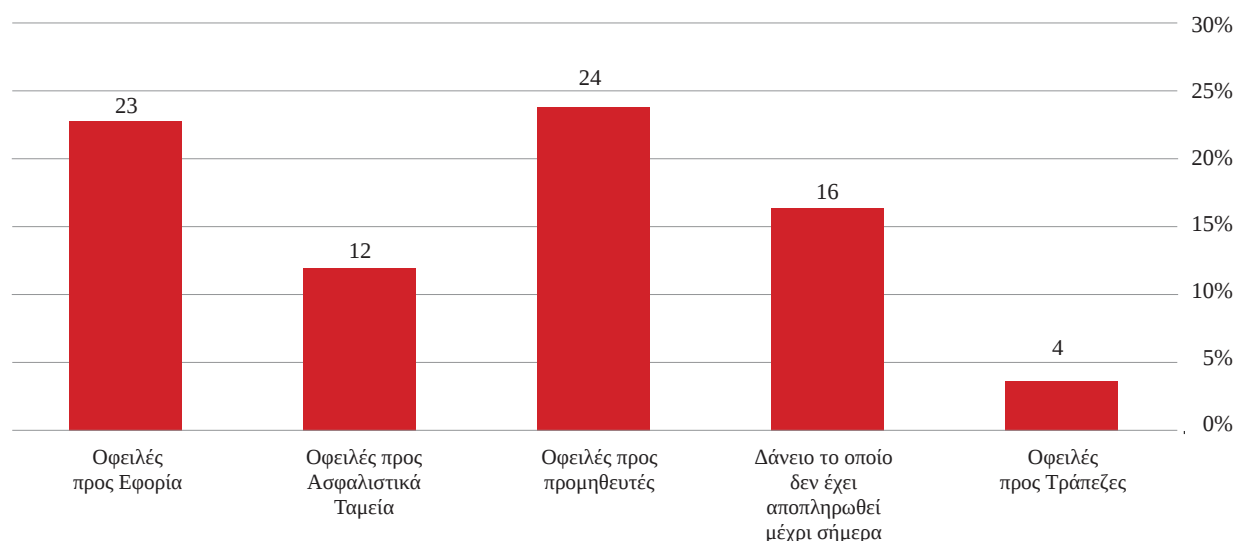
Ληξιπρόθεσμες οφειλές

Στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης αξιολόγησης της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων του κλάδου, κρίνεται απαραίτητη η διερεύνηση των υποχρεώσεών τους προς το Δημόσιο, το τραπεζικό σύστημα, καθώς και προς τους προμηθευτές τους.

Η παρούσα ενότητα εστιάζει στις ληξιπρόθεσμες οφειλές (φορολογικές και ασφαλιστικές εκκρεμότητες) καθώς και στην εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων. Τα ευρήματα του Διαγράμματος Β.3.8 υπογραμμίζουν ότι το

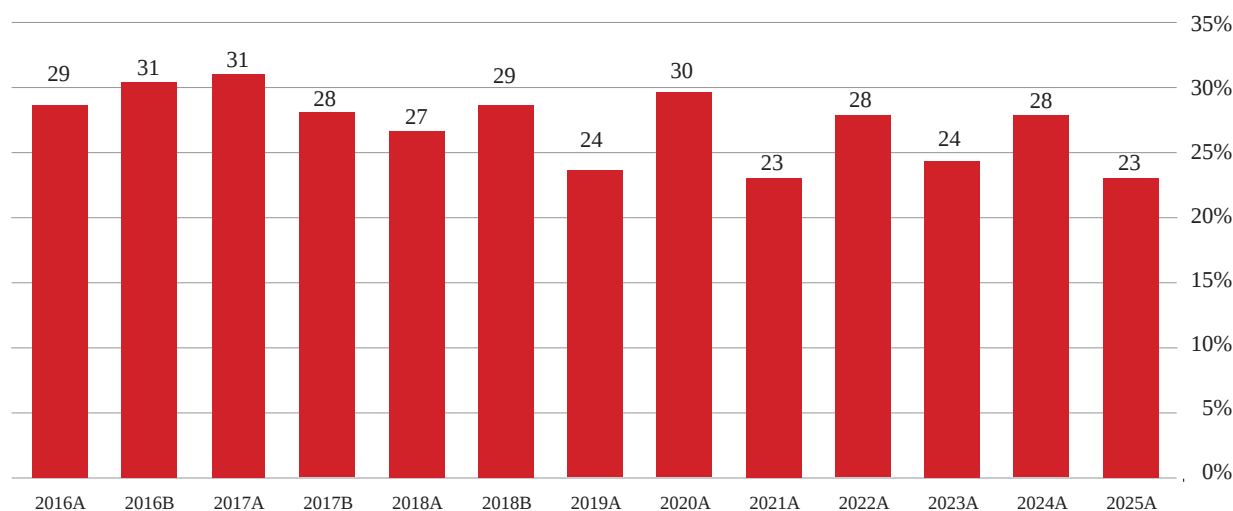
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.8

Ποσοστό (%) επιχειρήσεων με οφειλές: Α' εξάμηνο 2025

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.9

Ποσοστό (%) επιχειρήσεων με οφειλές προς την εφορία: Α' εξάμηνο 2016 - Α' εξάμηνο 2025

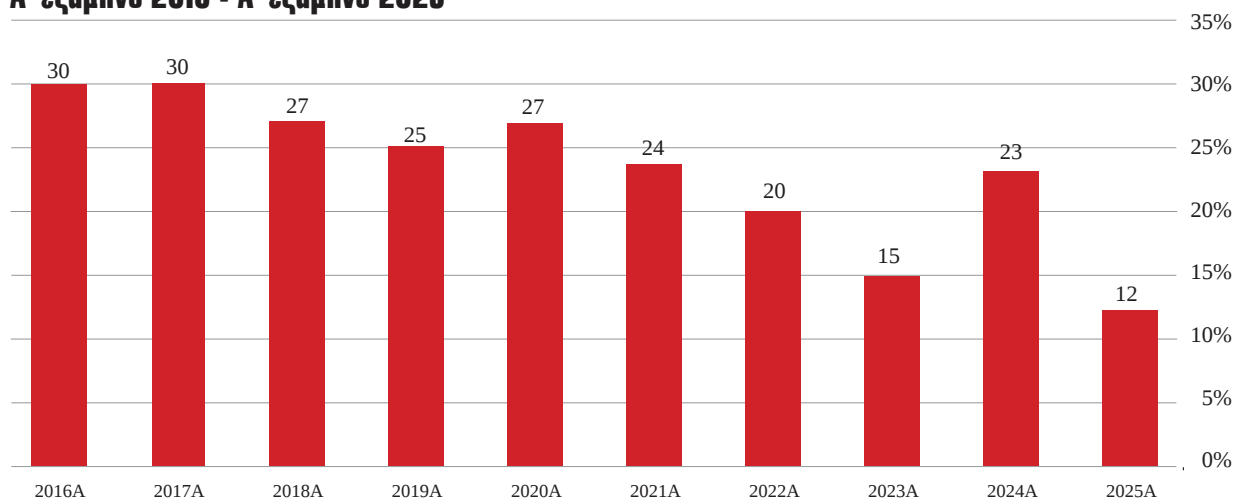
μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων του εμπορικού κλάδου δεν εμφανίζει συσσώρευση ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Ειδικότερα, το 2025 το 23% των επιχειρήσεων δηλώνει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς την φορολογική διοίκηση, έναντι 28% το 2024. Όσον αφορά τις υποχρεώσεις προς τα ασφαλιστικά ταμεία, το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν τις καλύπτουν διαμορφώνεται μόλις στο 12%, εμφανίζοντας σημαντική μείωση σε σχέση με το 23% που καταγράφηκε το 2024.

Παράλληλα, το 16% των επιχειρήσεων δηλώνει αδυναμία έγκαιρης εξόφλησης των υποχρεώσεών του προς τους προμηθευτές, ποσοστό που παραμένει σταθερό σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Τέλος, μόλις το 4% του συνόλου του δείγματος αναφέρει ότι δεν εξυπηρετεί το ενεργό επιχειρηματικό του δάνειο, στοιχείο που αποτυπώνεται και στην Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας της Τράπεζας της Ελλάδος (Οκτώβριος 2025) η οποία και επισημαίνει την ελαφρά βελτίωση της ποιότητας του

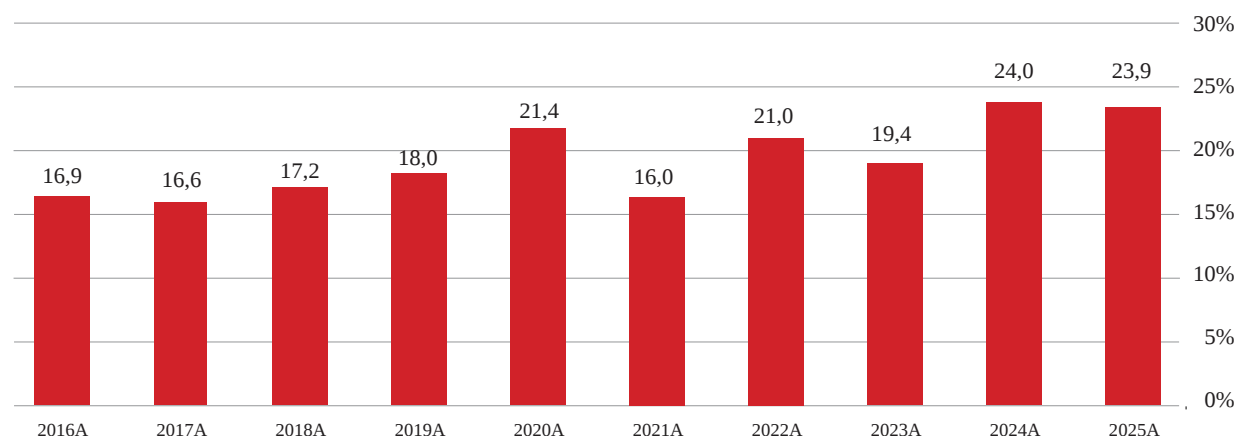
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.10

**Ποσοστό (%) επιχειρήσεων με ληξιπρόθεσμες οφειλές σε ασφαλιστικά ταμεία:
Α' εξάμηνο 2016 - Α' εξάμηνο 2025**

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ B.3.11

**Ποσοστό (%) επιχειρήσεων με ληξιπρόθεσμες οφειλές σε προμηθευτές:
Α' εξάμηνο 2016 - Α' εξάμηνο 2025**

δανειακού χαρτοφυλακίου των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Στα Διαγράμματα B.3.9 και B.3.10 αποτυπώνεται η εξέλιξη του ιδιωτικού χρέους των επιχειρήσεων του λιανικού εμπορίου, με έμφαση στις φορολογικές οφειλές και στις οφειλές προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι οι φορολογικές υποχρεώσεις εμφάνισαν αύξηση το 2024, όταν το σχετικό ποσοστό διαμορφώθηκε στο 28%, έναντι 24% το 2023. Η τάση αυτή δεν συνεχίστηκε το 2025, καθώς οι οφειλές προς την Εφορία περιορίστηκαν στο 23%. Αντίστοιχα, χαμηλότερα παραμένουν τα

επίπεδα των οφειλών προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Παρά την αύξηση που καταγράφηκε το 2024 (23%), το 2025 το ποσοστό υποχωρεί στο 12%, επανερχόμενο στα επίπεδα του 2023.

Η διαχρονική εξέλιξη των ληξιπρόθεσμων οφειλών των επιχειρήσεων προς τους προμηθευτές αποτυπώνεται στο Διάγραμμα B.3.11. Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι κατά την τριετία 2016–2018 η αναλογία των επιχειρήσεων με ανεξόφλητα τιμολόγια προς τους προμηθευτές παρέμεινε σταθερή στο 17%. Τα επόμενα έτη καταγράφονται εντονότερες διακυμάνσεις,

με το ποσοστό να ενισχύεται το 2024 και να διαμορφώνεται στο 24%, τάση που διατηρείται και το 2025 στο ίδιο επίπεδο. Το στοιχείο αυτό ενδέχεται να συνδέεται με την αύξηση της παρουσίας των ελληνικών προϊόντων που παρουσιάστηκε παραπάνω (Διάγραμμα Β.3.3). Παράλληλα, η εξέλιξη αυτή αναδεικνύει τις αυξημένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στην έγκαιρη κάλυψη του κόστους προμήθειας των εμπορευμάτων. Παράλληλα, αντανakλά το σχετικά ανελαστικό πλαίσιο των εμπορικών συνεργασιών, σε ένα γενικότερα πιεσμένο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Χρηματοδότηση και επενδύσεις

Παράλληλα παρουσιάζει ενδιαφέρον η εξέλιξη των πηγών άντλησης χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου κατά την περίοδο 2016–2025. Η αυτοχρηματοδότηση μέσω ιδίων κεφαλαίων παραμένει διαχρονικά ο βασικός πυλώνας ρευστότητας των επιχειρήσεων, παρότι τα τελευταία έτη εμφανίζει σχετική υποχώρηση, διαμορφούμενη στο 81,6% το 2025 έναντι 86,1% το 2024. Παράλληλα, δεν διαφαίνεται ουσιαστική στροφή προς τον τραπεζικό δανεισμό, καθώς τα τραπεζικά χρηματοδοτικά εργαλεία εξακολουθούν να συγκεντρώνουν περιορισμένα ποσοστά. Συγκεκριμένα, το 2025 το ποσοστό των επιχειρήσεων που αξιοποιούν τραπεζικό δανεισμό διαμορφώνεται στο 9%, έναντι 13,6% το 2024. Όσον αφορά τα προγράμματα χρηματοδότησης μέσω ΕΣΠΑ, η ενεργοποίηση της προγραμ-

ματικής περιόδου 2021–2027 φαίνεται να δημιούργησε ορισμένες νέες δυνατότητες χρηματοδότησης, χωρίς όμως να καταγράφεται σταθερή ενίσχυση της συμμετοχής. Το σχετικό ποσοστό από 9,7% το 2024 υποχωρεί στο 5,7% το 2025, παρά την εισαγωγή νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως οι μικροπιστώσεις που εισήγαγε ο νόμος 4701/2020. Αντίθετα, τα άτυπα κανάλια χρηματοδότησης, όπως η στήριξη από συγγενικό ή φιλικό περιβάλλον, συνεχίζουν να καταγράφουν σημαντική παρουσία, φτάνοντας το 16,9% το 2025. Συνολικά, τα ευρήματα δείχνουν ότι οι επιχειρηματίες εξακολουθούν να βασίζονται κυρίως στους ίδιους πόρους της επιχείρησης για τη διασφάλιση της αναγκαίας ρευστότητας, σε ένα περιβάλλον όπου η πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης παραμένει περιορισμένη.

Στο Διάγραμμα Β.3.12 παρουσιάζεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που διαθέτουν επιχειρηματικό δάνειο για την περίοδο 2017–2025. Από τη χρονοσειρά προκύπτει ότι ο τραπεζικός δανεισμός των επιχειρήσεων, έπειτα από μια περίοδο σχετικής σταθερότητας, εμφανίζει έντονη διακύμανση το 2022, όταν το ποσοστό διαμορφώθηκε στο 26%. Από το 2023 και έπειτα δεν καταγράφονται σημαντικές μεταβολές, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που διαθέτουν επιχειρηματικό δάνειο να κινείται σε ένα σχετικά σταθερό εύρος μεταξύ 15% και 17%, φτάνοντας το 2025 στο ίδιο επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου εμφανίζονται πιο επιφυλα-

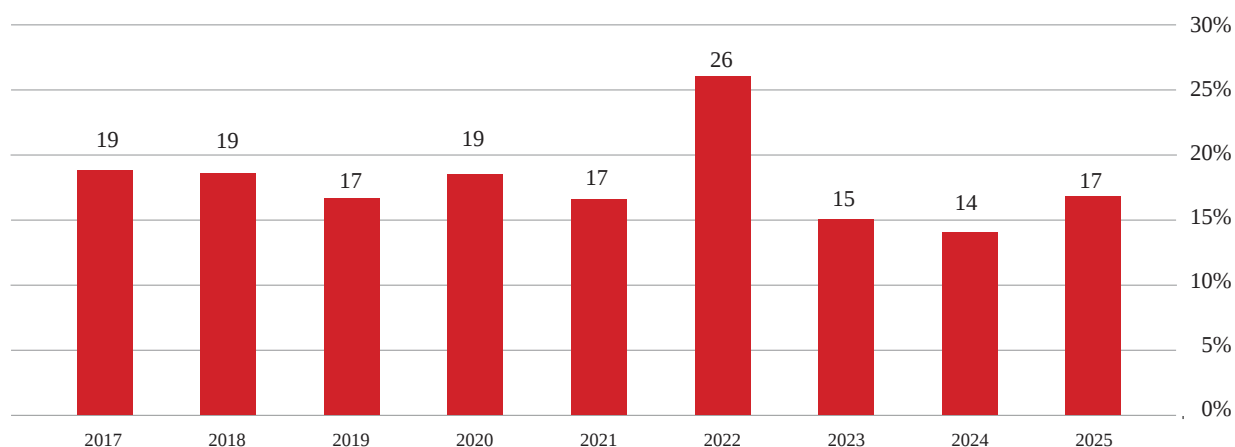
ΠΙΝΑΚΑΣ Β.3.4

Χρηματοδότηση της επιχείρησης λιανικού εμπορίου: Α' εξάμηνο 2016 - Α' εξάμηνο 2025 πολλαπλές επιλογές, σε (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Τραπεζικός δανεισμός	3,4	2,1	3,5	3,2	4,2	6,8	5,0	6,9	13,6	9,0
Κεφάλαια επιχείρησης	90,8	87,7	85,2	86,4	86,2	81,8	88,0	95,3	86,1	81,6
Συγγενείς	2,4	25,4	19,7	22,2	24,4	22,3	25,6	6,9	16,6	16,9
Προγράμματα	-	1,8	1,5	1,6	3,5	6,9	21,1	5,5	9,7	5,7

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.12

Ποσοστό (%) επιχειρήσεων με επιχειρηματικό δάνειο: 2017-2025

κτικές ως προς τη σύναψη νέων δανειακών υποχρεώσεων, ενώ παράλληλα διαφαίνεται και περιορισμένη πρόσβαση σε νέες τραπεζικές χρηματοδοτήσεις.

Οι προκλήσεις των εμπορικών επιχειρήσεων, οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας και η πράσινη μετάβαση

Οι προκλήσεις των εμπορικών επιχειρήσεων

Στο πλαίσιο της έρευνας, οι επιχειρήσεις κλήθηκαν να αξιολογήσουν σε μια επτάβαθμια κλίμακα—όπου το 1 αντιστοιχεί στο «καθόλου» και το 7 στο «πάρα πολύ»—τη σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετώπισε η επιχείρησή τους το 2025. Οι προκλήσεις που αξιολογήθηκαν διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) τις βραχυπρόθεσμες προκλήσεις, όπως η διαχείριση των ανατιμήσεων, οι οικονομικές υποχρεώσεις, η ρευστότητα και η πρόσβαση στη χρηματοδότηση, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, και β) τις μακροπρόθεσμες προκλήσεις, όπως το κόστος του ψηφιακού μετασχηματισμού, η εύρεση κατάλληλου προσωπικού, η διαδοχή στην επόμενη γενιά, η επίδραση των

ψηφιακών πλατφορμών και το κόστος της πράσινης μετάβασης, οι οποίες δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν τον μελλοντικό μετασχηματισμό της επιχείρησης.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σχετίζονται κυρίως με την οικονομική πίεση, την έλλειψη ρευστότητας και τη διαχείριση των ανατιμήσεων. Ειδικότερα, οι οικονομικές υποχρεώσεις (6,3 έναντι 5,8 το 2024) και η ρευστότητα (6,2 έναντι 5,5 το 2024) αναδεικνύονται ως οι πρωτεύουσες προκλήσεις, γεγονός που υποδηλώνει τις δυσκολίες των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους δεσμεύσεις και να εξασφαλίσουν επαρκή κεφάλαια για τη βιωσιμότητά τους. Παράλληλα, η διαχείριση των ανατιμήσεων εξακολουθεί για δεύτερη συνεχή χρονιά να συγκεντρώνει υψηλό βαθμό επιβάρυνσης (5,9 έναντι 6,0 το 2024). Σημαντική θέση στην αξιολόγηση κατέχει επίσης η πρόσβαση στη χρηματοδότηση (4,7), η οποία συχνά αντιμετωπίζεται από τις επιχειρήσεις περισσότερο ως διαρθρωτικό πρόβλημα παρά ως μεμονωμένη πρόκληση. Η διαχρονικά περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία, σε συνδυασμό με το αυστηρότερο τραπεζικό πλαίσιο και τις αυξημένες δεσμεύσεις, εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο για σημαντικό μέρος της ελληνικής επιχειρηματικότητας.

Από την άλλη πλευρά, οι μακροπρόθεσμες προκλήσεις συγκεντρώνουν σχετικά χαμηλότερους και παρόμοιους βαθμούς σημαντικότητας. Ενδεικτικά, η εύρεση κατάλληλου προσωπικού αξιολογείται με βαθμό 4,0 (έναντι 4,4 το 2024), η μεταβίβαση της επιχείρησης στην επόμενη γενιά με 3,8 (έναντι 3,1 το 2024), ενώ το κόστος του ψηφιακού μετασχηματισμού συγκεντρώνει βαθμό 3,5 (έναντι 3,8 το 2024). Παράγοντες αυτοί σχετίζονται κυρίως με τη μακροπρόθεσμη εξέλιξη και προσαρμογή των επιχειρήσεων στις τεχνολογικές και οργανωτικές αλλαγές. Χαμηλότερο βαθμό συγκέντρωσαν οι ψηφιακές πλατφόρμες (3,0), εύρημα όμως αρκετά σημαντικό, δεδομένου ότι εντάσσονται για πρώτη φορά στην αξιολόγηση. Το χαμηλότερο επίπεδο σημαντικότητας συγκεντρώνει το κόστος της πράσινης μετάβασης, το οποίο διαμορφώνεται στο 2,8 έναντι 3,3 το 2024. Συνολικά, τα ευρήματα δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου εστιάζουν πρωτίστως στην αντιμετώπιση των άμεσων

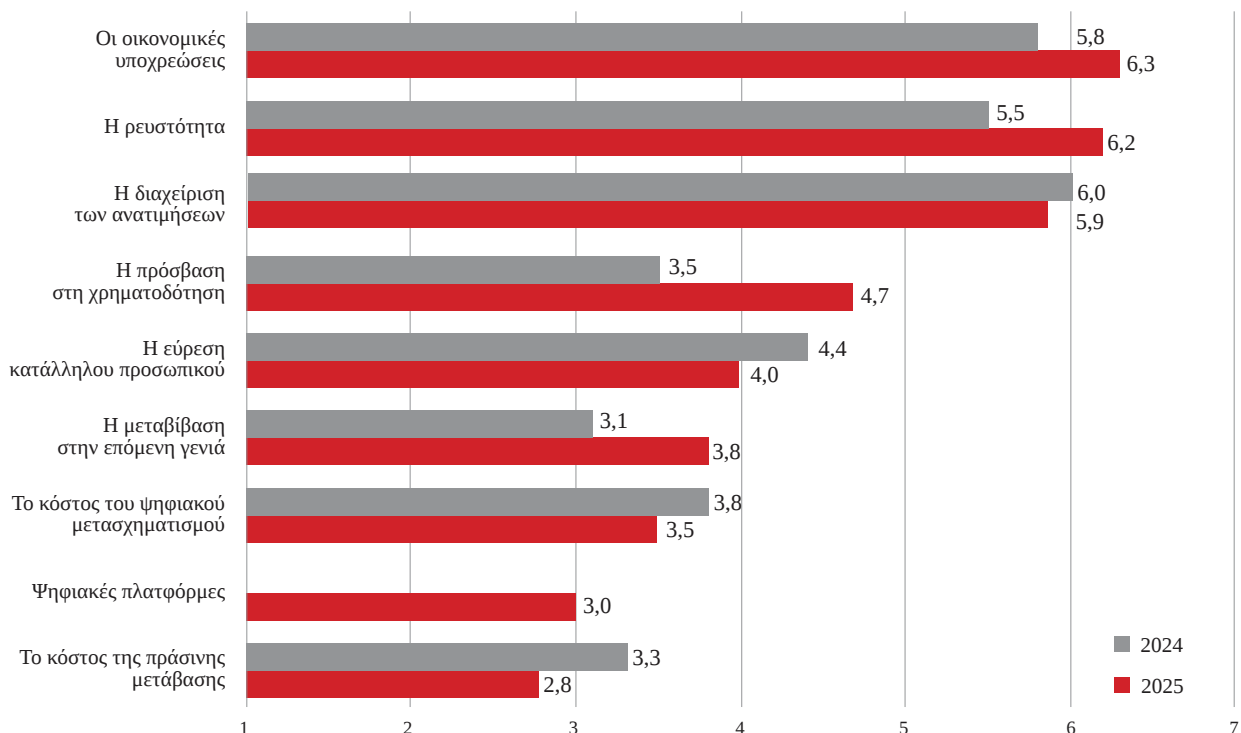
οικονομικών πιέσεων που συνδέονται με τις βραχυπρόθεσμες προκλήσεις, όπως οι ανατιμήσεις, η ρευστότητα και οι οικονομικές υποχρεώσεις, γεγονός που περιορίζει τον βαθμό προτεραιοποίησης των πιο μακροπρόθεσμων στρατηγικών μετασχηματισμού.

Ενεργειακό κόστος και πράσινη μετάβαση στο λιανικό εμπόριο

Μετά το 2022 διαμορφώθηκε μια νέα πραγματικότητα για τις επιχειρήσεις, καθώς η ενεργειακή κρίση επέφερε σημαντικές μεταβολές στο κόστος λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων, με διαφορετική ένταση επιρροής ανάλογα με τον κλάδο δραστηριότητας. Οι γεωπολιτικές εντάσεις οδήγησαν σε σημαντική αύξηση των τιμών ενέργειας, αναδεικνύοντας το ενεργειακό κόστος σε κρίσιμο παράγοντα για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Σε συνδυασμό με άλλους επιβαρυντικούς παράγοντες, όπως η αύξηση των λειτουργικών εξόδων και η ενίσχυση

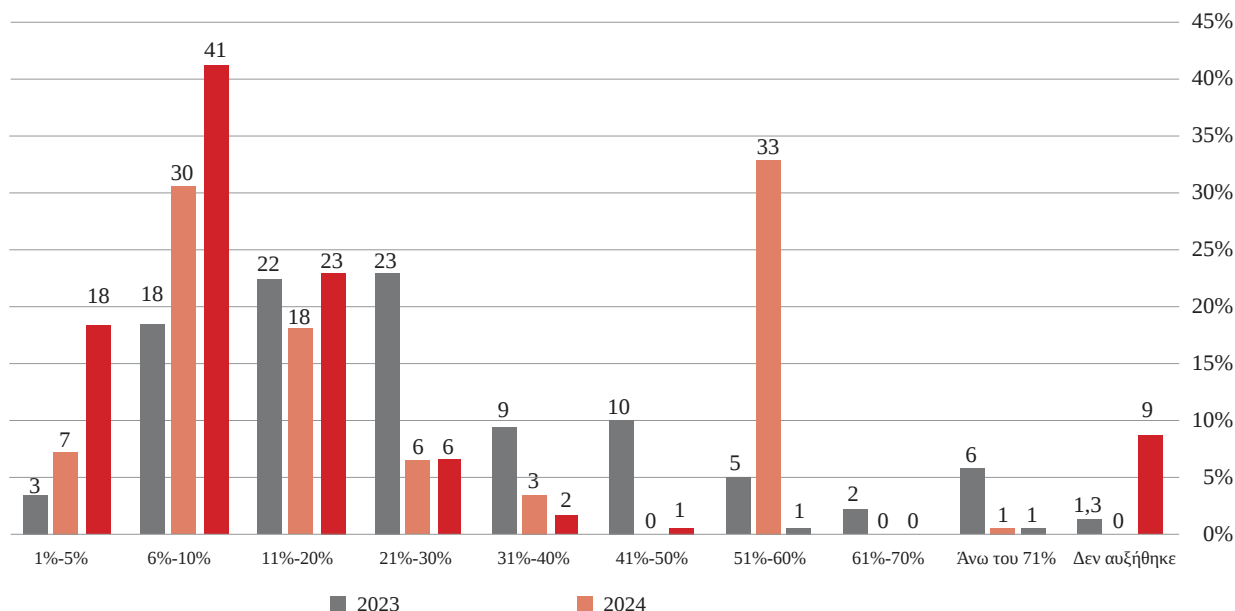
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.13

Η κύρια πρόκληση της επιχείρησης σήμερα (2025-2024)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.14

Σε τι ποσοστό έχει αυξηθεί κατά μέσο όρο ο λογαριασμός ενέργειας της επιχειρήσής σας εξαιτίας των ανατιμήσεων (% επιχειρήσεων)

ση των πληθωριστικών πιέσεων, διαμορφώθηκε ένα ιδιαίτερα αβέβαιο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί τη στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) ως βασικό άξονα της ενεργειακής της πολιτικής. Ωστόσο, η μετάβαση αυτή δεν είναι χωρίς προκλήσεις για τις μικρότερες επιχειρήσεις, οι οποίες καλούνται να ισορροπήσουν ανάμεσα στο αυξημένο ενεργειακό κόστος και στις αναγκαίες, αλλά συχνά δαπανηρές, επενδύσεις που απαιτεί η πράσινη μετάβαση.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η διαγραμματική αποτύπωση των επιπτώσεων των ανατιμήσεων στους λογαριασμούς ενέργειας των επιχειρήσεων για την περίοδο 2023–2025. Τα δεδομένα της έρευνας δείχνουν ότι η ένταση των αυξήσεων κορυφώθηκε το 2024, όταν περίπου μία στις τρεις επιχειρήσεις κλήθηκε να διαχειριστεί μια ιδιαίτερα δυσμενή συνθήκη, με το ενεργειακό κόστος να ασκεί έντονη πίεση στη βιωσιμότητα των επιχειρηματικών μονάδων.

Το 2025 παρατηρείται σχετικός περιορισμός της έντασης των αυξήσεων στους λογαρια-

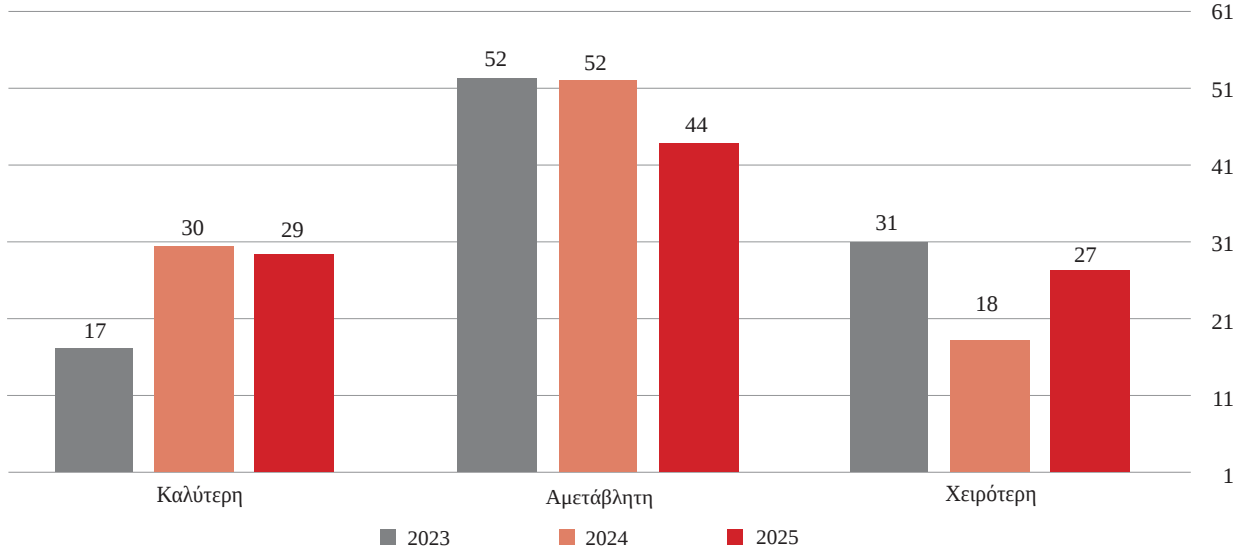
σμούς ενέργειας, γεγονός που υποδηλώνει μια μερική αποκλιμάκωση των ανατιμήσεων μετά τις σημαντικές μεταβολές του προηγούμενου έτους. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, σχεδόν έξι στις δέκα επιχειρήσεις καταγράφουν αυξήσεις στους λογαριασμούς ενέργειας έως 10%, ενώ για το 29% των επιχειρήσεων οι αυξήσεις κυμαίνονται μεταξύ 11% και 30%.

Το εύρημα αυτό ενδέχεται να συνδέεται, μεταξύ άλλων, με τη μετακίνηση μέρους των επιχειρήσεων σε σταθερά τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας (μπλε τιμολόγια). Βέβαια, το 2026 αναμένεται ένα έτος αυξημένης δυσκολίας. Ο κίνδυνος της παρατεταμένης σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή ενδέχεται να αυξήσει σημαντικά τις τιμές του πετρελαίου λόγω και της διαταραχής των ζωτικών ναυτιλιακών οδών μέσω του Στενού του Ορμούζ.

Τέλος, οι εμπορικές επιχειρήσεις αξιολόγησαν το Β΄ εξάμηνο του 2025 σε σύγκριση με το Α΄ εξάμηνο του ίδιου έτους (Διάγραμμα Β.3.15). Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, ένα ιδιαίτερα σημαντικό μερίδιο των επιχειρήσεων (44%) εκτιμά ότι η οικονομική του κατάσταση παρέμεινε αμετά-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Β.3.15

Πως διαμορφώθηκε η συνολική κατάσταση της επιχείρησής σας το Β' εξάμηνο του 2025 σε σύγκριση με το Α' εξάμηνο του 2025*;

*Στην έρευνα του 2025 τροποποιήθηκε το λεκτικό της ερώτησης και αφορούσε εκτίμηση και όχι πρόβλεψη

βλητη κατά το Β' εξάμηνο του 2025 σε σχέση με το Α' εξάμηνο. Παράλληλα, το 29% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι κατέγραψε βελτιωμένες επιδόσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο, ενώ το 27% αναφέρει επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης. Τα δύο τελευταία ευρήματα σκιαγραφούν μια εικόνα σχετικής επιβράδυνσης της δυναμικής της αγοράς, καθώς ο συνδυασμός υψηλής στασιμότητας και σημαντικού ποσοστού επιδείνωσης υποδηλώνει απόκλιση από τη συνήθη εποχική τάση της αγοράς. Παραδοσιακά, το δεύτερο εξάμηνο του έτους θεωρείται ευνοϊκότερο για το λιανικό εμπόριο, λόγω της τουριστικής περιόδου και της αυξημένης κατανάλωσης κατά την εορταστική περίοδο.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία της έρευνας είναι ποσοτική, ούτως ώστε να αποτυπώνονται οι γενικές τάσεις και να καθίσταται εφικτή η στατιστική γενίκευση των αποτελεσμάτων στον υπό έρευνα πληθυσμό-στόχο. Η τεχνική συλλογής των δεδομένων που εφαρμόστηκε στην

έρευνα πεδίου είναι η τηλεφωνική συνέντευξη με χρήση δομημένου ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από κλειστές ερωτήσεις απλής και πολλαπλής επιλογής και από ερωτήσεις διαβάθμισης

Πληθυσμός - στόχος, δείγμα της έρευνας και τεχνική δειγματοληψίας

Ο πληθυσμός-στόχος της έρευνας πεδίου αποτελείται από όλες τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου σε πανελλαδικό επίπεδο, πλην πέντε κατηγοριών δραστηριότητας σε επίπεδο τετραψήφιου ΣΤΑΚΟΔ. Συγκεκριμένα, εκτός πληθυσμού-στόχου έχουν τεθεί οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο καυσίμων και φαρμάκων, τα σουπερμάρκετ, τα πολυκαταστήματα, καθώς και οι επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου σε υπαίθριους πάγκους και αγορές. Το πραγματοποιηθέν δείγμα της πρωτογενούς έρευνας αποτελείται από 661 επιχειρήσεις με κύριο κλάδο δραστηριότητας το Λιανικό εμπόριο στις κατηγορίες του πληθυσμού στόχου.

Αναλυτικότερα, σχεδιάστηκε στρωματοποιημένη (stratified) δειγματοληψία με μετα-

βλητές στρωμάτωσης την Περιφέρεια (13 στρώματα - strata) και τη δραστηριότητα σε επίπεδο τετραψήφιου ΣΤΑΚΟΔ (20 στρώματα), εντός των οποίων ο πληθυσμός-στόχος κατανέμεται σε ομοιογενείς υποπληθυσμούς. Υπολογίστηκε αναλογικά το πλήθος των επιχειρήσεων που θα συμμετείχαν σε κάθε στρώμα και για τις δύο μεταβλητές στρωμάτωσης, βάσει της κατανομής του στατιστικού μητρώου επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ.

Τέλος, για την εκτίμηση των χαρακτηριστικών της έρευνας και την αναγωγή στον πληθυσμό-στόχο κάθε επιχείρηση σταθμίστηκε με κατάλληλο αναγωγικό συντελεστή. Βάσει του σχεδιασμού, κάθε περιφέρεια αναφοράς λαμβάνει συγκεκριμένους συντελεστές βαρύτητας ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτική συμμετοχή της κάθε κατηγορίας του πληθυσμού στο λιανικό εμπόριο.

Σύγκριση βασικών χαρακτηριστικών επιχειρήσεων έρευνας πεδίου και επίσημων στατιστικών

Δεδομένου ότι οι εκτιμήσεις των παραμέτρων του δείγματος γενικεύονται στον πληθυσμό-στόχο, είναι σημαντική η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος όσον αφορά βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη των επιχειρήσεων. Επιπλέον, είναι αξιοσημείωτο να ελεγχθεί αν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων του δείγματος προσεγγίζουν ικανοποιητικά τις αντίστοιχες πραγματικές κατανομές, ώστε να μειωθεί, όσο το δυνατόν, το μεροληπτικό σφάλμα στις ποιοτικές

ερωτήσεις της έρευνας.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι κατανομές της νομικής μορφής των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου βάσει του μητρώου επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ του έτους για τον πληθυσμό-στόχο της έρευνας, και των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στο δείγμα της έρευνας πεδίου. Συγκρίνοντας τις δύο κατανομές, είναι εμφανές ότι η διάρθρωση του δείγματος, όσον αφορά τη νομική μορφή προσεγγίζει τα πραγματικά δεδομένα.

Όσον αφορά τον αριθμό των απασχολούμενων, όπως αποτυπώνεται στο μητρώο της ΕΛΣΤΑΤ, κατηγοριοποιώντας τις επιχειρήσεις σε δύο υποπληθυσμούς: επιχειρήσεις με αριθμό απασχολούμενων έως 10 άτομα και επιχειρήσεις με πάνω από 11 απασχολούμενους και όπως φαίνεται στον Πίνακα «Αριθμός απασχολούμενων», υπάρχει σημαντική ταύτιση των δύο κατανομών.

Νομική μορφή: Σύγκριση

Νομική μορφή	Μητρώο ΕΛΣΤΑΤ	Έρευνα πεδίου 2025
ΟΕ - ΑΤΟΜΙΚΗ - ΕΕ	96,40%	96,40%
ΑΕ - ΕΠΕ	2,60%	1,90%
Άλλο	1,00%	1,70%
Σύνολο	100%	100,00%

Αριθμός απασχολούμενων

Αριθμός απασχολούμενων	Πληθυσμός - στόχος λιανικού εμπορίου	Έρευνα πεδίου 2025
Έως και 10 άτομα	98,80%	98,9%
11 άτομα και άνω	1,20%	1,10%
Σύνολο	100%	100%

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί τμήμα του Π.1.1.5 «Ετήσια Έκθεση της κατάστασης των ΠΜΕ και ΜΜΕ του λιανικού εμπορίου (2025)» που συντάχθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 1 «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου» της Πράξης «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ: 6002934), η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» του ΕΣΠΑ 2021-2027 και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους

Οι τάσεις του εμπορίου

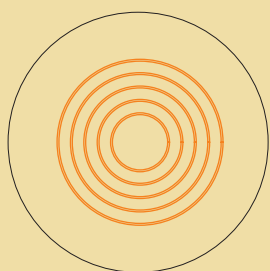
*Ψηφιακός Μετασχηματισμός
και Χρήση Νέων
Τεχνολογιών στο Λιανικό
Εμπόριο*

-50%

*Η κρίση του ισότιμου
ανταγωνισμού στην
Ευρωπαϊκή Ένωση:
Πώς οι ψηφιακές
πλατφόρμες δοκιμάζουν
τα όρια και
τις δυνατότητες
της δημόσιας διοίκησης*

Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Χρήση Νέων Τεχνολογιών στο Λιανικό Εμπόριο

Εισαγωγή: Το Πλαίσιο και η Δομή του Ελληνικού Λιανικού Εμπορίου

Η ψηφιοποίηση στο πλαίσιο των οικονομικών δραστηριοτήτων αποτελεί ένα μείζον ζήτημα κάθε σύγχρονης οικονομίας. Η ψηφιακή εποχή έχει επιφέρει δραστικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίον λειτουργούν οι επιχειρήσεις και εξυπηρετούνται οι καταναλωτές. Ταυτόχρονα, δημιουργεί κίνητρα για επενδύσεις, βελτιώσεις, αλλά και ανάγκες για σαφή στοχοθέτηση και διαδικασίες ελέγχου, ώστε να συμβαδίζουν με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της βιώσιμης ανάπτυξης. Η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακολουθεί τους στόχους ψηφιοποίησης της «Ψηφιακής Δεκαετίας» του 2030 και, σύμφωνα με τη σχετική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission 2025), έχει θέσει 14 εθνικούς στόχους και βρίσκεται εντός της αναμενόμενης πορείας εκπλήρωσής τους. Το 2024, η ελληνική κάλυψη 5G ήταν από τις μεγαλύτερες της Ευρωζώνης. Παράλληλα, παρατηρείται, ωστόσο, υστέρηση στην υιοθέτηση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών, όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη, για επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Όσον αφορά το εμπόριο, σύμφωνα με την ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2025), το έτος 2025, από το σύνολο των επιχειρήσεων εμπορικής δραστηριότητας, η πλειονότητα χρησιμοποίησε το διαδίκτυο για επαγγελματικούς σκοπούς. Στην ίδια μελέτη, αναφέρεται ότι

σημαντικό τμήμα των επιχειρήσεων έλαβε ηλεκτρονικές παραγγελίες, μέσω ιστοσελίδων ή εφαρμογών. Όμως, σύμφωνα με τους Gkika et al. (2025), το λιανικό εμπόριο, στο σύνολό του, υστερεί σε ψηφιακή ωριμότητα, λόγω χαμηλών περιθωρίων κέρδους, κανονιστικών πλαισίων ή παρωχημένων νομοθεσιών που καθυστερούν τον μετασχηματισμό. Στο Future of Retail 2040 (INEMY/ΕΣΣΕΕ 2021), αναφέρεται ότι οι μικρές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου αξιοποιούν διαδικτυακές πλατφόρμες για την ορατότητά τους και την πραγματοποίηση online πωλήσεων. Παράλληλα, όμως, θεωρείται απαραίτητο να βοηθηθούν περισσότερο οι μικρές λιανικές επιχειρήσεις, με σκοπό να δοθεί μεγαλύτερη ώθηση στην ψηφιοποίηση.

Σύμφωνα με την Έρευνα Ηλεκτρονικού Εμπορίου της Greca (2025), οι καταναλωτικές συνήθειες έχουν προσαρμοστεί στην ψηφιακή εποχή, με μεγάλο μέρος των αγορών λιανικής να γίνεται μ διαδικτυακά. Με βάση τη μελέτη, το μεγαλύτερο τμήμα των καταναλωτών προτιμά να παραλαμβάνει τα προϊόντα που προέρχονται από ηλεκτρονικές παραγγελίες μέσω ταχυμεταφορών. Επίσης, τα ποσοστά παράδοσης παραγγελιών σε σημεία παραλαβής (pick up points) αυξήθηκαν σημαντικά, κάτι που εντείνει την ανάγκη για omnichannel¹ υποδομές και

1. Η εννοποίηση των καναλιών λιανικής, όπως τα φυσικά καταστήματα, e-shops, mobile apps και marketplaces, με στόχο την αδιάκοπη και ενιαία εμπειρία του πελάτη.

1

αποτελεσματικότερη ολοκλήρωση των παραγγελιών. Είναι εμφανές ότι η ψηφιοποίηση έχει επηρεάσει δραματικά το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα, με τους καταναλωτές να αλλάζουν συνήθειες και προτιμήσεις στην πραγματοποίηση των αγορών τους και τους εμπόρους λιανικής να αξιοποιούν όλο και περισσότερο τα ψηφιακά εργαλεία, με στόχο τη βελτίωση των υπηρεσιών τους και τη μεγιστοποίηση του κέρδους.

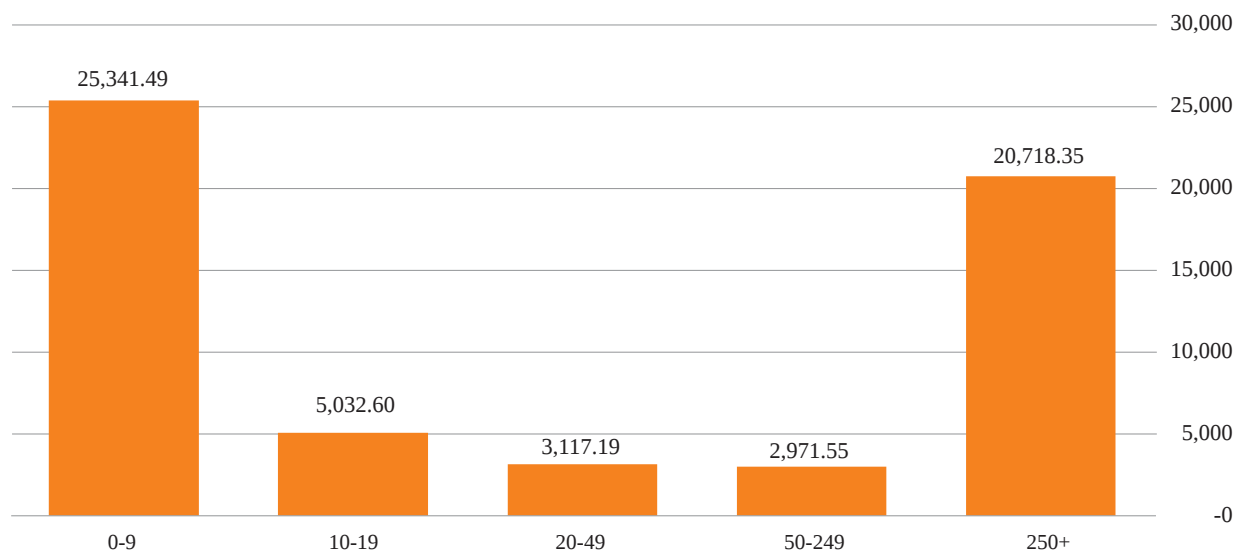
Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην παρακάτω ανάλυση προέρχονται, στην πλειονότητά τους, από τις βάσεις δεδομένων της Eurostat. Συλλέγονται σε ετήσια βάση και βασίζονται στα ετήσια ερωτηματολόγια σχετικά με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις. Εξυπηρετούν στον ετήσιο και συστηματικό έλεγχο των ψηφιακών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2030, όπως αυτοί έχουν οριστεί από το Digital Compass for the EU's Digital Decade (European Commission 2021). Στηρίζονται σε τέσσερα σημεία, και συγκεκριμένα, στις ψηφιακές ικανότητες, στον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, στις βιώσι-

μες και ασφαλείς ψηφιακές υποδομές και στην ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών. Καλύπτουν, συνεπώς, ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η χρήση του διαδικτύου και των λοιπών δικτύων από τις επιχειρήσεις, το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce), την ασφάλεια των ΤΠΕ, τη χρήση Τεχνητής Νοημοσύνης, και η ανάλυσή τους ιεραρχείται σε τάξεις μεγέθους των επιχειρήσεων και ανά ΚΑΔ (NACE Rev.2).

Το λιανικό εμπόριο στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στατιστικά της Eurostat, απαρτίζεται από μεγάλο αριθμό πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων (Διάγραμμα 1). Πιο συγκεκριμένα, τα τελευταία δεδομένα, όσον αφορά το 2024, δείχνουν ότι δραστηριοποιήθηκαν 77.498 επιχειρήσεις με 0 έως 1 υπαλλήλους. Οι επιχειρήσεις κάτω των 10 υπαλλήλων (0 έως 9) ανέρχονταν σε 134.080 και είχαν καθαρό τζίρο 25,3 δις ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις (10 έως 49 υπαλλήλους) έφθασαν τις 4.485 και είχαν καθαρό τζίρο κοντά στα 8,1 δις. Οι μεσαίες επιχειρήσεις (10 έως 249 υπαλλήλους) ανέρχονταν σε 252, με καθαρό τζίρο 2,97 δις. Τέλος, καταγράφονται 51 μεγάλες επιχειρήσεις (250 υπαλλήλους και άνω), με συνολικό καθαρό τζίρο 20,71 δις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.1

Καθαρός Τζίρος ανά τάξη μεγέθους για το Λιανεμπόριο (2024) σε εκ. ευρώ

Πηγή: Eurostat (2025) Enterprise statistics by size class and NACE Rev. 2 activity (from 2021 onwards)

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, εύλογα διαπιστώνεται ότι, στην Ελλάδα, ο βασικός κορμός του λιανικού εμπορίου διασπάται σε 2 βασικές κατηγορίες, όσον αφορά το οικονομικό αποτέλεσμα, δηλαδή στις επιχειρήσεις κάτω τον 10 υπαλλήλων, τις οποίες δεν καλύπτουν τα στατιστικά της Eurostat για την ψηφιοποίηση ανά ΚΑΔ, δεδομένου ότι αναφέρονται σε επιχειρήσεις 10 υπαλλήλων και άνω, και στις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, με τζίρο άνω των 30 δις, για το 2024, με μεγαλύτερη βαρύτητα στις μεγάλες επιχειρήσεις, ως προς τον συνολικό καθαρό τζίρο.

Τα παραπάνω δεδομένα του ελληνικού λιανικού κλάδου δείχνουν ότι, όσον αφορά τις επιχειρήσεις άνω των 10 ατόμων, η Ελλάδα παρουσιάζει παρόμοια μεγέθη με τη Δανία, η οποία, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, φαίνεται να είναι μια από τις πρωτοπόρους χώρες ως προς την ψηφιοποίηση του λιανικού εμπορίου. Κάτι τέτοιο καθιστά θεμιτή την τακτική σύγκριση των δύο χωρών, στο πλαίσιο της ανάλυσης της παρούσας μελέτης. Αξίζει να σημειωθεί, ως περιορισμός, ότι οι δείκτες ψηφιοποίησης της Eurostat υπολογίζονται για επιχειρήσεις 10+ απασχολούμενων, με αποτέλεσμα να υπάρχει περιορισμένη ορατότητα, όσον αφορά τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (κάτω από 10 υπαλλήλους). Παρόλα αυτά, από τη στιγμή που ο τζίρος συγκεντρώνεται στις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, οι δείκτες της παρούσας ανάλυσης είναι χρήσιμοι, μολονότι δεν παρέχουν πλήρη εικόνα σε όλες τις τάξεις μεγέθους.

Ψηφιακή Ένταση στο Λιανικό Εμπόριο

Ένας βασικός παράγοντας για την κατανόηση της πορείας της ψηφιοποίησης του λιανικού εμπορίου είναι ο δείκτης ψηφιακής έντασης. Μέσω αυτού του δείκτη, μπορεί να μελετηθεί η συνολική επίδραση των ψηφιακών τεχνολογιών στον κλάδο, αξιοποιώ-

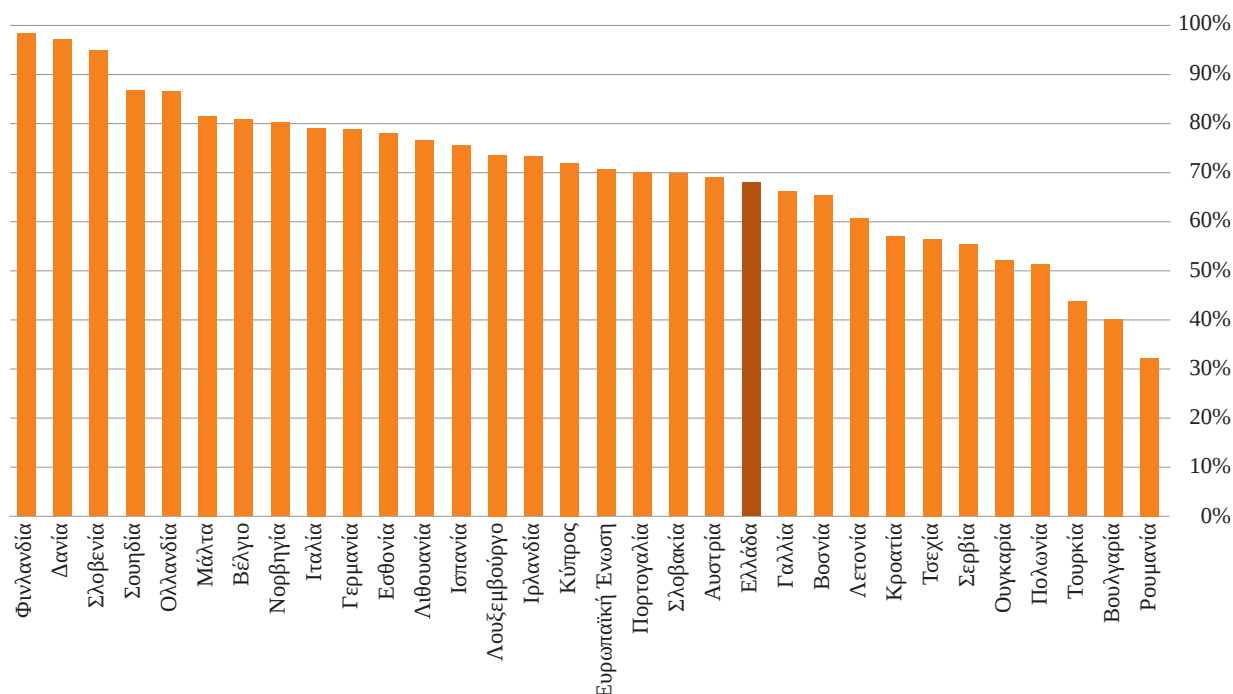
ντας τα δεδομένα ανά NACE. Πρόκειται για έναν σύνθετο δείκτη, ο οποίος υπολογίζεται μέσω 12 μεταβλητών και διακρίνεται σε 4 επίπεδα ψηφιακής έντασης για κάθε επιχείρηση (πολύ χαμηλή, χαμηλή, υψηλή και πολύ υψηλή).

Όσον αφορά τις ελληνικές επιχειρήσεις λιανικής, με τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης (χαμηλή, υψηλή και πολύ υψηλή) (Διάγραμμα 2), παρατηρείται αύξηση 69,8%, από το 2023 έως το 2025, (27,9 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ η αντίστοιχη αύξηση, από το 2021 έως το 2023, είναι πολύ μικρότερη, μόλις 5,84 ποσοστιαίες μονάδες. Συγκρίνοντας με τον μέσο όρο 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αύξηση που παρατηρείται μεταξύ του 2023 και του 2025 είναι αισθητά μεγαλύτερη στις ελληνικές επιχειρήσεις, με διαφορά 17 ποσοστιαίων μονάδων, καταδεικνύοντας σημαντική πρόοδο στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Τα δεδομένα αναδεικνύουν τη σημαντική πτώση του ποσοστού των επιχειρήσεων που έχουν πολύ χαμηλή ψηφιακή ένταση, με μείωση ίση με 27,92 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ, αντίστοιχα, παρουσιάζεται μια έντονη αυξητική τάση στα ποσοστά των επιχειρήσεων με πολύ υψηλή ψηφιακή ένταση, εμφανίζοντας αύξηση 177%, από το 2023 έως το 2025, έναντι αύξησης 69,9%, η οποία παρατηρείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι υπάρχει μετακίνηση αρκετών επιχειρήσεων προς υψηλότερα κλιμάκια ψηφιακής έντασης, εξαιτίας μεταβολών στην σύνθεση του πληθυσμού. Στη συγκεκριμένη κατηγορία, οι ελληνικές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου φαίνεται να παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη άνοδο αναφορικά με το σύνολο των χωρών. Ωστόσο, παρατηρείται σημαντική απόκλιση από χώρες υψηλής ψηφιοποίησης, όπως η Δανία, σε σχέση με την οποίαν οι ελληνικές επιχειρήσεις υστερούν κατά 15,48 ποσοστιαίες μονάδες.

Συγκρίνοντας με τα δεδομένα ψηφιακής έντασης που αφορούν τις επιχειρήσεις χονδρικής, παρατηρούμε ότι, για τις επιχειρή-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.2

Ποσοστό επιχειρήσεων με τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης (2025)

Πηγή: Eurostat (2025) Enterprise statistics by size class and NACE Rev. 2 activity (from 2021 onwards)

σεις με τουλάχιστον βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης, η αύξηση, το 2025, είναι αισθητά μικρότερη (12 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ, αντίστοιχα, για τις επιχειρήσεις πολύ υψηλής ψηφιακής έντασης, η αύξηση είναι 50%, έναντι του 177% των επιχειρήσεων λιανικής. Διαπιστώνεται, επομένως, ένα σαφές προβάδισμα στη συνολική αξιοποίηση των τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου.

Επιπλέον, το 2025, παρατηρείται ότι οι εμπορικές επιχειρήσεις άνω του βασικού επιπέδου ψηφιακής έντασης έχουν προβάδισμα 11,42 ποσοστιαίων μονάδων έναντι του συνόλου των οικονομικών δραστηριοτήτων της χώρας.. Αντίστοιχα, στην περίπτωση των επιχειρήσεων πολύ υψηλής ψηφιακής έντασης, οι επιχειρήσεις λιανικής προηγούνται, κατά 7,39 ποσοστιαίες μονάδες, όσον αφορά τον δείκτη όλων των δραστηριοτήτων. Καθίσταται, επομένως, σαφές ότι ο κλάδος του λιανικού εμπορίου αποτελεί έναν κλάδο υψηλής τεχνολογικής ειδίκευ-

σης συγκριτικά με το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων, και είναι εμφανής η έντονη αυξητική τάση που παρουσίασε το περασμένο έτος.

Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Μετάβαση των Επιχειρήσεων Λιανικής Πώλησης σε Νέα Μοντέλα

Στην εποχή της ψηφιοποίησης, θεωρείται αναγκαίο για τις επιχειρήσεις λιανικής να διατηρούν ηλεκτρονική παρουσία, έτσι ώστε να καθίσταται εύκολη η εύρεσή τους από τους καταναλωτές. Το 2025, ο κλάδος παρουσίασε σημαντική άνοδο στα ποσοστά των επιχειρήσεων λιανικής με ιστοσελίδα, 60,75% έναντι 47,27%, το 2023. Η άνοδος αυτή φέρνει τις ελληνικές επιχειρήσεις πιο κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (69,13%), παρότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Συγκρίνοντας την Ελλάδα με χώρες, όπως η Γερμανία και

η Δανία, παρατηρείται σημαντική υστέρηση (μεγαλύτερη των 30 ποσοστιαίων μονάδων), καταδεικνύοντας ότι υπάρχει αρκετά μεγάλο χάσμα, σε σχέση με τους πρωτοπόρους, ως προς την ηλεκτρονική παρουσία.

Ωστόσο, οι ελληνικές επιχειρήσεις λιανικής παρουσιάζουν σημαντικά καλύτερη εικόνα ως προς τις υπηρεσίες παρακολούθησης παραγγελιών μέσω Website, καθώς, το 2025, παρουσίασαν αύξηση από 21,94% σε 31,29% (9,35 ποσοστιαίες μονάδες), γεγονός που τις τοποθετεί πάνω από τον μέσο της Ε.Ε. (25,01%). Στη συγκεκριμένη κατηγορία, η απόκλιση από τους πρωτοπόρους είναι αισθητά μικρότερη και, κατά περιπτώσεις, αντιστρέφεται, με την Ελλάδα να βρίσκεται λιγότερο από 7 ποσοστιαίες μονάδες πίσω από τη Δανία και να ξεπερνά κατά 8,35 ποσοστιαίες μονάδες τη Γερμανία.

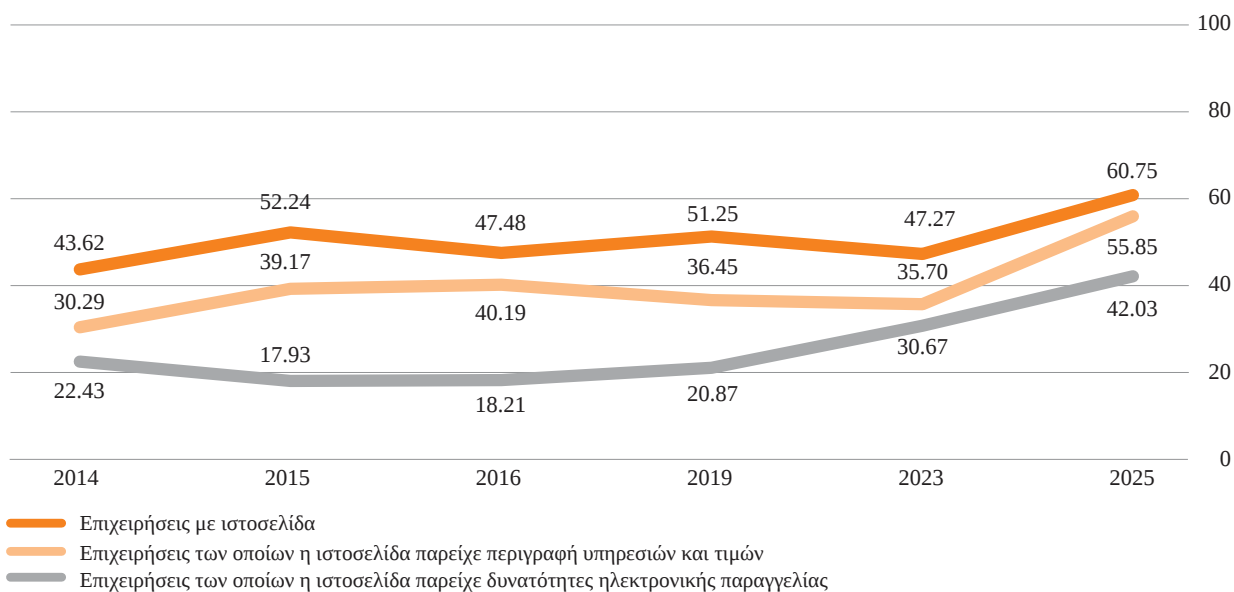
Όσον αφορά την ύπαρξη και χρήση επιχειρηματικών ιστοσελίδων, ο τομέας του λιανικού εμπορίου είναι πολύ κοντά, και μάλιστα υπερβαίνει τον μέσο όρο όλων των δραστηριοτήτων (60,75%, το 2025, έναντι 59,98%), ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι, το 2023, υστερούσε κατά 13,6 ποσοστιαίες μο-

νάδες, σε αντίστοιχη σύγκριση (Διάγραμμα 3). Ως προς τη χρήση του συστήματος δι-αδικτυακών παραγγελιών, η διαφορά είναι ακόμα πιο αξιοσημείωτη, καθώς ο κλάδος του λιανικού εμπορίου παρουσίασε μια άνοδο 9,35 ποσοστιαίων μονάδων, φθάνοντας το 31,29%, ενώ ο μέσος όρος όλων των δραστηριοτήτων αυξήθηκε μόλις 1,83 ποσοστιαίες μονάδες, με αξιοποίηση μόλις 10,38%, το 2025.

Ένα από τα πλέον θεμελιώδη δομικά στοιχεία της ψηφιοποίησης του λιανικού εμπορίου είναι η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών πωλήσεων (E-commerce). Βασική διάκριση μεταξύ της επιχειρηματικής ιστοσελίδας και του ηλεκτρονικού λιανικού εμπορίου είναι ότι το δεύτερο απαιτεί ικανότητες διαχείρισης παραγγελιών, πληρωμών, εξυπηρέτησης πελατών, καθώς και συντονισμό των αποθηκών με τα καταστήματα. Επιπλέον, αποτελεί προσηγορικό δείκτη για ετοιμότητα απέναντι σε πολυκαναλικές εμπορικές δραστηριότητες, καθώς τα υψηλά ποσοστά ηλεκτρονικού εμπορίου αποτελούν προαπαιτούμενο για τον κλάδο, ώστε να μπορεί να στηρίξει πιο σύνθετα συστήματα, όπως η παρακολούθηση των

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.3

Χρήση Websites και λειτουργικιτών από το λιανικό εμπόριο

Πηγή: Eurostat. (2025). Websites and functionalities by NACE Rev. 2 activity.

1

παραγγελιών σε πραγματικό χρόνο και ο συντονισμός των παραγγελιών σε πολλαπλά διαφορετικά περιβάλλοντα, σε διάφορα σημεία παραλαβής κλπ.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat, φαίνεται ότι το ελληνικό λιανικό εμπόριο παρουσιάζει, κατά τα τελευταία πέντε έτη, ανοδική πορεία στα ποσοστά επιχειρήσεων με ηλεκτρονικές πωλήσεις, καθώς από 21,22%, το 2021, έφθασε το 43%, το 2025. Αυτό υποδηλώνει ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα των ελληνικών επιχειρήσεων λιανικής αξιοποιεί λύσεις ηλεκτρονικών πωλήσεων. Μάλιστα, τα ποσοστά της Ελλάδας υπερβαίνουν αυτά της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 4,02 ποσοστιαίες μονάδες, το 2025, ενώ, το 2024, υστερούσε κατά 4,03 ποσοστιαίες μονάδες, καταδεικνύοντας ότι η ελληνική αγορά εντατικοποίησε τη χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους.

Πιο συγκεκριμένα, μόλις 2,96% των επιχειρήσεων λιανικής στην Ελλάδα πραγματοποίησε πωλήσεις τύπου EDI², με τα ποσοστά της Ε.Ε. να είναι αντίστοιχα χαμηλά, στο 4,40%, το 2025. Το ποσοστό ελληνικών επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν πωλήσεις μέσω διαδικτύου, ιστοσελίδων, εφαρμογών και ηλεκτρονικών καταστημάτων που φιλοξενούν πολλούς εμπόρους ταυτόχρονα (Marketplaces) ανέρχεται στο 43%, το 2025. Παρότι δεν υπάρχουν δεδομένα για το 2025, το ποσοστό των επιχειρήσεων που χρησιμοποίησαν τα δικά τους ηλεκτρονικά μέσα (ιστοσελίδες, εφαρμογές) για να πραγματοποιήσουν πωλήσεις ανέρχεται στο 25,39%, το 2024, ενώ τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταμετρώνται στο 32,43%. Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει σαφέστατη διάχυση των ηλεκτρονικών πωλήσεων στο ελληνικό λιανικό

εμπόριο, με συστηματική χρήση έτοιμων υπηρεσιών και πλατφορμών τρίτων, με υστέρηση, ωστόσο, στη χρήση ιδιόκτητων ψηφιακών καναλιών.

Προηγμένες Τεχνολογίες: Ανάλυση Δεδομένων και Τεχνητή Νοημοσύνη

Στο πλαίσιο της αξιοποίησης δεδομένων, τα data analytics είναι κομβικής σημασίας για την κλάδο της λιανικής. Το λιανικό εμπόριο έχει χαμηλά περιθώρια κέρδους και υψηλό όγκο συναλλαγών. Κατά συνέπεια, οι βελτιώσεις που προέρχονται από την ανάλυση δεδομένων μεταφράζονται εύκολα σε αύξηση κέρδους. Μέσω της ανάλυσης δεδομένων, οι επιχειρήσεις μπορούν να αντλήσουν σημαντικές πληροφορίες για τα αποθέματα και τη διαθεσιμότητα των προϊόντων, να προβλέπουν αποτελεσματικότερα τη ζήτηση και να μειώνουν το δεσμευμένο κεφάλαιο. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις μπορούν να αναλύουν τα δεδομένα των καταναλωτών, όπως αγοραστικές προτιμήσεις, ηλικία και τοποθεσία, και να βελτιστοποιούν τις ενέργειές τους ως προς τη διαφήμιση και την εξυπηρέτηση.

Από τα στοιχεία της Eurostat σχετικά με τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν ανάλυση δεδομένων στις συναλλαγές, πωλήσεις και πληρωμές, παρατηρείται ότι η Ελλάδα παρουσίασε αύξηση των ποσοστών της, κατά το 2025, με 28,12% έναντι 23,82%, το 2023 (Πίνακας 1). Για το 2024, δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα, υπάρχει, ωστόσο, μια σαφής ανοδική τάση, κατά τα τελευταία 2 έτη (+ 4,3 ποσοστιαίες μονάδες).

Σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ελληνικό λιανικό εμπόριο προηγείται κατά 2,56 ποσοστιαίες μονάδες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, συγκριτικά με το εμπόριο χονδρικής, η ελληνική λιανική βρίσκεται πιο χαμηλά σε ποσοστά, με διαφορά 10,95 ποσοστιαίων μονάδων, ενώ το

2. Το EDI (Electronic Data Interchange) αφορά την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή εγγράφων, όπως παραγγελίες, δελτία αποστολής και τιμολόγια μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων, χωρίς να απαιτείται ανθρώπινη παρέμβαση.

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ.1.1

Ποσοστό επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου που χρησιμοποιούν ανάλυση δεδομένων ανά κατηγορία και χώρα (2023-2025)

	Ανάλυση δεδομένων από τους υπαλλήλους		Ανάλυση δεδομένων πωλήσεων		Ανάλυση δεδομένων καταναλωτών	
	2023	2025	2023	2025	2023	2025
Ευρωπαϊκή Ένωση	29,32	30,15	24,05	25,56	16,27	17,28
Βέλγιο	28,25	35,95	25,5	31	18,41	27,36
Βουλγαρία	17,98	21,52	15,13	18,41	11,98	14,84
Τσεχία	18,13	28	16,76	27,81	10,38	19,8
Δανία	31,24	35,13	28,03	30,99	22,45	26,78
Γερμανία	36,74	33,57	28,64	25,4	17,47	14,46
Εσθονία	20,53	44,9	19,44	43,19	14,28	29,5
Ιρλανδία	26,54	24,1	19,52	22,56	19,6	11,92
Ελλάδα	26,53	-	23,82	28,12	12,5	19,49
Ισπανία	33,04	35,25	32,25	33,23	22,26	26,23
Γαλλία	27,56	29	23,5		16,76	
Κροατία	55,82	45,06	47,15	37,65	26,9	25,18
Ιταλία	26,45	32,09	16,25	28,1	13,36	18,71
Κύπρος	28,5	32,98	26,47	31,17	18,84	24,23

Πηγή: Eurostat. (2025). Data analytics by NACE Rev. 2 activity.

χονδρικό εμπόριο, από την άλλη πλευρά, υστερεί, σε σχέση με τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία κυμαίνονται στο 47,04%, το 2025.

Τα στοιχεία που αφορούν την ανάλυση των δεδομένων των καταναλωτών, όπως πληροφορίες αγορών, τοποθεσία και προτιμήσεις, δείχνουν αντίστοιχη άνοδο στην Ελλάδα. Το 2023, τα ποσοστά βρίσκονταν στο 12,5%, ενώ, το 2025, ανήλθαν σε 19,49%. Και σε αυτήν τη μεταβλητή, οι ελληνικές επιχειρήσεις λιανικής πώλησης ξεπερνούν τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 2,21 ποσοστιαίες μονάδες. Σε αντίστοιχη σύγκριση με το εμπόριο χονδρικής, οι επιχειρήσεις λιανικής φαίνεται να υστερούν κατά 5,75 ποσοστιαίες μονάδες, το 2025. Ωστόσο, στο εμπόριο λιανικής παρατηρείται άνοδος, από το 2023, κατά 55,92%, ενώ στη χονδρική τα ποσοστά παρέμειναν σταθερά, με μια μικρή πτώση της τάξης του 1,25%, κάτι που δείχνει ότι υπάρχει μια αρκετά αξιοσημείωτη τάση ανόδου στην ανάλυση των δεδομένων των καταναλωτών, τα τελευταία δύο χρό-

νια, υποδηλώνοντας τη σημασία που έχουν τα συμπεράσματα σχετικά με την κερδοφορία των επιχειρήσεων.

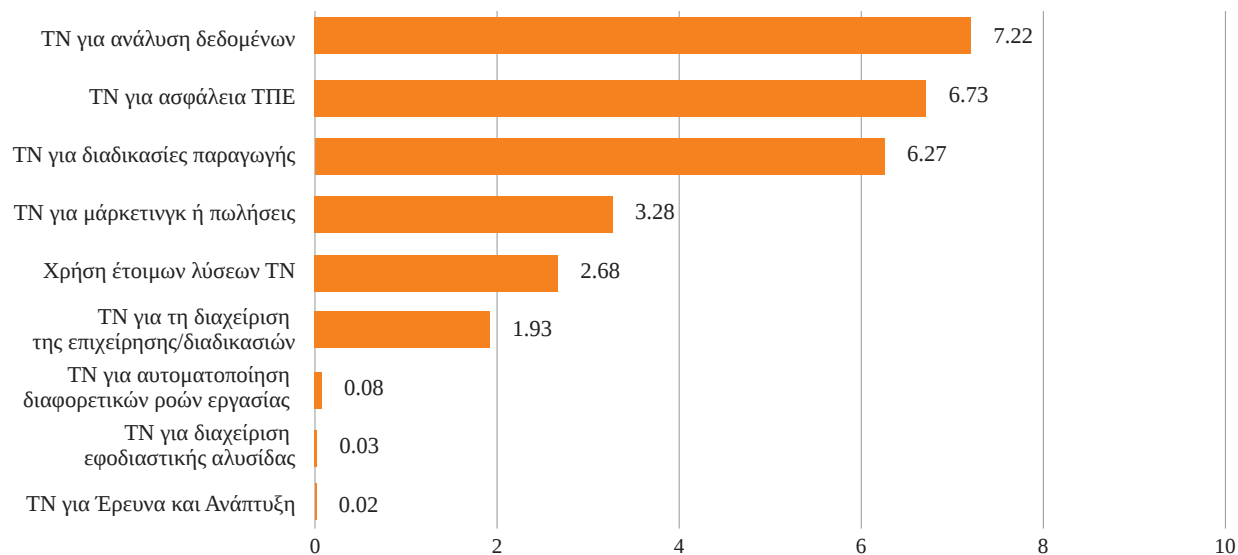
Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) εξελίσσεται, ούτως ή άλλως, ταχύρρυθμα τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά τα τρία τελευταία χρόνια η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα υπήρξε ραγδαία και άλλαξε πλήρως το τεχνολογικό τοπίο. Πρόκειται για μια ανατρεπτική τεχνολογία, η οποία είναι ικανή, αν αξιοποιηθεί σωστά, να μεταβάλει δραστικά κάθε κλάδο της ελληνικής και της παγκόσμιας οικονομίας. Είναι, επομένως, απαραίτητο να εξεταστεί σχολαστικά η συμβολή της TN σε κάθε πιθανή πτυχή του λιανικού εμπορίου, ώστε να προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για το σύνολο του κλάδου.

Η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στην προώθηση των προϊόντων και στις πωλήσεις αποτελεί σημαντικό συστατικό της επιτυχίας του λιανικού εμπορίου στη σύγχρονη εποχή, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του τζίρου, μέσω της καλύτερης στόχευ-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.4

Χρήση τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης στις επιχειρήσεις (Ελλάδα, λιανικό εμπόριο, % επιχειρήσεων, 2025)

Eurostat. (2025). Artificial intelligence by NACE Rev. 2 activity.

σης των προϊόντων, της δημιουργίας προσωποποιημένων προσφορών, καθώς και της μείωσης του κόστους απόκτησης πελατείας, με τη βοήθεια πιο στοχευμένης και αποδοτικής διαφήμισης. Επιπλέον, με τη χρήση ψηφιακών βοηθών και *chatbots*³, ενισχύεται η πελατειακή εξυπηρέτηση και επιταχύνονται οι εμπορικές διαδικασίες.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat, η χρήση TN στο ελληνικό λιανικό εμπόριο για την προώθηση των προϊόντων παρουσίασε αύξηση, το 2025, έναντι των προηγούμενων ετών, με 3,28% έναντι του 1,40%, το 2021(για επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 εργαζομένους) (Διάγραμμα 4). Το 2023 και το 2024, παρατηρείται σημαντική πτώση σε 0,08% και 0,67% αντίστοιχα, η οποία καταδεικνύει πιθανή διαφοροποίηση της κατάταξης των τεχνολογιών που θεωρούνται TN. Κάτι τέτοιο μπορεί να θεωρηθεί φυσικό, καθώς η Τεχνητή Νοημοσύνη

προϋπήρχε της τρέχουσας τεχνολογικής αλλαγής, η οποία ξεκίνησε από το 2023 κι ύστερα, με αποτέλεσμα να υπήρξε επανεκτίμηση της έννοιας, και για αυτόν τον λόγο η ανάλυση εστιάζει στα αποτελέσματα του 2025. Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα φαίνεται να βρίσκεται αρκετά πίσω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (7,45%), ως προς το ποσοστό των εμπορικών επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν TN. Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης και ενίσχυσης της υιοθέτησης της Τεχνητής Νοημοσύνης, στο πλαίσιο των ενεργειών προώθησης των προϊόντων και των πωλήσεων. Συγκρίνοντας τις ελληνικές επιχειρήσεις με οικονομίες, όπως αυτή της Δανίας, παρατηρούμε ότι η χρήση TN αγγίζει το 14,05%, γεγονός που καταδεικνύει ακόμα πιο έντονη απόκλιση από τους πρωτοπόρους.

Επιπρόσθετα, η TN συμβάλλει δραστικά στη βελτίωση των υπηρεσιών του λιανικού εμπορίου και συνδέεται άμεσα με την κερδοφορία, καθώς περιορίζει την έλλειψη αποθεμάτων, βελτιώνει τους χρόνους απόκρισης και, μέσω προβλέψεων και αυτομα-

3. Το chatbot είναι είδος λογισμικού που προσομοιώνει την ανθρώπινη επικοινωνία, μέσω ήχου και κειμένου, με στόχο τη διευκόλυνση των χρηστών, στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου και της αυτοματοποίησης της πελατειακής εξυπηρέτησης.

τοποίησης των διαδικασιών, αυξάνει τη διαθεσιμότητα των προϊόντων. Για να εξεταστεί η ένταση χρήσης της TN στην παραγωγή ή στις διαδικασίες υπηρεσιών, χρησιμοποιείται ο δείκτης χρήσης TN για παραγωγικές διαδικασίες (ppp) της Eurostat. Στο λιανικό εμπόριο, αυτό μεταφράζεται σε λειτουργίες εκτέλεσης παραγγελιών, πρόβλεψης ζήτησης, αναπλήρωσης αποθεμάτων και αυτοματοποίησης ροών, και όχι σε παραγωγικές διαδικασίες με τη βιομηχανική έννοια.

Το 2025, παρουσιάζεται μεγάλη αύξηση συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια, με το 6,27% των επιχειρήσεων που απασχολούν άνω των 10 εργαζομένων να κάνει χρήση της TN στις παραγωγικές διαδικασίες. Το ποσοστό αυτό είναι από τα μεγαλύτερα μεταξύ των συγκρινόμενων χωρών και ξεπερνά το ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 3,92 ποσοστιαίες μονάδες. Επιπλέον, υπερβαίνει τα ποσοστά χωρών που θεωρούνται πρωτοπόροι στην ψηφιοποίηση, όπως η Δανία (4,11%) και το Βέλγιο (5,07%). Αυτό παρέχει μια σαφώς θετική εικόνα για τη χρήση TN από τις ελληνικές επιχειρήσεις λιανικής, καταδεικνύοντας μια στροφή σε λύσεις Τεχνητής Νοημοσύνης, οι οποίες επιφέρουν άμεσο επιχειρηματικό όφελος.

Στο λιανικό εμπόριο, η χρήση TN στην υλικοτεχνική υποστήριξη και στην εφοδιαστική (logistics) μειώνει το κόστος μεταφορών και αποθήκευσης, όπως επίσης βελτιστοποιεί τα αποθέματα. Επιπλέον, αυξάνει την αξιοπιστία των παραδόσεων και αυτοματοποιεί διαδικασίες, οι οποίες απαιτούσαν, στο παρελθόν, ανθρώπινη παρέμβαση και ενείχαν αυξημένο ποσοστό ανθρώπινου λάθους. Επομένως, η σωστή και στοχευμένη αξιοποίησή της καθίσταται ύψιστης σημασίας. Μέσω του AI_PLOG⁴ της Eurostat, μπορεί να εξεταστεί ο βαθμός αυτής της αξιοποίησης. Όσον αφορά το

λιανικό εμπόριο στην Ελλάδα, παρουσιάζεται σχεδόν μηδενική επίδοση της χρήσης Τεχνητής Νοημοσύνης στην εφοδιαστική αλυσίδα. Μια πιθανή εξήγηση είναι να μην καταγράφεται η χρήση της στον κλάδο της λιανικής, αλλά να προσμετράται στον κλάδο της εφοδιαστικής, λόγω της ανάθεσης τέτοιου τύπου λειτουργιών σε εξωτερικούς παρόχους 3PL⁵. Επιπλέον, η συγκεκριμένη χρήση απαιτεί ωριμότητα υποδομών, κάτι στο οποίο ενδέχεται να υστερεί ο κλάδος λιανικού εμπορίου.

Η ασφάλεια ΤΠΕ, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της TN, προστατεύει τις συναλλαγές, τα έσοδα και τη φήμη των επιχειρήσεων, αποτρέποντας απάτες σε πληρωμές και κόβουλες κυβερνοεπιθέσεις, ενώ, ταυτόχρονα, προστατεύει και τους ίδιους τους καταναλωτές από ηλεκτρονικές απάτες και παράτυπη άντληση των δεδομένων τους. Η Eurostat καταγράφει τα ποσοστά των επιχειρήσεων που αξιοποιούν την Τεχνητή Νοημοσύνη για ασφάλεια ΤΠΕ. Στην Ελλάδα, καταγράφεται σημαντική αύξηση του ποσοστού χρήσης για ασφάλεια ΤΠΕ, με ποσοστό 6,73% έναντι του 0,12%, το 2021. Μάλιστα, καταγράφεται αύξηση 106%, από το 2024 έως το 2025, υπερτονίζοντας την ραγδαία αύξηση στη χρήση μέτρων ασφαλείας, βασισμένων στην TN. Τα ποσοστά αυτά ξεπερνούν κατά πολύ αυτά της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2,78%) και πλησιάζουν τα μεγέθη μεγαλύτερων και περισσότερο ψηφιοποιημένων οικονομιών, όπως της Γερμανίας (6,99%) και του Βελγίου (7,77%).

Άξια αναφοράς είναι η χρήση TN για Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A), καθώς δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου να βελτιώσουν τις υπηρεσίες τους, να αναπτύξουν μοντέλα προβλέψεων ή μηχανισμών συστάσεων και να πειραματιστούν

4. Το AI_PLOG είναι μια μεταβλητή της Eurostat, η οποία χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του ποσοστού των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης για την εφοδιαστική αλυσίδα.

5. Το 3PL (Third – Party Logistics) αφορά την ανάθεση λειτουργιών εφοδιαστικής αλυσίδας σε εξωτερικούς συνεργάτες (third – parties), οι οποίοι διαχειρίζονται το σύνολο, ή τμήμα, των αποθηκών, μεταφορών, παραγγελιών και επιστροφών μιας επιχείρησης.

1

με αποτελεσματικό τρόπο, χτίζοντας ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους. Αναφορικά με την αξιοποίηση TN για E&A, τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ότι η εικόνα της Ελλάδας (0%, το 2023, 1,10%, το 2024 και 0,02%, το 2025) είναι ασταθής και κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, συγκριτικά με το ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1,59%). Αυτό μπορεί να οφείλεται σε καινοτομίες που πηγάζουν από προμηθευτές/έτοιμες λύσεις και σπανίως από τη δημιουργία εσωτερικών λύσεων, με αποτέλεσμα να μην προσμετρούνται στα ποσοστά της μεταβλητής που υπολογίζει η Eurostat. Επιπρόσθετα, στον ελληνικό χώρο, η E&A συγκεντρώνεται, συνήθως, σε λίγους παίκτες, ενώ η πλειονότητα των επιχειρήσεων δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, ώστε να επενδύσουν στην καινοτομία.

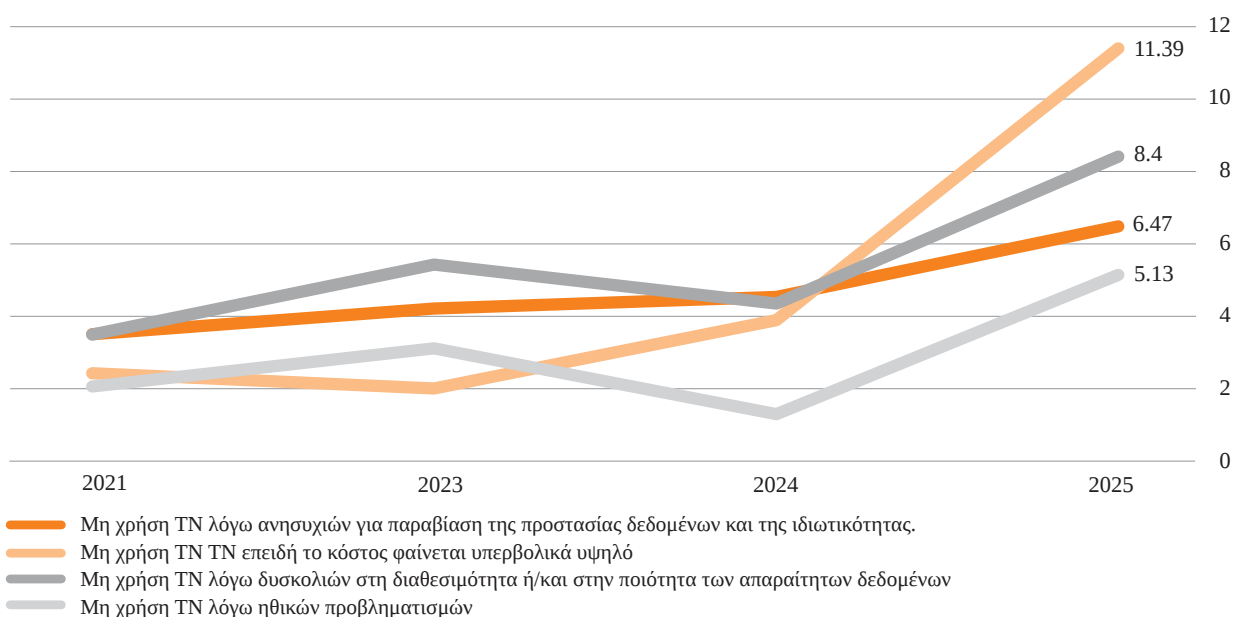
Τα στοιχεία της Eurostat προσφέρουν, επίσης, τη δυνατότητα άντλησης των ποσοστών που αφορούν τη χρήση τεχνολογιών TN, όπως οι τεχνολογίες ανάλυσης γραπτού κειμένου, παραγωγής γραπτού ή προφορικού λόγου, μηχανικής μάθησης, παραγωγής εικόνας/ήχου. Η εξέτασή τους, στο πλαίσιο

του λιανικού εμπορίου, καταδεικνύει το επίπεδο υιοθέτησης/διάχυσης των τεχνολογιών και επιτρέπει σαφείς και διεθνείς συγκρίσεις, οι οποίες συμπληρώνουν τις μεταβλητές χρήσης TN, ανά σκοπό (marketing/πωλήσεις, R&D), παρέχοντας μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του ψηφιακού μετασχηματισμού του κλάδου. Όσον αφορά τις ελληνικές επιχειρήσεις, παρατηρείται μια πτώση των ποσοστών χρήσης από 9,71%, το 2024, σε 7,24% το 2025. Αντιθέτως, τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκαν από 11,29% σε 15,46%, το 2025, καταδεικνύοντας ότι ο ελληνικός κλάδος υπολείπεται σημαντικά έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Παράλληλα, χώρες, όπως η Δανία, κατέγραψαν σημαντική άνοδο, με αύξηση από 19,23% σε 32,14% (+12,91 ποσοστιαίες μονάδες).

Παρά τα πολλαπλά οφέλη της TN σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, υπάρχουν εμπόδια στην αξιοποίησή της από τον κλάδο λιανικής, τα οποία, όπως φαίνεται, εντάθηκαν το 2025 (Διάγραμμα 5). Πιο συγκεκριμένα, το 6,47% των επιχειρήσεων δεν χρησιμοποίησε τεχνολογίες TN, λόγω

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.5

Αιτίες μη αξιοποίησης τεχνολογιών TN στο ελληνικό λιανικό εμπόριο

Πηγή: Eurostat. (2025). Artificial intelligence by NACE Rev. 2 activity.

ανησυχιών για παραβίαση της προστασίας δεδομένων και ιδιωτικότητας, έναντι του 4,52% που καταγράφηκε το 2024. Αντίστοιχα, το 5,13% δεν χρησιμοποίησε τεχνολογίες TN, λόγω ηθικών προβληματισμών, και το 11,39% απείχε, εξαιτίας του υπερβολικά υψηλού κόστους χρήσης.

Δεξιότητες, Εκπαίδευση και Πολιτικές Προεκτάσεις

Η εκπαίδευση των εργαζομένων στη νέα ψηφιακή εποχή αποτελεί, αδιαπραγμάτευτα, το βασικότερο συστατικό κάθε οικονομίας που προσδοκά θετικά αποτελέσματα από τις προσπάθειες ψηφιοποίησης. Στο λιανικό εμπόριο, η ικανότητα χρήσης εργαλείων ηλεκτρονικού εμπορίου data analytics, ασφάλειας δεδομένων και TN θα πρέπει να είναι προτεραιότητα κάθε επιχείρησης που προσβλέπει σε αύξηση των περιθωρίων κέρδους της. Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat για το 2024, οι ελληνικές επιχειρήσεις υστερούν, σε σχέση με τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προς την εκπαίδευση του προσωπικού για την απόκτηση δεξιοτήτων ΤΠΕ, με 11,66% έναντι 15,43%. Συγκριτικά, το Βέλγιο, με 21,06%, και η Δανία, με 29,05%, φαίνεται να έχουν σημαντικό προβάδισμα σε σχέση με την Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που απασχολούν εξειδικευμένο σε ΤΠΕ προσωπικό και το εκπαίδευσαν, ώστε να εξελίξει τις δεξιότητές του, αποτέλεσαν μόνο το 3,69% των επιχειρήσεων, το 2024, με σαφή πτώση από το 2022. Αυτό θα μπορούσε, πιθανώς, να οφείλεται σε εξωτερική ανάθεση αυτών των δραστηριοτήτων, σε χρήση SaaS λύσεων⁶ και, ενδεχομένως, σε αλλαγή οργανωτικού μοντέλου. Τα ποσοστά της Ελλάδας είναι σημαντικά χαμηλότερα από εκείνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

τα οποία κινήθηκαν σταθερά κοντά στο 7%, το 2022 και το 2024, αλλά συμβαδίζουν με τις τάσεις του Βελγίου και της Δανίας, που είδαν μείωση των ποσοστών τους, παρότι σε μικρότερη κλίμακα.

Αντίστοιχα, τα ποσοστά των επιχειρήσεων που δεν απασχολούν εξειδικευμένο σε ΤΠΕ προσωπικό, αλλά εκπαίδευσαν τους υπαλλήλους τους σε ψηφιακές δεξιότητες, φαίνεται να μειώθηκαν το 2024, με 6,16%, έναντι του 6,83%, το 2022, μην απέχοντας ιδιαίτερα από τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με 8,24%, το 2024, έναντι 10,18%, το 2022. Αντιθέτως, χώρες, όπως η Δανία, είχαν σημαντική αύξηση των ποσοστών, με 15,46%, το 2024, 9,35%, το 2022.

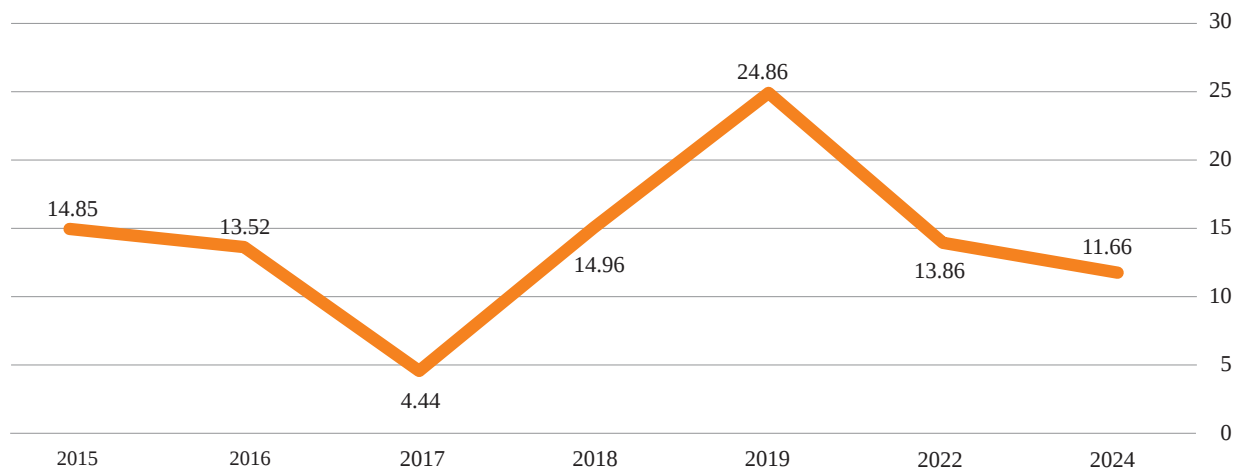
Από την ανάλυση προκύπτει η ανάγκη αύξησης της ικανότητας των επιχειρήσεων λιανικής να χρησιμοποιούν συστήματα ΤΠΕ και Τεχνητής Νοημοσύνης, με ασφάλεια και συνέπεια, έχοντας ως στόχο τη βελτίωση των διαδικασιών και την αύξηση των ποσοστών κέρδους. Στην πράξη, αυτό μπορεί να σημαίνει τη στήριξη επιδοτούμενης κατάρτισης, ώστε να κινητοποιηθούν επιχειρήσεις και εργαζόμενοι, η οποία πρέπει, όμως, να βασίζεται σε πραγματικά αποτελέσματα, και όχι απλώς στην τυπική ολοκλήρωση σεμιναρίων. Επιπλέον, ύψιστης σημασίας είναι η εκπαίδευση στην κυβερνοασφάλεια και στη σωστή χρήση της TN, με στόχο την προστασία των δεδομένων και την ασφάλεια των συστημάτων. Σχετικά μέτρα έχουν οριστεί, ήδη, από τον κανονισμό 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Commission 2024), ο οποίος θέτει ένα ενιαίο πλαίσιο ανάπτυξης και διάθεσης της TN στην ΕΕ, απαγορεύει πρακτικές υψηλού κινδύνου και απαιτεί διαφάνεια στη χρήση, με σκοπό την ασφάλεια και τα δικαιώματα των χρηστών και τη στήριξη της καινοτομίας και της ενοποίησης της αγοράς.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό για το εμπόριο λιανικής να μειωθεί το χάσμα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσον αφορά τις δραστηριό-

6. Οι SaaS λύσεις (Software as a Service) είναι εφαρμογές λογισμικού, οι οποίες παρέχονται συνδρομητικά, μέσω διαδικτύου, και δεν εγκαθίστανται τοπικά στην επιχείρηση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Γ.1.6

Ποσοστό επιχειρήσεων που εκπαίδευσαν το προσωπικό τους για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων (Ελλάδα, λιανικό εμπόριο)

Πηγή: Eurostat. (2025). Enterprises that provided training to develop/upgrade ICT skills of their personnel by NACE Rev. 2 activity.

τητες ψηφιοποίησης και χρήσης της ΤΝ, οι οποίες σχετίζονται με τη ζήτηση αγαθών, την ενημέρωση των καταναλωτών και τη μετατροπή πιθανών αγοραστών σε πωλήσεις. Θα πρέπει, επομένως, να οριστούν πολιτικές, οι οποίες να στοχεύουν σε αποτελεσματικότερα κίνητρα χρήσης της ΤΝ, σε τομείς όπως οι ενέργειες προώθησης των προϊόντων,, έτσι ώστε να ενισχυθεί η αξιοποίηση μηχανισμών συστάσεων και δυναμικού υλικού, καθώς και να βελτιωθεί η στόχευση προσφορών, με βάση τα χαρακτηριστικά των καταναλωτών. Αυτό θα πρέπει, ωστόσο, να πραγματοποιηθεί, διασφαλίζοντας πρωτίστως την ιδιωτικότητα και τα καταναλωτικά δικαιώματα. Οι κρατικές δράσεις στήριξης του λιανικού εμπορίου, μέσω ψηφιακών κουπονιών χρηματοδότησης και επιδοτήσεων ΕΣΠΑ, όπως η δράση «e-λιανικό – Επιχορήγηση υφιστάμενων ΜμΕ του κλάδου του λιανικού εμπορίου, για την ανάπτυξη/αναβάθμιση και διαχείριση ηλεκτρονικού καταστήματος», αποτελούν πολιτικές στήριξης προς τη σωστή κατεύθυνση. Είναι επίσης σημαντικό να δημιουργηθούν και να προωθηθούν στις επιχειρήσεις λιανικής έτοιμα τεχνολογικά πακέτα με εργαλεία ψηφιοποίησης, τα οποία θα είναι επικεντρωμένα στις ανάγκες του κλάδου και θα επι-

τρέπουν σε όλους να συμμετάσχουν, κάτω από ένα κοινό πλαίσιο, που θα είναι σαφώς ορισμένο και διαχειρίσιμο, σε επίπεδο εκπαίδευσης και κυβερνοασφάλειας.

Σύμφωνα με τους Hajdas et al. (2025), η ενοποίηση των καναλιών του λιανικού εμπορίου (ηλεκτρονικά καταστήματα, φυσικά καταστήματα, εφαρμογές σε κινητά κ.α.) επηρεάζεται αρνητικά από εμπόδια, όπως είναι τα μη ευθυγραμμισμένα κίνητρα μεταξύ των διαφόρων καναλιών, η έλλειψη ενιαίας γραμμής, τα προβλήματα στρατηγικής, όπως η απουσία κοινού οράματος. Επίσης, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, βασική δυσκολία αποτελεί η ενοποίηση των δεδομένων, καθώς και η μέτρηση της αποδοτικότητας των καναλιών. Παρ’ όλα αυτά, το συμπέρασμα είναι ότι η ενοποίηση των καναλιών αυξάνει την απόδοση των επιχειρήσεων μακροπρόθεσμα. Επομένως, η τεχνολογική ενοποίηση θα πρέπει να συνοδεύεται και από πολιτικές ανάπτυξης ικανοτήτων.

Η δημιουργία πολυκαναλικών εμπορικών δραστηριοτήτων και η εντατικοποίηση της χρήσης ψηφιακών συστημάτων στο λιανικό εμπόριο, πέρα από ενισχυτές της εμπορικής απόδοσης, λειτουργούν και ως μοχλοί περιβαλλοντικής και οικονομικής βιωσιμότη-

τας. Η βελτιστοποίηση της διαχείρισης και της δρομολόγησης των αποθεμάτων, καθώς και η πρόβλεψη της ζήτησης μειώνουν τη σπατάλη των πόρων (αποθεμάτων και προϊόντων). Παράλληλα, σύμφωνα με το GS1 in Europe (2025), η υψηλή ιχνηλασιμότητα επιτρέπει τη στήριξη του Digital Product Passport, εξασφαλίζοντας τη διαφάνεια και τη διάθεση πληροφοριών σε όλον τον κύκλο ζωής του προϊόντος. Σύμφωνα με τους Milligan et al. (2025), η μετάβαση σε ψηφιακές εμπορικές δραστηριότητες συνοδεύεται συχνά από αναποτελεσματικότητες, όσον αφορά τις υποστηρικτικές λειτουργίες εκτέλεσης των παραγγελιών. Στο ευρύτερο πλαίσιο της βιβλιογραφίας, αυτές οι αναποτελεσματικότητες προκαλούν αύξηση στα κόστη διανομής και μείωση στα περιθώρια κέρδους. Επομένως, είναι απαραίτητος ο προσεκτικός ανασχεδιασμός των υποδομών και των διαδικασιών εκτέλεσης των παραγγελιών, προκειμένου να επιτευχθεί η μακροχρόνια οικονομική βιωσιμότητα, μέσω της ενοποίησης των καναλιών.

Ιδιαίτερα σημαντικοί στόχοι μπορούν να θεωρηθούν η ενοποίηση επιχειρησιακών διαδικασιών και πληροφοριακών συστημάτων, καθώς και η δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου δράσης και λειτουργιών. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει μια κοινή στρατηγική, η οποία θα ξεκινά από τη

συλλογή και την ανάλυση δεδομένων και θα συνεχίζεται με τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων, όσον αφορά την εξυπηρέτηση των πελατών και την εφοδιαστική αλυσίδα. Αυτή η ενοποίηση θα επιτρέψει την ενοποίηση των καναλιών και θα μειώσει το συντονιστικό κόστος. Η δράση «Προηγμένος ψηφιακός μετασχηματισμός ΜμΕ» καλύπτει το επενδυτικό πλαίσιο αυτής της προοπτικής στο λιανικό εμπόριο. Ωστόσο, θα χρειαστούν πολυδιάστατες και συγκροτημένες προσπάθειες, εκ μέρους των κρατικών φορέων, για την ενοποίηση τεχνολογιών, όπως καθολική χρήση e-commerce APIS⁷, POS connectors⁸, στον εμπορικό κλάδο, με την υιοθέτηση κοινών προτύπων, όσον αφορά τη χρήση δεδομένων, σε όλο το φάσμα του λιανικού εμπορίου (σε επίπεδο προϊόντος, πελάτη και παραγγελίας), καθώς και μεθόδων και μηχανισμών λογιστικών/διαχειριστικών ελέγχων, με στόχο την ιχνηλασιμότητα.

7. Τα e-commerce APIS (Application Programming Interfaces) είναι διασυνδέσεις που επιτρέπουν την αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων με άλλα συστήματα, στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου.

8. Τα POS connectors είναι διασυνδέσεις, οι οποίες επιτρέπουν την άντληση δεδομένων που αφορούν τις πωλήσεις και την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή τους, μέσω της σύνδεσης με συστήματα POS (Point of Sale).

Βιβλιογραφία

- Abbasi, S., Sıcakyüz, Ç., Santibanez Gonzalez, E. D. R., & Ghasemi, P. (2024). A systematic literature review of logistics services outsourcing. *Heliyon*, 10(13), e33374. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e33374>
- European Commission. (2025). *State of the Digital Decade: Country report – Greece*.
- European Commission (2025). *Digitalisation in Europe – 2025 edition* (Product code: KS-01-25-000). <https://doi.org/10.2785/3102705>
- European Commission. (2024). *Ecodesign for Sustainable Products Regulation*.
- European Commission. (2021) *Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council establishing the 2030 Policy Programme “Path to the Digital Decade”, COM(2021) 574 final, SWD(2021) 247 final*
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2025). *Έρευνα χρήσης τεχνολογιών πληροφόρησης, επικοινωνίας και ηλεκτρονικού εμπορίου στις επιχειρήσεις*.
- ΕΦΕΠΙΑΕ. (2025). *Προηγμένος Ψηφιακός Μετασχηματισμός ΜμΕ*.
- Eurostat. (2025). *Artificial intelligence by NACE Rev. 2 activity*.
- Eurostat. (2025). *Data analytics by NACE Rev. 2 activity*.
- Eurostat. (2025). *Digital intensity by NACE Rev. 2 activity*.
- Eurostat. (2025). *Enterprise statistics by size class and NACE Rev. 2 activity (from 2021 onwards)*.
- Eurostat. (2025). *Enterprises that provided training to develop/upgrade ICT skills of their personnel by NACE Rev. 2 activity*.
- Eurostat. (2025). *ICT usage in enterprises (isoc_e): Reference metadata*.
- Eurostat. (2025). *Survey on ICT usage and e-commerce in enterprises*.
- Eurostat. (2025). *Websites and functionalities by NACE Rev. 2 activity*
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2024). *Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689*. <https://eur-lex.europa.eu/>
- Gkika, E. C., Kargas, A., Salmon, I., & Drosos, D. (2025). Unveiling digital maturity: Key drivers of digital transformation in the Greek business ecosystem. *Administrative Sciences*, 15(3), 96. <https://doi.org/10.3390/admsci15030096>
- GRECA. (2025). *Έρευνα Ηλεκτρονικού Εμπορίου 2025*.
- GS1 in Europe. (2025). GS1 Standards enabling the EU digital product passport, Empowering industry’s circular transformation and green product choices for consumers, Release 2.2, January 2025
- Hajdas, M., Radomska, J., Kawa, A., Klimas, P., & Silva, S. C. (2025). Channel integration puzzle: Internal obstacles, industry drivers and omnichannel capabilities. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 53(13), 200–218. <https://doi.org/10.1108/IJRDM-05-2025-0377>
- IN.EM.Y. – ΕΣΕΕ. (2021). *Future of Retail 2040: Οι κινητήριες δυνάμεις του ψηφιακού μετασχηματισμού του λιανικού εμπορίου*.
- Milligan, S., et al. (2025). Evolutions of omni-channel fulfillment performance: An in-depth case study in grocery retailing. *Journal of Operations Management*.
- Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης. (2024). *Πρόγραμμα I: Ψηφιακά Εργαλεία ΜΜΕ*.

Η κρίση του ισότιμου ανταγωνισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πώς οι ψηφιακές πλατφόρμες δοκιμάζουν τα όρια και τις δυνατότητες της δημόσιας διοίκησης

Η ταχεία ανάπτυξη του διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου, κατά την τελευταία δεκαετία, έχει μετασηματίσει ριζικά το παγκόσμιο λιανικό εμπόριο. Οι ψηφιακές πλατφόρμες επέτρεψαν στους καταναλωτές να αποκτήσουν πρόσβαση σε μια πρωτοφανή ποικιλία προϊόντων σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές, τα οποία συχνά αποστέλλονται απευθείας από κατασκευαστές εγκατεστημένους εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν και αυτή η εξέλιξη έχει προσφέρει σημαντικά οφέλη στους καταναλωτές, έχει ταυτόχρονα αναδείξει σημαντικές αδυναμίες στο κανονιστικό και ελεγκτικό πλαίσιο που διέπει την ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, ένα ολοένα και μεγαλύτερο ποσοστό των αγαθών που αγοράζονται διαδικτυακά από Ευρωπαίους καταναλωτές αποστέλλεται πλέον απευθείας από τρίτες χώρες υπό τη μορφή μικρών δεμάτων προς μεμονωμένους καταναλωτές, γνωστών ως «μικροδεμάτων χαμηλής αξίας» (Low-Value Consignments) που δεν υπόκεινται σε τελωνειακούς δασμούς, καθώς η αξία τους είναι μικρότερη των 150 ευρώ. Η κλίμακα του φαινομένου αυτού έχει αυξηθεί εντυπωσιακά τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG TAXUD- Surveillance database), ο αριθμός των τεμαχίων LVC που εισέρχονται στην ευρωπαϊκή αγορά αυξήθηκε από περίπου 1,39 δισεκατομμύρια το 2022 σε 5,88 δισεκατομμύρια τεμάχια το 2025, καταγρά-

φοντας υπερτετραπλασιασμό μέσα σε διάστημα μόλις τριών ετών. Η δυναμική αυτή μεταβολή αντανακλά την έντονη διεύρυνση των διασυνοριακών αποστολών που συνδέονται κυρίως με τις απευθείας πωλήσεις προς τους καταναλωτές. Ως αποτέλεσμα, οι αποστολές χαμηλής αξίας αντιπροσωπεύουν πλέον σχεδόν το σύνολο των τεμαχίων που εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με το μερίδιό τους να αυξάνεται από περίπου 92% των συνολικών εισαγωγών το 2022 σε περίπου 98% το 2025. Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει μια δομική μεταβολή στη διάρθρωση των εισαγωγών προς την ευρωπαϊκή αγορά, με τις μικρής αξίας αποστολές να αποτελούν το κυρίαρχο κανάλι εισόδου προϊόντων, ιδίως στο πλαίσιο της ανάπτυξης του διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου. Ωστόσο, παρά τη συντριπτική τους παρουσία σε όρους όγκου, οι αποστολές χαμηλής αξίας αντιστοιχούν μόλις στο 1,8% της συνολικής αξίας των εισαγωγών. Η απόκλιση αυτή μεταξύ όγκου και αξίας αντικατοπτρίζει δομική αλλαγή που επιφέρει το συγκεκριμένο εμπορικό μοντέλο, καθώς η μέση αξία σε αυτό το τμήμα της αγοράς υπολογίζεται σε λιγότερο από 9 ευρώ ανά προϊόν. Πρόκειται, συνεπώς, για ένα μοντέλο που βασίζεται στη μαζική διακίνηση μεγάλου αριθμού πολύ μικρής αξίας προϊόντων.

Η γεωγραφική προέλευση των αποστολών αυτών είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη. Η

Κίνα κυριαρχεί στις χώρες προέλευσης των αποστολών, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 93% του συνολικού όγκου των δεμάτων, ενώ σε όρους αξίας καλύπτει περίπου 78% των σχετικών εισαγωγών. Αντίθετα, άλλες χώρες διαδραματίζουν σημαντικά μικρότερο ρόλο. Ειδικότερα, το Ηνωμένο Βασίλειο αντιπροσωπεύει σε περίπου 7% του όγκου, οι Ηνωμένες Πολιτείες σε περίπου 3%, ενώ λοιπές χώρες συγκεντρώνουν περίπου 12%. Σε επίπεδο αξίας οι αντίστοιχες συμμετοχές είναι ακόμη χαμηλότερες (περίπου 4% για το Ηνωμένο Βασίλειο, 2% για τις Ηνωμένες Πολιτείες και 1% για άλλες χώρες). Η κατανομή αυτή υποδηλώνει ότι το ευρωπαϊκό σύστημα εισαγωγών μικρής αξίας έχει διαμορφωθεί γύρω από ένα ιδιαίτερα συγκεντρωμένο γεωοικονομικό πρότυπο, στο οποίο οι κινεζικές πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο. Η δυναμική αυτή συνδέεται στενά με την ανάπτυξη του επιχειρηματικού μοντέλου “direct-to-consumer” (D2C), το οποίο επιτρέπει σε επιχειρήσεις να αποστέλλουν απευθείας προϊόντα σε καταναλωτές, παρακάμπτοντας σε μεγάλο βαθμό τις παραδοσιακές αλυσίδες διανομής και τα ενδιάμεσα επίπεδα χονδρικού και λιανικού εμπορίου¹.

Η δραματική αυτή διεύρυνση των εισαγωγών από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου έχει εγείρει σημαντικά ζητήματα συμμόρφωσης με τους κανόνες της ενιαίας αγοράς. Διαδοχικές έρευνες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο ενός τομέα ελέγχου (Priority Control Area- PCA), κατά τα έτη 2024 και 2025, έδειξαν ότι τα περισσότερα εμπόρευμα που εισέρχονται στην ευρωπαϊκή αγορά μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου από τρίτες χώρες δεν ακολουθούν τα πρότυπα ασφαλείας². Ειδικότερα, τα αποτελέσματα

των τελωνειακών ελέγχων ανέδειξαν υψηλά ποσοστά απουσίας συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατά τη δεύτερη φάση του τομέα ελέγχου, οι τελωνειακές αρχές των 27 κρατών-μελών σε συνεργασία με τις αρχές εποπτείας της αγοράς και ασφάλειας των τροφίμων, διενέργησαν εντατικούς ελέγχους για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των προϊόντων που εισήχθησαν σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο κατά το έτος 2025 μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου. Στους ελέγχους αυτούς, ελέγχθηκαν περίπου 6.000 προϊόντα από την κατηγορία των καλλυντικών- όπως κρέμες, προϊόντα μακιγιάζ, προϊόντα στοματικής υγιεινής και προϊόντα περιποίησης μαλλιών- και το 65% αυτών δεν πληρούσε τα ευρωπαϊκά πρότυπα³.

Τα συχνότερα προβλήματα αφορούσαν ελλειπή ή λανθασμένη επισήμανση, απουσία απαραίτητης τεκμηρίωσης ή ακόμη και παρουσία απαγορευμένων συστατικών. Το μεγαλύτερο μερίδιο (63%) των εν λόγω μη συμμορφούμενων προϊόντων προέρχονταν από την Κίνα. Αντίστοιχα υψηλά ποσοστά μη συμμόρφωσης καταγράφηκαν και στα μέσα ατομικής προστασίας, όπου ελέγχθηκαν περισσότερα από 2.000 προϊόντα, όπως κράνη ποδηλάτου, γάντια, γυαλιά προστασίας και σωσίβια. Περίπου το 60% των προϊόντων αυτής της κατηγορίας δεν συμμορφωνόταν με τις απαιτήσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, κυρίως λόγω απουσίας πιστοποιήσεων, σήμανσης CE ή επαρκών οδηγιών χρήσης. Σχεδόν το 91% των μη συμμορφούμενων προϊόντων προερχόταν από την Κίνα, γεγονός που επιβεβαιώνει τον κεντρικό ρόλο των κινεζικών παραγωγικών και εξαγωγικών δικτύων στις αποστολές χαμηλής αξίας προς την ευρωπαϊκή αγορά. Στην κατηγορία των συμπληρωμάτων δι-

1. European Commission. (2026). *Goods bought online – EU customs union facts and figures*. Directorate-General for Taxation and Customs Union. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-union-facts-and-figures/goods-bought-online_en

2. Συνολικά ελέγχθηκαν 11.338 προϊόντα, τα οποία

ανήκαν σε τρεις βασικές κατηγορίες υψηλού κινδύνου: καλλυντικά προϊόντα, μέσα ατομικής προστασίας και συμπληρώματα διατροφής.

3. European Commission (2026). *Protein powder, sunglasses, moisturiser – EU product safety checks in online commerce*.

ατροφής, όπου ελέγχθηκαν περίπου 3.500 προϊόντα όπως πρωτεΐνη σε σκόνη, βιταμίνες και φυτικά σκευάσματα, το πρόβλημα της μη συμμόρφωσης εμφανίζεται πιο διάχυτο σε επίπεδο γεωγραφικής προέλευσης. Οι κυριότερες χώρες προέλευσης μη συμμορφούμενων προϊόντων ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Κίνα και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ μικρότερα μερίδια καταγράφηκαν για την Ινδία, το Χονγκ Κονγκ και τη Νότια Κορέα. Σε αντίθεση με άλλες κατηγορίες προϊόντων, τα συμπληρώματα διατροφής διακινούνται μέσω ενός πιο κατακερματισμένου οικοσυστήματος ηλεκτρονικών πλατφορμών, γεγονός που δυσχεραίνει την αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς.

Σε αυτό το σημείο καθίσταται κρίσιμος ο ρόλος του Safety Gate, του ευρωπαϊκού συστήματος ταχείας προειδοποίησης για επικίνδυνα μη διατροφικά προϊόντα, μέσω του οποίου οι εθνικές αρχές εποπτείας της αγοράς κοινοποιούν προϊόντα που εντοπίζονται ως μη ασφαλή, επιτρέποντας την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και τον συντονισμό μέτρων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα στοιχεία του 2025 επιβεβαιώνουν τόσο την εντατικοποίηση των ελέγχων, όσο και τη διεύρυνση του όγκου επικίνδυνων προϊόντων που εισέρχονται στην αγορά, αναδεικνύοντας τη σημασία της εποπτείας της αγοράς, ως δεύτερης γραμμής άμυνας. Ωστόσο, η λειτουργία του συστήματος αναδεικνύει και σημαντικές ανισορροπίες μεταξύ των κρατών-μελών. Χώρες όπως η Ιταλία, η Γερμανία και η Γαλλία εμφανίζουν υψηλό αριθμό κοινοποιήσεων, σε αντίθεση με την Ελλάδα, της οποίας η περιορισμένη παρουσία στο σύστημα δεν υποδηλώνει χαμηλότερο επίπεδο κινδύνου, αλλά πιθανότερα αντανακλά διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως ο κατακερματισμός αρμοδιοτήτων, οι περιορισμένοι πόροι και η ανεπαρκής τεχνική υποστήριξη. Η υποεκπροσώπηση αυτή μειώνει την ορατότητα των κινδύνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ενδέχεται να οδηγήσει σε στρεβλή αποτύπωση της πραγματικής

κατάστασης της αγοράς. Τα συμπεράσματα αυτά ενισχύονται περαιτέρω από ευρήματα ανεξάρτητων οργανισμών δοκιμών προϊόντων, τα οποία επιβεβαιώνουν ότι σημαντικός αριθμός προϊόντων που διακινούνται στην ευρωπαϊκή αγορά δεν συμμορφώνεται με τα ισχύοντα πρότυπα, αναδεικνύοντας τη δομική πρόκληση που δημιουργεί η ταχεία ανάπτυξη του διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου για τους μηχανισμούς εποπτείας και επιβολής.

Πιο συγκεκριμένα, ανεξάρτητες εργαστηριακές δοκιμές σε επιπλέον κατηγορίες, όπως προϊόντα ένδυσης και καταναλωτικά αγαθά⁴ που αγοράστηκαν από ψηφιακές πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου έχουν εντοπίσει περιπτώσεις επικίνδυνων χημικών ουσιών, ελλειπούς σήμανσης ή παραπλανητικών πληροφοριών για τον καταναλωτή⁵. Σε συνέχεια των παραπάνω διαπιστώσεων, αντίστοιχα ευρήματα προκύπτουν και από έρευνα της Toy Industries of Europe (TIE), η οποία εξέτασε την ασφάλεια παιχνιδιών που εισάχθηκαν στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά από πωλητές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και στάλθηκαν απευθείας σε καταναλωτές της Ένωσης. Σύμφωνα με αυτά, το 95% των παιχνιδιών που εξετάστηκαν δεν συμμορφωνόταν με την ευρωπαϊκή νομοθεσία ασφάλειας παιχνιδιών, γεγονός που ταυτόχρονα αναδεικνύει και τη διάσταση του αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Επιπλέον, προκύπτουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τη βιωσιμότητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των νέων επιχειρηματικών τάσεων. Η τάση που εντοπίζεται στη βιομηχανία της μόδας με την κυριαρχία της «ultra-fast fashion» που βασίζεται σε εξαιρετικά ταχύτατους κύκλους παραγωγής και σε μεγάλους όγκους προϊόντων χαμηλής τιμής. Τέτοιες πρακτικές συνδέονται συχνά

4. Öko-Test (2025). *Shein-Mode im Test: Schnäppchen teils voller giftiger Chemikalien*.

5. European Commission – DG TAXUD (2026). *E-commerce product safety enforcement checks*.

με μικρή διάρκεια ζωής των προϊόντων, αυξημένη παραγωγή αποβλήτων και σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα σε παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες⁶. Η συζήτηση σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής έχει ενταθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια σχετικά με το πώς μπορεί να προσαρμοστεί το ρυθμιστικό πλαίσιο σ' αυτή τη νέα πραγματικότητα. Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, οργανώσεις επιχειρήσεων, φορείς προστασίας καταναλωτών και εθνικές αρχές συγκλίνουν ολοένα και περισσότερο στην άποψη ότι το υφιστάμενο σύστημα χρειάζεται σημαντική ενίσχυση προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που δημιουργεί το διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο, που αξιοποιεί το D2C επιχειρηματικό μοντέλο ηλεκτρονικού εμπορίου και δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις ως προς την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας προϊόντων. Η ανάγκη αυτή καθίσταται ακόμη πιο εμφανής αν ληφθεί υπόψη ότι το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο έχει δομηθεί με βάση διαφορετικές παραγωγικές και εμπορικές συνθήκες που δεν αντανακλούν πλήρως τη δυναμική των σύγχρονων ψηφιακών οικονομιών.

Το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο σχεδιάστηκε κυρίως για παραδοσιακές εφοδιαστικές αλυσίδες, στις οποίες οι κατασκευαστές, εισαγωγείς και διανομείς που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να εντοπιστούν και να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τη συμμόρφωση των προϊόντων με τα πρότυπα ασφάλειας, προστασίας καταναλωτή και περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Η άνοδος των ψηφιακών πλατφορμών ηλεκτρονικού εμπορίου και η παράλληλη επικράτηση του D2C επιχειρηματικού μοντέλου επέτρεψαν σε πωλητές τρίτων χωρών να μπορούν να διοχετεύουν μεγάλα ποσά μικρών δεμάτων απευθείας στους καταναλωτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας δύσκολο τον αποτελεσματικό έλεγχο της συμμόρφωσης πριν από την

είσοδο των προϊόντων στην ενιαία αγορά. Και τούτο διότι, ακόμη κι όταν εντοπίζονται μη συμμορφούμενα προϊόντα, η επιβολή κυρώσεων είναι περίπλοκη, καθώς οι πωλητές βρίσκονται εκτός της δικαιοδοσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συχνά δεν υπάρχει σαφώς προσδιορισμένος οικονομικός φορέας εντός της, ο οποίος να φέρει την ευθύνη για τη συμμόρφωση των προϊόντων⁷.

Οι προκλήσεις αυτές, ως εκ τούτου, συνδέονται, επίσης, με διαρθρωτικές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις παραγωγής, λιανικού και χονδρικού εμπορίου υποχρεούνται να συμμορφώνονται με ένα εκτεταμένο πλέγμα κανονιστικών απαιτήσεων που αφορά την ασφάλεια προϊόντων, την περιβαλλοντική προστασία, τα εργασιακά πρότυπα και την προστασία των καταναλωτών. Επιπλέον, υπόκεινται σε τελωνειακές διαδικασίες, φορολογικές υποχρεώσεις και διοικητικούς ελέγχους που απορρέουν από το κανονιστικό πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, σε αντίθεση με τους πωλητές-επιχειρήσεις από τρίτες χώρες που αξιοποιώντας το ταχέως αναπτυσσόμενο επιχειρηματικό μοντέλο D2C, καταφέρνουν να παρακάμπτουν την επιβολή τελωνειακών δασμών, κανονιστικών ελέγχων και υποχρεώσεων συμμόρφωσης. Αυτή η συνθήκη έχει δημιουργήσει την αντίληψη μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ότι το υφιστάμενο σύστημα δεν εξασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των πωλητών που δραστηριοποιούνται εκτός αυτής⁸.

Στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης, έχουν αναδειχθεί ορισμένα κρίσιμα ζητήματα προς διευθέτηση. Πρώτον, η απουσία σαφώς προσδιορισμένου οικονομικού φορέα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ρυθμιστικά

6. Greenpeace (2025). *Shame on You Shein – environmental impacts of ultra-fast fashion*.

7. EuroCommerce (2026). *Position on the Revision of the Market Surveillance Regulation*.

8. EuroCommerce (2026). *Survey Responses on the Market Surveillance Regulation*.

κενά. Η διασφάλιση ότι κάθε προϊόν που διατίθεται στην ενιαία αγορά διαθέτει έναν υπεύθυνο οικονομικό φορέα εγκατεστημένο εντός αυτής θεωρείται βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική επιβολή των κανόνων⁹. Στο πλαίσιο της σχετικής συζήτησης, η εστίαση μετατοπίζεται ολοένα και περισσότερο στον ρόλο που οφείλουν να έχουν οι ψηφιακές πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου, που λειτουργούν σήμερα περισσότερο ως «ενδιάμεσοι» μεταξύ πωλητών και καταναλωτών, χωρίς να αναλαμβάνουν την ευθύνη να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των προϊόντων με τους κανόνες της ευρωπαϊκής αγοράς και κατ' επέκταση την ιχνηλασιμότητα των πωλητών. Δεύτερον, ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στο καθεστώς που διέπει τα μικροδέματα χαμηλής αξίας, και ευρύτερα, στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου εποπτείας της ενιαίας αγοράς. Κυρίως διότι ο αυξημένος όγκος των μικρών αποστολών που εισέρχονται από τρίτες χώρες θέτει υπό πίεση τους υφιστάμενους μηχανισμούς ελέγχου, αναδεικνύοντας την ανάγκη για ενισχυμένο και πιο συστηματικό συντονισμό μεταξύ των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών. Παράλληλα, οι διαφοροποιήσεις στην εφαρμογή της νομοθεσίας μεταξύ κρατών-μελών δημιουργούν κανονιστικά

κενά, τα οποία δύνανται να αξιοποιηθούν από μη συμμορφούμενους οικονομικούς φορείς, υπονομεύοντας την ενιαία αγορά. Τρίτον, αναδεικνύεται με ιδιαίτερη ένταση το ζήτημα της διασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκείνων που διακινούν προϊόντα μέσω διασυνοριακών ψηφιακών καναλιών, πέρα από τις συνήθεις στρεβλώσεις της αγοράς. Όπως επισημαίνεται και σε επίπεδο ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου, οι συνέπειες της συγκεκριμένης έκφρασης αθέμιτου ανταγωνισμού εκτείνονται, επίσης, σε διαδικασίες αναδιάρθρωσης, πάυση λειτουργίας επιχειρήσεων και απώλεια θέσεων εργασίας, επηρεάζοντας ευρύτερα τη βιωσιμότητα των τοπικών οικονομιών και τη συνοχή του κοινωνικού ιστού. Υπό το πρίσμα αυτό, η έννοια του «ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού» (level playing field) αποκτά κεντρική σημασία, προϋποθέτοντας την αποτελεσματική και καθολική εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων σε όλους τους οικονομικούς φορείς, καθώς και τον σεβασμό των εργασιακών προτύπων, των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των αρχών κοινωνικής προστασίας.

Η αντιμετώπιση των ανωτέρω προκλήσεων δεν μπορεί να περιοριστεί σε αποσπασματικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις, αλλά προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής

9. EURATEX (2025). *Closing the loopholes: stronger EU rules for fairer e-commerce*

και πολυεπίπεδης πολιτικής απάντησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η εμφανής αναντιστοιχία μεταξύ των θεσμικών ρυθμίσεων και των ταχέως εξελισσόμενων μορφών οργάνωσης του ψηφιακού εμπορίου αναδεικνύει την ανάγκη για μια διαδικασία θεσμικής προσαρμογής, ικανής να αντιμετωπίσει φαινόμενα κανονιστικής υστέρησης και να επαναπροσδιορίσει τα όρια της ρυθμιστικής παρέμβασης σε συνθήκες από-χρωθετημένων αγορών και παγκοσμιοποιημένων ροών. Η ανάδυση της οικονομίας των πλατφορμών και η διάχυση του D2C μοντέλου επιταχύνουν διαδικασίες αποδιάρθρωσης των παραδοσιακών ενδιάμεσων και μετασχηματίζουν τους μηχανισμούς διαμεσολάβησης μεταξύ παραγωγής και καταπόνησης. Στο πλαίσιο αυτό, το διακύβευμα υπερβαίνει την τεχνική ενίσχυση των υφιστάμενων εργαλείων εποπτείας και αφορά στην επαναανασωμάτωση των ψηφιακών αγορών σε ένα συνεκτικό κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο, το οποίο θα αποκαθιστά τη σύνδεση μεταξύ οικονομικής δραστηριότητας και κοινωνικής ρύθμισης. Η διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού αναδεικνύεται σε κρίσιμο όρο, όχι μόνο για τη λειτουργία της αγοράς, αλλά και για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, την προστασία της δημόσιας υγείας και ασφάλειας και τη συνοχή της ενιαίας αγοράς. Υπό το πρίσμα αυτό, οι πολιτικές επιλογές των επόμενων ετών θα καθορίσουν την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μεταβεί από ένα καθεστώς εκ των υστέρων ρύθμισης σε ένα προληπτικό και συστημικά συνεκτικό μοντέλο διακυβέρνησης του ψηφιακού εμπορίου, ικανό να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των παγκοσμιοποιημένων ψηφιακών αγορών.

Η απουσία υπεύθυνου οικονομικού φορέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ασφάλεια προϊόντων βασίζεται στη θεμελιώδη αρχή ότι όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να

είναι ασφαλή, ανεξάρτητα από το κανάλι μέσω του οποίου πωλούνται ή από τη χώρα προέλευσής τους. Η αρχή αυτή κατοχυρώνεται στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ειδικότερα στον Κανονισμό για τη Γενική Ασφάλεια Προϊόντων (General Product Safety Regulation- GPSR), ο οποίος αποτελεί έναν οριζόντιο κανόνα για τα καταναλωτικά προϊόντα. Η βασική αυτή υποχρέωση αναφέρεται ως γενική απαίτηση ασφάλειας (general safety requirement). Σύμφωνα με αυτή, η κύρια ευθύνη για τη διασφάλιση της ασφάλειας ενός προϊόντος ανήκει στους αποκαλούμενους «οικονομικούς φορείς» που συμμετέχουν στην αλυσίδα διάθεσης του προϊόντος στην αγορά. Οι οικονομικοί φορείς περιλαμβάνουν κυρίως τους κατασκευαστές, τους εισαγωγείς, τους διανομείς και άλλους φορείς που εμπλέκονται στην εμπορική διάθεση ενός προϊόντος. Οι κατασκευαστές έχουν την πρωταρχική ευθύνη να διασφαλίζουν ότι τα προϊόντα που διαθέτουν στην ενιαία αγορά είναι ασφαλή ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού και της παραγωγής. Αυτό σημαίνει ότι τα προϊόντα πρέπει να συμμορφώνονται με όλες τις σχετικές απαιτήσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ασφάλεια προϊόντων. Ακολουθώντας, τόσο οι εισαγωγείς όσο και οι διανομείς που διαθέτουν πλέον το προϊόν στην ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να διασφαλίζουν ότι αυτό συμμορφώνεται με το σύνολο της ισχύουσας νομοθεσίας. Σε πολλές περιπτώσεις, ένα προϊόν μπορεί να υπόκειται ταυτόχρονα σε περισσότερες από μία νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ρυθμίζουν διαφορετικές πτυχές της ασφάλειας ή της συμμόρφωσης¹⁰.

Ένα από τα σημαντικότερα ρυθμιστικά κενά που έχουν εντοπιστεί σχετικά με τις αποστολές προϊόντων από τρίτες χώρες που

10. Για παράδειγμα, ένα προϊόν μπορεί να πρέπει να συμμορφώνεται ταυτόχρονα με κανόνες της για τη γενική ασφάλεια προϊόντων, με ειδική νομοθεσία για συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων, όπως ηλεκτρικές συσκευές ή παιχνίδια και με κανόνες για τη χημική ασφάλεια ή την επισήμανση.

προσφέρονται απευθείας στους καταναλωτές, αφορά την απουσία ενός υπεύθυνου οικονομικού φορέα εγκατεστημένου στην Ευρωπαϊκή Ένωση με πλήρη ευθύνη για τη συμμόρφωση του προϊόντος που να μπορεί να λογοδοτήσει γι' αυτά. Πολλές πωλήσεις μέσω διαδικτυακών πλατφορμών πραγματοποιούνται χωρίς να υπάρχει τέτοιος φορέας εγκατεστημένος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (EuroCommerce, 2026). Σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζεται ένας εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπος (Authorised Representative), αλλά συχνά πρόκειται για φορείς που είτε δεν έχουν πραγματική εντολή από τον πωλητή, είτε δεν έχουν ουσιαστικές αρμοδιότητες όσον αφορά τη συμμόρφωση των προϊόντων (EuroCommerce, 2026). Η κατάσταση αυτή δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες για τις αρχές εποπτείας της αγοράς, καθώς δεν υπάρχει υπεύθυνος φορέας που να μπορεί να υποχρεωθεί να αποσύρει ή να ανακαλέσει μη συμμορφούμενα προϊόντα. Το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία ενός συστημικού κενού στην επιβολή των κανόνων, το οποίο περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ασφάλεια των προϊόντων.

Ρυθμιστικά Κενά στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Εποπτείας της Αγοράς

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο εποπτείας της αγοράς εμφανίζει σημαντικούς περιορισμούς ως προς την ικανότητά του να διασφαλίσει την ενιαία και αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε συνθήκες εντατικοποίησης του διασυνοριακού εμπορίου. Οι περιορισμοί αυτοί αποτυπώνουν ένα ευρύτερο έλλειμμα κανονιστικής ικανότητας, το οποίο συνδέεται με τη μεταβολή της κλίμακας και της μορφής οργάνωσης των αγορών που επιφέρει η ψηφιοποίηση. Καθοριστικής σημασίας είναι η πίεση που ασκείται στους μηχανισμούς ελέγχου από τον αυξανόμενο όγκο μικροδεμάτων χαμηλής αξίας. Η εξέλιξη αυτή περιορίζει

τη δυνατότητα φυσικών ελέγχων και καθιερώνει τη μετατόπιση από ένα πρότυπο προληπτικής (ex ante) εποπτείας σε ένα μοντέλο εκ των υστέρων (ex post) διαχείρισης κινδύνου, εντείνοντας την αβεβαιότητα ως προς τη συμμόρφωση των προϊόντων με τα ευρωπαϊκά πρότυπα ασφάλειας, περιβαλλοντικής προστασίας και επισήμανσης. Ταυτόχρονα, η πολυπλοκότητα των ελέγχων ενισχύεται από την ανάγκη διασύνδεσης πολλαπλών αρμόδιων αρχών, γεγονός που επιβραδύνει τις διαδικασίες και περιορίζει την αποτελεσματικότητα του συστήματος.

Οι προκλήσεις αυτές επιτείνονται από τη δομική αναντιστοιχία μεταξύ των αυξανόμενων απαιτήσεων επιβολής και των διαθέσιμων πόρων. Όπως αναδεικνύεται στη σχετική μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹¹, οι τελωνειακές και εποπτικές αρχές λειτουργούν σε ένα περιβάλλον σημαντικά πιο σύνθετο από εκείνο για το οποίο σχεδιάστηκαν τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά και οργανωτικά σχήματα. Η ραγδαία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, η εισαγωγή νέων κανονιστικών εργαλείων, όπως ο Μηχανισμός Συνοριακής Προσαρμογής Άνθρακα (CBAM) και η ενίσχυση των περιορισμών στις εμπορικές συναλλαγές, που προκύπτουν από τις γεωπολιτικές εντάσεις έχουν αυξήσει τόσο τον όγκο, όσο και την πολυπλοκότητα των ελέγχων, χωρίς την αντίστοιχη ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αρμόδιων αρχών.

Η μελέτη επισημαίνει, επίσης, ότι η ευρωπαϊκή διάσταση της επιβολής κανόνων εμφανίζει περιορισμένο εκσυγχρονισμό ιδίως ως προς τις ψηφιακές υποδομές και τα συστήματα ανταλλαγής δεδομένων. Παρά την ύπαρξη μηχανισμών συνεργασίας σε επίπεδο Ένωσης, η εξάρτηση από εθνι-

11. Casolari Federico, D'Angelo Giangiacomo, Minardi Martina and Tovo Carlo. 2026. Mapping the funding gaps in the market surveillance and customs enforcement: Perspective of the upcoming Multi-annual Financial Framework. Brussels: European Parliament, Policy Department for Economy and Growth.

κούς πόρους οδηγεί σε άνιση εφαρμογή των κανόνων, αναδεικνύοντας τα όρια της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης σε συνθήκες ασύμμετρης διοικητικής ικανότητας μεταξύ κρατών-μελών. Στο πλαίσιο αυτό, η συζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο στρέφεται προς την αναζήτηση εναλλακτικών εργαλείων χρηματοδότησης της επιβολής κανόνων, με έμφαση στην εισαγωγή τελών διαχείρισης (handling fees) για εισαγωγές ηλεκτρονικού εμπορίου. Η σχετική προβληματική αναδεικνύει ένα κρίσιμο θεσμικό όριο του ισχύοντος πλαισίου. Από τη μία πλευρά, η ενωσιακή νομοθεσία για την εποπτεία της αγοράς δεν προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής οριζόντιων διοικητικών τελών, περιορίζοντας τη χρηματοδότηση σε δημόσιους πόρους και σε μηχανισμούς εκ των υστέρων ανάκτησης κόστους σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης. Από την άλλη, το τελωνειακό δίκαιο της Ένωσης διατηρεί ως γενικό κανόνα την απαγόρευση των τελών για την άσκηση ελέγχων, επιτρέποντας μόνο περιορισμένες εξαιρέσεις. Η αυξανόμενη, ωστόσο, πίεση που ασκεί ο όγκος των εισαγωγών χαμηλής αξίας θέτει επιτακτικά την ανάγκη αναθεώρησης του υφιστάμενου υποδείγματος χρηματοδότησης. Σε αυτό το πλαίσιο, η πρόταση για την εισαγωγή ενός ενιαίου ευρωπαϊκού τέλους διαχείρισης (Union handling fee)¹² για εισαγωγές ηλεκτρονικού εμπορίου εντάχθηκε στο κείμενο του Συμβουλίου και συνιστά μια σημαντική θεσμική καινοτομία, καθώς εισάγει τη δυνατότητα σύνδεσης των ελεγκτικών δραστηριοτήτων με μηχανισμούς ανάκτησης του πραγματικού κόστους τους. Με βάση τη μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το τέλος αυτό θα είναι προκαθορισμένο, μη επιστρεπτό και θα ορίζεται με τέτοιο τρόπο που θα αντιστοιχεί, εν όλω ή εν μέρει, στο κατά προσέγγιση κόστος των

υπηρεσιών που παρέχουν οι τελωνειακές αρχές. Θα βαρύνει τον εισαγωγέα κατά τον χρόνο εισαγωγής για κάθε επιμέρους είδος που θα περιλαμβάνεται στην αποστολή και όχι τον καταναλωτή κατά την παράδοση. Το ύψος του τέλους και η διαδικασία είσπραξης θα καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αντιστοίχως μέσω κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων. Η Επιτροπή θα υποχρεούται, επίσης, να επαληθεύει την αναλογικότητά του σε σχέση με το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, μέσω έκθεσης που θα δημοσιεύει ανά διετία. Το ενιαίο ευρωπαϊκό τέλος διαχείρισης προβλέπεται να εφαρμοστεί από τον Νοέμβριο του 2026. Παρότι το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του θα περιορίζεται τυπικά σε έναν συγκεκριμένο τομέα, δηλαδή στο ηλεκτρονικό εμπόριο, το μέτρο αυτό συνιστά, εντούτοις, μια καινοτομία ευρείας εμβέλειας ως προς τη χρηματοδότηση των τελωνειακών αρχών. Εισάγει, για πρώτη φορά, τη δυνατότητα οι τελωνειακές αρχές να εισπράττουν ένα γνήσιο τέλος υπηρεσίας, συγκρίσιμο με εκείνα που επιβάλλονται από τους αποκεντρωμένους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, αν ληφθεί υπόψη το στατιστικό βάρος των αγαθών που θα υπάγονται στο τέλος αυτό σε σχέση με το σύνολο των εισαγωγών, το μέτρο θα έχει στην πράξη γενικευμένο πεδίο εφαρμογής, ιδίως για τις τελωνειακές αρχές των κρατών-μελών που είναι περισσότερο εκτεθειμένα στις σχετικές ροές (Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Πολωνία και Ολλανδία). Ορισμένα κράτη-μέλη εξ' αυτών έχουν ήδη εξετάσει το ενδεχόμενο εφαρμογής μονομερών πρωτοβουλιών εισαγωγής τέτοιων διοικητικών διαχειριστικών τελών. Για παράδειγμα, η Ιταλία έχει προχωρήσει στην υιοθέτηση τέλους ύψους 2 ευρώ ανά δέμα χαμηλής αξίας, με στόχο την κάλυψη του διοικητικού κόστους των τελωνειακών διαδικασιών, αλλά η εφαρμογή του παραμένει σε μεταβατικό στάδιο. Αντίστοιχα, στη Γαλλία και την Ολλανδία έχουν εξετάσει παρόμοια μέτρα, τα οποία ωστόσο ανεστάλησαν ή δεν προχώρησαν, εν μέρει λόγω της ανησυχίας ότι μονομερείς εθνικές παρεμβά-

12. Council of the EU, Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code and the European Union Customs Authority, and repealing Regulation (EU) No 952/2013 – Partial mandate for negotiations with the European Parliament, 10462/25, Article 18(1a).

σεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε ανακατεύθυνση των εμπορικών ροών προς άλλα σημεία εισόδου στην Ένωση.

Η πρόταση για εισαγωγή ενός ενιαίου ευρωπαϊκού handling fee μπορεί να ερμηνευθεί ως στοιχείο μετάβασης προς ένα πιο συνεκτικό και λειτουργικά προσαρμοσμένο μοντέλο χρηματοδότησης της επιβολής, στο οποίο οι μηχανισμοί ελέγχου συνδέονται πιο άμεσα με τις εμπορικές ροές που τους καθιστούν αναγκαίους. Η αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου μοντέλου εξαρτάται, ωστόσο, από τον προσεκτικό θεσμικό του σχεδιασμό, ιδίως ως προς τη διασφάλιση της αναλογικότητας, της διαφάνειας και της στοχευμένης αξιοποίησης των πόρων για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αρμόδιων αρχών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εισαγωγή ενός τέτοιου ενιαίου ευρωπαϊκού διαχειριστικού τέλους θα μπορούσε να αποφέρει ετήσια έσοδα ύψους περίπου 4,6 δισ. ευρώ. Τα έσοδα αυτά, βάσει της πρότασης του Συμβουλίου, θα τίθενται στη διάθεση της Ένωσης και των κρατών-μελών της και θα εντάσσονται στην κατηγορία των παραδοσιακών ιδίων πόρων (Traditional Own Resources-TOR). Μάλιστα η προτεινόμενη Απόφαση για τους Ίδιους Πόρους προβλέπει ότι για την περίοδο από τον Νοέμβριο του 2026 έως τη λήξη του τρέχοντος Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (31 Δεκεμβρίου 2027), τα ποσά που σχετίζονται με το ενιαίο ευρωπαϊκό διαχειριστικό τέλος δεν θα αποδίδονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά θα παραμένουν στα κράτη-μέλη.

Το τέλος αυτό θα ακολουθήσει την εισαγωγή ενός προσωρινού σταθερού δασμού ύψους 3 ευρώ ανά δέμα για αποστολές χαμηλής αξίας (κάτω των 150 ευρώ), με έναρξη εφαρμογής τον Ιούλιο του 2026. Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην άμεση αντιμετώπιση των στρεβλώσεων ανταγωνισμού που δημιουργεί το υφιστάμενο καθεστώς απαλλαγής, εξισορροπώντας τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ του διασυννοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου και του παραδοσιακού λιανικού

εμπορίου, ενώ παράλληλα λειτουργεί ως μεταβατική λύση έως την πλήρη λειτουργία του EU Customs Data Hub το 2028. Ο εν λόγω δασμός εφαρμόζεται σε δέματα που αποστέλλονται απευθείας σε καταναλωτές από τρίτες χώρες και εντάσσεται στη λογική των παραδοσιακών εργαλείων εμπορικής πολιτικής και δημοσιονομικής ενίσχυσης της Ένωσης.

Οι κοινωνικές διαστάσεις του πλαισίου ισότιμων όρων ανταγωνισμού

Η ένταση των ανισοτήτων στον ανταγωνισμό μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκείνων που αξιοποιούν διασυννοριακά ψηφιακά κανάλια εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο δομικού μετασχηματισμού του λιανικού εμπορίου. Η ταχεία ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και η ενίσχυση μεγάλων ψηφιακών πλατφορμών μεταβάλλουν τα επιχειρηματικά πρότυπα, επιταχύνοντας τάσεις συγκέντρωσης της αγοράς και ανακατανομής μεριδίων υπέρ μεγαλύτερων και τεχνολογικά πιο ώριμων φορέων. Παρά το γεγονός ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις εξακολουθούν να αποτελούν τη ραχοκοκαλιά του ευρωπαϊκού λιανικού εμπορίου, αντιπροσωπεύοντας περίπου το ήμισυ του κύκλου εργασιών και πάνω από το 60% της απασχόλησης, η σχετική τους θέση αποδυναμώνεται διαχρονικά¹³. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι, ενώ η παραγωγή και οι πωλήσεις τους αυξάνονται σε απόλυτους όρους, το μερίδιό τους μειώνεται, γεγονός που συνδέεται με την αυξανόμενη συγκέντρωση της αγοράς και τη δυσανάλογη ικανότητα των μεγάλων επιχειρήσεων να αξιοποιούν τις νέες ψηφιακές και εφοδιαστικές υποδομές.

13. OECD (2026), Local Retail, Global Trends: How Digital, Green and Skills Shifts in the EU are Reshaping SMEs in Towns and Cities, OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/55e2edec-en>.

Η ψηφιακή μετάβαση, αν και δημιουργεί νέες ευκαιρίες, εξελίσσεται με άνισους όρους. Η υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου έχει αυξηθεί σημαντικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο παραμένουν έντονες αποκλίσεις μεταξύ κρατών-μελών και επιχειρηματικών κατηγοριών, καθώς και μεταξύ διαφορετικών μορφών ψηφιακής παρουσίας (ιδιόκτητα κανάλια έναντι εξάρτησης από πλατφόρμες). Η άνιση αυτή προσαρμογή περιορίζει τη δυνατότητα σημαντικού μέρους των μικρότερων επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά σε όρους κόστους, ταχύτητας και κλίμακας, καθιστώντας τις περισσότερο εκτεθειμένες στις πιέσεις που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση των εμπορικών ροών.

Οι εξελίξεις αυτές έχουν άμεσες κοινωνικές και χωρικές συνέπειες. Η αποδυνάμωση των μικρότερων επιχειρήσεων συνδέεται με αυξημένα ποσοστά παύσης λειτουργίας, με αποτέλεσμα απώλειες θέσεων εργασίας σε έναν τομέα που απασχολεί σημαντικό ποσοστό του ενεργού πληθυσμού και λειτουργεί ως βασική πύλη εισόδου στην αγορά εργασίας, ιδίως για νέους και γυναίκες. Παράλληλα, η μεταβολή της διάρθρωσης της απασχόλησης, με μείωση των θέσεων άμεσης εξυπηρέτησης και αύξηση ρόλων που απαιτούν ψηφιακές δεξιότητες, δημιουργεί πρόσθετες προκλήσεις προσαρμογής για το εργατικό δυναμικό.

Σε τοπικό επίπεδο, η συρρίκνωση του φυσικού λιανικού εμπορίου επηρεάζει τη λειτουργία των αστικών οικονομιών. Τα φυσικά καταστήματα δεν αποτελούν μόνο σημεία πώλησης, αλλά βασικά στοιχεία της κοινωνικής και οικονομικής ζωής, που δημιουργούν ροές επισκεψιμότητας και στηρίζουν ένα ευρύτερο οικοσύστημα δραστηριοτήτων. Η αύξηση των κενών εμπορικών χώρων και η μετατόπιση της ζήτησης προς ψηφιακά κανάλια οδηγούν σε αποδυνάμωση των εμπορικών κέντρων πόλεων, ενισχύοντας φαινόμενα υποβάθμισης και μεταβάλλοντας τη χρήση του αστικού χώρου. Ταυτόχρονα, παρατηρείται ανακατανομή

δραστηριοτήτων προς λειτουργίες logistics και διανομής, γεγονός που επιδρά στη χωρική οργάνωση της οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η έννοια του «ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού» δεν περιορίζεται σε μια στενά οικονομική διάσταση, αλλά συνδέεται άμεσα με τη διατήρηση της απασχόλησης, τη βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τη συνοχή των τοπικών κοινωνιών. Η αποτελεσματική και καθολική εφαρμογή των ευρωπαϊκών κανόνων σε όλους τους οικονομικούς φορείς, σε συνδυασμό με πολιτικές που ενισχύουν την ψηφιακή και λειτουργική προσαρμογή των μικρότερων επιχειρήσεων, αναδεικνύεται ως κρίσιμη προϋπόθεση για τη διαχείριση του μετασχηματισμού του λιανεμπορίου με όρους οικονομικής ισορροπίας και κοινωνικής βιωσιμότητας.

Η ανάλυση που προηγήθηκε καταδεικνύει ότι η ραγδαία ανάπτυξη του διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου δεν συνιστά απλώς μία τεχνολογική ή εμπορική μεταβολή, αλλά έναν πολυεπίπεδο μετασχηματισμό των όρων οργάνωσης της αγοράς. Η υφιστάμενη ασυμμετρία μεταξύ επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου και εκείνων που δραστηριοποιούνται μέσω ψηφιακών διασυνοριακών καναλιών αναδεικνύει τα όρια των παραδοσιακών εργαλείων ρύθμισης και επιβολής. Η εισαγωγή νέων εργαλείων, όπως ο ενιαίος τελωνειακός δασμός ανά δέμα και το υπό διαμόρφωση Union handling fee, συνιστά μία προσπάθεια αποκατάστασης της ισορροπίας, όχι μόνο σε δημοσιονομικό επίπεδο αλλά και ως προς τη λειτουργία του ανταγωνισμού. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων αυτών θα εξαρτηθεί από τον βαθμό εναρμόνισης, την επιχειρησιακή ικανότητα των τελωνειακών αρχών και την ενσωμάτωσή τους σε ένα ευρύτερο, ψηφιακά υποστηριζόμενο σύστημα

εποπτείας, όπως το EU Customs Data Hub. Παράλληλα, οι εξελίξεις αυτές επιταχύνουν ήδη παρατηρούμενες δομικές τάσεις, όπως η συγκέντρωση της αγοράς, η ενίσχυση των μεγάλων επιχειρηματικών σχημάτων και η σχετική υποχώρηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η τάση αυτή, όπως καταγράφεται και σε διεθνείς αναλύσεις, δεν περιορίζεται σε οικονομικούς δείκτες αλλά επεκτείνεται στη λειτουργία των τοπικών οικονομιών, στην απασχόληση και στη χωρική οργάνωση των αστικών κέντρων. Η έννοια του «ισότιμου πεδίου ανταγωνισμού» δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να προσεγγιστεί αποκλειστικά ως τεχνικό ή κανονιστικό ζήτημα. Αντιθέτως, συνιστά έναν σύνθετο στόχο πολιτικής, ο οποίος συνδέεται με τη βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τη διατήρηση της απασχόλησης και τη συνοχή του κοινωνικού και αστικού ιστού.

Η διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού ευρωπαϊκού πλαισίου απαιτεί, συνεπώς, συνδυασμό κανονιστικών παρεμβάσεων, επενδύσεων σε διοικητική ικανότητα και στοχευμένων πολιτικών στήριξης των επιχειρήσεων στη διαδικασία ψηφιακού και πράσινου μετασχηματισμού. Στο πλαίσιο αυτό, η πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι μόνο να ρυθμίσει τις ροές του ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλά να επανακαθορίσει τους όρους λειτουργίας της ενιαίας αγοράς σε ένα περιβάλλον αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης και ψηφιακής διαμεσολάβησης. Η επιτυχία αυτής της μετάβασης θα κριθεί από το κατά πόσο θα καταφέρει να συνδυάσει την ανταγωνιστικότητα με την κοινωνική δικαιοσύνη.

Βιβλιογραφία

Casolari, F., D'Angelo, G., Minardi, M., & Tovo, C. (2026). Mapping the funding gaps in the market surveillance and customs enforcement: Perspective of the upcoming Multiannual Financial Framework. European Parliament, Policy Department for Economy and Growth.

Council of the European Union. (2025). Proposal for a Regulation establishing the Union Customs Code and the European Union Customs Authority (10462/25, Article 18(1a)).

EURATEX. (2025). Closing the loopholes: Stronger EU rules for fairer e-commerce.

EuroCommerce. (2024). Position paper on e-commerce and level playing field.

EuroCommerce. (2026). Position on the revision of the Market Surveillance Regulation.

EuroCommerce. (2026). Survey responses on the Market Surveillance Regulation.

European Commission. (2023). Proposal for a Regulation establishing the Union Customs Code and the European Union Customs Authority.

European Commission. (2025). Communication on e-commerce and customs reform.

European Commission – DG TAXUD. (2026). E-commerce product safety enforcement checks.

European Commission. (2026). Goods bought online – EU customs union facts and figures. Directorate-General for Taxation and Customs Union. https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-union-facts-and-figures/goods-bought-online_en

European Commission. (2026). Protein powder, sunglasses, moisturiser – EU product safety checks in online commerce.

European Court of Auditors. (2023). E-commerce: Challenges in customs and VAT collection.

Greenpeace. (2025). Shame on you Shein – Environmental impacts of ultra-fast fashion.

OECD. (2026). Local retail in global trends. OECD Publishing.

Öko-Test. (2025). Shein-Mode im Test: Schnäpchen teils voller giftiger Chemikalien.

Panagiotopoulou, M. (2025), «Made in China, Sold in Europe: The Threat Shein- Temu», ESEE, Athens: ESEE

Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code.

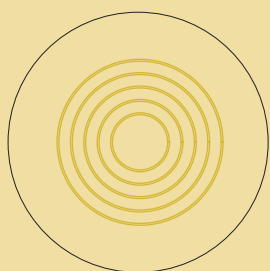

Παραρτήματα

Η απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας και στο εμπόριο: Διάρθρωση και εξελίξεις

Τα ενοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα των ΑΕ-ΕΠΕ: 2024-2023

Χρηματοοικονομικοί δείκτες: Ανάλυση ανά Περιφέρεια

Η απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας και στο εμπόριο: Διάρθρωση και εξελίξεις

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1

ΕΛΛΑΔΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	4.584.600	382.870	958.424	2.977.229	266.077
2010	4.436.513	349.745	965.883	2.877.095	243.790
2011	4.124.218	318.137	937.934	2.635.947	232.200
2012	3.729.920	267.313	910.112	2.366.565	185.930
2013	3.535.004	234.734	895.020	2.231.001	174.249
2014	3.539.084	215.835	876.564	2.285.281	161.404
2015	3.625.545	247.382	867.698	2.349.377	161.088
2016	3.702.613	270.516	847.139	2.439.976	144.984
2017	3.791.408	272.446	861.655	2.504.816	152.491
2018	3.860.396	288.481	858.649	2.570.180	143.086
2019	3.956.424	296.144	835.488	2.697.982	126.810
2020	3.844.034	288.825	820.266	2.612.008	122.936
2021	3.915.253	312.544	826.613	2.656.532	119.564
2022	4.167.239	312.976	804.399	2.913.629	136.235
2023	4.236.526	304.848	842.574	2.951.820	137.283
2024	4.327.825	325.040	845.907	2.999.109	157.769
2025	4.386.833	318.784	784.200	3.161.256	122.593

Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	841.224	105.566	212.829	452.754	70.075
2010	806.044	90.961	198.102	456.152	60.829
2011	770.314	84.584	195.379	432.816	57.535
2012	671.005	66.508	183.579	379.440	41.478
2013	639.041	65.653	168.295	366.716	38.377
2014	624.496	61.575	166.464	364.473	31.984
2015	657.320	68.419	163.149	392.365	33.387
2016	650.323	73.524	160.038	386.784	29.977
2017	683.876	80.192	163.096	405.303	35.285
2018	690.093	80.156	149.063	426.141	34.733
2019	685.963	78.633	146.202	436.737	24.392
2020	704.734	80.230	145.591	450.765	28.147
2021	700.164	93.375	141.395	432.114	33.280
2022	724.355	90.578	127.838	480.118	25.821
2023	699.260	79.322	122.275	474.626	23.037
2024	706.307	86.218	111.337	476.999	31.753
2025	759.878	86.971	109.378	534.847	28.682

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1					
ΕΛΛΑΔΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ					
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	3.092.957	232.158	518.178	2.217.239	125.382
2010	3.006.756	205.155	507.559	2.181.817	112.225
2011	2.891.320	200.500	518.098	2.059.871	112.851
2012	2.630.565	175.598	490.174	1.887.769	77.024
2013	2.501.606	166.599	455.177	1.807.510	72.320
2014	2.531.323	159.419	452.544	1.854.415	64.945
2015	2.614.363	178.985	453.077	1.911.999	70.302
2016	2.660.047	195.233	434.178	1.963.879	66.757
2017	2.753.334	200.138	459.385	2.020.396	73.415
2018	2.801.361	209.384	446.150	2.078.247	67.580
2019	2.893.933	218.808	435.769	2.179.335	60.021
2020	2.834.919	214.535	438.797	2.119.178	62.409
2021	2.889.515	229.721	432.784	2.169.667	57.343
2022	3.067.994	220.911	415.682	2.368.313	63.088
2023	3.108.414	217.540	420.548	2.405.369	64.957
2024	3.166.801	229.503	425.250	2.437.759	74.289
2025	3.257.085	224.886	409.178	2.563.898	59.123
47. ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	569.239	63.911	172.214	275.425	57.689
2010	549.516	59.375	159.817	279.933	50.391
2011	519.810	58.002	153.955	260.300	47.553
2012	465.816	41.395	149.450	241.309	33.662
2013	442.850	42.892	130.366	238.023	31.569
2014	440.215	37.931	132.761	242.173	27.350
2015	481.783	50.067	129.549	274.507	27.660
2016	482.311	52.192	129.179	275.996	24.944
2017	490.046	52.527	126.259	281.937	29.323
2018	507.819	56.051	120.662	302.176	28.930
2019	508.009	54.847	121.538	311.388	20.236
2020	511.300	56.294	118.291	312.233	24.482
2021	496.397	63.728	114.971	289.530	28.168
2022	496.636	60.246	103.329	312.550	20.511
2023	493.145	57.269	94.749	320.308	20.819
2024	528.027	59.267	95.641	345.673	27.446
2025	538.575	58.151	90.905	365.141	24.378

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.1					
ΕΛΛΑΔΑ: ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ					
45. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	100.056	18.310	20.974	55.465	5.307
2010	90.175	16.142	21.352	47.661	5.020
2011	85.488	11.805	20.636	48.162	4.885
2012	68.433	9.879	17.082	37.432	4.040
2013	69.257	8.428	19.536	37.695	3.598
2014	61.258	11.051	14.899	33.207	2.101
2015	62.865	8.308	17.016	34.399	3.142
2016	60.047	8.270	17.056	32.563	2.158
2017	69.814	13.152	21.979	31.630	3.053
2018	69.414	11.275	18.482	36.995	2.662
2019	75.354	12.735	15.561	45.717	1.341
2020	64.414	10.274	15.701	37.727	712
2021	82.674	17.309	18.250	43.768	3.347
2022	91.376	15.220	17.951	55.086	3.119
2023	73.643	12.527	20.837	39.432	847
2024	77.033	16.996	12.217	45.483	2.337
2025	85.453	17.180	12.330	53.818	2.125
46. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ					
	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
2009	171.929	23.345	19.641	121.864	7.079
2010	166.353	15.444	16.934	128.557	5.418
2011	165.015	14.776	20.789	124.353	5.097
2012	136.757	15.234	17.048	100.699	3.776
2013	126.932	14.333	18.392	90.998	3.209
2014	123.023	12.593	18.804	89.093	2.533
2015	112.673	10.044	16.584	83.460	2.585
2016	107.964	13.062	13.803	78.224	2.875
2017	124.016	14.513	14.858	91.736	2.909
2018	112.862	12.831	9.918	86.971	3.142
2019	102.601	11.051	9.103	79.632	2.815
2020	129.021	13.662	11.600	100.805	2.954
2021	121.093	12.338	8.174	98.816	1.765
2022	136.343	15.112	6.558	112.482	2.191
2023	132.472	9.526	6.689	114.886	1.371
2024	101.247	9.955	3.479	85.843	1.970
2025	135.851	11.640	6.143	115.889	2.179

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.2						
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ						
Κλάδοι/θέση						
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
2009	4.584.600	3.092.957	841.224	569.239	100.056	171.929
2010	4.436.513	3.006.756	806.044	549.516	90.175	166.353
2011	4.124.218	2.891.320	770.314	519.810	85.488	165.015
2012	3.729.920	2.630.565	671.005	465.816	68.433	136.757
2013	3.535.004	2.501.606	639.041	442.850	69.257	126.932
2014	3.539.084	2.531.323	624.496	440.215	61.258	123.023
2015	3.625.545	2.614.363	657.320	481.783	62.865	112.673
2016	3.702.615	2.660.047	650.322	482.311	60.047	107.964
2017	3.791.408	2.753.334	683.876	490.046	69.814	124.016
2018	3.860.396	2.801.361	690.093	507.819	69.414	112.862
2019	3.956.424	2.893.933	685.963	508.009	75.354	102.601
2020	3.844.034	2.834.919	704.734	511.300	64.414	129.021
2021	3.915.243	2.889.515	700.164	496.397	82.674	121.093
2022	4.167.239	3.067.994	724.355	496.636	91.376	136.343
2023	4.236.526	3.108.414	699.260	493.145	73.643	132.472
2024	4.327.825	3.166.801	706.307	528.027	77.033	101.247
2025	4.381.437	3.257.085	759.879	538.575	85.453	135.851
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
2009	958.424	518.178	212.829	172.214	20.974	19.641
2010	965.883	507.559	198.102	159.817	21.352	16.934
2011	937.934	518.098	195.379	153.955	20.636	20.789
2012	910.112	490.174	183.579	149.450	17.082	17.048
2013	895.020	455.177	168.295	130.366	19.536	18.392
2014	876.564	452.544	166.464	132.761	14.899	18.804
2015	867.698	453.077	163.149	129.549	17.016	16.584
2016	847.138	434.178	160.038	129.179	17.056	13.803
2017	861.655	459.385	163.096	126.259	21.979	14.858
2018	858.649	446.150	149.063	120.662	18.482	9.918
2019	835.488	435.769	146.202	121.538	15.561	9.103
2020	820.266	438.797	145.591	118.291	15.701	11.600
2021	826.605	432.784	141.395	114.971	18.250	8.174
2022	804.399	415.682	127.838	103.329	17.951	6.558
2023	842.574	420.548	122.275	94.749	20.837	6.689
2024	845.907	425.250	111.337	95.641	12.217	3.479
2025	783.674	409.178	109.378	90.905	12.330	6.143

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.2						
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ						
ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ						
Κλάδου/θέση						
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΚΛΑΔΟΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
2009	382.870	232.158	105.566	63.911	18.310	23.345
2010	349.745	205.155	90.961	59.375	16.142	15.444
2011	318.137	200.500	84.584	58.002	11.805	14.776
2012	267.313	175.598	66.508	41.395	9.879	15.234
2013	234.734	166.599	65.653	42.892	8.428	14.333
2014	215.835	159.419	61.575	37.931	11.051	12.593
2015	247.382	178.985	68.419	50.067	8.308	10.044
2016	270.516	195.233	73.524	52.192	8.270	13.062
2017	272.446	200.138	80.192	52.527	13.152	14.513
2018	288.481	209.384	80.157	56.051	11.275	12.831
2019	296.144	218.808	78.633	54.847	12.735	11.051
2020	288.825	214.535	80.230	56.294	10.274	13.662
2021	312.542	229.721	93.375	63.728	17.309	12.338
2022	312.976	220.911	90.578	60.246	15.220	15.112
2023	304.848	217.540	79.322	57.269	12.527	9.526
2024	325.040	229.503	86.218	59.267	16.996	9.955
2025	318.528	224.886	86.971	58.151	17.180	11.640
ΜΙΣΘΩΤΟΙ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
2009	2.977.229	2.217.239	452.754	275.425	55.465	121.864
2010	2.877.095	2.181.817	456.152	279.933	47.661	128.557
2011	2.635.947	2.059.871	432.816	260.300	48.162	124.353
2012	2.366.565	1.887.769	379.440	241.309	37.432	100.699
2013	2.231.001	1.807.510	366.716	238.023	37.695	90.998
2014	2.285.281	1.854.415	364.473	242.173	33.207	89.093
2015	2.349.377	1.911.999	392.365	274.507	34.399	83.460
2016	2.439.977	1.963.879	386.783	275.996	32.563	78.224
2017	2.504.816	2.020.396	405.303	281.937	31.630	91.736
2018	2.570.179	2.078.247	426.141	302.176	36.995	86.971
2019	2.697.982	2.179.335	436.737	311.388	45.717	79.632
2020	2.612.008	2.119.178	450.765	312.233	37.727	100.805
2021	2.656.532	2.169.667	432.114	289.530	43.768	98.816
2022	2.913.629	2.368.313	480.118	312.550	55.086	112.482
2023	2.951.820	2.405.369	474.626	320.308	39.432	114.886
2024	2.999.109	2.437.759	476.999	345.673	45.483	85.843
2025	3.156.643	2.563.898	534.848	365.141	53.818	115.889

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΒΟΗΘΟΙ						
	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΟ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
2009	266.077	125.382	70.075	57.689	5.307	7.079
2010	243.790	112.225	60.829	50.391	5.020	5.418
2011	232.200	112.851	57.535	47.553	4.885	5.097
2012	185.930	77.024	41.478	33.662	4.040	3.776
2013	174.249	72.320	38.377	31.569	3.598	3.209
2014	161.404	64.945	31.984	27.350	2.101	2.533
2015	161.088	70.302	33.387	27.660	3.142	2.585
2016	144.984	66.757	29.977	24.944	2.158	2.875
2017	152.491	73.415	35.285	29.323	3.053	2.909
2018	143.086	67.580	34.733	28.930	2.662	3.142
2019	126.810	60.021	24.392	20.236	1.341	2.815
2020	122.936	62.409	28.147	24.482	712	2.954
2021	119.564	57.343	33.280	28.168	3.347	1.765
2022	136.235	63.088	25.821	20.511	3.119	2.191
2023	137.283	64.957	23.037	20.819	847	1.371
2024	157.769	74.289	31.753	27.446	2.337	1.970
2025	122.592	59.123	28.682	24.378	2.125	2.179

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.3									
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ									
ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ									
	ΚΑΙ ΤΑΔΥΟ ΦΥΛΑ			Άνδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	4.584.599	858.765	3.725.834	2.738.530	502.354	2.236.176	1.846.069	356.411	1.489.658
2010	4.436.510	777.174	3.659.336	2.623.168	444.024	2.179.144	1.813.342	333.150	1.480.192
2011	4.124.218	640.274	3.483.944	2.436.263	372.519	2.063.744	1.687.955	267.755	1.420.200
2012	3.729.921	532.027	3.197.894	2.187.228	303.676	1.883.552	1.542.693	228.351	1.314.342
2013	3.535.003	449.702	3.085.301	2.076.450	258.089	1.818.361	1.458.553	191.613	1.266.940
2014	3.539.086	475.107	3.063.979	2.062.330	265.545	1.796.785	1.476.756	209.562	1.267.194
2015	3.625.546	482.745	3.142.801	2.087.954	272.389	1.815.565	1.537.592	210.356	1.327.236
2016	3.702.613	483.200	3.219.413	2.142.831	285.946	1.856.885	1.559.782	197.254	1.362.528
2017	3.791.409	488.868	3.302.541	2.187.815	281.208	1.906.607	1.603.594	207.660	1.193.036
2018	3.860.394	499.046	3.361.348	2.244.605	283.086	1.961.519	1.615.789	215.960	1.399.829
2019	3.956.424	511.850	3.444.574	2.285.636	286.682	1.998.954	1.670.788	225.168	1.445.620
2020	3.844.034	472.758	3.371.276	2.212.514	259.227	1.953.287	1.631.520	213.531	1.417.989
2021	3.915.269	469.075	3.446.194	2.256.965	274.066	1.982.899	1.658.283	194.997	1.463.286
2022	4.167.240	537.336	3.629.904	2.406.441	309.077	2.097.364	1.760.799	228.259	1.532.540
2023	4.236.525	578.122	3.658.403	2.416.557	323.728	2.092.829	1.819.968	254.394	1.565.574
2024	4.327.830	601.789	3.400.377	2.454.250	327.895	2.126.355	1.873.580	273.894	1.599.686
2025	4.386.833	599.867	3.786.966	2.467.556	323.730	2.143.826	1.919.277	276.137	1.643.14
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ									
	ΚΑΙ ΤΑΔΥΟ ΦΥΛΑ			Άνδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	841.225	188.044	653.181	475.736	99.980	375.756	365.486	88.064	277.422
2010	806.046	168.411	637.635	459.416	90.679	368.737	346.629	77.731	268.898
2011	770.314	144.719	625.595	444.627	80.819	363.808	325.687	63.899	261.788
2012	671.006	121.451	549.555	381.509	66.282	315.227	289.500	55.170	234.330
2013	639.039	105.055	533.984	380.171	58.179	321.992	258.873	46.879	211.994
2014	624.496	103.467	521.029	367.842	57.207	310.635	256.654	46.260	210.394
2015	657.318	111.695	545.623	375.595	57.443	318.152	281.723	54.252	227.471
2016	650.323	108.889	541.434	366.222	58.097	308.125	284.101	50.792	233.309
2017	683.874	111.032	572.842	394.043	60.960	333.083	289.831	50.072	239.759
2018	690.093	104.899	585.194	403.397	59.289	344.108	286.696	45.610	241.086
2019	685.962	107.265	578.697	392.609	61.098	331.511	293.353	46.167	247.186
2020	704.735	96.203	608.532	399.409	50.618	348.791	305.326	45.585	259.741
2021	700.160	91.337	608.823	410.908	56.193	354.715	289.252	35.144	254.108
2022	724.356	95.656	628.700	422.287	60.027	362.260	302.069	35.629	266.440
2023	699.261	102.046	597.215	388.412	55.731	332.681	310.849	46.315	264.534
2024	706.309	94.744	611.565	379.476	41.434	338.042	326.833	53.310	273.523
2025	759.879	115.616	644.263	411.326	62.588	348.738	348.553	53.028	295.52

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.3									
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ									
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ									
	ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ			Ανδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	3.092.958	605.394	2.487.564	1.621.170	288.866	1.332.304	1.471.788	316.528	1.155.260
2010	3.006.756	565.176	2.441.580	1.564.584	266.156	1.298.428	1.442.172	299.020	1.143.152
2011	2.891.321	480.013	2.411.308	1.539.154	236.933	1.302.221	1.352.167	243.080	1.109.087
2012	2.630.565	400.711	2.229.854	1.400.652	199.454	1.201.198	1.229.913	201.257	1.028.656
2013	2.501.604	346.330	2.155.274	1.347.863	177.444	1.170.419	1.153.741	168.886	984.855
2014	2.531.324	376.634	2.154.690	1.354.331	188.760	1.165.571	1.176.993	187.874	989.119
2015	2.614.363	381.582	2.232.781	1.387.237	193.756	1.193.481	1.227.126	187.826	1.039.300
2016	2.660.047	381.090	2.278.957	1.412.867	204.108	1.208.759	1.247.180	176.982	1.070.198
2017	2.753.334	383.558	2.369.776	1.462.264	198.306	1.263.958	1.291.070	185.252	1.105.818
2018	2.801.361	392.598	2.408.763	1.499.245	199.702	1.299.543	1.302.116	192.896	1.109.220
2019	2.893.933	410.238	2.483.695	1.532.916	207.825	1.325.091	1.361.017	202.413	1.158.604
2020	2.834.918	384.654	2.450.264	1.495.433	192.878	1.302.555	1.339.485	191.776	1.147.709
2021	2.889.512	378.194	2.511.318	1.539.149	201.215	1.337.934	1.350.363	176.979	1.173.384
2022	3.067.993	426.732	2.641.261	1.611.006	220.223	1.390.783	1.456.987	206.509	1.250.478
2023	3.108.415	470.543	2.637.872	1.607.320	236.815	1.370.505	1.501.095	233.728	1.267.367
2024	3.166.798	479.147	2.687.651	1.620.928	225.458	1.395.470	1.545.870	253.689	1.292.181
2025	3.257.086	484.764	2.772.322	1.642.223	232.707	1.409.516	1.614.863	252.057	1.362.806
47. Λιανικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων									
	ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ			Ανδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	569.241	130.404	438.837	269.157	55.716	213.441	300.084	74.688	225.396
2010	549.516	115.341	434.175	262.526	51.030	211.496	286.990	64.311	222.679
2011	519.807	101.515	418.292	252.861	47.965	204.896	266.946	53.550	213.396
2012	465.816	86.133	379.683	225.837	38.687	187.150	239.979	47.446	192.533
2013	442.849	76.882	365.967	225.168	37.369	187.799	217.681	39.513	178.168
2014	440.210	76.805	363.405	227.710	39.965	187.745	212.500	36.840	175.660
2015	481.781	86.722	395.059	242.843	40.582	202.261	238.938	46.140	192.798
2016	482.312	86.694	395.618	238.544	40.375	198.169	243.768	46.319	197.449
2017	490.043	86.751	403.292	247.931	42.074	205.857	242.112	86.751	157.040
2018	507.818	80.317	427.501	255.391	38.840	216.551	252.427	41.477	210.950
2019	508.009	77.061	430.948	249.673	36.335	213.338	258.336	40.726	217.610
2020	511.301	74.654	436.647	250.363	33.315	217.048	260.938	41.339	219.599
2021	496.398	69.643	426.755	254.404	39.913	214.491	241.994	29.730	212.264
2022	496.637	67.345	429.292	247.533	35.995	211.538	249.104	31.350	217.754
2023	493.145	76.582	416.563	229.898	34.935	194.963	263.247	41.647	221.600
2024	528.026	77.885	450.141	236.053	27.120	208.933	291.973	50.765	241.208
2025	538.573	88.223	450.350	248.624	41.579	207.045	289.949	46.644	243.305

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.3
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

45. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων

	ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ			Άνδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	100.057	28.061	71.996	88.870	24.079	64.791	11.187	3.982	7.205
2010	90.173	21.954	68.219	80.092	18.641	61.451	10.081	3.313	6.768
2011	85.489	19.413	66.076	75.246	16.160	59.086	10.243	3.253	6.990
2012	68.431	15.780	52.651	60.020	13.630	46.390	8.411	2.150	6.261
2013	69.257	12.714	56.543	62.196	11.917	50.279	7.061	797	6.264
2014	61.258	10.226	51.032	55.043	8.540	46.503	6.215	1.686	4.529
2015	62.866	8.401	54.465	56.139	7.898	48.241	6.727	503	6.224
2016	60.047	10.218	49.829	53.601	9.305	44.296	6.446	913	5.533
2017	69.813	10.069	59.744	60.159	8.676	51.483	9.654	1.393	8.261
2018	69.414	9.916	59.498	64.033	9.101	54.932	5.381	815	4.566
2019	75.354	14.857	60.497	67.910	13.216	54.694	7.444	1.641	5.803
2020	64.413	9.162	55.251	56.664	7.735	48.929	7.749	1.427	6.322
2021	82.679	9.654	73.025	74.672	8.489	66.183	8.007	1.165	6.842
2022	91.377	15.387	75.990	80.970	14.237	66.733	10.407	1.150	9.257
2023	73.642	11.658	61.984	67.652	10.557	57.095	5.990	1.101	4.889
2024	77.033	9.448	67.585	71.473	9.448	62.025	5.560	0	5.560
2024	85.455	14.718	70.737	72.803	12.889	59.914	12.652	1.829	10.823

46. Χονδρικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων

	ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ			Άνδρες			Γυναίκες		
	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+	ΣΥΝΟΛΟ	15-29	30+
2009	171.927	29.579	142.348	117.711	20.186	97.525	54.216	9.393	44.823
2010	166.353	31.116	135.237	116.796	21.008	95.788	49.557	10.108	39.449
2011	165.015	23.789	141.226	116.520	16.694	99.826	48.495	7.095	41.400
2012	136.757	19.538	117.219	95.648	13.963	81.685	41.109	5.575	35.534
2013	126.934	15.462	111.472	92.805	8.893	83.912	34.129	6.569	27.560
2014	123.024	16.436	106.588	85.088	8.702	76.386	37.936	7.734	30.202
2015	112.671	16.570	96.101	76.613	8.961	67.652	36.058	7.609	28.449
2016	107.964	11.978	95.986	74.077	8.418	65.659	33.887	3.560	30.327
2017	124.017	14.210	109.807	85.953	10.209	75.744	38.064	4.001	34.063
2018	112.861	14.666	98.195	83.973	11.348	72.625	28.888	3.318	25.570
2019	102.601	15.347	87.254	75.027	11.547	63.480	27.574	3.800	23.774
2020	129.022	12.388	116.634	92.383	9.569	82.814	36.639	2.819	33.820
2021	121.088	12.042	109.046	81.836	7.793	74.043	39.252	4.249	35.003
2022	136.343	12.925	123.418	93.784	9.795	83.989	42.559	3.130	39.429
2023	132.473	13.804	118.669	90.862	10.239	80.623	41.611	3.565	38.046
2024	101.247	7.410	93.837	71.946	4.865	67.081	29.301	2.545	26.756
2025	135.851	12.676	123.175	89.898	8.120	81.778	45.953	4.556	41.397

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.4									
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ									
ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	4.584.601	4.305.029	279.572	858.766	772.888	85.878	3.725.835	3.532.141	193.694
2010	4.436.513	4.148.622	287.891	777.174	698.468	78.706	3.659.339	3.450.154	209.185
2011	4.124.218	3.854.908	269.310	640.272	568.083	72.189	3.483.946	3.286.825	197.121
2012	3.729.913	3.451.602	278.311	532.024	460.442	71.582	3.197.889	2.991.160	206.729
2013	3.535.002	3.242.514	292.488	449.702	383.901	65.801	3.085.300	2.858.613	226.687
2014	3.539.091	3.206.072	333.019	475.110	397.523	77.587	3.063.981	2.808.549	255.432
2015	3.625.546	3.279.700	345.846	482.746	394.030	88.716	3.142.800	2.885.670	257.130
2016	3.702.614	3.338.340	364.274	483.201	393.245	89.956	3.219.413	2.945.095	274.318
2017	3.791.407	3.417.107	374.300	488.867	390.906	97.961	3.302.541	3.026.200	276.341
2018	3.860.394	3.497.858	362.536	499.046	399.666	99.380	3.361.348	3.098.192	263.156
2019	3.956.424	3.594.465	361.959	511.851	417.773	94.078	3.444.573	3.176.692	267.881
2020	3.844.034	3.488.822	355.212	472.758	378.241	94.517	3.371.276	3.110.581	260.695
2021	3.915.253	3.595.943	319.310	469.063	398.627	70.436	3.446.190	3.197.316	248.874
2022	4.167.238	3.816.836	350.402	537.333	446.635	90.698	3.629.905	3.370.201	259.704
2023	4.236.526	3.925.072	311.454	578.123	507.737	70.386	3.658.403	3.417.335	241.068
2024	4.327.824	4.044.947	282.877	601.789	530.210	71.579	3.726.035	3.514.737	211.298
2025	4.136.177	4.136.177	250.656	599.867	534.647	65.220	3.786.966	3.601.530	185.43
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή αυτοκινήτων									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	841.225	798.136	43.089	188.044	172.073	15.971	653.181	626.063	27.118
2010	806.042	760.340	45.702	168.411	151.998	16.413	637.631	608.342	29.289
2011	770.311	726.448	43.863	144.717	128.303	16.414	625.594	598.145	27.449
2012	671.004	620.551	50.453	121.451	101.794	19.657	549.553	518.757	30.796
2013	639.040	585.339	53.701	105.058	88.611	16.447	533.982	496.728	37.254
2014	624.492	571.702	52.790	103.467	86.392	17.075	521.025	485.310	35.715
2015	657.321	587.395	69.926	111.694	88.688	23.006	545.627	498.707	46.920
2016	650.322	581.780	68.542	108.888	89.215	19.673	541.434	492.565	48.869
2017	683.879	611.684	72.195	111.031	88.282	22.749	572.848	523.402	49.446
2018	690.094	610.845	79.249	104.899	83.003	21.896	585.195	527.842	57.353
2019	685.962	609.253	76.709	107.265	86.882	20.383	578.697	522.371	56.326
2020	704.735	632.430	72.305	96.203	78.705	17.498	608.532	553.725	54.807
2021	700.166	642.098	58.068	91.340	76.330	15.010	608.826	565.768	43.058
2022	724.354	673.893	50.461	95.655	82.989	12.666	628.699	590.904	37.795
2023	699.259	643.560	55.699	102.044	87.790	14.254	597.215	555.770	41.445
2024	706.306	659.151	47.155	94.746	86.486	8.260	611.560	572.665	38.895
2025	759.878	720.636	39.242	115.616	106.429	9.187	644.262	614.207	30.05

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.4
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	3.092.956	2.900.849	192.107	605.393	535.366	70.027	2.487.563	2.365.483	122.080
2010	3.006.757	2.816.136	190.621	565.176	500.059	65.117	2.441.581	2.316.077	125.504
2011	2.891.319	2.720.329	170.990	480.011	421.257	58.754	2.411.308	2.299.072	112.236
2012	2.630.562	2.449.000	181.562	400.710	344.513	56.197	2.229.852	2.104.487	125.365
2013	2.501.605	2.303.936	197.669	346.331	293.618	52.713	2.155.274	2.010.318	144.956
2014	2.531.327	2.303.495	227.832	376.636	311.233	65.403	2.154.691	1.992.262	162.429
2015	2.614.365	2.360.009	254.356	381.583	305.156	76.427	2.232.782	2.054.853	177.929
2016	2.660.046	2.389.454	270.592	381.089	305.920	75.169	2.278.957	2.083.534	195.423
2017	2.753.332	2.464.871	288.461	383.557	297.356	86.201	2.369.775	2.167.515	202.260
2018	2.801.361	2.517.698	283.663	392.598	304.340	88.258	2.408.763	2.213.358	195.405
2019	2.893.933	2.606.546	287.387	410.238	325.458	84.780	2.483.695	2.281.088	202.607
2020	2.834.920	2.548.750	286.170	384.655	300.427	84.228	2.450.265	2.248.323	201.942
2021	2.889.513	2.642.517	246.996	378.194	315.607	62.587	2.511.319	2.326.910	184.409
2022	3.067.993	2.795.999	271.994	426.733	347.297	79.436	2.641.260	2.448.702	192.558
2023	3.108.414	2.873.278	235.136	470.542	407.926	62.616	2.637.872	2.465.352	172.520
2024	3.166.804	2.947.823	218.981	479.147	413.946	65.201	2.687.657	2.533.877	153.780
2025	3.257.086	3.058.292	198.794	484.764	426.378	58.386	2.772.322	2.631.914	140.408
47. Λιανικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	569.241	532.916	36.325	130.404	117.120	13.284	438.837	415.796	23.041
2010	549.516	510.799	38.717	115.341	101.011	14.330	434.175	409.788	24.387
2011	519.807	482.071	37.736	101.515	86.775	14.740	418.292	395.296	22.996
2012	465.816	423.027	42.789	86.133	68.486	17.647	379.683	354.541	25.142
2013	442.849	396.562	46.287	76.882	62.388	14.494	365.967	334.174	31.793
2014	440.210	395.194	45.016	76.805	61.958	14.847	363.405	333.236	30.169
2015	481.781	420.142	61.639	86.722	66.416	20.306	395.059	353.726	41.333
2016	482.312	423.168	59.144	86.693	69.781	16.912	395.619	353.387	42.232
2017	490.047	426.472	63.575	86.751	65.077	21.674	403.296	361.395	41.901
2018	507.819	440.110	67.709	80.317	62.030	18.287	427.502	378.080	49.422
2019	508.009	441.858	66.151	77.062	60.063	16.999	430.947	381.795	49.152
2020	511.301	449.592	61.709	74.654	59.099	15.555	436.647	390.493	46.154
2021	496.396	441.780	54.616	69.644	55.113	14.531	426.752	386.66	40.085
2022	496.636	450.590	46.046	67.344	56.976	10.368	429.292	393.614	35.678
2023	493.145	441.164	51.981	76.582	64.296	12.286	416.563	376.868	39.695
2024	528.025	483.555	44.470	77.887	70.722	7.165	450.138	412.833	37.305
2025	538.573	504.573	34.000	88.224	79.705	8.519	450.349	424.868	25.481

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.4
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

45. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	100.057	97.955	2.102	28.061	26.760	1.301	71.996	71.195	801
2010	90.173	87.888	2.285	21.954	20.806	1.148	68.219	67.082	1.137
2011	85.489	83.647	1.842	19.413	18.664	749	66.076	64.983	1.093
2012	68.431	65.804	2.627	15.780	14.535	1.245	52.651	51.269	1.382
2013	69.257	66.221	3.036	12.714	11.774	940	56.543	54.447	2.096
2014	61.258	59.149	2.109	10.226	9.610	616	51.032	49.539	1.493
2015	62.866	60.423	2.443	8.401	7.515	886	54.465	52.908	1.557
2016	60.047	56.430	3.617	10.218	8.760	1.458	49.829	47.670	2.159
2017	69.813	65.251	4.562	10.069	9.551	518	59.744	55.700	4.044
2018	69.413	66.252	3.161	9.916	8.924	992	59.497	57.328	2.169
2019	75.352	71.231	4.121	14.856	13.142	1.714	60.496	58.089	2.407
2020	64.414	60.747	3.667	9.162	8.210	952	55.252	52.537	2.715
2021	82.675	81.845	830	9.653	9.174	479	73.022	72.671	351
2022	91.377	89.066	2.311	15.387	14.167	1.220	75.990	74.899	1.091
2023	73.643	72.200	1.443	11.658	10.515	1.143	61.985	61.685	300
2024	104.262	103.281	981	29.172	28.891	281	75.090	74.390	700
2025	85.455	81.804	3.651	14.718	14.049	669	70.737	67.755	2.982
46. Χονδρικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο ηλικιών			15-29 ετών			30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική	ΣΥΝΟΛΟ	Πλήρης	Μερική
2009	171.927	167.265	4.662	29.579	28.193	1.386	142.348	139.072	3.276
2010	166.353	161.653	4.700	31.116	30.181	935	135.237	131.472	3.765
2011	165.015	160.730	4.285	23.789	22.864	925	141.226	137.866	3.360
2012	136.757	131.720	5.037	19.538	18.773	765	117.219	112.947	4.272
2013	126.934	122.556	4.378	15.462	14.449	1.013	111.472	108.107	3.365
2014	123.024	117.359	5.665	16.436	14.824	1.612	106.588	102.535	4.053
2015	112.671	106.826	5.845	16.570	14.756	1.814	96.101	92.070	4.031
2016	107.964	102.183	5.781	11.977	10.674	1.303	95.987	91.509	4.478
2017	124.019	119.961	4.058	14.211	13.654	557	109.808	106.307	3.501
2018	112.861	104.483	8.378	14.666	12.050	2.616	98.195	92.433	5.762
2019	102.601	96.165	6.436	15.347	13.677	1.670	87.254	82.488	4.766
2020	129.021	122.092	6.929	12.387	11.396	991	116.634	110.696	5.938
2021	121.094	118.471	2.623	12.042	12.042	0	109.052	106.429	2.623
2022	136.342	134.237	2.105	12.925	11.846	1.079	123.417	122.391	1.026
2023	132.472	130.197	2.275	13.804	12.979	825	118.668	117.218	1.450
2024	101.247	100.222	1.025	7.410	7.410	0	93.837	92.812	1.025
2025	135.851	134.259	1.592	12.676	12.676	0	123.175	121.583	1.592

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.5									
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ ΜΟΝΙΜΗ Ή ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ									
ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	2.977.229	2.609.285	367.944	675.327	522.986	152.341	2.301.902	2.086.299	215.603
2010	2.877.094	2.503.498	373.596	607.744	467.831	139.913	2.269.350	2.035.667	233.683
2011	2.635.945	2.316.456	319.489	488.447	376.075	112.372	2.147.498	1.940.381	207.117
2012	2.366.565	2.126.314	240.251	401.907	322.611	79.296	1.964.658	1.803.703	160.955
2013	2.231.002	2.007.617	223.385	330.985	267.745	63.240	1.900.017	1.739.872	160.145
2014	2.285.279	2.011.832	273.447	368.347	281.845	86.502	1.916.932	1.729.987	186.945
2015	2.349.372	2.060.655	288.717	376.677	288.400	88.277	1.972.695	1.772.255	200.440
2016	2.439.976	2.145.180	294.796	383.872	293.510	90.362	2.056.104	1.851.670	204.434
2017	2.504.817	2.190.103	314.714	390.638	304.263	86.375	2.114.179	1.885.840	228.339
2018	2.570.178	2.249.356	320.822	403.289	314.098	89.191	2.166.889	1.935.258	231.631
2019	2.697.982	2.339.028	358.954	423.411	320.533	102.878	2.274.571	2.018.495	256.076
2020	2.612.008	2.352.244	259.764	385.649	318.777	66.872	2.226.359	2.033.467	192.892
2021	2.656.533	2.381.860	274.673	388.084	323.881	64.203	2.268.449	2.057.979	210.470
2022	2.913.629	2.584.584	329.045	443.069	361.134	81.935	2.470.560	2.223.450	247.110
2023	2.951.821	2.621.539	330.282	488.492	383.103	105.389	2.463.329	2.238.436	224.893
2024	2.437.761	2.153.321	284.440	431.453	337.714	93.739	2.006.308	1.815.607	190.701
2025	3.156.641	2.808.772	347.869	511.021	413.956	97.065	2.645.620	2.394.816	250.804
Ζ. Χονδρικό & λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	452.752	415.060	37.692	138.041	117.718	20.323	314.711	297.342	17.369
2010	456.152	414.856	41.296	128.098	107.222	20.876	328.054	307.634	20.420
2011	432.817	400.376	32.441	107.129	92.680	14.449	325.688	307.696	17.992
2012	379.438	360.801	18.637	90.448	81.973	8.475	288.990	278.828	10.162
2013	366.712	346.157	20.555	76.437	68.226	8.211	290.275	277.931	12.344
2014	364.475	338.330	26.145	71.777	61.282	10.495	292.698	277.048	15.650
2015	392.364	363.072	29.292	87.429	74.301	13.128	304.935	288.771	16.164
2016	386.783	359.943	26.840	86.468	74.148	12.320	300.315	285.795	14.520
2017	405.303	378.110	27.193	87.132	76.246	10.886	318.171	301.864	16.307
2018	426.141	398.657	27.484	84.627	75.879	8.748	341.514	322.778	18.736
2019	436.737	404.123	32.614	88.375	76.701	11.674	348.362	327.422	20.940
2020	450.764	422.613	28.151	78.117	69.387	8.730	372.647	353.226	19.421
2021	432.114	415.681	16.433	73.377	65.857	7.520	358.737	349.824	8.913
2022	480.116	465.347	14.769	78.359	75.189	3.170	401.757	390.158	11.599
2023	474.625	452.971	21.654	87.803	77.819	9.984	386.822	375.152	11.670
2024	476.998	457.732	19.266	85.568	78.202	7.366	391.430	379.530	11.900
2025	534.848	514.838	20.010	97.978	87.227	10.751	436.870	427.611	9.259

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.5									
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ ΜΟΝΙΜΗ Ή ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ									
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	2.217.239	1.946.361	270.878	494.691	379.742	114.949	1.722.548	1.566.619	155.929
2010	2.181.818	1.904.809	277.009	465.345	353.791	111.554	1.716.473	1.551.018	165.455
2011	2.059.869	1.821.901	237.968	386.308	296.598	89.710	1.673.561	1.525.303	148.258
2012	1.887.770	1.703.010	184.760	326.009	259.075	66.934	1.561.761	1.443.935	117.826
2013	1.807.511	1.639.579	167.932	277.232	226.996	50.236	1.530.279	1.412.583	117.696
2014	1.854.413	1.633.508	220.905	309.849	234.013	75.836	1.544.564	1.399.495	145.069
2015	1.911.998	1.680.569	231.429	318.618	240.106	78.512	1.593.380	1.440.463	152.917
2016	1.963.879	1.729.280	234.599	325.032	246.579	78.453	1.638.847	1.482.701	156.146
2017	2.020.395	1.762.173	258.222	324.131	247.896	76.235	1.696.264	1.514.277	181.987
2018	2.078.247	1.812.943	265.304	339.625	260.589	79.036	1.738.622	1.552.354	186.268
2019	2.179.335	1.884.040	295.295	359.927	268.720	91.207	1.819.408	1.615.320	204.088
2020	2.119.177	1.907.466	211.711	328.219	269.766	58.453	1.790.958	1.637.700	153.258
2021	2.169.667	1.932.772	236.895	330.141	270.442	59.699	1.839.526	1.662.330	177.196
2022	2.368.312	2.088.907	279.405	376.772	300.978	75.794	1.991.540	1.787.929	203.611
2023	2.405.369	2.115.061	290.308	424.809	326.731	98.078	1.980.560	1.788.330	192.230
2024	2.437.761	2.153.321	284.440	431.453	337.714	93.739	2.006.308	1.815.607	190.701
2025	2.563.897	2.265.854	298.043	438.408	352.364	86.044	2.125.489	1.913.490	211.999
47. Λιανικό εμπόριο									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	275.424	247.402	28.022	91.233	76.217	15.016	184.191	171.185	13.006
2010	279.933	248.447	31.486	83.900	67.957	15.943	196.033	180.490	15.543
2011	260.301	234.754	25.547	72.394	60.382	12.012	187.907	174.372	13.535
2012	241.310	226.282	15.028	64.208	57.207	7.001	177.102	169.075	8.027
2013	238.022	222.857	15.165	55.755	50.295	5.460	182.267	172.562	9.705
2014	242.175	220.687	21.488	53.157	44.672	8.485	189.018	176.015	13.003
2015	274.507	250.928	23.579	67.981	57.878	10.103	206.526	193.050	13.476
2016	275.996	253.123	22.873	69.435	59.702	9.733	206.561	193.421	13.140
2017	281.937	260.364	21.573	68.371	59.742	8.629	213.566	200.622	12.944
2018	302.176	281.661	20.515	63.716	56.721	6.995	238.460	224.940	13.520
2019	311.389	286.986	24.403	61.990	53.581	8.409	249.399	233.405	15.994
2020	312.234	291.000	21.234	59.339	52.631	6.708	252.895	238.369	14.526
2021	289.529	277.457	12.072	57.340	52.245	5.095	232.189	225.212	6.977
2022	312.548	299.563	12.985	57.958	55.595	2.363	254.590	243.968	10.622
2023	320.307	304.163	16.144	64.880	57.968	6.912	255.427	246.195	9.232
2024	345.673	330.647	15.026	70.090	64.625	5.465	275.583	266.022	9.561
2025	365.140	349.967	15.173	74.046	65.705	8.341	291.094	284.262	6.832

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1.5									
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΜΕ ΜΟΝΙΜΗ Ή ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ									
45. Χονδρικό και Λιανικό εμπόριο και επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	55.465	52.359	3.106	22.431	20.104	2.327	33.034	32.255	779
2010	47.662	45.002	2.660	16.560	14.490	2.070	31.102	30.512	590
2011	48.162	46.280	1.882	14.521	13.687	834	33.641	32.593	1.048
2012	37.430	35.659	1.771	10.523	9.739	784	26.907	25.920	987
2013	37.694	36.155	1.539	7.673	6.896	777	30.021	29.259	762
2014	33.207	32.148	1.059	5.719	4.799	920	27.488	27.349	139
2015	34.398	32.224	2.174	5.444	4.369	1.075	28.954	27.855	1.099
2016	32.564	31.357	1.207	7.124	6.328	796	25.440	25.029	411
2017	31.630	30.180	1.450	5.560	5.021	539	26.070	25.158	912
2018	36.995	35.735	1.260	7.425	6.919	506	29.570	28.816	754
2019	45.716	42.267	3.449	12.778	10.806	1.972	32.938	31.461	1.477
2020	37.727	35.613	2.114	7.523	6.382	1.141	30.204	29.231	973
2021	43.769	42.824	945	5.464	4.672	792	38.305	38.152	153
2022	55.086	54.307	779	9.591	8.998	593	45.495	45.309	186
2023	39.432	38.337	1.095	9.560	8.777	783	29.872	29.560	312
2024	45.481	43.557	1.924	8.339	7.227	1.112	37.142	36.330	812
2025	53.817	50.035	3.782	11.958	9.885	2.073	41.859	40.150	1.709
46. Χονδρικό εμπόριο εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων									
	Σύνολο μισθωτών			Μισθωτοί 15-29 ετών			Μισθωτοί 30 ετών και άνω		
	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή	ΣΥΝΟΛΟ	Μόνιμη	Προσωρινή
2009	121.863	115.299	6.564	24.377	21.397	2.980	97.486	93.902	3.584
2010	128.557	121.407	7.150	27.638	24.775	2.863	100.919	96.632	4.287
2011	124.354	119.342	5.012	20.214	18.611	1.603	104.140	100.731	3.409
2012	100.698	98.860	1.838	15.717	15.027	690	84.981	83.833	1.148
2013	90.996	87.145	3.851	13.009	11.035	1.974	77.987	76.110	1.877
2014	89.093	85.495	3.598	12.901	11.811	1.090	76.192	73.684	2.508
2015	83.459	79.920	3.539	14.004	12.054	1.950	69.455	67.866	1.589
2016	78.224	75.464	2.760	9.911	8.119	1.792	68.313	67.345	968
2017	91.737	87.567	4.170	13.201	11.483	1.718	78.536	76.084	2.452
2018	86.972	81.262	5.710	13.487	12.239	1.248	73.485	69.023	4.462
2019	79.632	74.870	4.762	13.607	12.314	1.293	66.025	62.556	3.469
2020	100.806	96.002	4.804	11.257	10.375	882	89.549	85.627	3.922
2021	98.818	95.401	3.417	10.572	8.939	1.633	88.246	86.462	1.784
2022	112.482	111.477	1.005	10.810	10.596	214	101.672	100.881	791
2023	114.885	110.470	4.415	13.363	11.074	2.289	114.885	110.470	4.415
2024	85.844	83.528	2.316	7.139	6.350	789	78.705	77.178	1.527
2025	115.890	114.835	1.055	11.974	11.637	337	103.91	103.198	718

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2009-2025

Τα ενοποιημένα οικονομικά αποτελέσματα των ΑΕ-ΕΠΕ: 2024-2023

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.1
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023 (‘000 €)

	2024		2023	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		17.904.970		16.718.068
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	2.850.433		2.667.343	
α. Συμμετοχές	1.084.710		1.061.776	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	1.765.723		1.605.567	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		26.599.431		25.566.519
I. Αποθέματα	10.773.236		10.104.309	
II. Απαιτήσεις	15.826.195		15.462.211	
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	11.488.609		11.286.753	
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	4.094.466		3.970.400	
γ. Χρεόγραφα	243.121		205.057	
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		5.861.342		5.520.572
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)		50.365.743		47.805.159
ΠΑΘΗΤΙΚΟ				
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		16.808.742		15.623.654
i. Μετοχικό κεφάλαιο	6.058.905		6.031.234	
ii. Αποθεματικά	4.209.086		3.986.690	
iii. Αποτελέσματα εις νέον	6.540.751		5.605.731	
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		33.557.001		32.181.505
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις	9.473.989		8.934.344	
α. Τράπεζες	8.890.003		8.359.349	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	583.986		574.995	
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	24.083.012		23.247.161	
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	11.460.237		10.959.556	
β. Τράπεζες	4.096.395		4.258.122	
γ. Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	8.526.379		8.029.484	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)		50.365.743		47.805.159
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ				
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)		86.307.650		82.509.585
Μείον : Κόστος πωλήσεων		69.619.595		67.053.827
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		16.688.048		15.455.758
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως		1.951.359		1.811.917
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι		893.080		821.034
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα		13.975.945		12.887.347
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		3.770.382		3.559.294
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα		45.127		75.263
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα		15.581		28.698
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	1.288.421		1.180.625	
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	1.030.697	257.724	977.018	203.606
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)		3.542.204		3.402.253
Αριθμός Επιχειρήσεων		7.220		7.220

*Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.2 ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023		
	Ποσοστιαία Μεταβολή (%) 2024/2023	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		7,1
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	6,9	
α. Συμμετοχές	2,2	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	10,0	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		4,0
I. Αποθέματα		6,6
II. Απαιτήσεις		2,4
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	1,8	
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	3,1	
γ. Χρεόγραφα	18,6	
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		6,2
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)		5,4
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		7,6
i. Μετοχικό κεφάλαιο		0,5
ii. Αποθεματικά		5,6
iii. Αποτελέσματα εις νέον		16,7
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		4,3
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις		6,0
α. Τράπεζες	6,3	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	1,6	
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		3,6
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	4,6	
β. Τράπεζες	-3,8	
γ. Λοιπες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	6,2	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)		5,4
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ		
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)		4,6
Μείον : Κόστος πωλήσεων		3,8
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		8,0
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως		7,7
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι		8,8
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα		8,4
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		5,9
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα		-40,0
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα		-45,7
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων		9,1
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος		5,5
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)		4,1
Αριθμός Επιχειρήσεων		0,0

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.3					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΡΔΟΦΟΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ					
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023 (’000 €)					
	2024		2023		
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			14.763.940		13.932.630
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	2.359.123			2.294.196	
α. Συμμετοχές	810.734			843.444	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	1.548.389			1.450.752	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			23.632.400		22.557.252
I. Αποθέματα		9.618.549		8.902.866	
II. Απαιτήσεις		14.013.851		13.654.386	
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	10.277.176			10.066.810	
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	3.511.371			3.394.759	
γ. Χρεόγραφα	225.304			192.817	
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			5.508.708		5.172.682
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)			43.905.048		41.662.564
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			15.694.999		14.592.374
ι. Μετοχικό κεφάλαιο		4.662.132		4.747.702	
ii. Αποθεματικά		3.513.731		3.395.192	
iii. Αποτελέσματα εις νέον		7.519.136		6.449.479	
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			28.210.049		27.070.190
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις		7.681.167		7.529.110	
α. Τράπεζες	7.184.926			7.042.798	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	496.241			486.313	
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		20.528.882		19.541.080	
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	9.928.980			9.258.808	
β. Τράπεζες	3.389.018			3.448.036	
γ. Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	7.210.884			6.834.236	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)			43.905.048		41.662.564
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ					
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)			73.908.313		70.898.528
Μείον : Κόστος πωλήσεων			58.762.981		56.932.338
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)			15.145.332		13.966.190
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως			1.772.323		1.678.429
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι			727.781		677.687
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα			12.146.205		11.127.363
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)			4.043.670		3.839.570
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα			33.317		66.326
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα			2.428		8.176
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων		1.018.383		927.153	
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος		771.089	247.293	736.568	190.585
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)			3.827.266		3.707.135
Αριθμός Επιχειρήσεων			5.720		5.677

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.4		
ΣΥΝΟΛΟ ΚΕΡΔΟΦΟΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ		
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023 (‘000 €)		
	Ποσοστιαία Μεταβολή (%) 2024/2023	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		6,0
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	2,8	
α. Συμμετοχές	-3,9	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	6,7	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		4,8
I. Αποθέματα		8,0
II. Απαιτήσεις		2,6
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	2,1	
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	3,4	
γ. Χρεόγραφα	16,8	
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		6,5
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)		5,4
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		7,6
i. Μετοχικό κεφάλαιο		-1,8
ii. Αποθεματικά		3,5
iii. Αποτελέσματα εις νέον		16,6
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		4,2
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις		2,0
α. Τράπεζες	2,0	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	2,0	
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		5,1
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	7,2	
β. Τράπεζες	-1,7	
γ. Λοιπες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	5,5	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)		5,4
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ		
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)		4,2
Μείον : Κόστος πωλήσεων		3,2
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		8,4
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως		5,6
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι		7,4
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα		9,2
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		5,3
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα		-49,8
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα		-70,3
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων		9,8
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος		4,7
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)		3,2
Αριθμός Επιχειρήσεων		0,8

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.5					
ΣΥΝΟΛΟ ΖΗΜΙΟΓΟΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ					
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023 ('000 €)					
	2024		2023		
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			3.141.030		2.785.439
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	491.310			373.147	
α. Συμμετοχές	273.976			218.333	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	217.334			154.814	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			2.967.031		3.009.267
I. Αποθέματα		1.154.687		1.201.442	
II. Απαιτήσεις		1.812.345		1.807.825	
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	1.211.433		1.219.944		
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	583.095		575.641		
γ. Χρεόγραφα	17.816		12.240		
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			352.633		347.890
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)			6.460.695		6.142.595
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			1.113.743		1.031.281
i. Μετοχικό κεφάλαιο	1.396.773			1.283.531	
ii. Αποθεματικά	695.354			591.498	
iii. Αποτελέσματα εις νέον	-978.385			-843.748	
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			5.346.952		5.111.315
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις		1.792.822		1.405.233	
α. Τράπεζες	1.705.077		1.316.551		
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	87.745		88.682		
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		3.554.130		3.706.081	
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	1.531.257		1.700.748		
β. Τράπεζες	707.377		810.086		
γ. Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	1.315.495		1.195.248		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)			6.460.695		6.142.595
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ					
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)			12.399.337		11.611.057
Μείον : Κόστος πωλήσεων			10.856.615		10.121.489
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)			1.542.716		1.489.568
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως			179.036		133.488
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι			165.300		143.347
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα			1.829.740		1.759.984
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)			-273.288		-280.275
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα			11.810		8.937
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα			13.154		20.522
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων		270.038		253.472	
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος		259.608	10.430	240.451	13.021
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)			-285.062		-304.882
Αριθμός Επιχειρήσεων			1.500		1.543

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2.6 ΣΥΝΟΛΟ ΖΗΜΙΟΓΟΝΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ: ΕΤΗ 2024/2023 (‘000 €)		
	Ποσοστιαία Μεταβολή (%) 2024/2023	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
A. ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		12,8
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	31,7	
α. Συμμετοχές	25,5	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	40,4	
B. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		-1,4
I. Αποθέματα		-3,9
II. Απαιτήσεις		0,3
α. Πελάτες, γραμμάτια, επιταγές	-0,7	
β. Λοιπές απαιτήσεις / μεταβ. λογ/μοί ενεργητικού	1,3	
γ. Χρεόγραφα	45,6	
Γ. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		1,4
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (A+B+Γ)		5,2
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
A. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		8,0
i. Μετοχικό κεφάλαιο		8,8
ii. Αποθεματικά		17,6
iii. Αποτελέσματα εις νέον		16,0
B. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		4,6
I. Μεσομακροπρόθεσμες υποχρεώσεις / προβλέψεις		27,6
α. Τράπεζες	29,5	
β. Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (προβλέψεις)	-1,1	
II. Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		-4,1
α. Προμηθευτές, γραμμάτια πληρ., επιταγές	-10,0	
β. Τράπεζες	-12,7	
γ. Λοιπες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / μεταβ. λογ/μοί παθητικού	10,1	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ (A+B)		5,2
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ		
Κύκλος εργασιών (πωλήσεις)		6,8
Μείον : Κόστος πωλήσεων		7,3
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		3,6
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως		34,1
Μείον : Χρεωστικοί τόκοι		15,3
Μείον : Λοιπά λειτουργικά έξοδα		4,0
Μερικά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)		-2,5
Πλέον : Μη λειτουργικά έσοδα		32,1
Μείον : Μη λειτουργικά έξοδα		-35,9
Μείον : Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων		6,5
Μείον : Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος		8,0
Καθαρά Αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)		-6,5
Αριθμός Επιχειρήσεων		-2,8

Χρηματοοικονομικοί δείκτες: Ανάλυση ανά Περιφέρεια

Στο παράρτημα αυτό, παρουσιάζεται η γεωγραφική διάσταση της διάρθρωσης των αποτελεσμάτων χρήσης και των κεφαλαίων των εμπορικών εταιρειών ΑΕ και ΕΠΕ¹, για το έτος 2024. Η ανάλυση που ακολουθεί πραγματοποιείται για κάθε μια από τις 13 περιφέρειες τις χώρας.

Η κατανομή των 7.220 εμπορικών εταιρειών παρουσιάζεται στον πίνακα Β1. Το 54,8% των εταιρειών έχει έδρα την περιφέρεια Αττικής, και ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία, με ποσοστό 18,0%, και η Κρήτη, με 5,1%.

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.1

Οι ελληνικές εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ: 2024 Κατανομή ανά περιφέρεια

Περιφέρεια	Αριθμός εταιρειών	Ποσοστά %
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	166	2,3
Κεντρική Μακεδονία	1.298	18,0
Δυτική Μακεδονία	77	1,1
Ήπειρος	88	1,2
Θεσσαλία	254	3,5
Ιόνια Νησιά	122	1,7
Δυτική Ελλάδα	268	3,7
Στερεά Ελλάδα	178	2,5
Αττική	3.956	54,8
Πελοπόννησος	186	2,6
Βόρειο Αιγαίο	68	0,9
Νότιο Αιγαίο	191	2,6
Κρήτη	368	5,1
Σύνολο χώρας	7.220	100,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.1. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

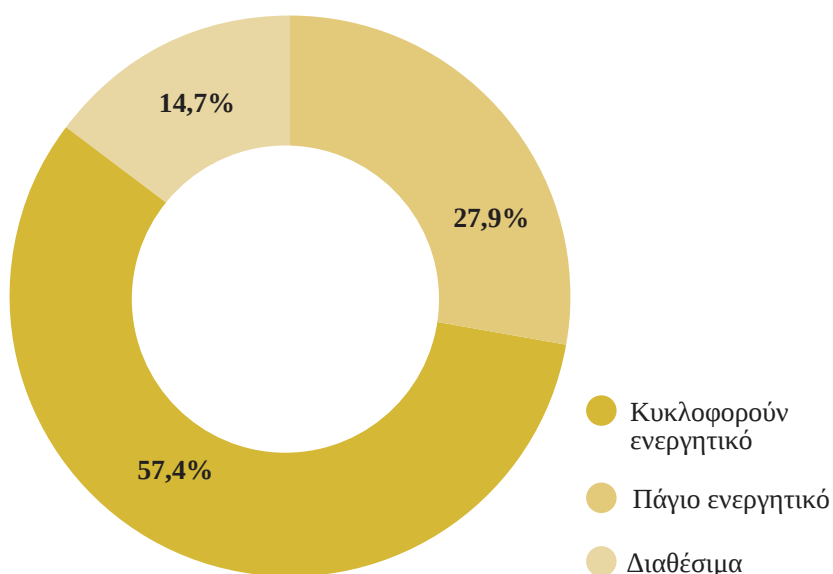
Στην περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, είχαν έδρα 166 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ, το 2024, αποτελώντας το 2,3% του συνόλου των εμπορικών εταιρειών αυτών των νομικών μορφών. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν, αντίστοιχα, το 0,8% και 0,6% του συνόλου.

Οι πωλήσεις των εταιρειών του δείγματος σημείωσαν αύξηση κατά 4,1% και διαμορφώθηκαν σε €528,6 εκατ. Επιπλέον, η συγκράτηση του κόστους πωληθέντων οδήγησε στη διεύρυνση των μικτών κερδών (10,9%), με αποτέλεσμα το ποσοστό μικτού κέρδους να αυξηθεί σε 21,7%. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την ικανοποιητική άνοδο τόσο του λειτουργικού όσο και του καθαρού αποτελέσματος κατά 37,5% και 35,4%, αντίστοιχα. Επιπλέον, τα προ φόρου κέρδη διαμορφώθηκαν σε €35,3 εκατ. Το ποσοστό καθαρού κέρδους βελτιώθηκε, φτάνοντας το 6,7%, ενώ η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε σε 20,4%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.1

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.2**Ανατολική Μακεδονία & Θράκη****Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)**

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	110.520	7,7
Κυκλοφορούν ενεργητικό	226.951	9,1
Διαθέσιμα	58.170	7,2
Σύνολο ενεργητικού	395.641	8,4
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	172.956	12,9
Υποχρεώσεις	222.685	5,2
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	528.581	4,1
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	114.577	10,9
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	36.556	37,5
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	35.262	35,4
Αριθμός επιχειρήσεων	166	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.3**Ανατολική Μακεδονία & Θράκη**

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,3:1	1,4:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	51 ημ.	57 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	81 ημ.	78 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	56,3%	58,0%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	2,5:1	2,9:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	39,0%	36,6%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,78	1,66	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,83	0,85	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,36	0,34	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	21,7%	20,4%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	6,7%	5,1%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	20,4%	17,0%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	10,2%	8,4%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	4,1%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	8,4%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	7,7%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	10,9%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	35,4%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ3

Δ.3.2. Κεντρική Μακεδονία

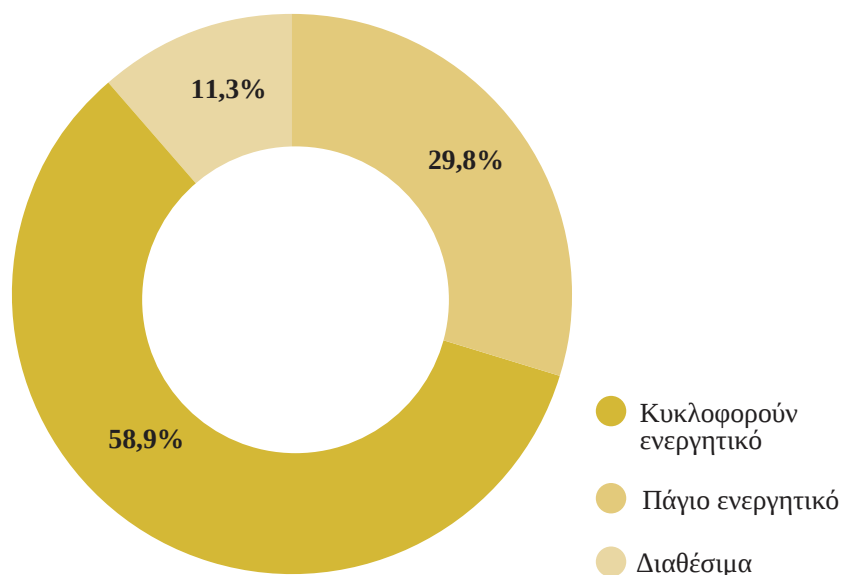
Στην Κεντρική Μακεδονία, είχαν την έδρα τους, κατά την ίδια χρονική περίοδο, 1.298 εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 18,0% των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ του εξεταζόμενου δείγματος. Το ενεργητικό τους κάλυψε μερίδιο 10,7% του συνόλου και οι πωλήσεις τους το 9,5%.

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών αυτών αυξήθηκε κατά 6,0%, ανερχόμενος σε €8,2 δισ. Ωστόσο, η συγκράτηση του κόστους πωληθέντων οδήγησε στην αύξηση των μικτών κερδών με υψηλότερο ρυθμό (+9,9%), γεγονός που είχε ως συνέπεια τη βελτίωση του ποσοστού μικτού κέρδους σε 20,1%. Η θετική πορεία του μικτού κέρδους είχε ως αποτέλεσμα την άνοδο των λειτουργικών και προ φόρου κερδών κατά 16,9% και 17,3%, αντίστοιχα. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους ανήλθε σε 4,4% (από 4,0%, το 2023). Ομοίως, και η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων βελτιώθηκε και διαμορφώθηκε σε 18,7%, το 2024.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.2

Κεντρική Μακεδονία

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.4

Κεντρική Μακεδονία

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	1.611.052	6,6
Κυκλοφορούν ενεργητικό	3.184.800	2,9
Διαθέσιμα	613.454	16,4
Σύνολο ενεργητικού	5.409.307	5,4
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	1.923.794	9,8
Υποχρεώσεις	3.485.513	3,0
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	8.178.589	6,0
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	1.640.037	9,9
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	372.134	16,9
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	359.889	17,3
Αριθμός επιχειρήσεων	1.298	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.5

Κεντρική Μακεδονία

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,5:1	1,5:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	54 ημ.	59 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	80 ημ.	79 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	64,4%	65,9%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	3,5:1	3,1:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	39,7%	39,4%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,40	1,41	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,69	0,70	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,24	0,21	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	20,1%	19,3%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,4%	4,0%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	18,7%	17,5%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	8,4%	7,7%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024			
Μεταβολή πωλήσεων	6,0%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	5,4%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	6,6%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	9,9%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	17,3%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ3

Δ.3.3. Δυτική Μακεδονία

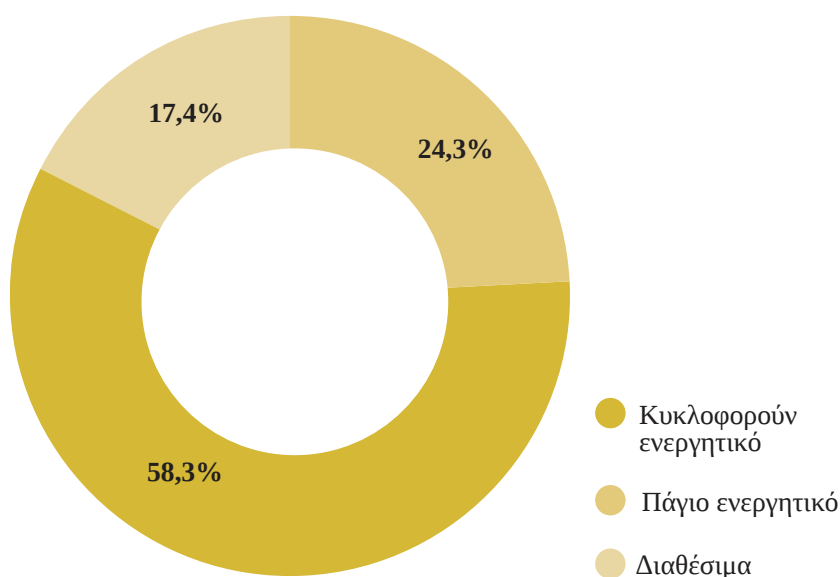
Στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, κατά την ίδια χρονική περίοδο, είχαν την έδρα τους 77 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ, ποσοστό 1,1% του συνόλου. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στα μεγέθη του εγχώριου εμπορίου ήταν χαμηλή, καθώς το ενεργητικό τους και οι πωλήσεις τους κάλυψαν μερίδιο μόλις 0,2% του συνόλου.

Ο κύκλος εργασιών τους διαμορφώθηκε σε €168,6 εκατ., αυξημένος κατά 4,9%. Τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν με ελαφρά υψηλότερο ρυθμό (+7,1%), λόγω της συγκράτησης του κόστους πωληθέντων, με αποτέλεσμα το ποσοστό μικτού κέρδους να ανέλθει σε 16,2% από 15,9%, το προηγούμενο έτος. Αυτές οι εξελίξεις οδήγησαν στην άνοδο του λειτουργικού και καθαρού αποτελέσματος κατά 13,8% και 10,7%, αντίστοιχα, ενώ τα κέρδη προ φόρου διαμορφώθηκαν τελικά σε €8,1 εκατ. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους σημείωσε μικρή άνοδο σε 4,8%, ενώ η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων υποχώρησε σε 17,2%, λόγω της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων με μεγαλύτερο ρυθμό σε σχέση με τα κέρδη (+16,7%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.3

Δυτική Μακεδονία

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.6

Δυτική Μακεδονία

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	24.484	15,7
Κυκλοφορούν ενεργητικό	58.580	11,9
Διαθέσιμα	17.501	20,3
Σύνολο ενεργητικού	100.565	14,2
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	47.052	16,7
Υποχρεώσεις	53.513	12,0
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	168.606	4,9
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	27.332	7,1
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	8.755	13,8
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	8.111	10,7
Αριθμός επιχειρήσεων	77	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.7

Δυτική Μακεδονία

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,7:1	1,8:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	29 ημ.	29 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	72 ημ.	64 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	53,2%	54,2%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	4,3:1	4,4:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	27,9%	26,6%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,75	1,72	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,71	0,71	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,40	0,37	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	16,2%	15,9%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,8%	4,6%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	17,2%	18,2%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	8,9%	9,3%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	4,9%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	14,2%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	15,7%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	7,1%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	10,7%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.4. Ήπειρος

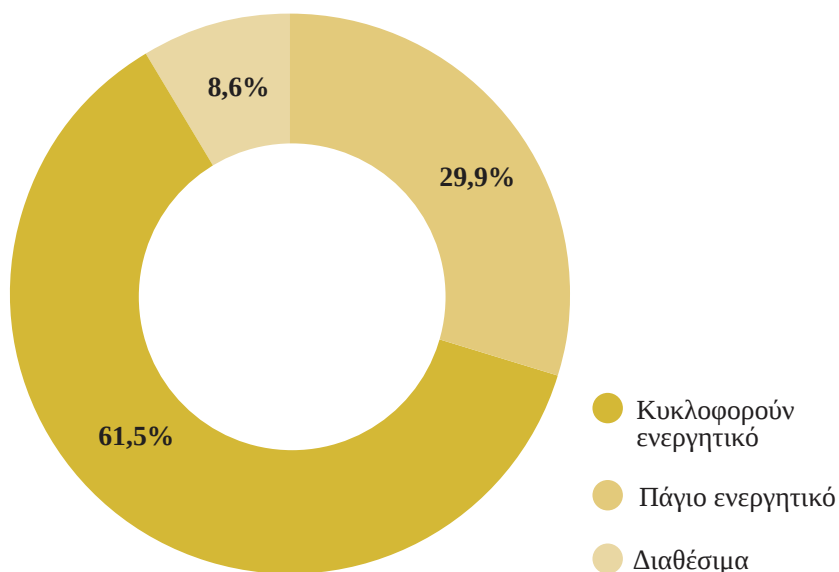
Με τα δεδομένα του παρόντος δείγματος, στην περιφέρεια Ηπείρου, είχαν έδρα, το 2024, 88 εμπορικές εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ, οι οποίες αποτελούσαν το 1,2% των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ της χώρας. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν μερίδιο 0,6% του συνόλου.

Ο κύκλος εργασιών τους αυξήθηκε κατά 4,5% και διαμορφώθηκε σε €550 εκατ., ενώ με αρκετά υψηλότερο ρυθμό αυξήθηκαν τα μικτά κέρδη (9,8%). Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του μικτού περιθωρίου σε 14,1%. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στη σημαντική βελτίωση της λειτουργικής κερδοφορίας κατά 19,7%. Επιπλέον, η ευνοϊκή διαμόρφωση του μη λειτουργικού αποτελέσματος οδήγησε, τελικά, στην κατακόρυφη αύξηση των καθαρών προ φόρου κερδών κατά 52,0%, ανερχόμενα σε €14,3 εκατ. Οι δείκτες του ποσοστού καθαρού κέρδους, αλλά και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων βελτιώθηκαν και διαμορφώθηκαν σε 2,6% και 14,3%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.4

Ήπειρος

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.8

Ήπειρος

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	89.803	2,3
Κυκλοφορούν ενεργητικό	184.841	7,5
Διαθέσιμα	25.753	10,2
Σύνολο ενεργητικού	300.396	6,1
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	99.916	8,5
Υποχρεώσεις	200.481	5,0
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	549.962	4,5
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	77.455	9,8
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	16.276	19,7
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	14.272	52,0
Αριθμός επιχειρήσεων	88	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.9

Ήπειρος

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,8:1	1,9:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	60 ημ.	60 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	48 ημ.	47 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	66,7%	67,5%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	2,8:1	2,6:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	40,2%	43,1%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,42	1,42	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,80	0,82	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,19	0,19	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	14,1%	13,4%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	2,6%	1,8%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	14,3%	10,2%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	6,8%	5,1%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Μεταβολή πωλήσεων	4,5%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	6,1%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	2,3%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	9,8%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	52,0%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ3

Δ.3.5. Θεσσαλία

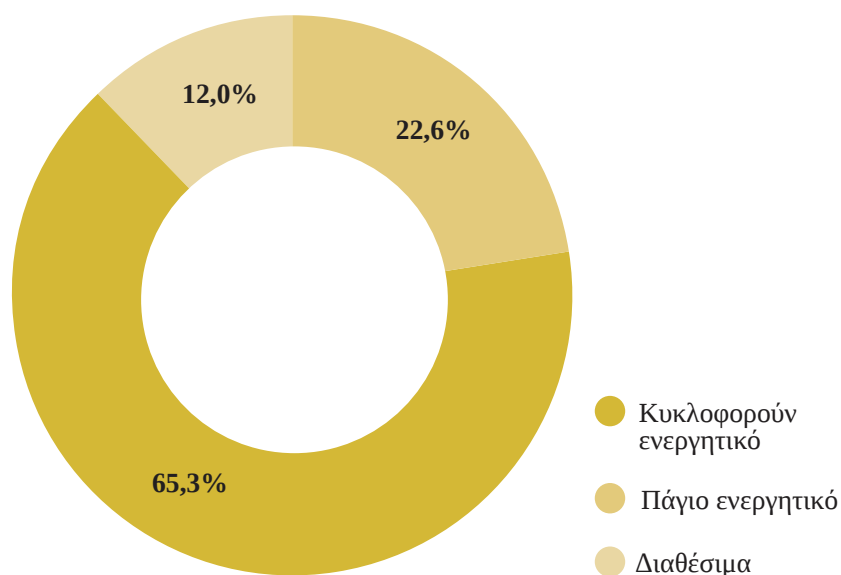
Η περιφέρεια Θεσσαλίας ήταν η έδρα 254 εμπορικών εταιρειών ΑΕ και ΕΠΕ, με τις επιχειρήσεις αυτές να καλύπτουν το 3,5% του συνόλου. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους είχαν μερίδιο 1,4% στο σύνολο της χώρας.

Ο κύκλος εργασιών τους βελτιώθηκε κατά 7,3% και διαμορφώθηκε σε €1.227,7 εκατ., ενώ με ελαφρώς υψηλότερο ρυθμό αυξήθηκαν τα μικτά κέρδη (+8,3%). Ως εκ τούτου, το ποσοστό μικτού κέρδους βελτιώθηκε οριακά σε 15,9%. Οι παραπάνω εξελίξεις οδήγησαν στη βελτίωση της λειτουργικής κερδοφορίας και, εν τέλει, στην εγγραφή κερδών προ φόρων ύψους €56,3 εκατ., καταγράφοντας αύξηση 5,1%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους υποχώρησε οριακά σε 4,6% από 4,7%, το προηγούμενο έτος, ενώ η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων περιορίστηκε σε 22,1%, λόγω της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων με υψηλότερο ρυθμό, σε σχέση με αυτόν των κερδών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.5

Θεσσαλία

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.10

Θεσσαλία

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	160.769	9,8
Κυκλοφορούν ενεργητικό	464.455	7,0
Διαθέσιμα	85.539	4,6
Σύνολο ενεργητικού	710.763	7,3
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	254.929	12,8
Υποχρεώσεις	455.835	4,4
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	1.227.744	7,3
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	195.305	8,3
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	57.728	3,8
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	56.269	5,1
Αριθμός επιχειρήσεων	254	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.11

Θεσσαλία

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,7:1	1,7:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	54 ημ.	56 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	65 ημ.	61 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	64,1%	65,9%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	5,6:1	5,4:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	31,2%	32,3%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,42	1,40	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,69	0,71	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,23	0,23	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	15,9%	15,8%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,6%	4,7%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	22,1%	23,7%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	9,7%	9,9%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	7,3%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	7,3%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	9,8%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	8,3%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	5,1%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ3

Δ.3.6. Ιόνια Νησιά

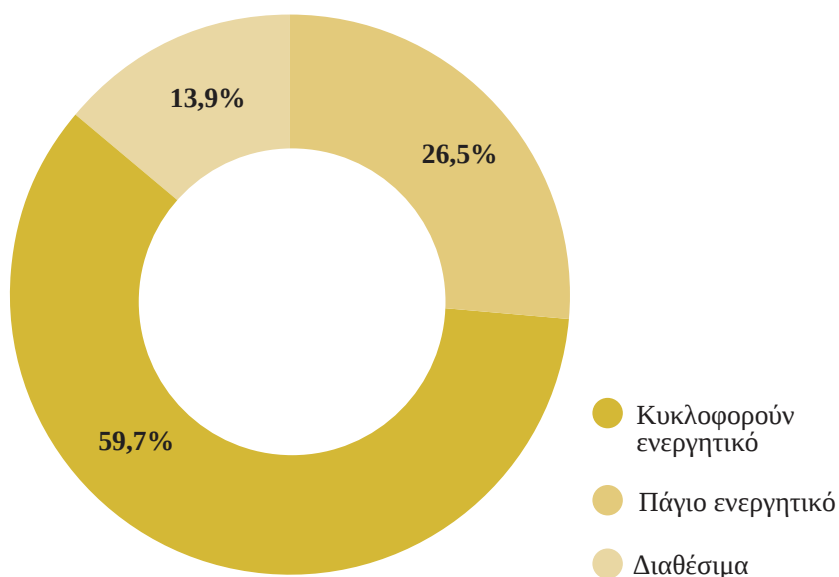
Το 2024, στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων, είχαν έδρα 122 εμπορικές εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ, καλύπτοντας το 1,7% του συνόλου των εμπορικών εταιρειών του δείγματος. Η συμμετοχή τους στα συνολικά μεγέθη του εμπορίου ήταν χαμηλή, καθώς το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν μόλις το 0,5% και το 0,4% του συνόλου, αντίστοιχα.

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών της περιφέρειας παρουσίασε άνοδο κατά 5,1%, διαμορφούμενος σε €387,7 εκατ. Με ελαφρά υψηλότερο ρυθμό αυξήθηκαν τα μικτά κέρδη (+6,6%). Ως εκ τούτου, το ποσοστό μικτού κέρδους εμφανίζεται βελτιωμένο, σε σχέση με το προηγούμενο έτος (19,6%). Ωστόσο, η άνοδος των λειτουργικών δαπανών με διψήφιο ρυθμό την ίδια περίοδο (+10,6%), σε συνδυασμό με τη σημαντική αύξηση των χρηματοοικονομικών εξόδων (+38,6%), οδήγησε σε περιορισμό της λειτουργικής κερδοφορίας κατά 2,8%. Τα κέρδη προ φόρων διαμορφώθηκαν, τελικά, σε €23 εκατ., μειωμένα κατά 3,4% έναντι του προηγούμενου έτους. Οι δείκτες του ποσοστού καθαρού κέρδους και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων υποχώρησαν σε 5,9% και 25,1%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.6

Ιόνια Νησιά

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.12

Ιόνια Νησιά

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	66.372	14,7
Κυκλοφορούν ενεργητικό	149.499	8,6
Διαθέσιμα	34.717	1,8
Σύνολο ενεργητικού	250.587	9,1
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	91.437	9,7
Υποχρεώσεις	159.151	8,8
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	387.727	5,1
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	75.885	6,6
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	24.666	-2,8
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	22.995	-3,4
Αριθμός επιχειρήσεων	122	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.13

Ιόνια Νησιά

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,5:1	1,6:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	41 ημ.	39 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	65 ημ.	64 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	63,5%	63,7%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	3,7:1	3,5:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	29,7%	31,4%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,47	1,51	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,67	0,67	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,32	0,33	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	19,6%	19,3%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	5,9%	6,5%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	25,1%	28,6%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	10,8%	11,6%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	5,1%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	9,1%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	14,7%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	6,6%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	-3,4%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.7. Δυτική Ελλάδα

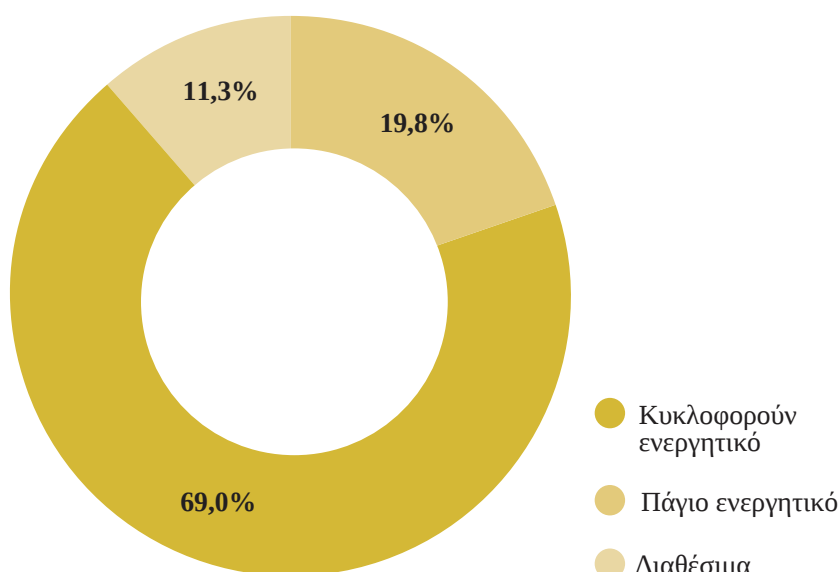
Στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το 2024, είχαν την έδρα τους 268 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ καλύπτοντας το 3,7% του συνόλου των εμπορικών εταιρειών της χώρας. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν μερίδιο 1,0% στο σύνολο της χώρας.

Ο κύκλος εργασιών τους αυξήθηκε με διψήφιο ρυθμό (+12,5%) και διαμορφώθηκε στα €886,2 εκατ. Τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν με ακόμα υψηλότερο ρυθμό (17,9%), γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό μικτού κέρδους να σκαρφαλώσει στο 18,4%. Η άνοδος των μικτών κερδών οδήγησε σε αξιόλογη βελτίωση της λειτουργικής κερδοφορίας κατά 33,2%. Τελικά, τα καθαρά προ φόρου κέρδη ανήλθαν σε €45,4 εκατ., αυξημένα κατά 32,7%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό καθαρού κέρδους και η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων είχαν ανοδική πορεία και διαμορφώθηκαν σε 5,1% και 25,5%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.7

Δυτική Ελλάδα

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.14**Δυτική Ελλάδα****Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)**

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	100.863	4,3
Κυκλοφορούν ενεργητικό	352.000	13,3
Διαθέσιμα	57.640	13,3
Σύνολο ενεργητικού	510.503	11,4
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	177.792	11,8
Υποχρεώσεις	332.711	11,2
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	886.150	12,5
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	162.895	17,9
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	47.264	33,2
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	45.409	32,7
Αριθμός επιχειρήσεων	268	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.15**Δυτική Ελλάδα**

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,7:1	1,7:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	58 ημ.	62 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	57 ημ.	59 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	65,2%	65,3%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	8,5:1	8,5:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	27,7%	28,6%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,38	1,35	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,68	0,70	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,21	0,21	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	18,4%	17,5%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	5,1%	4,3%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	25,5%	21,5%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	10,3%	8,8%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	12,5%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	11,4%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	4,3%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	17,9%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	32,7%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.8. Στερεά Ελλάδα

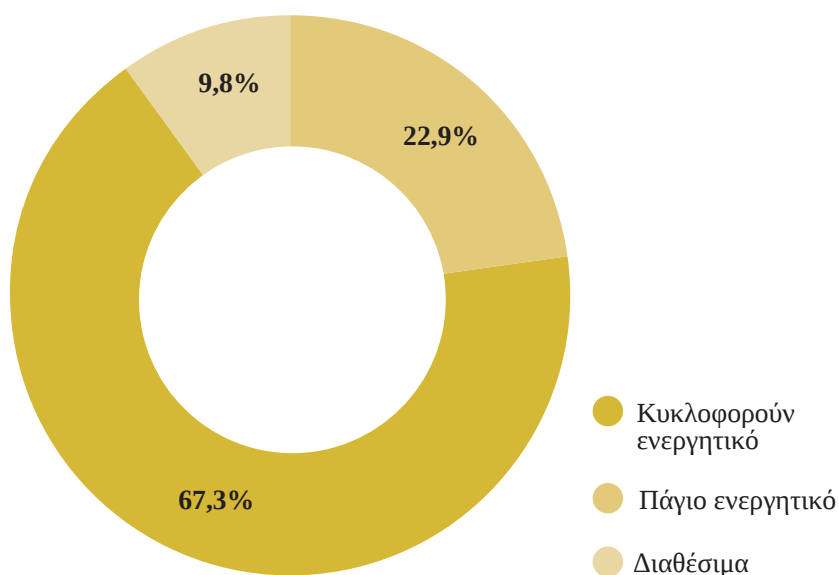
Σε αυτήν την περιφέρεια, είχαν έδρα 178 εμπορικές εταιρείες ΑΕ και ΕΠΕ, καλύπτοντας το 2,5% του συνόλου της χώρας. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν το 1,0% και 0,7% του συνόλου, αντίστοιχα.

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών αυτών αυξήθηκε κατά 5,1% και διαμορφώθηκε σε €639,1 εκατ. Τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν με υπερδιπλάσιο ρυθμό (11,2%), οδηγώντας στην άνοδο του ποσοστού μικτού κέρδους σε 23,9%. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την αισθητή βελτίωση τόσο της λειτουργικής όσο και της τελικής κερδοφορίας κατά 24,5% και 22,8%, αντίστοιχα, με εγγραφή κερδών προ φόρων ύψους €34,8 εκατ. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους ανήλθε σε 5,4%, ενώ η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε 19,3%, αυξημένη κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.8

Στερεά Ελλάδα

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.16

Στεριά Ελλάδα

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	110.950	12,4
Κυκλοφορούν ενεργητικό	325.713	11,1
Διαθέσιμα	47.247	11,9
Σύνολο ενεργητικού	483.910	11,5
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	180.729	7,1
Υποχρεώσεις	303.181	14,3
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	639.068	5,1
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	152.780	11,2
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	37.270	24,5
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	34.808	22,8
Αριθμός επιχειρήσεων	178	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.17

Στεριά Ελλάδα

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,3:1	1,4:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	71 ημ.	75 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	102 ημ.	94 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	62,7%	61,1%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	5,4:1	5,4:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	36,3%	32,2%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,46	1,50	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,68	0,75	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,19	0,19	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	23,9%	22,6%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	5,4%	4,7%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	19,3%	16,8%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	8,6%	8,0%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	5,1%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	11,5%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	12,4%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	11,2%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	22,8%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.9. Αττική

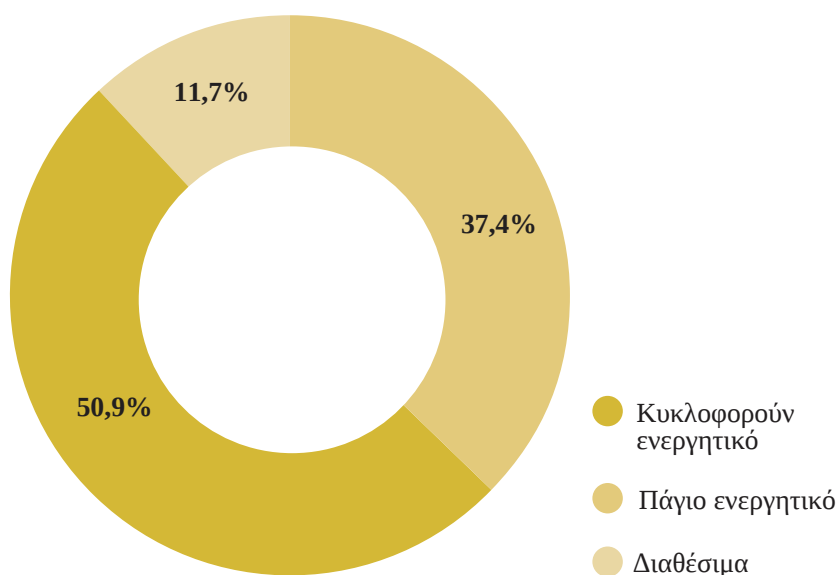
Ο αριθμός των εμπορικών εταιρειών του δείγματος που είχαν έδρα στην περιφέρεια Αττικής ανήλθε σε 3.956, αποτελώντας το 54,8% του συνόλου, γεγονός ενδεικτικό της πολύ υψηλής γεωγραφικής συγκέντρωσης της εμπορικής δραστηριότητας. Το ενεργητικό τους κάλυπτε το 78,8% του συνολικού ενεργητικού και οι πωλήσεις το 80,6% των συνολικών πωλήσεων.

Το 2024, ο κύκλος εργασιών των εταιρειών της περιφέρειας κατέγραψε μικρή βελτίωση και διαμορφώθηκε σε €69,6 δισ., αυξημένος κατά 4,2%. Επιπλέον, τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν με υψηλότερο ρυθμό (+7,4%), λόγω της συγκράτησης του κόστους πωληθέντων. Ως εκ τούτου, το ποσοστό μικτού κέρδους ανέκαμψε και διαμορφώθηκε σε 19,3% (από 18,8%, το προηγούμενο έτος). Ωστόσο, η διεύρυνση των λειτουργικών δαπανών κατά περίπου €850 εκατ. ευρώ περιόρισε την αύξηση της λειτουργικής κερδοφορίας σε 3,9%. Τελικά, τα καθαρά κέρδη προ φόρου διαμορφώθηκαν σε €2,8 δισ., αυξημένα μόλις κατά 1,5%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό καθαρού κέρδους δεν παρουσίασε ιδιαίτερη μεταβολή και διαμορφώθηκε σε 4,0%, ενώ η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων υποχώρησε ελαφρά σε 21,5%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.9

Αττική

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.18

Αττική

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	14.829.942	6,9
Κυκλοφορούν ενεργητικό	20.212.491	3,6
Διαθέσιμα	4.647.259	4,9
Σύνολο ενεργητικού	39.689.691	5,0
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	12.981.717	6,8
Υποχρεώσεις	26.707.974	4,1
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	69.582.423	4,2
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	13.461.674	7,4
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	2.980.163	3,9
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	2.785.746	1,5
Αριθμός επιχειρήσεων	3.956	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.19

Αττική

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,8:1	1,8:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	47 ημ.	48 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	51 ημ.	49 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	67,3%	67,9%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	2,3:1	2,4:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	38,9%	39,5%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,33	1,32	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,74	0,74	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,26	0,25	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	19,3%	18,8%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,0%	4,1%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	21,5%	22,6%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	8,8%	9,0%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	4,2%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	5,0%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	6,9%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	7,4%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	1,5%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.10. Πελοπόννησος

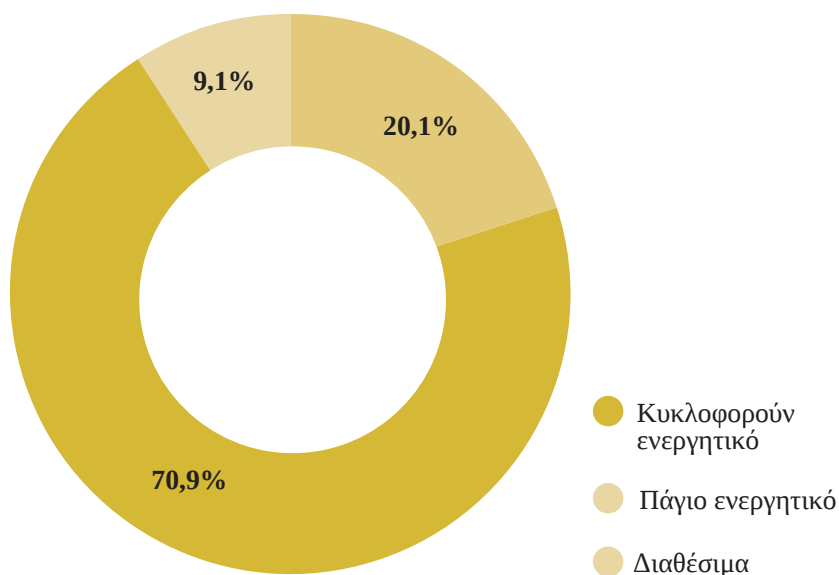
Το 2024, ο αριθμός των εμπορικών εταιρειών του δείγματος που είχαν έδρα στην περιφέρεια Πελοποννήσου διαμορφώθηκε σε 186, καλύπτοντας ποσοστό 2,6% του συνόλου των ΑΕ και ΕΠΕ του εμπορίου. Το ενεργητικό τους αντιστοιχούσε στο 0,8% του συνολικού ενεργητικού και οι πωλήσεις τους στο 0,9% των συνολικών πωλήσεων.

Με τα δεδομένα του παρόντος δείγματος, ο κύκλος εργασιών των εταιρειών της περιφέρειας αυξήθηκε κατά 10,7% και ανήλθε σε €754,7 εκατ. Με παρόμοιο ρυθμό αυξήθηκαν και τα μικτά κέρδη (+10,9%), ενώ το μικτό περιθώριο παρέμεινε στα ίδια επίπεδα (13,4%). Η βελτίωση των μικτών κερδών, σε συνδυασμό με τη συγκράτηση του λειτουργικού κόστους, οδήγησε σε σημαντική άνοδο των λειτουργικού και καθαρού αποτελέσματος κατά 22,9%, ενώ τα κέρδη προ φόρου διαμορφώθηκαν, τελικά, σε €21,2 εκατ. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους ανήλθε σε 2,8%, ελαφρά βελτιωμένος έναντι του προηγούμενου έτους, ενώ η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε σε 18,9%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.10

Πελοπόννησος

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.20**Πελοπόννησος****Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)**

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	77.078	8,6
Κυκλοφορούν ενεργητικό	272.202	7,1
Διαθέσιμα	34.888	-0,8
Σύνολο ενεργητικού	384.169	6,6
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	112.336	7,4
Υποχρεώσεις	271.833	6,3
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	754.716	10,7
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	101.141	10,9
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	22.787	22,9
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	21.183	22,9
Αριθμός επιχειρήσεων	186	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.21**Πελοπόννησος**

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	2,0:1	1,9:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	58 ημ.	61 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	46 ημ.	47 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	70,8%	71,0%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	4,9:1	5,3:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	28,1%	29,3%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,36	1,34	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,69	0,69	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,16	0,16	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	13,4%	13,4%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	2,8%	2,5%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	18,9%	16,5%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	6,6%	5,8%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	10,7%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	6,6%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	8,6%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	10,9%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	22,9%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.11. Βόρειο Αιγαίο

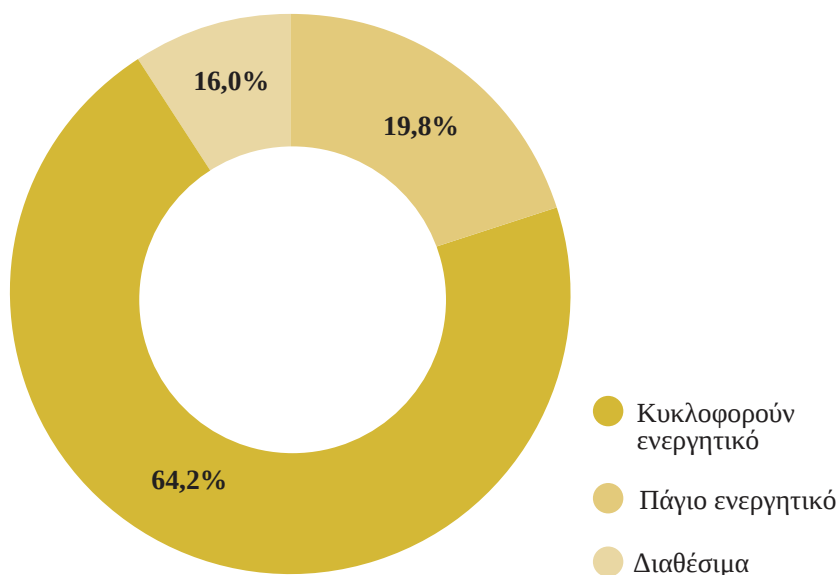
Στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, είχαν την έδρα τους 68 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ, ποσοστό 0,9% του συνόλου. Η συμμετοχή των επιχειρήσεων αυτών στα μεγέθη του εγχώριου εμπορίου ήταν χαμηλή, καθώς το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν μερίδιο μόλις 0,2% του συνόλου.

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών της περιφέρειας αυξήθηκε κατά 5,6% και διαμορφώθηκε σε €166,4 εκατ. Ωστόσο, η ταχύτερη αύξηση του κόστους πωληθέντων είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των μικτών κερδών με ελαφρώς χαμηλότερο ρυθμό (+4,3%), και, ως εκ τούτου, το ποσοστό μικτού κέρδους μειώθηκε οριακά σε 17,8%, κατά το τελευταίο έτος. Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στη βελτίωση του λειτουργικού αποτελέσματος κατά 8,7%. Τελικά, τα προ φόρου κέρδη, ενισχυμένα και από την ευνοϊκή διαμόρφωση του μη λειτουργικού αποτελέσματος, αυξήθηκαν με διψήφιο ρυθμό (+13,5%) και ανήλθαν σε €7,2 εκατ. Ο δείκτης του ποσοστού καθαρού κέρδους, καθώς και η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων σημείωσαν βελτίωση και διαμορφώθηκαν σε 4,3% και 14,6%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.11

Βόρειο Αιγαίο

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.22

Βόρειο Αιγαίο

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	21.024	2,3
Κυκλοφορούν ενεργητικό	68.143	6,5
Διαθέσιμα	16.957	2,7
Σύνολο ενεργητικού	106.124	5,0
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	49.421	5,8
Υποχρεώσεις	56.703	4,3
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	166.354	5,6
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	29.532	4,3
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	7.738	8,7
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	7.201	13,5
Αριθμός επιχειρήσεων	68	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.23

Βόρειο Αιγαίο

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,6:1	1,6:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	47 ημ.	44 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	76 ημ.	73 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	53,4%	53,8%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	15,9:1	19,0:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	16,6%	15,4%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,59	1,56	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,72	0,69	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,32	0,32	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	17,8%	18,0%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,3%	4,0%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	14,6%	13,6%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	7,7%	7,1%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	5,6%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	5,0%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	2,3%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	4,3%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	13,5%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.12. Νότιο Αιγαίο

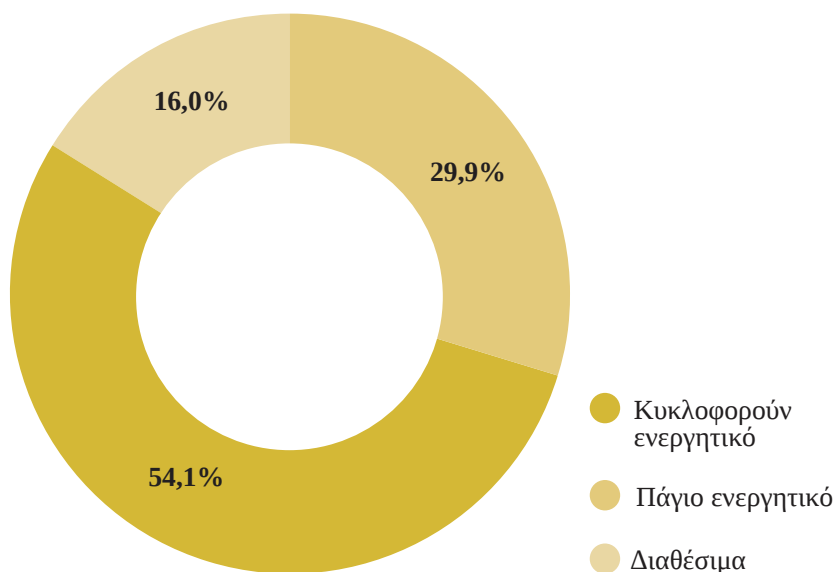
Το 2024, στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, είχαν έδρα 191 εμπορικές εταιρείες του δείγματος, καλύπτοντας μερίδιο 2,6% του συνόλου. Το ενεργητικό και οι πωλήσεις τους κάλυψαν το 1,1% στο σύνολο των εμπορικών ΑΕ και ΕΠΕ της χώρας.

Οι πωλήσεις των εταιρειών αυτών διαμορφώθηκαν σε €983,1 εκατ., παρουσιάζοντας μικρή αύξηση (1,6%) έναντι του προηγούμενου έτους. Με αρκετά υψηλότερο ρυθμό (+9,5%) ενισχύθηκαν τα μικτά κέρδη, λόγω της συγκράτησης του κόστους πωληθέντων στα ίδια επίπεδα την εξεταζόμενη διετία, με το ποσοστό μικτού κέρδους να αυξάνεται σε 16,7%. Ωστόσο, η υποχώρηση κατά 5,0% των λοιπών λειτουργικών εσόδων και, κυρίως, η αύξηση των λειτουργικών δαπανών κατά 14,2% οδήγησαν, τελικά, σε μικρή μείωση του λειτουργικού αποτελέσματος κατά 1,0%. Ως εκ τούτου, το καθαρό προ φόρου αποτέλεσμα επιδεινώθηκε ελαφρά (-2,3%), με καταγραφή κερδών ύψους €50,9 εκατ., το 2024. Σε συνέχεια των παραπάνω εξελίξεων, το ποσοστό καθαρού κέρδους μειώθηκε οριακά σε 5,2%, ενώ η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων παρουσίασε υποχώρηση κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε σε 20,5%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.12

Νότιο Αιγαίο

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.24

Νότιο Αιγαίο

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	163.845	4,5
Κυκλοφορούν ενεργητικό	295.903	6,5
Διαθέσιμα	87.478	12,5
Σύνολο ενεργητικού	547.226	6,8
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	248.449	11,3
Υποχρεώσεις	298.777	3,3
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	983.107	1,6
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	164.285	9,5
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	53.000	-1,0
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	50.942	-2,3
Αριθμός επιχειρήσεων	191	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.25

Νότιο Αιγαίο

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,8:1	1,9:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	47 ημ.	48 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	41 ημ.	38 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	54,6%	56,4%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	3,9:1	3,8:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	41,9%	43,0%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,61	1,56	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,90	0,90	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,37	0,34	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	16,7%	15,5%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	5,2%	5,4%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	20,5%	23,3%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	11,0%	11,9%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Μεταβολή πωλήσεων	1,6%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	6,8%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	4,5%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	9,5%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	-2,3%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

Δ.3.13. Κρήτη

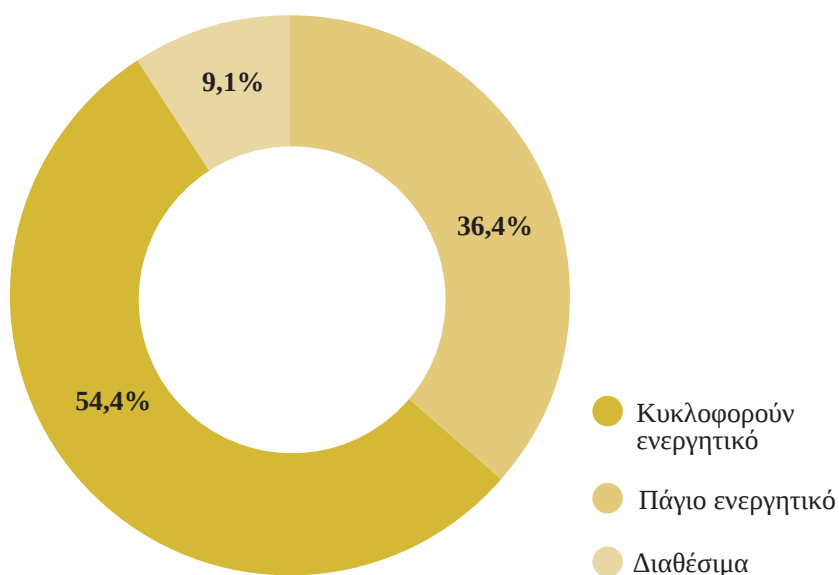
Κατά την ίδια χρονική περίοδο, στην περιφέρεια Κρήτης, δραστηριοποιήθηκαν 368 εμπορικές ΑΕ και ΕΠΕ, οι οποίες αντιστοιχούσαν στο 5,1% του συνόλου των εμπορικών εταιρειών της χώρας. Το ενεργητικό τους κάλυπτε το 2,9% του συνολικού ενεργητικού και ο κύκλος εργασιών τους το 2,6% των συνολικών πωλήσεων.

Οι πωλήσεις των εταιρειών της περιφέρειας αυξήθηκαν κατά 7,9% και διαμορφώθηκαν σε €2,3 δισ., ενώ με διψήφιο ρυθμό αυξήθηκαν τα μικτά κέρδη (+13,3%), γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό μικτού κέρδους να ανέλθει σε 21,5%. Ωστόσο, η άνοδος των λειτουργικών δαπανών κατά 15,5% ψαλίδισε τη λειτουργική κερδοφορία, η οποία αυξήθηκε, τελικά, κατά 5,6%. Ομοίως, τα κέρδη προ φόρου αυξήθηκαν κατά 7,0% και διαμορφώθηκαν σε €100,1 εκατ. Οι δείκτες του ποσοστού καθαρού κέρδους και της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων περιορίστηκαν, έστω και οριακά, κατά την εξεταζόμενη διετία, και διαμορφώθηκαν σε 4,4% και 21,4%, αντίστοιχα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Δ.3.13

Κρήτη

(διάρθρωση ενεργητικού=100%)

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.26

Κρήτη

Ενοποιημένος ισολογισμός (€ '000)

Ενεργητικό	2024	%Δ 2024/2023
Πάγιο ενεργητικό	538.268	13,8
Κυκλοφορούν ενεργητικό	803.853	6,2
Διαθέσιμα	134.741	1,2
Σύνολο ενεργητικού	1.476.862	8,3
Παθητικό		
Ίδια κεφάλαια	468.216	11,0
Υποχρεώσεις	1.008.646	7,1
Αποτελέσματα χρήσης (€ '000)		
Κύκλος εργασιών	2.254.624	7,9
Μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως (κέρδη ή ζημιές)	485.150	13,3
Λειτουργικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές)	106.045	5,6
Καθαρά αποτελέσματα χρήσεως προ φόρων (κέρδη ή ζημιές)	100.116	7,0
Αριθμός επιχειρήσεων	368	0,0

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.3.27

Κρήτη

Δείκτες δραστηριότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	1,5:1	1,5:1	1,7:1	1,7:1
Είσπραξη απαιτήσεων	49 ημ.	53 ημ.	49 ημ.	50 ημ.
Διατήρηση αποθεμάτων	70 ημ.	69 ημ.	55 ημ.	53 ημ.
Δείκτες διάρθρωσης κεφαλαίων	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Δανειακή επιβάρυνση	68,3%	69,1%	66,6%	67,3%
Βραχυπρόθεσμη επιβάρυνση	3,1:1	3,1:1	2,5:1	2,6:1
Τραπεζική επιβάρυνση	42,6%	43,4%	38,7%	39,2%
Δείκτες ρευστότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Γενική ρευστότητα	1,24	1,25	1,35	1,34
Άμεση ρευστότητα	0,59	0,62	0,73	0,73
Χρηματική ρευστότητα	0,19	0,20	0,25	0,25
Δείκτες αποδοτικότητας	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2023	2024	2023
Ποσοστό μικτού κέρδους	21,5%	20,5%	19,3%	18,7%
Ποσοστό καθαρού κέρδους	4,4%	4,5%	4,1%	4,1%
Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων	21,4%	22,2%	21,1%	21,8%
Αποδοτικότητα συνολικών κεφαλαίων	8,6%	8,8%	8,8%	8,8%
Δείκτες μεγέθυνσης	Περιφέρεια		Σύνολο χώρας	
	2024	2024	2024	2024
Μεταβολή πωλήσεων	7,9%		4,6%	
Μεταβολή ενεργητικού	8,3%		5,4%	
Μεταβολή παγίων	13,8%		7,1%	
Μεταβολή μικτών κερδών	13,3%		8,0%	
Μεταβολή καθαρών κερδών	7,0%		4,1%	

Πηγή: ICAP CRIF DATABANK

ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΕΜΠΟΡΟΥ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

📍 Μητροπόλεως 42, 105 63, Αθήνα ☎️ 210 32 59 200

🌐 www.esee.gr ✉️ info@esee.gr 📱 @ESEE4

📘 Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

📍 Πετράκη 8, 105 63, Αθήνα

☎️ 210 3259170

🌐 www.inemy.gr ✉️ info@inemy.gr